NORMATIVITEIT

in het "niet-opvangbeleid"

Een onderzoek naar hoe queer asielzoekers (toegang tot) huisvesting navigeren tegenover cis-heteronormativiteit in het Belgische asielbeleid

een thesis van Manon Rupus

Promotor prof. dr. ir. arch. Luce Beeckmans
Academiejaar 2025-2026

ingebonden door
graphiet

© 2026 KU Leuven – Faculteit Ingenieurswetenschappen

Uitgegeven in eigen beheer door Manon Rupus.

Faculteit Ingenieurswetenschappen, Kasteelpark Arenberg 10 bus 2440, B-3001 Leuven
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave bevat het studiewerk van een student in het kader van de academische opleiding en examenbeoordeling. Na deze beoordeling vond geen correctie plaats van het studiewerk.

KU LEUVEN

FACULTY OF
ENGINEERING SCIENCE

Normativiteit in het “niet-opvangbeleid”

Een onderzoek naar hoe queer asielzoekers (toegang tot) huisvesting navigeren tegenover cis-heteronormativiteit in het Belgische asielbeleid

Manon Rupus

Thesis voorgedragen tot het behalen
van de graad van Master of Science in
de Ingenieurswetenschappen: architectuur

Promotor
Prof. dr. ir. arch. Luce Beeckmans

Academiejaar 2025-2026

ABSTRACT

EN

In 2023, Secretary of State for Asylum and Migration Nicole de Moor announced that single male asylum seekers would temporarily no longer receive accommodation within the Fedasil network. While this measure is often framed as a practical response to a shortage of capacity, this research questions to what extent underlying cis-heteronormative ideas about gender, family and vulnerability shape this policy decision.

On the one hand, a critical discourse analysis examines how policy, media and civil society organizations talk about (male) asylum seekers and their deservingness for reception. On the other hand, interviews, together with narrative and visual methods, are used to explore the lived experiences of queer asylum seekers in Belgium. How do they encounter these normative assumptions? How do these influence their pathways to, and within, housing? And how do they deal with them in their everyday lives?

The study shows that 'deservingness' for reception is strongly shaped by normative constructions of recognizability and vulnerability. Within dominant discourses, single male asylum seekers are rarely recognised as inherently vulnerable, and their need for reception is often treated as an exception. The prioritisation of families and children appears, moreover, to be a normatively loaded choice, embedded in cis-heteronormative ideas of the 'normal' and recognizable asylum seeker. And although queer asylum seekers are often described as vulnerable, their access to reception is similarly influenced by their gender, their family status and the way their vulnerability is assessed. At the same time, they actively negotiate these assumptions. They move between visibility and invisibility, emphasize vulnerability when needed in interactions with state institutions, and seek support through NGOs and informal networks. In addition, queer asylum seekers develop everyday strategies within reception contexts to make their living situation more manageable.

This thesis argues that exclusion in reception policies cannot be understood separately from broader normative structures around gender, sexuality and vulnerability. By making these mechanisms visible, the research contributes to a more critical understanding of housing for asylum seekers as a political and normatively shaped domain. At the same time, it aims to stimulate further research and reflection in both policy and practice. In a context where the right to reception is increasingly under pressure and public debates are becoming more polarized, this study advocates for an approach grounded in human dignity, rather than normative bias.

NL

In 2023 kondigde Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Nicole de Moor aan dat alleenstaande mannelijke asielzoekers tijdelijk geen opvang meer zullen krijgen in het netwerk van Fedasil. Terwijl deze maatregel vaak wordt voorgesteld als een praktisch antwoord op een capaciteitstekort, stelt dit onderzoek de vraag in hoeverre onderliggende cis-heteronormatieve ideeën over gender, gezin en kwetsbaarheid doorwerken in deze beleidskeuze.

Enerzijds kijkt een kritische discoursanalyse naar hoe beleid, media en middenveldorganisaties spreken over (mannelijke) asielzoekers en hun *deservingness* voor opvang. Anderzijds wordt aan de hand van interviews en via narratieve en visuele methoden ingezoomd op de ervaringen van queer asielzoekers in België. Hoe worden zij geconfronteerd met deze normatieve assumpties? Hoe beïnvloeden die hun traject naar en binnen huisvesting? En hoe gaan ze daarmee om in hun dagelijkse leven?

Het onderzoek toont dat *deservingness* voor opvang sterk afhankelijk is van normatieve constructies van herkenbaarheid en kwetsbaarheid, wat resulteert in inclusie of exclusie van de opvang. Alleenstaande mannelijke asielzoekers worden binnen het dominante discours zelden als inherent kwetsbaar erkend en hun nood aan opvang komt vooral voor in de vorm van uitzonderingen. De voorrang van gezinnen en kinderen blijkt bovendien ingebed in cis-heteronormatieve ideeën over het 'normale' en herkenbare asielzoekers. En hoewel men vaak stelt dat queer asielzoekers kwetsbaar zijn, wordt ook hun toegang tot opvang beïnvloed door hun gender, hun gezinsstatus en hoe hun kwetsbaarheid wordt ingeschat. Echter negotiëren ze die assumpties ook zelf. In hun huisvestingstraject bewegen ze tussen hun queerness zichtbaar maken of juist niet, ze benadrukken hun kwetsbaarheid wanneer dat nodig is tegenover overheidsinstanties, maar kloppen ook aan bij hulporganisaties en informele netwerken. Bovendien passen queer asielzoekers strategieën toe in hun dagelijks leven in asielopvang om het leven daar leefbaar te houden.

Deze thesis stelt dat uitsluiting in het opvangbeleid niet los kan worden gezien van bredere normatieve structuren rond gender, seksualiteit en kwetsbaarheid. Door deze mechanismen bloot te leggen, draagt het onderzoek bij aan een kritischer begrip van huisvesting voor asielzoekers als politiek en normatief geladen domein. Tegelijk wil de thesis aanzetten tot verder onderzoek én tot reflectie in beleid en praktijk. In een context waarin het recht op opvang steeds meer onder druk staat en het debat verhardt, pleit dit onderzoek voor een benadering die vertrekt vanuit menselijke waardigheid, in plaats van uit normatieve vooringenomenheid.

DANKWOORD

Het orgelpunt van de opleiding - zo beschrijf de faculteit Ingenieurswetenschappen de thesis. Weg van mijn ingenieursachtergrond, koos ik dit onderwerp, niet goed wetende waar het me naartoe zou brengen. Ik wilde mezelf uitdagen om mijn architecturale kennis te verbinden met mijn brede interesses. Het schrijfproces verliep allerminst zonder slag of stoot: van *imposter syndrome* tot uitstelgedrag, van groot enthousiasme tot diepe frustratie, van denken dat het niet goed zou komen tot trots zijn dat het wel is gelukt.

Eerst en vooral wil ik de participanten van het onderzoek bedanken: voor de boeiende gesprekken, voor de openheid en de eerlijkheid en voor het delen van jullie kennis.

Bedankt aan mijn promotor, prof. dr. ir. arch. Luce Beeckmans, voor de begeleiding bij deze thesis. Niet alleen uw inhoudelijke feedback was erg waardevol; de vele reflectiemomenten hebben evenzeer bijgedragen tot dit werk. Ik wil Aliki Tzouvara bedanken voor de kritische kijk op mijn onderzoek tijdens de tussentijdse presentatie.

Dank je ook aan Erinn De Waele: voor de samenwerking, voor het delen van gedachtes en twijfels en voor de gezellige koffietjes achteraf. Zonder jou had ik dit werk niet kunnen verwezenlijken. Ook Ansao Totelehibe bedank ik voor de verruimende en leerzame inzichten.

Dank je ook aan Axel en Felix, om de samenwerkingen mogelijk te maken.

Dank je aan

Louise, Julie en Kato, voor de gezellige etentjes in de Alma en de lange uurtjes in *ons kot*.

Juno, voor het gezelschap tijdens repetitieve dagen in de bib, voor de pauzes in de zon en voor de knuffels als het even wat moeilijker ging.

Fraukje, voor de zondagse koffietjes. Roeland, voor de telefoongesprekjes. Lars, voor het uitje naar de zee, de vriendschap en het lekkere eten.

Lou, voor de knuffels, de kalmerende woorden en de motivatie om op tijd op te staan.

Renée en Babette, om mijn *emotional support animals* te zijn.

En bovenal, dank je aan mama en mijn zussen, voor het markeren van dt-fouten, voor de onophoudelijke steun tijdens het schrijfproces van deze thesis en voor de warmte die ik zelfs op mijn stille dagen thuis mag voelen.

INHOUD

HOOFDSTUK 0
INTRODUCTIE

1. Startpunt 15
   1.1 Probleemstelling 16
   1.2 Vraagstelling 17

2. Concepten en literatuur 19
   2.1 Migratie als iets dat gereguleerd moet worden 19
   2.2 Normativiteit als reguleringsprincipe 25

3. Methodologie 33
   3.1 Het tweevoudige karakter van normativiteit en macht 34
   3.2 Methodologisch kader 35
   3.3 Positionaliteit 38

HOOFDSTUK 1
OPVANGEN OF UITSLUITEN?

1. Situering 43
   1.1 De “opvangcrisis” in kaart gebracht 44
   1.2 De maatregel van 2023 die de opvang van alleenstaande mannen beperkt 50

2. Methodes voor de discoursanalyse 55
   2.1 Kritische discoursanalyse - theorie 56
   2.2 Kritische discoursanalyse - praktijk 58

3. Discursief framework 61
   3.1 Discursief framework: de cis-heteronormatieve *deservingness*-matrix 62
   3.2 Centrale storylines van het discours 64

4. Resultaten van de discoursanalyse 69
   4.1 ‘Ook mensen’-storyline 70
   4.2 Voorrangsstoryline 80
   4.3 ‘Ook kwetsbaar’-storyline 88

5. Discussie 103
   5.1 (On)herkenbaarheid, categorisering en normatieve assumpties 104
   5.2 Uitzonderingsdiscours en voorwaardelijke kwetsbaarheid 106

HOOFDSTUK 2
QUEER TRAJECTEN TUSSEN UITSLUITING EN OPVANG

1. Queer en asielzoeker - introductie 111

2. Methodes 119
- 2.1 Het onderzoeksveld betreden en uitdagingen 120
- 2.2 Dataverwerving: methodes en onderzoeksopzet 122
- 2.3 Dataverwerking: narratieve en visuele methodes 127

3. Twee trajecten van drie queer asielzoekers 131
- 3.1 Het traject van Elie en Fadil 132
- 3.2 Het traject van Andy 152

HOOFDSTUK 3
NORMEN IN DE PRAKTIJK
ervaringen en stategieën van queer asielzoekers

172

1. Normativiteit in (toegang tot) institutionele opvang 175
- 1.1 Categorisering op basis van gezinsstatus 176
- 1.2 (Niet-)kwetsbaarheden en uitzonderingslogica 178
- 1.3 Paradoxale zelfredzaamheid en afhankelijkheid 180

2. Alternatieve routes 183
- 2.1 Opvang via hulporganisaties 184
- 2.2 Opvang via queer informele netwerken 186

3. Normatieve assumpties negotieren in dagelijkse praktijken van homemaking 189
- 3.1 Assimilatie 191
- 3.2 Ruimtelijk mediëren van (on)herkenbaarheid 195
- 3.3 Verzet 203

Slot 208
Figurenlijst 210
Bibliografie 212

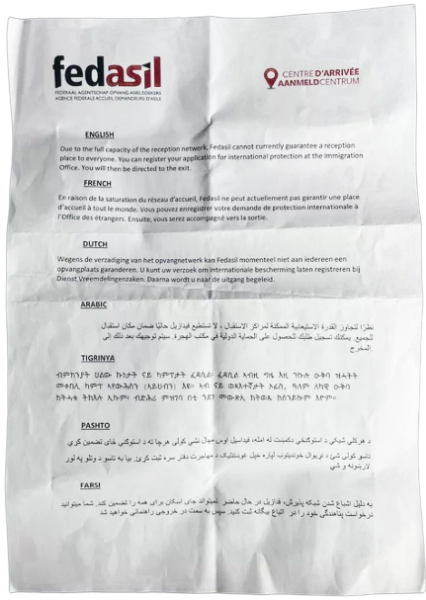
HOOFDSTUK 0
INTRODUCTIE

1. STARTPUNT 15
1.1 Probleemstelling 16
1.2 Vraagstelling 17

2. CONCEPTEN EN LITERATUUR 19
2.1 Migratie als iets dat gereguleerd moet worden 19
2.2 Normativiteit als reguleringsprincipe 25

3. METHODOLOGIE 33
3.1 Het tweevoudige karakter van normativiteit en macht 34
3.2 Methodologisch kader 35
3.3 Positionaliteit 38

1. STARTPUNT

fedasil

FEDERAAL AGENTSCHAP OPVANG ASIELZOEKERS
AGENCE FÉDÉRALE ACCUEIL DEMANDEURS D'ASILE

CENTRE D'ARRIVÉE
AANMELDCENTRUM

ENGLISH

Due to the full capacity of the reception network, Fedasil cannot currently guarantee a reception place to everyone. You can register your application for international protection at the Immigration Office. You will then be directed to the exit.

FRENCH

En raison de la saturation du réseau d'accueil, Fedasil ne peut actuellement pas garantir une place d'accueil à tout le monde. Vous pouvez enregistrer votre demande de protection internationale à l'Office des étrangers. Ensuite, vous serez accompagné vers la sortie.

DUTCH

Wegens de verzadiging van het opvangnetwerk kan Fedasil momenteel niet aan iedereen een opvangplaats garanderen. U kunt uw verzoek om internationale bescherming laten registreren bij Dienst Vreemdelingenzaken. Daarna wordt u naar de uitgang begeleid.

ARABIC

TIGRINYA

PASHTO

FARSI

Fig. 1. Het document dat alleenstaande mannen meekrijgen wanneer hun opvang wordt geweigerd.

"Wegens de verzadiging van het opvangnetwerk kan Fedasil momenteel niet aan iedereen een opvangplaats garanderen. U kunt uw verzoek om internationale bescherming laten registreren bij Dienst Vreemdelingenzaken. Daarna wordt u naar de uitgang begeleid." (Fedasil, 2023)

1.1 Probleemstelling

Stel je voor. Je bent queer, gevlucht en alleen. Bij je aankomst in België wordt jouw recht op opvang je ontzegd door de beslissing van staatsecretaris Nicole de Moor, die in 2023 bij wijze van 'tijdelijke maatregel' de opvang voor alleenstaande mannelijke asielzoekers beperkt; een reactie op het nijpende tekort aan opvangplaatsen voor asielaanvragers (de Moor, 2023).

Titanic-gewijs krijgen vrouwen, kinderen en gezinnen voorrang op een bed in een opvangcentrum. Na hun registratie bij de DVZ worden vele anderen met een A4'tje in de hand de deur gewezen (Fig. 1). Begin januari 2025 staan er zo'n 3000 mensen op de wachtlijst voor opvang, met een gemiddelde wachttijd van vier maanden, cijfers die al enkele jaren sterk fluctueren, maar niet naar nul lijken te evolueren (Vluchtelingenwerk Vlaanderen et al., 2025).

De maatregel wordt breed bekritiseerd door Ngo's en mensenrechtenorganisaties (Myria et al., 2022; Amnesty International 2023; Amnesty International 2025), alsook vanuit juridisch oogpunt. De Raad van State oordeelde op 13 september 2023 dat de maatregel ongrondwettelijk is, wegens schending van de Opvangwet van 12 januari 2007. De Raad eiste de onmiddellijke schorsing van de maatregel en veroordeelt de Belgische staat tot het betalen van dwangsommen (Raad van State, arrest nr. 257.300, 13 september 2023).

Maar de beleidsbeslissing heeft niet enkel logistieke en juridische implicaties. De Titanic-aanpak vertelt iets over hoe het beleid bepaalde mensen anders ziet en behandelt dan anderen.

'Alleenstaande mannen' worden gezien en behandeld als een homogene groep mensen, hun identiteiten worden over één kam geschoren en hun individuele verhalen de mond gesnoerd. Daarnaast roept de maatregel vragen op over de principes van 'mannelijkheid' en hoe traditionele en hegemoniale ideeën hierover - 'mannen zijn het sterke geslacht' – diepgeworteld lijken te zitten in het opvangbeleid. De formulering en categorisering doet vermoeden dat deze beleidsvoering gebaseerd is op een cis-heteronormatief beeld van asielzoekers en dit ook in de hand werkt.

Daarbij rijst de vraag welke gevolgen deze regulering 'van' en 'op basis van' lichamen heeft voor queer personen op de vlucht. Hoe navigeren mensen, wiens bestaan dit cis-heteronormatief kader per definitie uitdaagt, rondom deze verwachtingen? Hoe gaan zij om met die normativiteit in hun dagelijks leven in asielopvang? En beïnvloedt hun queerness ook hun initiële toegang tot asielopvang?

1.2 Vraagstelling

De thesis zoekt antwoord op volgende onderzoeksvragen:

1. *Hoe zijn cis-heteronormatieve assumpties ingebed in de ongrondwettelijke maatregel uit 2023 waarmee de Belgische staat de opvang voor alleenstaande mannelijke asielzoekers beperkt?*

2. *Hoe ervaren en negotiëren queer asielzoekers die [cis-heteronormatieve] assumpties tijdens hun migratietraject in België, zowel in hun toegang tot asielopvang als tijdens hun verblijf in asielopvang?*

1. STARTPUNT 15
1.1 Probleemstelling 16
1.2 Vraagstelling 17

2. CONCEPTEN EN LITERATUUR 19
2.1 Migratie als iets dat gereguleerd moet worden 19
2.2 Normativiteit als reguleringsprincipe 25

3. METHODOLOGIE 33
3.1 Het tweevoudige karakter van normativiteit en macht 34
3.2 Methodologisch kader 35
3.3 Positionaliteit 38

2. CONCEPTEN EN LITERATUUR

2.1 Migratie als iets dat gereguleerd moet worden

1. *Governmentality* en biopolitiek

Wie denkt aan migratie, denkt al snel aan urenlange discussies in de Kamer, aan politici die het nieuwe beleid komen toelichten in subtiel gekleurde laatavondprogramma's of aan grote krantenkoppen met daaronder foto's van ellenlange rijen voor het aanmeldcentrum. Al jaar en dag staat migratie hoog op de agenda van menig politicus. Maar hoe komt dat?

Het verschil tussen je simpelweg 'ergens heen begeven' of effectief aan 'migratie' doen, is het feit dat migratie wordt gereguleerd door overheden (Tazzioli, 2015). In de huidige kapitalistische en punitieve maatschappij wordt migratie gezien als een sociale kwestie, waarin de beweging van mensen moet 'gegouvernementaliseerd' worden (Tazzioli, 2015).

Deze term – ***governmentality*** – is afkomstig van socioloog Michael Foucault en verwijst naar een specifieke vorm van macht uitoefenen op populaties via principes die gebaseerd zijn op een kennis van de politieke economie en via principes die zich manifesteren door middel van het inrichten van zogenaamde "veiligheidsapparaten" (Foucault, 1991, p. 102). In tegenstelling tot andere machtsprincipes die doorheen de geschiedenis populaties regeerden, zoals soevereiniteit en disciplinering, draait *governmentality* om subtiele vormen van bestuur, die voortkomen uit wetten en reguleringen, maar in de praktijk functioneren als ingeschreven controlemechanismen die de 'veiligheid' trachten te garanderen. *Governmentality* wordt bovendien gekenmerkt wordt door een dubbele dynamiek van *top down* én *bottom up* machtsmechanismes, omdat populaties die controle zelf mee in de hand werken (Foucault, 1991).

Het zien van migratie als iets dat gecontroleerd en gereguleerd moet worden, is een strategie om zogenaamd 'gevaarlijke verplaatsingen' te beperken en de 'veiligheid' te garanderen (Tazzioli, 2015). Deze regulatie gaat niet alleen over het bewaken van geopolitieke landsgrenzen, te beslissen wie erin mag en wie niet, maar ook over andere procedures en processen die controle uitoefenen op de mobiliteit van mensen (Oliveri, 2016). Reguleringen rond toegang tot huisvesting, de mogelijkheid en vrijheid om te werken, om zich binnen een land te verplaatsen en regels rond (vrije)tijdsbesteding, zijn ook vormen van macht via controle. Dit zijn vormen van *local* en/of *administrative bordering*, die de rechten van asielzoekers, vluchtelingen of migranten beperken in een natiestaat, als een soort filtermechanisme van wie waar al dan niet recht op heeft (Oliveri, 2016). Deze vormen van machtsuitoefening en reguleringen van iemands lichaam, in plaats en in tijd, noemen we **biopolitiek** (Tazzioli, 2015).

Hoewel andere academici veelvuldig de link leggen tussen Foucaults werk over *governmentality* en de werking van migratieregimes, verwijst hijzelf hier nooit uitdrukkelijk naar (Tazzioli, 2015). Zijn theorie is echter breed toepasbaar op verschillende maatschappelijke fenomenen waarin een vorm van 'onderwerping' aan een set 'normen' zich voordoet.

2. Huisvesting als onderwerp van *governmentality*

Een concreet toepassingsgebied van die biopolitiek in migratieregimes of asielbeleid is het recht en de toegang tot huisvesting of 'asielopvang'. Aansluitend bij Foucaults theorie van *governmentality* wordt huisvesting voor asielzoekers begrepen als een instrument waarmee staten migrantenpopulaties beheren. Darling verwijst hiernaar, ter uitbreiding van biopolitiek, als ***domopolitics*** (Darling, 2011). Via huisvesting wordt beslist wie waar mag verblijven, onder welke voorwaarden, welke mate van autonomie asielzoekers hebben en wie controle of toezicht uitoefent (Novak, 2021). Wonen (of de *homing*) voor mensen in *displacement* (vaak - maar zeker niet altijd in asielcentra) wordt zo expliciet politiek domein, waar controle en zorg samenkomen (Darling, 2011; Szczepanikova, 2013), of zoals Wilkins zegt in Boccangi's *Handbook on Home and Migration* (2023): "Home and migration are shaped by the intersecting dynamics of power, privilege and marginality" (Wilkins, 2023, p. 402).

Literatuur over asielopvang conceptualiseert deze infrastructuren (*arrival infrastructures*) als wachtkamers, waar asielzoekers in een juridische, dagdagelijkse en existentiële limbo verblijven. De onzekerheid over verblijfsstatuut, duur van de opvang en de toekomstige woonmogelijkheden ondermijnen de mogelijkheid om je duurzaam vast te hechten aan één plek. De ***home*** van mensen in *displacement* is in deze context dus altijd voorwaardelijk, tijdelijk en veranderlijk (Boccagni, 2025; Brun & Fábos, 2015).

Cruciaal is dat huisvesting en *home* niet één-op-één samenvallen. Brun en Fábos (2015) argumenteren dat de *home* in de context van *displacement* zich op drie verschillende niveaus manifesteert en ***homemaking*** daarom een gelaagd proces is: de thuis als resultaat van dagelijkse praktijken van homemaking (home); de thuis als representatie van iemands waarden, tradities, herinneringen en gevoelens (Home); en de thuis als reflectie van een grootschalige politieke en institutionele orde (HOME) (Şahin, 2021; Brun & Fábos, 2015). Deze driedeling toont hoe de thuis tegelijk wordt geproduceerd in dagelijkse routines van mensen in *displacement*, maar ook structureel wordt geconditioneerd door migratieregimes, politiek en huisvestingsbeleid.

Hierbij aansluitend is duidelijk dat biopolitiek zich niet beperkt tot formele opvangstructuren (bijvoorbeeld: wonen in een opvangcentrum), maar ook doorwerkt in het volledige huisvestingstraject van asielzoekers, hun ***housing pathways***. Om dit principe te begrijpen, zegt Thomas Wimark, is het belangrijk dat we de heersende percepties van "migratie als een beweging"

en “thuis als een statische entiteit” herzien (Wimark, 2021b, p. 650). De *housing pathways* gaan niet alleen over de letterlijke plek waar de asielzoeker of vluchteling woont (geografisch en ruimtelijk, statisch), maar ook over de relaties die die ontwikkelt ten opzichte van de tijdelijke *home(s)* (relationeel, veranderlijk) (Beeckmans & Geldof, 2022). *Housing pathways* beschrijft Clapham (2002) daarom als “een set van voortdurende veranderende relaties en interacties dat een huishouden of een persoon ervaart over de tijd waarin iemand housing consumeert” (Clapham, 2002, p. 63-64). Beeckmans en Geldof (2022) tonen aan dat de *housing pathways* van asielzoekers in Vlaanderen meestal vijf fases doorlopen: ze zijn *interrupted*.

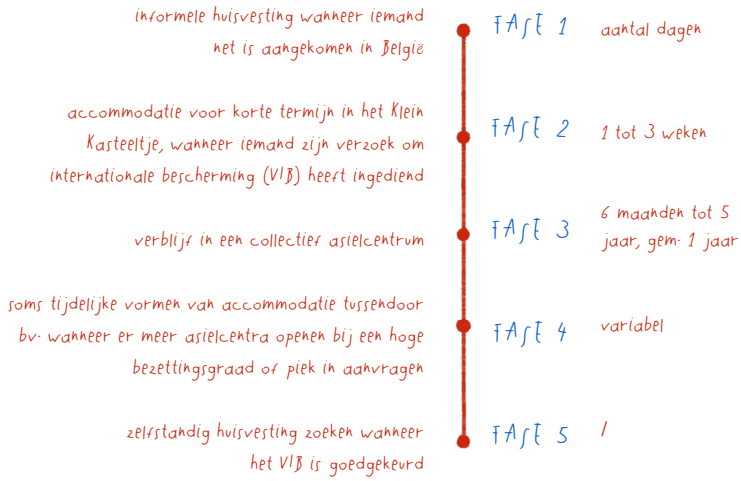

Fig. 2. Vijf fases van *housing pathways* bij asielzoekers in Vlaanderen volgens Beeckmans en Geldof (2022).

Deze ***interrupted housing pathways*** beperken, door allerlei normen en reguleringen, niet alleen de mogelijkheid tot *homemaking* van asielzoekers, maar bemoeilijken ook hun latere integratie. Bovendien argumenteren Beeckmans en Geldof dat deze interruptie voornamelijk een gevolg is van een *policy gap*, omdat in het Belgische overheidssysteem op verschillende niveaus werek: asielopvang is een federale bevoegdheid, terwijl huisvesting een regionale bevoegdheid is (Beeckmans & Geldof, 2022).

Huisvesting en de *home* voor mensen in *displacement* is dus ook/zeker in Belgische context nooit apolitiek. Integendeel, het is een plek waar *governmentality* juist fundamenteel tot uiting komt.

3. Categorisering als tool van *governmentality*

Eigen aan de werking van migratieregimes in een geglobaliseerde samenleving (in het veld van de *home - domopolitics -* maar daarbuiten) is dat reguleringen vorm krijgen door en afhangen van **categorieën** waarin asielzoekers worden ingedeeld (Zetter, 2007). Deze vooraf gedefinieerde categorieën structureren en beïnvloeden de beoordeling van individuele asielclaims (Guild, 2011), maken (stereotiepe) veronderstellingen over de noden van asielzoekers (Zetter, 1991) en leggen ook a priori regels op aan asielzoekers tijdens de procedure, bijvoorbeeld omtrent huisvesting (Darling, 2011). Categorisering kunnen we daardoor begrijpen als een vorm van **biopolitiek**: het is een manier waarop het leven van individuen wordt gereguleerd op basis van hoe ze geclassificeerd worden als deel van een populatie (Guild, 2011; Zetter, 2007).

De operationalisering van deze categorieën in het beleid gebeurt via collectieve eingenschappen en meetbare kenmerken: **indicatoren** (Merry, 2011). In asielbeleid gaat dit typisch om kenmerken zoals juridisch of procedureel statuut, gender, leeftijd, etniciteit, nationaliteit of gezinsstatus. Indicatoren reduceren complexe levens en situaties tot gestandaardiseerde variabelen en maken het daardoor mogelijk om populaties te ordenen en te vergelijken (Merry, 2011). Tegelijk dragen ze bij aan de productie van categorieën zelf, doordat de keuze van de indicatoren bepaalt welke verschillen in de complexe levens zichtbaar en relevant zijn (Merry, 2011). In die zin werken indicatoren via categorisering *governmentality* in de hand.

Volgens Guild (2011) zijn 'werkende' categorieën in asielbeleid gebaseerd op indicatoren die nauwelijks of niet kunnen veranderen: noch door de context, noch door het individu zelf aan wie de indicator wordt toegeschreven. Je wordt simpelweg geclassificeerd in de categorie waartoe je op basis van onveranderlijke indicatoren behoort. Indicatoren in asielbeleid zijn dus geen neutrale, louter beschrijvende kenmerken. Integendeel, ze zijn in staat om een brug te vormen tussen heterogene levens, personen en situaties enerzijds, en abstracte categorieën van asielzoekers anderzijds. Op basis van dit mechanisme werken indicatoren als bouwstenen van juridische en administratieve classificatiesystemen, waarop reguleringen en concrete beleidspraktijken finaal gebaseerd zijn (Merry, 2011; Goodman & Speer, 2007; Zetter, 2007).

Wettelijke categorisering en indicatoren

In Europese en Belgische wetgeving vinden we die categorisering op basis van indicatoren terug. Twee wettelijke documenten vormen de basis voor het Belgische opvangbeleid, en dus voor de *domopolitics* van huisvesting voor asielzoekers in België: de *Wetgeving nr. 2007002066 van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen* (hierna: Opvangwet, 2007) en de *Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om*

internationale bescherming (hierna: Europese Opvangrichtlijn, 2013). In deze richtlijn werden in 2024 enkele wijzigingen aangebracht: *Richtlijn 2024/1346/EU van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 14 mei 2024 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (herschikking)* (hierna: Herschikking Europese Opvangrichtlijn, 2024).

In artikel 2 van de Opvangwet worden de centrale definities voor het volledige document vastgelegd, waarnaar doorheen de wetgeving wordt verwezen (Opvangwet, 2007, p. 24027). Ze beschrijven en onderscheiden mensen op basis van **procedureel statuut, leeftijd, gezinsstatus en kwetsbaarheid**.

De eerste juridische indicator die in het kader van deze wetgeving wordt gehanteerd om de "begunstigde van de opvang" te beschrijven is het **procedureel statuut**. Men vertrekt vanuit de categorie van "vreemdeling" (niet verder toegelicht wat men hiermee bedoelt), en die vernauwt vervolgens naar "asielzoeker", door te benadrukken dat dit een "vreemdeling" is die een asielaanvraag heeft ingediend (een formele bestuursrechtelijke procedure) om "(erkend) vluchteling" of "subsidiair beschermde" te worden. De Europese Opvangrichtlijn spreekt over de "verzoeker om internationale bescherming" (juridische term die door de DVS en het CGVS gehanteerd wordt) (Europese Opvangrichtlijn, 2013, p. 96; Herschikking Europese Opvangrichtlijn, 2024, p. 11).

Ten tweede tonen de definities (Opvangwet, 2007, p. 24027) dat **leeftijd** doorheen de wetgeving zal opduiken als criterium voor de opvang. De "minderjarige" is een aparte categorie, en wordt daardoor impliciet onderscheiden van de niet-minderjarige (de rest, de volwassenen). Ook de Europese richtlijn maakt dit onderscheid in de definities (art. 2d&e) (Europese Opvangrichtlijn, 2013, p. 96). Een reeks artikels (art. 37-42) geeft aan hoe de opvang van minderjarigen moet gebeuren om "tegemoet te komen de specifieke behoeften van kwetsbare personen zoals minderjarigen, niet-begeleide minderjarigen [...]" (art. 36) (Opvangwet, 2007, p. 24034).

Het onderscheid tussen een minderjarige die vergezeld is van ouders of niet (niet-begeleide minderjarige) (art. 2, paragraaf 4°) wijst op een derde indicator: **gezinsstatus**. In de definities beschrijft de Opvangwet wat men bedoelt met "familieleden van de asielzoeker" (Opvangwet, 2007, p. 24027). De beschrijving verwijst naar de "echtgenoot of partner" en naar de "minderjarige kinderen van het koppel". In de Europese richtlijn spreekt men van "gezinsleden" en formuleert men een gelijkaardige definitie, die naast "echtgenoot of partner" en "minderjarige kinderen van paren" ook specifiek "de vader, moeder, of een andere volwassenen […] die verantwoordelijk is voor de verzoeker indien die minderjarig en ongehuwd is" vernoemt (Europese Opvangrichtlijn, 2013, p. 99). "Kinderen" is hier niet hetzelfde als "minderjarigen", maar verwijst naar de relatie tussen de gezinsleden, eerder dan de leeftijd van de personen. In artikel 38 van de Opvangwet wordt ook verwezen naar de ouder-kindrelatie (Opvangwet, 2007, p. 24034).

Een vierde centrale indicator die opduikt in de wetteksten is **kwetsbaarheid**. Zowel de als de Europese Opvangrichtlijn voorzien een niet-exhaustieve lijst van "kwetsbare personen", waaronder minderjarigen, alleenstaande ouders, zwangere vrouwen, personen met een handicap en slachtoffers van geweld of mensenhandel (Opvangwet, 2007, p. 24034; Europese Opvangrichtlijn, 2013, p. 106; Fedasil, 2016). Uit beide lijsten blijkt dat kwetsbaarheid gekoppeld wordt aan leeftijd, gezinsstatus, gender, medische toestand, psychologische toestand en specifieke vormen van slachtofferschap (geweld, foltering, mensenhandel, etc.). Deze categorie maakt duidelijk dat indicatoren vaak gecombineerd worden en elkaar versterken, waardoor complexe classificaties ontstaan (Fedasil, 2016; Robertson, 2019).

De **praktijk** wijst echter uit dat de kwetsbaarheidsdefinitie ontoereikend is en in het werkveld anders wordt gehanteerd. Tijdens de toewijzing van opvang bij de dienst Dispaching van Fedasil hanteert men een registratieformulier waar de medewerkers tien categorieën kunnen aanvinken. Naast categorieën die overeenkomen met de lijst in de Opvangwet, kan men bijvoorbeeld ook '**LGBTI**' aanduiden (Fedasil, 2018). Hoewel **gender** en **seksualiteit** dus niet expliciet opgenomen zijn in deze wetgevingen (Opvangwet en Europese Opvangrichtlijn) als indicator voor aparte categorieën in de asielopvang, wordt die in de praktijk wel gehanteerd.

Ook bij de goedkeuring van het verzoek om internationale bescherming ('erkend vluchteling worden') speelt kwetsbaarheid en de link met gender en seksulaiteit een rol. De Europese Kwalificatierichtlijn (2011) identificeert kwetsbaarheid op basis van het behoren tot "a particular social group". De richtlijn verduidelijkt dat men bij die identificatie onder andere rekening moet houden met "gender related aspects, including gender identity" (Warin & Tsourdi, 2025, p. 32; EASO, 2020; Kwalificatierichtlijn, 2011, art. 10.1).

Deze analyse van de juridische definities in de Opvangwet (2007) en in de Europese opvangrichtlijn (2013) toont hoe migratieregimes opereren via wettelijk gestandaardiseerde indicatoren die individuele asielzoekers indelen in administratieve categorieën. Tegelijk bevestigt de analyse dat deze categorieën geen neutrale weerspiegeling zijn van de realiteit, maar het resultaat van specifieke keuzes in wat wordt gemeten, onderscheiden, versimpeld en relevant geacht, die soms tekort schiet (Robertson, 2019; Merry, 2011). Robertson (2019) benadrukt bovendien dat categorieën op basis van collectieve eigenschappen niet statisch zijn, maar het resultaat van '*status-making*': een proces waarbij migranten voortdurend worden geclassificeerd en geherclassificeerd omdat de categorieën slechts bestaan in een context waarin 'waarde' en 'betekenis' voortdurend verandert. De classificatie gebeurt daarom niet alleen juridisch, maar ook discursief (Robertson, 2019).

2.2 Normativiteit als reguleringsprincipe

Hoewel de categorisering op basis van indicatoren an sich een vorm van biopolitiek is, gaan aan deze vorm van regulering op basis van lichamen nog andere machtsstructuren en -dynamieken voor. Eigen aan biopolitiek als vorm van *governmentality* is immers dat deze machtsvormen nooit in een vacuüm opereren. Het sturend kader waarbinnen ze plaatsvinden, is opgebouwd uit een complex samengaan van allerlei **normen** (*normativities*) (Guild, 2011):

"Power is transmitted through the creation of norms and their relationship with risk. Life is managed through the establishment of norms based on the collection of amounts of information and their synthesis into common characteristics which can then be applied to the individual." (Guild, 2011, p. 15)

Die *establishment of norms* kunnen we begrijpen als de waarde- en betekenisgevende processen van Robertson (2019), die de juridische en administratieve categorieën door discursieve processen vormgeven. Hierin functioneren de normen als sociale kaders die bepalen wat als 'normaal' en 'gepast' wordt ervaren (Guild, 2011). Mensen zijn sociale wezens en hun emoties, attitudes en gedragingen worden voortdurend beïnvloed door de groepen waartoe ze behoren (Stok & de Ridder, 2019). Deze groepen hanteren standaarden en verwachtingen die vaak ongeschreven zijn, maar diep geïnstitutionaliseerd zijn en door leden geïnternaliseerd worden. Normen geven met andere woorden vorm aan een verwachtingspatroon, dat resulteert in een zekere stabiliteit in de gedragingen van de individuen van de groep (Stok & de Ridder, 2019). Dit verband tussen normativiteit en stabiliteit sluit aan bij Foucaults analyse van impliciete macht: een normatief kader is een 'veiligheidsapparaat' en oefent daardoor macht uit (Butler, 1997; Guild, 2011).

De thesis richt een analytische blik op twee normatieve kaders en onderzoekt hoe deze kaders elkaar wederzijds beïnvloeden voor de categorisering van asielzoekers: normen in migratieregimes (gekwantificeerd door *deservingness*), en normen over gender en seksualiteit (cis-heteronormativiteit).

1. Normen en *deservingness* in migratieregimes

Het principe van 'verdienstelijkheid' of *'deservingness'* speelt een belangrijke rol in de werking van biopolitiek volgens een normatief kader. *Deservingness* functioneert als een controlemechanisme dat bepaalt in welke mate individuen zich (moeten) onderwerpen aan dominante normen en verwachtingen om iets (meestal vormen van bescherming, erkenning, steun, sympathie, solidariteit) te verdienen. In die zin produceert het (mede) het gewicht van de normen waartegen men zich verhoudt. Het principe van *deservingness* is in staat normen te kwantificeren.

Van Oorschot (2000) toont aan hoe mensen in (financiële) moeilijkheden voorwaardelijk publieke steun en solidariteit verdienen op basis van vijf principes, die deze normen en verwachtingen vorm geven. Hij noemt dit de CARIN-criteria voor *deservingness* en hij stelt dat mensen in een samenleving deze criteria hanteren om andere mensen of groepen mensen te rangschikken van *deserving* naar *undeserving*. De vijf criteria zijn *control* (Welke controle hebben mensen over hun behoefte aan steun?), *attitude* (Welke houding nemen mensen die steun krijgen aan?), *reciprocity* (Hoeveel wederkerigheid is er van mensen die steun/ondersteuning krijgen?), *identity* (Wie zijn de mensen die steun nodig hebben?) en *need* (Hoe ernstig en dringend in de nood?). *Control* en *need* betrekken voornamelijk de verhouding tussen de 'nood' en de steunbehoevende persoon zelf. *Identity* en *attitude* vertrekken eerder vanuit de vergelijking tussen steunbehoevende persoon en de steungevende persoon (of steungevende samenleving). *Reciprocity* schippert hier tussenin. Van Oorschot stelt dat deze *deservingness*-schaal in een welvaartstaat bepalend is voor de toekenning van solidariteit en steun van mensen tegenover elkaar (Van Oorschot, 2000).

Recente literatuur argumenteert dat deze *deservingness*-logica niet beperkt blijft tot sociale zekerheid, maar ook is ingebed in **migratieregimes** (De Coninck & Matthijs, 2020; De Coninck et al., 2024; Novak, 2021). Daarbij functioneert *deservingness* op het eerste niveau van publieke perceptie: het stuurt hoe solidariteit en steun ten aanzien van migranten, die zich in de *host country* settelen, wordt verdeeld (De Coninck et al., 2024). Dit principe blijft echter niet beperkt tot publieke perceptie; het kent ook een weerslag in institutionele praktijken en beleidsreguleringen (Meulemans et al., 2020). Actoren zoals overheden en hulporganisaties trekken actief grenzen en maken impliciet en expliciet onderscheid tussen wie meer of minder *deserving* is voor huisvesting, voor fysieke en psychologische zorg en voor juridische bijstand. Op die manier wordt *deservingness* geïnstitutionaliseerd: ook zij produceren en reproduceren zo'n kwantificering van normen en vertalen die bijgevolg in (al dan niet wettelijk bepaalde) categorieën en reguleringen (Meulemans et al., 2020).

In de context van **asielopvang en huisvesting** (die zogenaamde *domopolitics*) krijgt deze logica expliciet een disciplinerend karakter (Novak, 2021).

Novak (2021) toont aan dat de toegang tot 'goede' opvangvoorzieningen (minder afgelegen en met meer autonomie) afhankelijk kan zijn van het vertonen van 'normatieve' eigenschappen of gedrag, die passen bij een *deserving* asielzoeker. Asielzoekers die goed gedrag vertonen en een herkenbare identiteit hebben, alsook weinig controle hebben over hun grote en urgente nood aan opvang, krijgen toegang tot betere accommodatie, terwijl anderen worden uitgesloten of 'gestraft' met slechte accommodatie (Novak, 2021). *Deservingness* is hier dus niet alleen als beoordelings- of reguleringscriterium, maar ook als mechanisme dat gedrag probeert te sturen en conformiteit naar normen probeert af te dwingen. Tegelijk tonen studies aan dat *deservingness* niet alleen 'van bovenaf' wordt toebedeeld, maar ook vorm krijgt doordat migranten en asielzoekers die principes en normen zelf negotiëren (Novak, 2021; Chauvin & Garcés-Mascareñas, 2014). *Deservingness* wordt daardoor mede geproduceerd in de dagelijkse praktijken binnen aanvraagprocedures en asielopvang.

Deservingness kan op basis hiervan begrepen worden als een dynamisch en relationeel proces dat zowel door publieke perceptie, institutionele praktijken als acties van migranten zelf wordt gevormd. We kunnen het beschouwen als een **controleprincipe in asielopvang en opvangbeleid** dat *governmentality* tewerk stelt in migratieregimes.

analytische blik II

2. Normatieve genders en seksualiteiten in migratieregimes

Het kader van normen waartegen de *deservingness* van asielzoekers voor opvang in deze thesis zal worden afgewogen, is 'cis-heteronormativiteit'. Cis-heteronormativiteit is een breed en complex begrip.

De term '**heteronormativiteit**' werd in 1991 voor het eerst geïntroduceerd door queer-theoreticus Michael Warner in zijn boek *Fear of a Queer Planet* (Chun & Jeppesen, 2024). Later omschrijft hij heteronormativiteit als "het geheel van maatschappelijke aannames, praktijken en institutionele ordeningen die heteroseksualiteit niet alleen als vanzelfsprekend poneren, maar van waaruit ook privilege ontstaat" (Berlant & Warner 1998, p. 548). Cruciale literatuur in genderstudies benadrukt dat, naast seksualiteit, ook aannames over conforme genderidentiteit ingebed zijn in de samenleving en deze structureren. We verwijzen daarom naar '**cis-heteronormativiteit**' als een kader dat de impliciete veronderstelling bevat dat het 'normale' subject cisgender (dat wil zeggen: de genderidentiteit komt overeen met het toegewezen geslacht bij geboorte) en heteroseksueel is (Bueno-Hansen, 2018).

Toonaangevend filosoof en feminist Judith Butler beschrijft in *Undoing Gender* dat heteronormativiteit functioneert als een regulerend en machtshoudend ideaal, doordat het optreedt als **culturele norm** (Butler, 2004). Een centrale bijdrage van Butler aan het denken over cis-

heteronormativiteit is de formulering van de ***heterosexual matrix*** in *Gender Trouble* (Butler, 2007). De matrix beschrijft een normatieve set van sociale verwachtingen die biologisch geslacht, genderidentiteit en -representatie én seksueel verlangen op een lineaire manier aan elkaar koppelt: een 'vrouw' wordt geacht vrouwelijk te zijn en zich tot mannen te richten; een 'man' wordt geacht mannelijk te zijn en zich tot vrouwen te richten. Doordat deze aspecten geordend zijn naargelang het sociale verwachtingspatroon, wordt duidelijk dat deze lineaire coherentie geen feitelijk gegeven is, maar een resultaat van **normalisering** (of 'heteronormativiteit'). Deze ordening is op zijn beurt het gevolg van sociale processen die voortdurend worden afgedwongen en zichzelf bevestigen (Butler, 2007). Gender is dus zelf geen norm; het is een (Foucaultiaans veiligheids-)"apparatus waarmee interpretaties over mannelijkheid en vrouwelijkheid geproduceerd en genormaliseerd worden" (Butler, 2004, p. 42), dat functioneert doordat gender **performatief** is (Butler, 2004).

Luibhéid (2004) argumenteert dat het principe dat normen over seksualiteit en gender (dus: cis-heteronormativiteit) machtshoudend zijn, ook implicaties heeft in **migratieregimes**. Meer nog: volgens Luibhéid beïnvloedt cis-heteronormativiteit álle aspecten van migratie, gaande van de beslissing om te migreren, het migratieproces zelf, de manier van *settlement*, de economische impact van migratie en de maatschappelijke positie van migranten na het migratieproces (Luibhéid, 2004).

Recente literatuur en migratiestudies tonen inderdaad aan dat gender- en seksualiteitsnormen, alsook 'familie-normen' in grote mate (internationale) migratieregimes en (nationaal) asielbeleid beïnvloeden (Kofman, 2004; Luibhéid, 2008; Griffiths, 2015; Palillo, 2018; Carastathis & Tsilimpounidi, 2018; Kofman, 2019; Wimark, 2021b; Bonjour & Cleton, 2021; Paul & Masood, 2024; Wilkins, 2023). Zo worden mannen, vrouwen, kinderen, gezinnen, queer personen etc. systematisch anders behandeld in asielbeleid (op papier) en in asielrealiteit (in de praktijk), gebaseerd op normatieve verwachtingen en genderrollen. Tegelijk worden deze normen ook vaak door asielzoekers zelf geconstitueerd (Luibhéid, 2008; Griffiths, 2015; Palillo, 2018; Wimark, 2021a; Wilkins, 2023; Paul & Masood, 2024), doordat gender performatief is (Butler, 2004). Cis-heteronormativiteit houdt daarom ook verband met *governmentality*.

In wat volgt, belicht ik twee concepten binnen het bredere kader van cis-heteronormativiteit die in deze thesis een belangrijke plaats in nemen: mannelijkheid en queerness.

Mannelijkheid in migratieregimes

Binnen de cis-heteronormatieve ordening neemt **mannelijkheid** een centrale en politiek beladen positie in. Het concept van mannelijkheid is (net als aan vrouwelijkheid) geworteld in een patriarchale ordening van genderidentiteiten, waarbij macht en controle structureel aan mannen wordt toegekend (Connell, 2005). Connell (2005) conceptualiseert deze dominantie als '**hegemonische mannelijkheid**', van het Griekse ἡγεμών (hegemoon) wat 'leider' of 'overheerser' betekent. Dit concept produceert een normatief ideaalbeeld van 'mannelijkheid', dat mannen verbindt aan eigenschappen zoals autonomie, rationeel handelen, fysiek weerbaar zijn, maar ook bijvoorbeeld aanleg hebben voor agressiviteit (Connell, 2005). Hegemoniale mannelijkheid is dus géén empirisch gemiddelde, maar een ideaaltype dat een sociale orde legitimeert waarin mannen leiders, beschermers en krachtbronnen zijn en als superieur worden gezien ten opzichte van vrouwen of mensen met een andere genderidentiteit.

Literatuur binnen **migratiestudies** toont aan dat hegemonische mannelijkheid niet eenduidig wordt toegekend aan mannelijke migranten en asielzoekers (Boccagni, 2025; Jaji, 2021; Paul & Masood, 2024; Palillo, 2018). Rose Jaji (2021) argumenteert dat alleenstaande, geracialiseerde mannelijke asielzoekers in dominante publieke en politieke discoursen worden geconstrueerd als dragers van ***aberrant masculinity*** (Jaji, 2021): niet conform sociaal geaccepteerde of gebruikelijke standaarden voor mannelijkheid, afwijkend van de norm. Deze aberrante mannelijkheid functioneert op twee paradoxale niveaus tegelijk. Enerzijds wordt alleenstaande mannelijke asielzoekers verweten binnen het cis-heteronormatief kader 'niet mannelijk genoeg' te zijn. Door hun vlucht beantwoorden ze niet aan een normatief model van 'vader' of 'partner' binnen een cis-heteronormatief kerngezin. Dat maakt hen verdacht (Jaji, 2021). Anderzijds worden alleenstaande mannelijke asielzoekers voorgesteld als 'te mannelijk': potentieel agressief gewelddadig en een bedreiging voor de samenleving van het ontvangende land (Jaji, 2021).

Cruciaal is dat de lezing van 'te mannelijk' niet alleen geënt is in normatieve genderassumpties, maar ook in assumpties over etniciteit, ras en culturele achtergrond (Jaji, 2021; Ahmed, 2004). Geracialiseerde mannelijke asielzoekers worden in asiel- en migratiediscoursen als afwijkend voorgesteld omdat hun zogenaamd 'andere cultuur' verondersteld wordt 'andere' (lees: archaïsche, criminele, niet-geciviliseerde) vormen van mannelijkheid te produceren (Jaji, 2021, p. 383), die onverenigbaar zijn met witte en Westerse gendernormen. Deze constructies zijn geënt in koloniale (re)producties, eerder dan in historische waardepatronen (Jaji, 2021).

Ook Boccagni conceptualiseert in *Undoing Nothing – Waiting for Asylum, Struggling for Relevance* (2025) de asielervaring voor (jonge) mannen als een crisis van normatieve mannelijkheid. Voor hen is migratie aanvankelijk een daad van hyper-mannelijke *agency*: mannen nemen gevaarlijke routes, ze trotseren grenzen en geweld. Maar eens ze ondergebracht worden in

asielopvang verliest deze 'mannelijke prestatie' haar betekenis en wordt hun autonomie over tijd, ruimte en toekomstperspectief beperkt door reguleringen over onder andere huisvesting, tijdsbesteding en werk: '*doing nothing*'. In die crisis verhouden mannelijke asielzoekers zich zowel ruimtelijk als temporeel tegenover (cis-hetero)normatieve verwachtingspatronen over zichzelf, over hun relatie met de tijdelijke *home* in de asielopvang en over hun toekomst (Boccagni, 2025).

Door het performatieve karakter van gender kan men echter, behalve zich positioneren langsheen noties van mannelijkheid of vrouwelijkheid, deze normatieve associaties ook onderuithalen (Butler, 2004, p. 42). Maar 'denken buiten de norm' is in zichzelf paradoxaal, omdat een norm altijd bestaat in relatie tot wat *niet* de norm is (Butler, 2004).

Het tweede concept waartoe deze thesis zich in relatie tot cis-hetero-normativiteit verhoudt, is queerness.

Queer 'unruly' lichamen in migratieregimes

Waar heteronormativiteit werkt door het creëren van vanzelfsprekendheid, richt queerness zich op het ontmantelen van die vanzelfsprekendheid. Sara Ahmed (2006) argumenteert dat queer letterlijk 'krommen' betekent, afwijken van de rechte lijn: het is een richting die niet past binnen de lineaire verwachtingen van heteronormativiteit. Volgens Ahmed is seksualiteit zelfs een ruimtelijke oriëntatie: lichamen worden niet alleen in sociale kaders geplaatst, maar **georiënteerd naar normatieve trajecten**: wie, waar, hoe en met wie men zich beweegt, wordt gestuurd door sociale normen (Ahmed, 2006). Queer is daarin een desoriëntatie: het niet passen van een identiteit binnen normatieve kaders, die hierdoor zichtbaar maakt dat de norm zelf een construct is (Ahmed, 2006). Queerness gaat dus niet alleen over seksualiteit en genderidentiteit, maar over de queer relatie tegenover alles wat normatief is: levenslopen, verwachtingen, genderrollen etc.

In *Queer/Migration* beschrijft Eithne Luibhéid (2008) hoe **queer lichamen in migratieregimes** fundamenteel *unruly* – onregelbaar – zijn: ze onttrekken zich per definitie aan de disciplinerende classificaties waarop de systemen steunen. Ze argumenteert dat, in een context waarin migratie- en asielsystemen historisch gebouwd zijn rond impliciete aannames van cis-heteronormatieve levenslopen, monogame relaties, kerngezinnen, cisgenderidentiteiten en heteroseksualiteiten , queer mensen niet zozeer als uitzondering functioneren in de disciplinerende categorieën, maar als ontwrichting van die categorieën (Luibhéid, 2008).

Butler argumenteert in *Gender Trouble* (2007) dat queerness, net als gender, **performatief** is. Door de daaruit voortkomende menselijke *agency*, zijn reguleringen van lichamen (biopolitiek) op basis van gender, seksualiteit of andere normativiteiten uiterst fragiel en veranderbaar. Butler (2007)

stelt dat er verschillende strategieën en reacties mogelijk zijn om met een ***misfit* tussen lichaam en regulering** om te gaan. Enerzijds kan het subject de cis-heteronormatieve principes desondanks gaan internaliseren. Hierbij **assimileert** het *unruly* queer lichaam binaire genderperformances, zoals mannelijkheid, vrouwelijkheid, alsook cis-genderidentiteit, heteroseksualiteit, of plooit het zich naar bepaalde normatieve familievormen (Butler, 1997; Luibhéid, 2008). Anderzijds stelt Butler dat er door het performatieve karakter ook **verzet** mogelijk is (Butler, 1997). Het queer *unruly* lichaam is in staat de normatieve logica, waarop de biopolitiek is gebaseerd, te ondermijnen of zelfs te transformeren (Butler, 1997). Hierdoor kunnen heel andere praktijken optreden, die zich afzetten tegen assimilatie met binaire gender- en seksualiteitsnormen.

In dit licht zijn queer asielzoekers in migratieregimes geen afwijking ten opzichte van het systeem, maar juist een uitdaging voor het systeem zelf (Luibhéid, 2008). Hun *unrulyness* heeft de mogelijkheid de logica van de biopolitieke controle niet alleen te verstoren, maar ook potentieel te transformeren.

Ropianyk en D'Agostino (2021) plaatsen deze theoretische inzichten expliciet binnen het debat rond het dominante ***coming out*-discours** in queer migratie. Zij tonen aan dat *coming out* in asielcontexten in België zelden een bevrijdende of autonome handeling is, maar veeleer een praktijk die voortdurend wordt **genegotieerd binnen de machtsverhoudingen van het migratieregime**. Dit sluit aan bij eerdere kritieken op het liberale narratief waarin migratie van queer mensen wordt voorgesteld als een lineaire reis van onderdrukking naar bevrijding. Dit beeldt queer asielzoekers af als mensen die pas 'echt zichzelf' kunnen worden in het 'Westen' (Massad, 2002; Luibhéid, 2008). De 'kast' is dus geen binaire en stabiele structuur (Sedgwick, 2008), maar een dynamische, contextuele en relationele toestand die, zeker in migratieregimes, constant genegotieerd wordt (Ropianyk & D'Agostino, 2021).

Deze tweespalt tussen de dominante normen van migratieregimes en de mogelijkheid om die zelf te negotiëren (of in termen van Foucault en Butler: te subjectiveren), vormt het uitgangspunt voor de methodologische benadering van de thesis.

1. STARTPUNT 15
1.1 Probleemstelling 16
1.2 Vraagstelling 17

2. CONCEPTEN EN LITERATUUR 19
2.1 Migratie als iets dat gereguleerd moet worden 19
2.2 Normativiteit als reguleringsprincipe 25

3. METHODOLOGIE 33
3.1 Het tweevoudige karakter van normativiteit en macht 34
3.2 Methodologisch kader 35
3.3 Positionaliteit 38

2. METHODOLOGIE

In zijn *Two Lectures on Power* stelt Foucault het volgende:

> "Individuals are both the subjects and the objects of power. They are always in the position of simultaneously undergoing and exercising [...] power. They are not only its inert or consenting target; they are always also the elements of its articulation."

(Heller, 1996, p. 81)

1. Het tweevoudige karakter van normativiteit en macht

Foucault benadrukt dat regulering, en dus *governmentality*, altijd een **tweevoudige beweging** is. Enerzijds ondergaan mensen de macht, maar anderzijds constitueren ze die ook zelf. Judith Butler argumenteert dat een **cis-heteronormatief kader** op die manier werkt: het onderwerpt individuen aan strikte (cis-heteronormatieve) bestaansvoorwaarden, terwijl het tegelijkertijd vorm geeft aan diezelfde voorwaarden (Butler, 2007). In het licht van de theorie over *deservingness* als principe van *governmentality*, dat zowel vanuit overheid en beleid werkt, maar ook genegotieerd wordt door asielzoekers en migranten zelf, zien we dat óók **migratieregimes** functioneren op zo'n constitutieve manier.

Uit dit constitutieve karakter van macht volgt, volgens Butler, dat een **kritische analyse van machtsprincipes in relatie tot de mens altijd tweevoudig** is (Butler, 1997): de mens is 'object' alsook 'subject' en deze beide implicaties moeten onderzocht worden om te weten hoe bepaalde normen (en de daarop gebaseerde cateogireën) machtshoudend zijn geworden. Dit impliceert een passieve rol van onderwerping (*subjection*) alsook een actieve rol (*subjectivation*) van de mens in relatie tot machtsregimes.

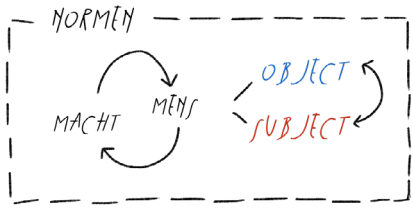

Fig. 3. Normen, macht en mens beïnvloeden elkaar.

Enerzijds kijkt een kritische analyse dus naar de principes van "hoe macht mensen ondergeschikt houdt, door hen te laten verlangen naar stabiliteit, herkenbaarheid en een vaste plek" (Butler, 1997, p. 29); de mens als **object** van het veiligheidsapparaat, en dus van de macht. Dit deel van de analyse is een kwestie van het blootleggen van deze principes die expliciet én impliciet de macht bepalen en de mens **onderwerpen** (*subjection*): hoe normen en regulering samenwerken.

Anderzijds haalt Butler (1997) aan dat mensen voortdurend veranderen door hun eigen handelingen: door dat performatieve karakter kan men zichzelf telkens opnieuw vormen en daardoor de sociale regels waaruit het gedrag voortkomt uitdagen en veranderen. Bovendien benadrukt die dat gender en seksualiteit bij uitstek performatief van aard zijn. In deze capaciteit tot verandering zit de kiem van ***agency***, de mens wordt **subject** in de machtsuitoefening en doet aan **subjectivering** (*subjectivation*) van de regimes. Men kan zich schikken naar de macht (assimilatie, internalisatie), of zich ertegen verzetten (Tazzioli, 2015; Butler, 1997; Butler, 2007).

2. Methodologisch kader

Dit thesisonderzoek situeert zich op het kruispunt van migratiestudies, genderstudies en *urban studies*. Vanuit de probleemstelling richt het onderzoek zich op het normatieve kader van 'cis-heteronormativiteit', opgevat als een Foucaultiaans veiligheidsapparaat (*governmentality*), en analyseert hoe dit kader verweven is met en zichtbaar wordt binnen migratieregimes, die op hun buurt onderworpen zijn aan en gestuurd worden door een eigen set van veiligheidsprincipes.

In navolging van het tweevoudige constitutieve karakter van macht (cfr. supra), kijk ik naar het speelveld van dat cis-heteronormatieve kader op twee niveaus: de rol van het **heersende discours** rond het opvangbeleid in de (re)productie van die normen; en de rol van **persoonlijke subjectivering** van normen.

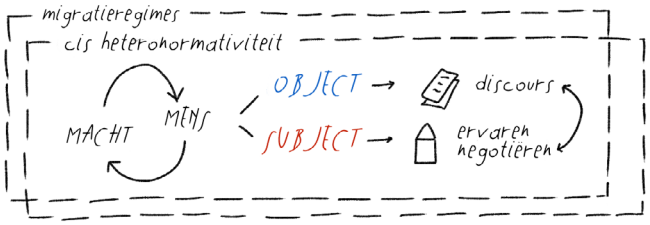

Fig. 4. Methodologisch kader: *governmentality.*

Hoofdstuk 1 : Opvangen of uitsluiten?

In hoofdstuk 1 onderzoek ik **de maatregel van 2023 die de opvang van mannelijke asielzoekers beperkt**.

Zoals Foucault zegt, verwijst *governmentality* naar de manier waarop staten lichamen of populaties reguleren en controleren, door impliciete machtsprincipes die verweven zijn met de samenleving en doorwerken in het alledaagse leven van mensen (Foucault, 1991). Die verweving komt tot stand doordat bepaalde ideeën en concepten voortdurend worden gezegd, gebruikt en bevestigd door mensen, in de media, in beleidspraktijken, in politieke uitspraken, … Door deze herhaling worden ideeën deel van een (dominant of gangbaar) discours, dat machtshoudend is vanaf wanneer bepaalde ideeën als 'waar' of 'natuurlijk' worden aangenomen (De Graeve, 2023).

Om te weten te komen hoe bepaalde ideeën rondom de ongrondwettelijke beleidsmaatregel van 2023 circuleren, hoe ze berusten op een cis-heteronormatief kader en via welke technologieën ze machtshoudend worden, voer ik een **kritische discoursanalyse** uit. Hiermee beantwoord ik de eerste onderzoeksvraag:

1. *Hoe zijn cis-heteronormatieve assumpties ingebed in de ongrondwettelijke maatregel uit 2023 waarmee de Belgische staat de opvang voor alleenstaande mannelijke asielzoekers beperkt?*

Bij aanvang van dit hoofdstuk kom ik meer gedetailleerd terug op de toepassing van deze methodologie.

Hoofdstuk 2 : Queer trajecten tussen uitsluiting en opvang

In hoofdstuk 2 breng ik de ***housing pathways* van drie queer asielzoekers in België** (één homoseksueel koppel en één homoseksuele alleenstaande man) in kaart in twee vignettes aan de hand van narratieve en visuele methodes.

Subjectivering is volgens Foucault en Butler noodzakelijk om te begrijpen hoe mensen ook zelf vorm geven aan bepaalde normen, en hoe ze die machtshouding bewust of onbewust mee sturen (Foucault, 1991; Butler, 1997). Daarnaast wijst Donna Haraway (1988) erop dat 'objectiviteit' of 'neutrale kennis' niet bestaat. Kennis is altijd belichaamd door specifieke personen, ze spreekt daarom over ***embodied knowledge***. In *migration studies* lijkt de illusie van 'neutrale' kennis eens zo problematisch, aangezien de machtsverhouding tussen de geprivilegieerde onderzoeker en 'gemarginaliseerde onderzochte' de kennisproductie onoverkomelijk beïnvloedt en daarmee bestaande machtsverhouding actief zou (re)produceren (Dodevska & Nimer, 2025).

Om die belichaamde kennis te ontwikkelen, leg ik contacten met experten, organisaties en queer asielzoekers, en voer ik interviews uit. Op basis van deze data reconstrueer ik de *housing pathways* en tracht ik de complexiteit van ervaringen en praktijken bloot te leggen. Dit hoofdstuk vormt de empirische basis voor de analyse die volgt in hoofdstuk 3.

Hoofdstuk 3 : Normen in de praktijk - ervaringen en strategieen van queer asielzoekers

In hoofdstuk 3 worden de *pathways* en ervaringen van de queer asielzoekers (hoofdstuk 2) getoetst aan de normatieve assumpties die de discoursanalyse (hoofdstuk 1) heeft blootgelegd en kijk ik hoe de participanten van het onderzoek omgaan met die assumpties. Ik onderzoek met andere woorden hoe ze doorheen hun traject aan subjectivering van normen doen. Dit geeft inzicht in hoe migratieregimes en normen rond genders en seksualiteit elkaar voortdurend wederzijds beïnvloeden, en hoe deze dynamiek mede geconstitueerd wordt door queer asielzoekers zelf. Hiermee beantwoord ik de tweede onderzoeksvraag:

2. *Hoe ervaren en negotiëren queer asielzoekers die [cis-heteronormatieve] assumpties tijdens hun migratietraject in België, zowel in hun toegang tot asielopvang als tijdens hun verblijf in asielopvang?*

Het onderzoek is van kwalitatieve aard en gezien de kleine scope van de participantengroep en het aantal interviews kunnen de conclusies niet veralgemeend worden. Echter geven ze een kritische inkijk in hoe normatieve assumpties ervaren en genegotieerd worden door queer asielzoekers.

3. Positionaliteit

Een onderzoek naar normativiteiten en assumpties vertrekt vanuit het idee dat die bestaan. In thema's als identiteit, percepties, perspectieven en ervaringen is neutraliteit echter allerminst aanwezig. De kennis die ik gedurende het thesistraject hierover opbouwde is daarom, zoals Haraway (1988) stelt, steeds gesitueerd en belichaamd. Mijn eigen positie in de thema's en het onderzoeksveld geeft dus onvermijdelijk mee vorm aan het onderzoek. Doorheen het onderzoek was ik hier in contante reflectie over.

Mijn identiteit is, net zoals die van de participanten in dit onderzoek, gelaagd en samengesteld uit verschillende overlappende aspecten. Ik ben onder meer queer, wit, een vrouw en tot op het moment dat ik dit schrijf nog altijd een student. Ik ben ook een Belg zonder migratieachtergrond. En hoewel ik mezelf allerminst zou omschrijven als iemand 'van onder de kerktoren', gaat mijn ervaring met 'migratie' niet veel verder dan mijn Erasmus-uitwisseling naar Lissabon.

Die beperkte – en bovendien erg geprivilegieerde – ervaring met migratie positioneert mij in dit onderzoek als *outsider*. Waar participanten in het onderzoek spreken vanuit hun geleefde realiteit van *displacement*, hun constante onzekerheid en de bureaucratische last van administratieve procedures, heb ik nooit een asielprocedure doorlopen. Ik heb nooit moeten wachten op een beslissing die mijn verblijfsrecht bepaalt en nooit de spanning gevoeld van ergens wel te zijn maar er misschien niet te mogen blijven. Deze ervaringen kan ik alleen proberen vatten via verhalen, via gesprekken, via literatuur en vooral door te luisteren, maar ik zal ze nooit begrijpen op een manier zoals die belichaamd worden door de mensen die ze zelf ervaren. Bovendien ben ik wit, waardoor mijn perceptie tegenover bepaalde raciale aspecten in het onderzoek onvermijdelijk slechts een blik van buitenaf is.

Die afstand en de ethische overwegingen maakte me voorzichtig tijdens dit onderzoek, soms zelfs aarzelend. Ik schipperde tijdens het thesisproces tussen een gezonde

Wie ben ik in dit onderzoek?

en een hypochondrische

Wie ben ik in dit onderzoek?!

Ik reflecteerde daarom uitgebreid over de machtsongelijkheid die bestaat tussen ikzelf als onderzoeker en de participanten, zowel tijdens het veldwerk als tijdens de dataverwerking. Ik schreef mijn reflecties neer, alsook de aspecten die mijn concrete *insider/outsider*-identiteit vormgeven. Ik ging erover in gesprek met mijn promotor, met andere onderzoekers en met vrienden (bedankt Luce, Erinn, Ansao, Mohamed, Juno en Loes). Ook in interactie met mensen van de organisaties die ik sprak en met de participanten zelf kwam de positionaliteitskwestie steeds naar boven (bedankt Axel, Elie en Andy).

Daarnaast reflecteerde ik ook over het risico om complexe situaties te reduceren in abstracte analyses. Het kiezen voor visualiseren van levensverhalen in hoofdstuk 2 is een voorbeeld van hoe ik de belichaming en complexiteit van een asieltraject tracht te incorporeren in de thesis.

Echter bevind ik me in dit onderzoek niet alleen in de positie van *outsider*. Mijn eigen queerness – en mijn zoekende persoonlijkheid - geeft me een zekere gevoeligheid voor normativiteit. Ik merk ze op en ervaar ze ook zelf. Mijn nakend afstuderen confronteert mij bijvoorbeeld met verwachtingen van hoe een 'normale levensloop' eruit ziet en wat van me wordt verwacht. Queerness draait dus om veel meer dan seksualiteit en genderidentiteit, het gaat om het in vraag stellen van die alledaagse vooringenomenheden. In die zin biedt mijn queerness, alsook mijn Belgische achtergrond, me een specifieke kijk op normativiteiten in Westerse en Belgische cultuur, wat ik inzette in de discoursanalyse in hoofdstuk 1.

Echter gaat queerness ook fundamenteel over de variëteit en uitgebreidheid van ervaringen en belevingen. Zelf ook queer zijn betekent daarom absoluut niet dat ik dezelfde ervaringen heb als de participanten in dit onderzoek. Integendeel, het doet me juist reflecteren over de onmogelijkheid om bevindingen aan mezelf te relateren of al te veel te veralgemenen. Bovendien identificeer ik mezelf als cisgender vrouw, wat mijn positie fundamenteel verschillend maakt tegenover die van homoseksuele mannen of trans personen. Dat hoeft natuurlijk geen probleem te zijn. Deze queer gevoeligheid wordt mooi en luchtig geïllustreerd in kleine momenten van herkenning en verschil, zoals in mijn gesprek met Elie, een participant die ik tijdens het onderzoek leerde kennen:

The father of this family we became friends with, he told us: "I don't mind if my children will be gay, at least they're not vegetarian. I don't want them to be vegetarian."

I'm gay and a vegetarian. ***!

You are vegetarian ?! Really? I don't have anything here to give you...

I'm good.

I have flowers ... or a plant?

Deze queer houding tegenover gelijkenissen en verschillen probeerde ik tijdens het thesisproces zo veel mogelijk te omarmen, wat niet altijd eenvoudig was. In een onderzoek dat normatieve assumpties tegenover mannelijke asielzoekers blootlegt (hoofdstuk 1), leek het vanuit een empirisch-wetenschappelijk oogpunt logisch om in het tweede deel het onderzoek te focussen op "queer cisgender mannelijke" asielzoekers. Echter is deze specificiteit en categorisering juist tegenstrijdig aan wat queerness belichaamt en ambieert: het loskomen van die categorieën en labels. Het onderzoek tracht daarom enerzijds ervaringen van homoseksuele mannen te onderzoeken, maar ook de intrinsieke categoriseringen te bekritiseren. Ik gebruik in deze thesis daarom zowel het woord *queer*, alsook termen als *man/vrouw, mannelijk/vrouwelijk, cisgender, trans, homoseksueel, lesbisch* en *gay.*

HOOFDSTUK 1
OPVANGEN OF UITSLUITEN?

1. SITUERING 43
1.1 De “opvangcrisis” in kaart gebracht 44
1.2 De maatregel van 2023 die de opvang van alleenstaande mannen beperkt 50

2. METHODES VOOR DE DISCOURSANALYSE 55
2.1 Kritische discoursanalyse - theorie 56
2.2 Kritische discoursanalyse - praktijk 58

3. DISCURSIEF FRAMEWORK 61
3.1 Discursief framework: de cis-heteronormatieve *deservingness*-matrix 62
3.2 Centrale storylines van het discours 64

4. RESULTATEN VAN DE DISCOURSANALYSE 69
4.1 ‘Ook mensen’-storyline 70
4.2 Voorrangsstoryline 80
4.3 ‘Ook kwetsbaar’-storyline 88

5. DISCUSSIE 103
5.1 (On)herkenbaarheid, categorisering en normatieve assumpties 104
5.2 Uitzonderingscategorieën en voorwaardelijke kwetsbaarheid 106

1. SITUERING

1.1 De "opvangcrisis" in kaart gebracht

"Zet alle zeilen bij om nieuwe opvangcrisis te voorkomen!", dat schreef en schreeuwde Vluchtelingenwerk Vlaanderen in september 2021 in een rapport met diezelfde titel (Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2022). Een alarmsignaal, omdat de bezettingsgraad van de opvangplekken van Fedasil alsmaar omhoog leek te gaan en de uitstroom niet voldoende gesynchroniseerd liep (Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2022). Sinds dat jaar spreekt men in media en beleidsvoering over de "**opvangcrisis**", een situatie waarin België zich anno 2026 nog steeds in bevindt (Robert, 2026; Myria & FIRM, 2025). Hiermee doelt men op een tekort aan opvangplaatsen binnen het opvangsysteem van Fedasil (Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers) voor mensen die asiel aanvragen in ons land. Echter roept deze formulering ook grote vraagtekens op, met kritieken die de "opvangcrisis" kaderen als een gevolg van politieke (on)wil in plaats van een praktisch falen (Robert, 2026).

Ik keer even terug in de tijd. In **2015** kende ons land, en grote delen van Europa, een stijging in het aantal asielaanvragers, voornamelijk Syriërs en mensen uit Afghanistan. Met zo'n 44.760 asielaanvragen dat jaar, een verdriedubbeling van het aantal aanvragen in 2014, kwamen de bestaande opvangfaciliteiten van Fedasil onder druk te staan (Fedasil, 2023, p. 10). Echter slaagde men erin om in een half jaar tijd zo'n 17.400 opvangplaatsen bij te creëren, voornamelijk op militaire sites en met behulp van het personeel van Defensie, alsook via lokale besturen, wat het totaal aantal opvangplaatsen in 2015 op 33.408 bracht (Fedasil, 2023, p. 12).

Synchroon met de afname in asielaanvragen de jaren erop, bouwde men de opvangcapaciteit weer af, tot een standaardcapaciteit van 21.190 bedden in 2018 (Fedasil, 2023, p. 12). Een deel van de afgebouwde opvangplekken werden ingericht als **bufferplaatsen**: reserveplaatsen die ingezet kunnen worden wanneer de verzadigingstoestand van de structurele faciliteiten bereikt wordt (Fedasil, s.d.). Tegelijk tonen recente rapporten van toezichtsorganen aan dat het huidige opvangsysteem onvoldoende voorbereid is op fluctuaties die eigen zijn aan de asielrealiteit (Myria et. al., 2022). Door een ontbreken van voldoende bufferplaatsen, die volgens Myria (Federaal Migratiecentrum) te wijten is aan politieke keuzes vanuit een redenering van kostenefficiëntie, hervalt ons land de afgelopen jaren van de ene "opvangcrisis" in de andere, waarbij duizenden verzoekers van internationale bescherming geen toegang tot opvang krijgen, hoewel ze hier wettelijk wel recht op hebben (Myria et. al., 2022).

In samenwerking met Caritas Internationaal, Artsen Zonder Grenzen en een reeks andere partnerorganisaties, publiceert Vluchtelingenwerk Vlaanderen sinds 2023 halfjaarlijks een rapport dat de "opvangcrisis" in België in kaart brengt. Het voorlopig laatste rapport verscheen in oktober 2025. De organisaties benadrukken dat de regering sinds 2021 systematisch een **beleid van 'niet-opvang'** voert:

> "Ondanks de meer dan 15.000 veroordelingen van nationale en internationale rechtbanken, versterkt de Belgische federale regering haar illegale strategie van systematische uitsluiting . In wat de facto het meest restrictieve migratiebeleid in de Belgische geschiedenis is, blijven duizenden mensen met recht op opvang dakloos en hebben zij geen toegang tot gezondheidszorg en sociale steun." (Caritas International, 2025)

Hieronder volgt een samenvattende tijdlijn van de belangrijkste gebeurtenissen in het Belgische "opvangcrisis" sinds 2021 en de daaruit voortkomende situaties wat betreft de (niet-)opvang van asielzoekers, gebaseerd op de rapporten van middenveldorganisaties.

Op 19 oktober 2021 krijgt een eerste groep van 50 asielzoekers een 'opvangweigering': er is bij het moment van registratie geen plaats voor hen in het netwerk van Fedasil en ze worden na deze weigering niet verder geholpen. De weggestuurde asielzoekers brachten de nacht door op straat, voor het asielregistratiecentrum Klein Kasteeltje.

Vanaf dit moment herhaalt deze situatie zich dagelijks en slapen er meer en meer weggestuurde asielzoekers op de Negende Linielaan (Amnesty International, 2023; Vluchtelingenwerk Vlaanderen et al., 2025). De getroffen asielzoekers waren steeds alleenstaande mannen, omdat de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) prioriteit gaf aan gezinnen met kinderen en niet-begeleide minderjarigen om een opvangplek te krijgen.

Het opvangnetwerk overschreed een bezettingsgraad van 94%, ondanks activering van buffercapaciteit. Door de nasleep van de covidpandemie en de hieraan verbonden maatregelen kunnen niet alle plaatsen ingezet worden (Vluchtelingenwerk Vlaanderen et al., 2023, 2024a, 2024b, 2024c & 2025).

Fig. 5. Tentjes waarin asielzoekers slapen langs het kanaal op de Negende Linielaan.

2022 – verslechtering van de situatie

De “opvangcrisis” verergert. In januari 2022 start Fedasil met een online wachtlijst (Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2022) waarop VIB’ers (verzoekers om internationale bescherming) die een opvangweigering kregen bij de DVZ zich kunnen aanmelden. In oktober 2022 krijgen ook families, vrouwen en kinderen even niet meteen een plek in het opvangsysteem. Ze kloppen aan bij de Humanitaire Hub, een niet-gouvernementele organisatie op de Havenlaan in Brussel, voor eten, kledij en eventueel medische hulp. In opdracht van de burgemeester vernietigt de politie daar verschillende kartonnen slaapplekken van VIB’s, waaronder van niet-begeleide minderjarigen (Temmerman, 2022).

Asielzoekers die een opvangweigering kregen, vinden weken- tot maandenlang geen huisvesting. Ze slapen op straat of zoeken beschutting in kraakpanden en tentjes. Vanaf oktober 2022 zoeken meer dan 1000 asielzoekers onderdak in het Palais des Droits. Ngo’s melden massaal de onmenselijke toestanden waarin deze personen zich bevinden, en ze wijzen op de drastische gevolgen voor hun mentale en fysieke gezondheid (Amnesty International, 2025; Vluchtelingenwerk Vlaanderen et al., 2025).

De Belgische staat en Fedasil worden hiervoor meermaals formeel veroordeeld door het Arbeidshof in Brussel en door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (Vluchtelingenwerk Vlaanderen et al., 2023, 2024a, 2024b, 2024c & 2025; FIRM, 2023).

Fig. 6. Politie vernietigt kartonnen slaapplekken van niet-begeleidde minderjarigen aan de Humanitaire Hub.

2023 – radicalisering en politieke uitspraken

De toestand voor asielzoekers die een opvangweigering krijgen blijft ernstig en het aantal personen op de wachtlijst van Fedasil blijft groeien. In februari 2023 wordt het kraakpand in de Paleizenstraat onder veel media-aandacht ontruimd (Metro, 2023).

Op 29 augustus 2023 kondigt Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Nicole de Moor in een persbericht aan dat de opvang (via Fedasil) voor alleenstaande mannelijke asielzoekers die een verzoek om internationale bescherming (VIB) hebben ingediend voor onbepaalde duur opgeschort zal worden. Er wordt gesproken van een 'tijdelijke maatregel' (Schoofs, 2023; Knack, 2023a).

In tussentijd wordt een deel van deze groep tijdelijk ondergebracht in het daklozennetwerk in Brussel, na een overeenkomst tussen het regionale en federale niveau. Deze tijdelijke oplossing bekomt echter maar 2.000 van de 8.816 mensen die in 2023 asiel aanvroegen (Fedasil, 2024b). In de praktijk verandert de uitsluitende maatregel van de Moor niets, omdat ze al langere tijd wordt uitgevoerd. Het formaliseert echter wél dat het recht op opvang voor sommige asielzoekers systematisch geschonden wordt.

Op 13 september 2023 schorst de Raad van State de maatregel van de Moor omdat ze beoordelen dat deze onwettig is. De Raad veroordeelt de staat tot dwangsommen. De regering negeert dit arrest en de Moor geeft aan dat ze de maatregel ondanks de schorsing zal doorzetten tot er meer opvangcapaciteit beschikbaar is (Vluchtelingenwerk Vlaanderen et al., 2023, 2024a, 2024b, 2024c & 2025; Arnoudt, 2023).

Fig. 7. Ontruiming van Palais des Droits.

Waar in 2023 nog voornamelijk sprak
mannen, dreigt het voor gezinnen met k
worden om opvang te krijgen. "Sinds beg
40 tot 50 gezinnen aan bij de Humani
gelijkaardig", getuigt Lorenzo Durant
Humanitaire Hub. "We moeten absolu
aan opvangplaatsen voor gezinnen de no
alleenstaande mannen" (Dokters van d

In het najaar van 2024 vinden er meer b
secretaris de Moor voert eind novemb
verleend zal worden aan mensen die in e
worden als vluchteling (VRT, 2024).
beschermingsstatus in een ander land (
België niet opnieuw verplicht is asiel te
het Europese Migratiepact van decemb
2024 door deze maatregel voornamelijk
in Griekenland uitgesloten voor asiel (L
de Raad van State reageert en de maatr
procedure in het wijzigen van een wetteli
deze schorsing weigert Fedasil nog steeds
een beschermingsstatus" (Vluchtelinge

2024 – normalisatie van de humanitaire crisis

e was van uitsluiting van alleenstaande
inderen in 2024 ook steeds moeilijker te
gin 2024 kloppen elke maand gemiddeld
taire Hub. Bij Samusocial is de situatie
te Viola, algemeen coördinator van de
ut voorkomen dat het structurele tekort
orm wordt, zoals al lang het geval is voor
e Wereld, 2024).

eleidsmatig hervormingen plaats. Staats-
er de maatregel in dat er geen opvang
en andere Europese lidstaat reeds erkend
Deze groep vluchtelingen heeft al een
(de zogenaamde "M-status"), waardoor
verlenen, redeneert de Moor in lijn met
er 2023. Concreet worden in december
Palestijnen met een beschermingsstatus
efèvre, 2024). Lang duurt het niet voor
regel schorst wegens een onrechtmatige
jk kader (Lefèvre, 2024). Maar "ondanks
opvang aan mannelijke asielzoekers met
nwerk Vlaanderen et al., 2024c , p. 1).

2025 – nieuwe regering, nieuwe opvangbeperkingen

Met de intrede van de Arizona-regering kondigt de nieuwe minister voor Asiel en Migratie, Anneleen Van Bossuyt, in het paasakkoord van 11 april 2025 "het strengste migratiebeleid ooit" aan (VRT NWS, 2024; Zuallaert, 2025).

Dit leidt tot een hele reeks opvangbeperkingen, die een ontradend effect moeten hebben (Arnoudt, 2025). De M-status wordt verder ingeschreven in de wet en de Opvangwet van 2007 wordt herzien. De wetswijziging vermeldt ook dat asielzoekers niet langer sociale bijstand kunnen krijgen van de OCMW's. Er zal uitsluitend materiële en medische hulp verleend worden, geen financiële hulp (Wet tot wijziging van de Opvangwet, 2025).

Andere maatregelen van de nieuwe regering zijn: het afschaffen van de hotelopvang (Arnoudt, 2025), het sluiten van lokale opvanginitiatieven (LOI's) en opvangcentra op sites van defensie, en de vooruitblik op forse budgettaire bezuinigingen bij Fedasil (tussen 2024 en 2029 daalt de federale dotatie met 83%) (Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2025).

Op lange termijn blijft het beleidsdoel het aantal asielaanvragen, het aantal opvangplaatsen en de geboden bescherming voor VIB's te verminderen. Kritiek komt enerzijds uit de hoek van de Raad van State die tegen de wijziging van de Opvangwet adviseert (Vreemdelingenrecht, 2025). Anderzijds ondertekenen meer dan 400 organisaties, advocaten en burgers samen een tekst die aankaart dat "de trage gewenning aan opeenvolgende schendingen van mensenrechten en [schendingen] van de rechtstaat" dringend een halt toegeroepen moet worden (Knack, 2025).

In opdracht van Anneleen Van Bossuyt volgt Fedasil de nieuwe regelgevingen en worden de juridische veroordelingen opnieuw genegeerd.

1.2 De maatregel van 2023 die de opvang van alleenstaande mannen beperkt

Deze thesis werpt een gerichte blik op de maatregel van 2023 die alleenstaande mannen uit de opvang weert, uitgesproken door toenmalig Staatssecretaris **Nicole de Moor** en toegepast door de **DVZ** en **Fedasil**. Maar hoe gaat zo'n opvangweigering in de praktijk in zijn werk?

Wanneer Fedasil géén opvangplaats toekent aan een aanvrager, registreert het systeem de aanvrager met een **technische code 207 *no show***, in plaats van een toewijzing. Dit label markeert dat de persoon 'niet is komen opdagen' voor opvang, terwijl de asielaanvraag wel geregistreerd staat bij de DZV en de procedure van start is gegaan (Vreemdelingenrecht, s.d.).

Initieel werd deze code 207 gebruikt om asielaanvragen te registreren van personen die zelf in hun opvang voorzien, bijvoorbeeld door bij kennissen te verblijven. Daarnaast kan Fedasil wettelijk deze code in drie andere gevallen toekennen: wanneer iemand een volgend verzoek om internationale bescherming doet (en al bescherming geniet in een ander EU-land, de 'M-status'), wanneer de verzoekers niet voldoet aan zijn meldingsplicht in de periode van de toegekende opvang (hierdoor wordt gesteld dat die niet voldoende constructief meewerkt aan de asielprocedure) en tot slot wanneer de verzoeker over voldoende financiële middelen beschikt om in eigen levensonderhoud en/of opvang te voorzien (Vreemdelingenrecht, s.d.).

Sinds 2021 gebruikt Fedasil deze code ook om asielaanvragen te registreren van personen die opvang geweigerd worden om redenen die niet een van de bovenstaande zijn, als gevolg van een plaatsgebrek in het opvangnetwerk. Dit wordt een code 207 **oneigenlijke *no show*** genoemd (Vreemdelingenrecht, s.d.). Sinds januari 2022 worden personen die zo'n ongeingelijke *no show* toegewezen krijgen ingeschreven op een wachtlijst van Fedasil. Nieuwe aanvragers krijgen een volgnummer en worden op een later moment uitgenodigd om een opvangplek te krijgen. Zowel het aantal personen op deze wachtlijst als de wachttijden nemen in de afgelopen vijf jaar verschillende keren grote proporties aan (Vluchtelingenwerk et al., 2025):

Fig. 8. Aantal personen op de wachtlijst van Fedasil over de periode van eind 2021 tot april 2025.

Op 29 augustus 2023 instrueert Staatssecretaris voor asiel en migratie Nicole de Moor Fedasil expliciet om tijdelijk géén nieuwe alleenstaande mannen een opvangplek toe te wijzen en alle capaciteit voor te behouden aan gezinnen, vrouwen en niet-begeleide minderjarigen (Vreemdelingenrecht, s.d.). Vanaf dat moment krijgen alle alleenstaande mannen die een asielaanvraag indienen bij de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) automatisch een oneigenlijke code 207 *no show* toegewezen. Dit impliceert dat de persoon niet is komen opdagen voor de aangeboden opvangplaats, hoewel er in de eerste plaats geen bed is aangeboden geweest (Vreemdelingenrecht, s.d.). Hoewel deze gang van zaken in de praktijk al meer dan twee jaar aan de gang was, wordt het door de Moors uitdrukkelijke instructie vanaf september 2023 algemeen beleid. Daarnaast wordt er op dat moment ook niemand die reeds op de wachtlijst van Fedasil staat opgeroepen wanneer er plaats vrijkomt (Vreemdelingenrecht, s.d.).

Belangrijk om te weten, is dat het toewijzingen van oneigenlijke *no shows*, het bestaan van de wachtlijst an sich én de instructie van Staatssecretaris de Moor omtrent alleenstaande mannen op geen enkel moment wettelijk zijn goedgekeurd of vastgelegd. Meer nog, deze systematische praktijken zijn op structureel niveau fundamenteel onwettig verklaard door de Raad van State, alsook op individueel (case-gebonden) niveau door de arbeidsrechtbank in Brussel (Vreemdelingenrecht, s.d.).

Op 13 september 2023 spreekt de Raad van State een arrest uit dat de uitvoering van instructie van de Staatssecretaris schorst per directe ingang, en dit op basis van drie gronden (Arrest nr. 257.300 van de Raad van State van 13 september 2023):

1. Ernstig en onmiddellijk nadeel (urgentie)

De Raad stelt vast dat de maatregel ertoe leidt dat elke dag vele alleenstaande mannen geen opvang krijgen en dus zonder woning, voedsel, hygiëne en begeleiding op straat belanden. Dat vormt een ernstig en onmiddellijk nadeel (risico op volledige ontbering, leven op straat); daarom is extreme urgentie van de schorsing aangetoond (Arrest nr. 257.300 van de Raad van State van 13 september 2023).

2. Schending artikel 3 van de Opvangwet van 12 januari 2007

Elke asielzoeker heeft recht op opvang die in staat moet stellen een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid. Met "opvang" wordt de materiële hulp bedoeld die op basis van de Opvangwet wordt toegekend, of de maatschappelijke dienstverlening van het OCMW (zoals geregeld in de OCMW-wet van 8 juli 1976) (Arrest nr. 257.300 van de Raad van State van 13 september 2023).

2. Schending van artikel 6, lid 1, van de Opvangwet van 12 januari 2007

Artikel 6, lid 1 bepaalt dat het recht op die materiële hulp geldt voor elke asielzoeker vanaf het moment van het indienen van de asielaanvraag. Dit recht blijft bestaan gedurende de volledige asielprocedure, tenzij een uitdrukkelijk in de wet voorziene uitzondering van toepassing is (eigenlijke code 207) (Arrest nr. 257.300 van de Raad van State van 13 september 2023).

1. SITUERING 43
1.1 De “opvangcrisis” in kaart gebracht 44
1.2 De maatregel van 2023 die de opvang van alleenstaande mannen beperkt 50

2. METHODES VOOR DE DISCOURSANALYSE 55
2.1 Kritische discoursanalyse - theorie 56
2.2 Kritische discoursanalyse - praktijk 58

3. DISCURSIEF FRAMEWORK 61
3.1 Discursief framework: de cis-heteronormatieve *deservingness*-matrix 62
3.2 Centrale storylines van het discours 64

4. RESULTATEN VAN DE DISCOURSANALYSE 69
4.1 ‘Ook mensen’-storyline 70
4.2 Voorrangsstoryline 80
4.3 ‘Ook kwetsbaar’-storyline 88

5. DISCUSSIE 103
5.1 (On)herkenbaarheid, categorisering en normatieve assumpties 104
5.2 Uitzonderingscategorieën en voorwaardelijke kwetsbaarheid 106

2. METHODES VOOR DE DISCOURSANALYSE

Het is treffend dat, ondanks de wettelijk bepaalde principes van non-discriminatie en menselijke waardigheid, de maatregel van de Moor toch het daglicht kan zien in België. Een discoursanalyse tracht inzicht te geven in hoe dat mogelijk is geworden, door de cis-heteronormatieve en *gendered* assumpties in de verschillende discursieve lagen over de maatregel van 2023 systematisch te analyseren.

Zoals beschreven in de methodologie, vervult discours een belangrijke rol in de werking van *governmentality* volgens Foucault: niet alleen wetten en maatregelen sturen het gedrag van mensen, maar ook de taal, het beeld en de praktijken waarmee situaties worden gedefinieerd en lichamen worden gecategoriseerd. Zo werd al onderzoek gedaan naar de discursieve constructie van 'asielzoekers' en 'vluchtelingen' in België en de vooroordelen die hiermee gepaard gaan (Van Gorp et al., 2020). De studie van Van Gorp et al. (2020) toont hoe (media)communicatie of beleidsmaatregelen in werkelijkheid impliciete normen bevatten over welke asielzoekers of vluchtelingen al dan niet bescherming en erkenning verdienen en waarom. Het discours bevat een reeks aan *frames* en *counterframes* over asiel en migratie, waardoor het debat sterk gepolariseerd is (Van Gorp et al., 2020).

De maatregel van 2023 die alleenstaande mannen uit de opvang weert, positioneert zich echter op een kruispunt van discursieve constructie over migratie én gender. Hij onderscheidt niet enkel mensen 'met' en 'zonder' recht op opvang, maar introduceert in dit verschil ook een relationele en gegenderde breuklijn: alleenstaande (relationeel) mannen (gender) worden uitgesloten van de opvang.

De methodologie die ik in dit hoofdstuk hanteer, is 'kritische discoursanalyse' (*critical discourse analysis*, CDA) (Fairclough, 1995). Volgens een drievoudig proces van beschrijven-interpreteren-blootleggen worden verschillende argumenten onder de loep genomen, die de maatregel legitimeren of contesteren. Door communicatiemateriaal van regering, administratie, rechtspraak, middenveld en media naast elkaar te leggen, krijgen we inzicht in de kloof tussen de formele maatregel en de feitelijke praktijk; dit om bloot te leggen welke onderliggende assumpties vervat zitten in de maatregel, als antwoord op de eerste onderzoeksvraag:

1. *Hoe zijn cis-heteronormatieve assumpties ingebed in de onwettige maatregel uit 2023 waarmee de Belgische staat de opvang voor alleenstaande mannelijke asielzoekers beperkt?*

2.1 Kritische discoursanalyse - theorie

Kritische discoursanalyse (*critical discourse analysis* – CDA) is een methodologie die we kunnen situeren binnen de kritische sociale studies, en vertrekt vanuit de veronderstelling dat taal en andere semiotische praktijken actief bijdragen aan het produceren en reproduceren van machtsverhoudingen, ideologieën en sociale ongelijkheden (Fairclough, 2023). Norman Fairclough, een van de belangrijkste grondleggers van CDA, stelt dat deze benadering (als vorm van kritische sociale studies) tot doel heeft de machtsverhoudingen die door de analist worden verondersteld, empirisch te onderzoeken en kritisch te toetsen. CDA fungeert daardoor als een vorm van blootleggende kritiek (Fairclough, 2023).

Gebaseerd hierop, argumenteert Fairclough dat CDA gebaseerd is op een "driedimensioneel framework" (Fairclough, 1995, p. 2), en een kritische discoursanalyse dus in drie stappen verloopt:

beschrijven
(text and the study of 'texture')

Hiermee wijst Fairclough op de concrete talige en semiotische kenmerken die de tekst gebruikt om de boodschap te brengen. Belangrijk is dat hij niet alleen wijst op een eng, uitsluitend linguïstiek begrip van tekst als 'geschreven' of 'gesproken', maar ook op andere manieren van communicatie die een boodschap bevatten (bijvoorbeeld foto's; of juist de afwezigheid van bepaalde informatie in een tekst) (Fairclough, 1995).

interpreteren
(discourse practices and the concept 'orders of discourse')

Het tweede aspect van CDA bespreekt de technologieën die ingezet worden voor de productie en reproductie van argumenten en ideeën. Deze dimensie betrekt hoe tekstproducenten, -verdelers en -interpretatoren gebruik maken van "sociaal beschikbare hulpbronnen" die de orde van het discours vormgeven (Fairclough, 1995, p. 10). In deze stap is het noodzakelijk om 'tussen de lijnen' te lezen, iets waarnaar Fairclough verwijst als "intertekstuele analyse", en de beschreven informatie te interpreteren vanuit het oogpunt van de producent (schrijver/redacteur/…) én de interpretator (lezer/kijker/beschouwer) (Fairclough, 1995; Fairclough, 1992). Dit positioneert de informatie in relatie tot andere informatie in het discours en laat zien welke bestaande betekenissen de tekst oppikt, bevestigt, transformeert of verder ontwikkelt (Fairclough, 1995; Fairclough, 1992). Ook bevat deze stap de kritische analyse van welk type bron welke informatie, standpunten of argumentatie naar voren brengt.

blootleggen

(sociocultural practices and the concept of 'culture')

Finaal wordt de focus verlegt naar de brede socioculturele context waarin de discursieve informatie wordt ge(re)produceert of waarin discursieve gebeurtenissen plaatsvinden. Deze dimensie richt zich op de relatie tussen het discours en maatschappelijke structuren, machtsrelaties en dominante ideologieën (Fairclough, 1995). Het blootleggen van ideologische werking betekent niet dat men vaststelt of een discours 'waar' of 'niet waar' is, maar analyseert hoe het bijdraagt aan het in stand houden van "asymmetrische machtsverhoudingen", zoals geconceptualiseerd door Foucault (Fairclough, 1995, p. 17) door bepaalde betekenissen te normaliseren en te legitimeren, en andere perspectieven te marginaliseren.

2.1 Kritische discoursanalyse - praktijk

1. Lees- en analyseermethode

Ik analyseer het discours in navolging van het driedimensionaal framework van Fairclough tijdens drie iteratieve leesfases. Ik start met een globale lezing van een breed spectrum aan bronnen, om de primaire argumenten en storylines over de maatregel te identificeren. Daarna doe ik een meer gedetailleerde en interpretatieve lezing, om te onderzoeken en te onderscheiden welke technologieën door de bronnen worden ingezet om bepaalde informatie of argumenten over te brengen. Tot slot voer ik een kritische lezing uit, waarin ik de argumenten en technologieën spiegelde met bestaande literatuur over normen in asiel- en migratiediscours, om de aard van de gebruikte normatieve assumpties en ideeën, en hun veronderstelde effectiviteit te onderzoeken en bloot te leggen.

Samengevat bekijk ik dus welke argumenten worden ingezet (beschrijven), welke technologieën gebruikt worden om de argumenten te (re)produceren (interpreteren) en welke inhoudelijke assumpties of denkbeelden hierin vervat liggen (blootleggen).

2. Afbakening en samenstelling van het corpus

Het opstellen van een corpus met te analyseren bronnen is geen eenvoudige taak. Er is niet één juist bestek aan input; de datacollectie en het corpus is altijd onvolledig. Er werd voor deze analyse gekozen voor een maximaal gespreid corpus aan bronnen dat verschillende discursieve posities, niveaus en velden opvat, in plaats van te focussen op een bepaald type van bron of positie. Concreet bestaat het corpus uit vier clusters:

1. institutioneel beleidsdiscours

Deze bronnen geven vorm aan het beleidskader waarin de maatregel van 2023 plaatsvindt en omvatten voornamelijk juridisch-institutionele bronnen, zoals de Opvangwet van 2007, informatie op Vreemdelingenrecht.be en de Europese Opvangrichtlijn (2013/33/EU). Daarnaast onderzocht ik ook institutionele bronnen die concreet de maatregel van 2023 behandelen, zoals de parlementair debatten in De Kamer (zittingen van 20/09/2023 en 04/10/2023) en een arrest van de Raad van State (13/09/2023).

2. primaire communicatie en implementatie

Dit betreft teksten van actoren die rechtstreeks verbonden zijn aan (de uitvoering van) de onwettige maatregel van de Moor, waaronder de perscommunicatie van CD&V en Staatssecretaris de Moor zelf, alsook de communicatie van Fedasil (in nieuwsartikels op de website en in jaarverslagen).

3. tegen- en middenvelddiscours

Hieronder vallen zowel politieke kritische stemmen van niet-bevoegde partijen, als maatschappelijke kritische discoursen van ngo's en mensenrechtenorganisaties (zoals Amnesty International, Vluchtelingenwerk Vlaanderen etc.), die de maatregel bekritiseren en tegenargumenten bieden.

4. mediadiscours

Ik bekijk daarnaast een reeks nieuwsartikelen, die voornamelijk gaan over de maatregel van 2023 die alleenstaande mannen uitsluit van de opvang. Voor meer context las ik ook artikels die (de gevolgen van) de uitsluitpraktijk beschrijven, maar voorafgaan aan de concrete maatregel (bijvoorbeeld gepubliceerd vóór augustus 2023). Dit kunnen zowel *short form* artikels zijn in (online) kranten, als langere artikels, zoals reportages of opiniestukken.

3. Valkuilen en reflexiviteit

Tot slot is het belangrijk om op te merken dat kritische discoursanalyses geen perfecte tools zijn om bepaalde zaken bloot te leggen en dat in de uitvoering van zo'n analyse ook risico's liggen vervat. Murray (2022) haalt aan dat *projection* (je eigen ideologieën lezen in een tekst) de resultaten van de discoursanalyse foutief kunnen beïnvloeden. Om dit te voorkomen moet je als lezer/onderzoeker bewust omgaan met je positionaliteit, op een actieve manier te werk gaan bij het lezen (cfr. drie iteratieve leesfases) én een gegronde *work knowledge* opbouwen over het te onderzoeken onderwerp, in plaats van je te laten sturen door een (summiere) op voorhand opgebouwde kennis, die gebaseerd is op een selectief 'te weten komen' eerder dan een allesomvattend 'begrijpen'. Dit gebeurt voornamelijk door tijd te investeren in het onderzoek, iets wat in het kader van een éénjarig thesisonderzoek niet onder de meest ideale omstandigheden is kunnen gebeuren.

1. SITUERING 43
1.1 De “opvangcrisis” in kaart gebracht 44
1.2 De maatregel van 2023 die de opvang van alleenstaande mannen beperkt 50

2. METHODES VOOR DE DISCOURSANALYSE 55
2.1 Kritische discoursanalyse - theorie 56
2.2 Kritische discoursanalyse - praktijk 58

3. DISCURSIEF FRAMEWORK 61
3.1 Discursief framework: de cis-heteronormatieve *deservingness*-matrix 62
3.2 Centrale storylines van het discours 64

4. RESULTATEN VAN DE DISCOURSANALYSE 69
4.1 ‘Ook mensen’-storyline 70
4.2 Voorrangsstoryline 80
4.3 ‘Ook kwetsbaar’-storyline 88

5. DISCUSSIE 103
5.1 (On)herkenbaarheid, categorisering en normatieve assumpties 104
5.2 Uitzonderingscategorieën en voorwaardelijke kwetsbaarheid 106

3. DISCURSIEF FRAMEWORK

3.1 Discursief framework: de cis-heteronormatieve *deservingness*-matrix

De discoursanalyse vertrekt vanuit de idee dat wettelijke **categorieën**, die het recht op opvang bepalen, niet louter beschrijvend werken, maar ook discursief werk verrichten en daarmee normativiteiten (re)produceren (zoals reeds geïntroduceerd in 'Concepten en literatuur', Hoofdstuk 0 – 2.1.3) (Robertson, 2019). Door asielzoekers onder te brengen in categorieën, wordt het mogelijk om hiërarchie te construeren in het discours en reguleringen hierop te baseren; zo ook in het discours over de maatregel van 2023.

De hiërarchie staat of valt met de constructie van 'verdienstelijkheid' (*deservingness*) van de categorieën voor opvang: Wie verdient (meer) opvang of bescherming? En wie niet? Deze ***deservingness*** stel ik in deze analyse van de maatregel van 2023 centraal als ordenend principe, en dus als vorm van *governmentality*. De verdienstelijkheid en de daaruit voortvloeiende voorrangslogica beïnvloeden elkaar wederzijds: voorrang legitimeert *deservingness*, terwijl *deservingness* zelf de voorrang bepaalt.

Ik structureer de resultaten van de discoursanalyse (het verband tussen argumenten, technologieën en normatieve assumpties) binnen een discursief framework: **de cis-heteronormatieve *deservingness*-matrix**. Geïnspireerd door de heteroseksuele matrix van Judith Butler (Butler, 2007) en abstract gebaseerd op de CARIN-criteria voor *deservingness* (Van Oorschot, 2000), bespreek ik de resultaten van de kritische discoursanalyse aan de hand van twee assen van de matrix:

- technologieën die inzetten op de **constructie van (on)herkenbaarheid** (binnen normatief kader),
- technologieën die inzetten op de **constructie van (niet-)kwetsbaarheid** (binnen normatief kader).

Sommige argumenten en assumpties doen vooral beroep op de technologie van (on)herkenbaarheid. Anderen belichten of bevragen vooral de constructie van (niet-)kwetsbaarheid. Sommige argumenten die de maatregel legitimeren of contesteren doen beroep op beide technologieën.

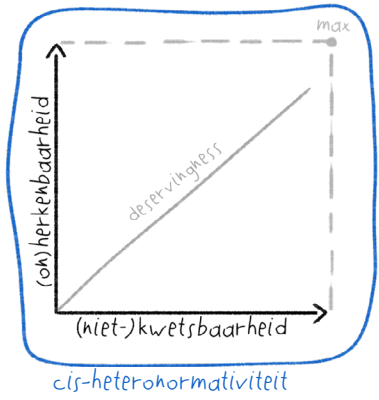

Fig. 9. Cis-heteronormatieve *deservingness*-matrix.

Herkenbaarheid stelt de vraag welke (categorieën van) identiteiten (meer of minder) als herkenbaar worden voorgesteld, en is daarmee in staat om *deservingness* te kwantificeren. Het werkt door associatie en activeert daarom vragen over *identity* en *attitude* (Van Oorschot, 2000): Wie verschijnt als (meer of minder) herkenbaar of "één van ons"? Wie gedraagt zich (meer of minder) als 'één van ons'? Wie cultureel nabij is, relationeel herkenbaar is of zich herkenbaar gedraagt, scoort hoger op de *deservingness*-schaal. Wie vreemd lijkt of zich afwijkend gedraagt, scoort lager. In kritische discouranalyse onderzoek ik met andere woorden hoe **de constructie van** '**herkenbaarheid**' in het discours over de maatregel van 2023 ingezet wordt als discursieve technologie: de mate van (on)herkenbaarheid tegenover cis-heteronormatieve concepten waarop een categorie asielzoekers wordt voorgesteld, bepaalt hun *deservingness* voor bescherming en opvang.

Daarnaast bekijkt de kritische discoursanalyse hoe **kwetsbaarheid** in het discours circuleert, en hoe het geënt is in normatieve assumpties. Kwetsbaarheid wordt voornamelijk gekwantificeerd op basis van *need* en *control* en staat stil bij de vragen: Wiens lijden weegt het zwaarst? Wie is het meest hulpeloos? (Van Oorschot, 2020). De analyse zal aantonen dat ook **de constructie van** '**kwetsbaarheid**' niet alleen een wettelijke categorie is (Opvangwet, 2007; Europese Opvangrichtlijn, 2013; Fedasil, 2016; Fedasil,, 2018), maar ook functioneert als een discursieve technologie: de mate waarin iemand wordt voorgesteld en begrepen als kwetsbaar - tegenover cis-heteronormatieve ideeën en beeldvorming hierover - beïnvloedt rechtstreeks hun *deservingness* voor bescherming en opvang.

Vooraleer over te gaan tot een analyse van hoe herkenbare labels en noties van kwetsbaarheid discursief worden geconstrueerd en ge(re)produceerd in het kader van de maatregel van 2023, geef ik een beknopt overzicht van de belangrijkste argumentatieve lijnen, of '**storylines**', die in het institutioneel en institutioneel-kritisch debat circuleren. De discoursanalyse zet twee lijnen tegenover elkaar: het discours dat de maatregel van 2023 bevestigt in haar rechtvaardigheid en correctheid, het **legitimerende discours**; en het **contesterende discours**, dat de maatregel bekritiseert. Beide discourslijnen zijn gelaagd en gebruiken een meervoudige argumentatie.

3.2 Centrale storylines van het discours

1. Legitimerend discours

Het legitimerend discours focust haar argumentatie voornamelijk rond het **capaciteitsissue**. Zo haalt het kabinet de Moor aan hoe het aantal asielzoekers dat naar ons land kwam, een probleem vormt:

> "Het hoge aantal asielzoekers dat de aflopen twee jaar naar ons land kwam, weegt nog steeds op het opvangnetwerk. We blijven nieuwe centra openen, maar iedereen heeft het afgelopen jaar gezien hoe moeilijk is het is om opvang te creëren." (de Moor, 2023)

In deze kwantitatieve benadering staat schaarste centraal en lijkt het een depolitiserend sleutelelement. De druk op het netwerk ("overbezetting", "plaatsgebrek", "recordcapaciteit") wordt voorgesteld als quasi-natuurlijk gevolg van een hoge instroom en een trage uitstroom. Vanuit deze problematisering zijn er maatregelen nodig, zowel op korte als op lange termijn. De Moor verwijst in haar communicatie veelvuldig naar Europese oplossingen, maar benadrukt dat deze oplossingen tijd vragen en een acuut opvangtekort dus niet meteen zullen opvangen (de Moor, 2023).

Als kritieke maatregelop korte termijn installeert de Moor een **voorrangs-argument**, waarin de prioriteit voor asielopvang wordt gegeven aan families en kinderen, tegenover alleenstaande mannen.

> "Ook de komende winter zullen we dus nog geconfronteerd worden met een complexe opvangsituatie die de staatssecretaris zo goed mogelijk probeert te beheren, met een duidelijke prioriteit voor families en kinderen." (de Moor, 2023)

Op basis van de primaire communicatie van het kabinet de Moor en medestanders onderscheiden we twee terugkerende storylines die de maatregel legitimeren:

Capaciteitsstoryline	Er is een structurele spanning tussen een 'blijvend hoog' aantal asielaanvragen en een 'beperkte' of 'verzadigde' opvangcapaciteit, waaruit de noodzaak volgt om 'keuzes te maken'.
Voorrangsstoryline	Kinderen en families verdienen voorrang ten opzichte van alleenstaande mannen bij het krijgen van een opvangplaats.

Het legitimerend discours vertrekt voornamelijk vanuit het kabinet de Moor, maar wordt onderstreept door andere politieke actoren. Zo zegt premier Alexander De Croo in een interview aan De Tijd dat de maatregelen van staatssecretaris Nicole de Moor tijdelijk zijn: "We blijven ondertussen zoeken naar opvangplaatsen" (Knack, 2023a). Hieruit kunnen we interpreteren dat de premier de maatregel ondersteunt. Ook partijgenoten van de Moor (CD&V) spreken hun steun uit (De Kamer, 2023a).

2. Contesterend discours

De maatregel wordt bekritiseerd vanuit verschillende hoeken en met verschillende argumenten. In de Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken van 20 september 2023 verwijten oppositieleden staatssecretaris de Moor expliciet dat zij door het installeren van deze maatregel én door het negeren van de rechterlijke uitspraken de rechtsstaat ondermijnt. Dit **juridische argument** komt veelvuldig terug.

> "[D]ie instructie kwam er op uw eigen initiatief en werd niet gesteund door de voltallige regering. […] Wat [...] bijzonder kwalijk is, is dat u bij uw communicatie onmiddellijk zelf aangaf dat u besefte dat de instructie volstrekt onwettig was. U zei zelf dat u wist dat u door de Raad van State zou worden teruggefloten." (Platteau, De Kamer: 01.04, 2023a)

> "C'est une gifle à l'État de droit. C'est une gifle à la démocratie qui aura des conséquences gigantesques sur la politique et sur nous, démocrates, pour les années à venir." (Moutquin, De Kamer: 01.24, 2023a)

Ook onafhankelijke instellingen en ngo's trekken aan de alarmbel: Myria (Federaal Migratiecentrum) en FIRM (Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens) spreken in hun analyserend rapport van een fundamenteel juridisch probleem, waarbij "de federale regering er manifest voor kiest in strijd met de wet te handelen en zich nadrukkelijk niet naar vonnissen en arresten te schikken" (Myria et. al., 2023, p. 2). Daarnaast benadrukken deze instellingen het belang van universele menselijke waardigheid en het feit dat alleenstaande mannen '**ook mensen**' zijn. Dit argument komt doorheen verschillende discoursbronnen terug, zo ook in De Kamer:

> "Mensenrechten zijn er blijkbaar niet voor alleenstaande mannen. Zij moeten op straat leven in afwachting van een antwoord op hun asielaanvraag, zonder basisvoorzieningen en nu ook zonder enig perspectief op opvang." (Myria et. al., 2023, p. 1)

> "Tijdens de asielprocedure heeft iedereen recht op opvang. Mensenrechten zijn er voor iedereen, mevrouw de staatssecretaris. Mannen zijn ook mensen […]." (Platteau, De Kamer: 01.04, 2023a)

Dit argument gaat uit van een gegeneraliseerd, liberaal begrip van rechten: mensenrechten zijn er voor iedereen, waarbij we geen onderscheid mogen maken tussen subjecten van die rechten.

Tot slot wordt ook kwetsbaarheid aangedragen als contesterend argument, waarbij men aanhaalt dat ook alleenstaande mannen mogelijks **ook kwetsbaar** kunnen zijn. Kati Verstrepen, de voorzitter van de Liga voor Mensenrechten zegt:

> "Ook alleenstaande mannen kunnen het slachtoffer zijn van geweld en misbruik. Als opvang in uitzonderlijke gevallen niet lukt, moet er geval per geval worden bekeken wie het meest kwetsbaar is." (Schoofs, 2023)

Ook in de Kamer speelt dit argument:

> "Un homme seul est un homme vulnérable dès lors qu'il demande l'asile et doit pouvoir être accueilli dignement." (Aouasti, De Kamer: 01.12, 2023a)

Bovenstaande citering gaat uit van een neoliberale benadering van noden en kwetsbaarheden. In tegenstelling tot een veralgemeende assumptie hiervoor, benadrukt men in dit argument dat kwetsbaarheid een individuele conditie is, die persoon per persoon moet geëvalueerd worden.

Op basis van deze uiteenlopende interventies onderscheiden we drie hoofdargumenten die het tegendiscours construeren:

Juridische storyline	Er is een gebrek aan juridisch draagvlak voor de maatregel, wat leidt tot een schending van formele rechten en van de rechtstaat.
'Ook mensen' -storyline	Er is iets als universele menswaardigheid, waardoor alleenstaande mannen ook opvang verdienen.
'Ook kwetsbaar' -storyline	Alleenstaande mannen kunnen ook kwetsbaar zijn.

1. SITUERING 43
1.1 De “opvangcrisis” in kaart gebracht 44
1.2 De maatregel van 2023 die de opvang van alleenstaande mannen beperkt 50

2. METHODES VOOR DE DISCOURSANALYSE 55
2.1 Kritische discoursanalyse - theorie 56
2.2 Kritische discoursanalyse - praktijk 58

3. DISCURSIEF FRAMEWORK 61
3.1 Discursief framework: de cis-heteronormatieve *deservingness*-matrix 62
3.2 Centrale storylines van het discours 64

4. RESULTATEN VAN DE DISCOURSANALYSE 69
4.1 ‘Ook mensen’-storyline 70
4.2 Voorrangsstoryline 80
4.3 ‘Ook kwetsbaar’-storyline 88

5. DISCUSSIE 103
5.1 (On)herkenbaarheid, categorisering en normatieve assumpties 104
5.2 Uitzonderingscategorieën en voorwaardelijke kwetsbaarheid 106

4. RESULTATEN VAN DE DISCOURSANALYSE

De legitimerende voorrangsstoryline, de contesterende 'ook mensen'-storyline en de contesterende 'ook kwetsbaar'-storyline positioneren alleenstaande mannelijke asielzoekers telkens als meer of minder *deserving* voor opvang op basis van niet-kwantitatieve of juridische argumenten.

In wat volgt, bespreek ik hoe deze storylines en deze *deservingness* discursief vorm krijgen door normatieve constructies van (on)herkenbaarheid en (niet-) kwetsbaarheid. Onderstaande figuur geeft een overzicht van de technologieën en assumpties. Dit vormt de structuur voor deel 4 van dit tweede hoofdstuk: de bespreking van de resultaten van de kritische discoursanalyse.

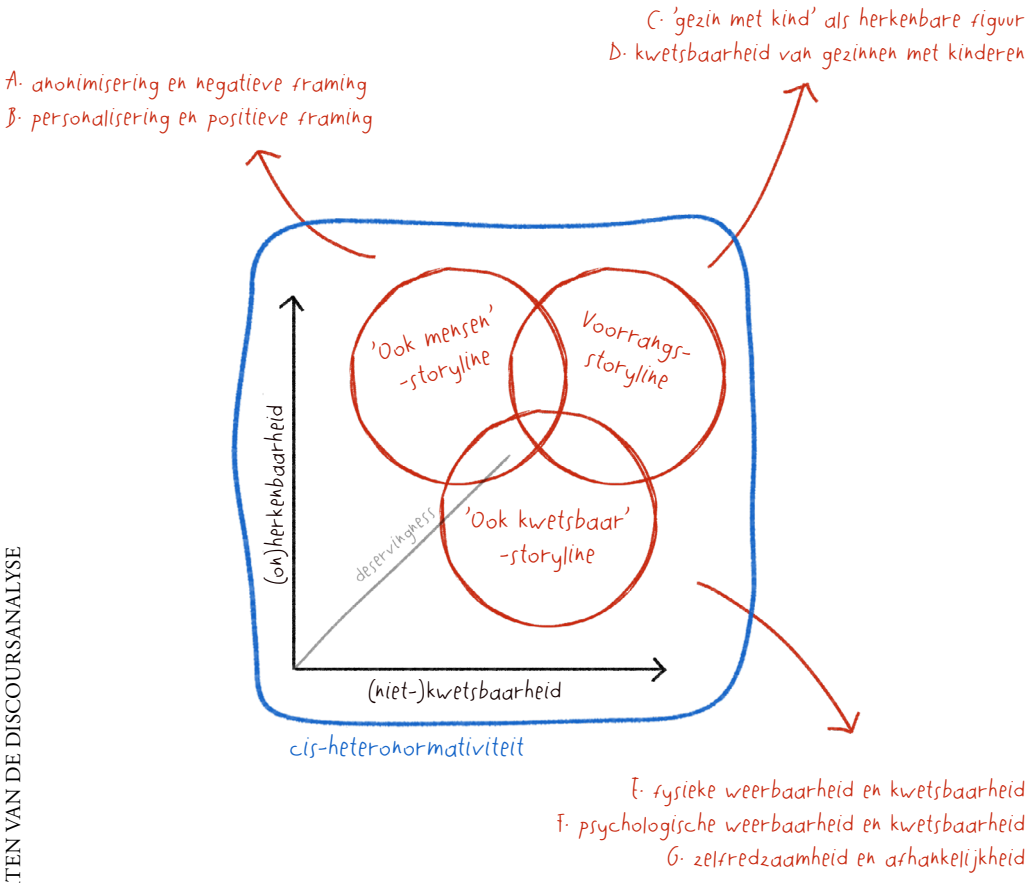

Fig. 10. Verschillende overlappende storylines en argumentaties bepalen de *deservingness* voor asielopvang en bescherming van alleenstaande mannelijke asielzoekers (en andere "categorieën").

4.1 'Ook mensen'-storyline

Een cruciale storyline die in de maatregel bekritiseert, is dat alleenstaande mannen 'ook mensen' zijn, die recht hebben op een menswaardige behandeling. Echter moeten ze daarom ook (h)erkend worden als 'waardige ook-mensen', want "In order for an identity to be established, it has to be recognised by others", zegt discoursanalist Jan Blommaert (Blommaert, 2005, p. 205). De vraag of iemands identiteit herkend wordt, hangt sterk af van de perceptie en het oordeel van anderen. Herkenning an sich structureert categorisering, en de mate van herkenning maakt hiërarchieën tussen categorieën mogelijk (Blommaert, 2005).

Die (h)erkenning blijkt in het discours niet altijd vanzelfsprekend. Dit eerste onderdeel ontleedt hoe de constructie van (on)herkenbaarheid ten opzichte van cis-heteronormatieve normen voor alleenstaande mannelijke asielzoekers ingezet wordt om hen als meer of minder *deserving* te positioneren in de matrix en daardoor de 'ook mensen'-storyline te contesteren of te legitimeren.

Concreet onderscheidde ik vier technologieën om hen impliciet als niet- of minder (mens)waardig voor te stellen:

A. anonimisering en negatieve framing van geracialiseerde alleenstaande mannen als 'dreiging',
B. personalisering en positieve framing van geracialiseerde alleenstaande mannen als 'goede asielzoekers'.

A. Anonimisering en negatieve framing als 'dreiging'

Als het gaat over (on)herkenbaarheid, kunnen beelden boekdelen spreken. Na een snelle search in een zoekmachine naar artikels over de maatregel van 2023 die alleenstaande mannen tijdelijk uit de opvang weert, komen de volgende afbeeldingen tevoorschijn:

Fig. 11. Coverfoto van nieuwsartikel toont anoniem ogende man met kap in de voorgrond en wachtende mannen in de achtergrond.

Fig. 12. Coverfoto van nieuwsartikel toont mensen (vermoedelijk mannen) die staan te wachten achter een hek. De foto is afgesneden, zodat de gezichten niet in beeld zijn.

Fig. 13. Coverfoto van nieuwsartikel toont rugwaarts gekeerde man met kap.

Fig. 14. Coverfoto van artikel op de website van Fedasil toont de voeten van wachtende personen.

De visuele representaties die in nieuwsmedia circuleren produceren een opvallend consistente beeldtaal: rugaanzichten, hoodies, afgewende blikken, foto's zonder herkenbare gezichten, beelden van silhouetten of zelfs enkel voeten die in een wachtrij staan (Fig. 11-14). Bij de artikelen worden onherkenbare lichamen getoond in plaats van aanspreekbare individuen. Hoewel dit wellicht een methode van journalisten om de personen in beeld te beschermen, heeft deze visuele framing als resultaat dat de alleenstaande mannen **geanonimiseerd** worden: er is geen mogelijkheid om de personen te identificeren, ze zijn letterlijk **onherkenbaar**. Dit werkt in de hand dat ze als een homogene groep van 'anderen' worden gezien (Blommaert, 2005), waarmee de lezer zich niet kan identificeren.

Kijken we verder naar de eigenschappen en kenmerken die aan de alleenstaande mannelijke asielzoekers worden toegeschreven, zien we dat *short form* media over de uitsluit-maatregel van 2023 een beeld schetst over de geportretteerde mensen dat ze potentieel '**gevaarlijk**' zijn. Althans worden ze zo **geframed**. Boven artikels over het onderwerp duiken foto's op van mensen die achter hekken staan, of waar politieagenten rondom de rijen wachtende mensen staat, alsof ze 'in toom' worden gehouden. Deze visuele elementen suggereren zowel een nood aan controle als het risico op het verliezen ervan, en roepen zo associaties op met dreiging.

Fig. 15. Wachtrij asielzoekers bij het aanmeldcentrum Klein Kasteeltje in Brussel. Politieagenten staan opgesteld bij de rij. Bordjes duiden aan dat er camerabewaking is.

Fig. 16. Alleenstaande mannen die asiel willen aanvragen, worden omsingeld door de Brusselse politie en weggeleid op bevel van de politie.

De dreigingsretoriek beperkt zich echter niet tot foto's en mediaberichtgeving. Ze wordt in de dagelijkse praktijk actief geproduceerd: zowel vóór als na de officiële aangekondigde maatregel van de Moor in augustus 2023 wordt er op deze manier met de net aangekomen asielzoekers omgegaan. Zo wordt systematisch (vaak preventief) politie naar de rijen wachtende asielzoekers gestuurd. Thomas Willekens van Vluchtelingenwerk Vlaanderen uit in 2024 zijn verontwaardiging over deze stigmatisering van de wachtende asielzoekers in een artikel van VRT NWS:

> "Er waren 3 politiewagens, minstens 10 agenten en een politiehond bij aanwezig. En voor wat? Een groep mensen die asiel wil aanvragen, en die - gezien de omstandigheden aan de Belliardstraat - heel ordentelijk wacht in de rij." (Van Chaze, 2024)

Hij benadrukt daarnaast dat deze situatie niet an sich gecreëerd wordt door de wachtende (mannelijke) asielzoekers, maar door de manier waarop het wachten is georganiseerd (BRUZZ, 2022).

Als gevolg van de maatregel van 2023, en de effectieve uitsluitpraktijk van alleenstaande mannen die al sinds 2021 aan de gang was (cfr. supra), ontstonden informele tentenkampen, waar uitgesloten asielzoekers beschutting zochten en overnachtten (Schelkens, 2023; BRUZZ, 2023). De aanwezigheid van de alleenstaande mannelijke asielzoekers in deze context wordt door verschillende bronnen in het discours ook eerder gecriminaliseerd, dan dat er begrip of medeleven voor wordt opgewekt. Matthias Vanden Borre (Brussels parlementslid voor N-VA) vraagt in een artikel op de website van N-VA voor een verbod op tentenkampen voor alle gemeenten:

> "Het illegaal tentenkamp op de brug en aan de Koolmijnenkaai dreigt uit te groeien tot een Paleizenstraat bis. Er komen alsmaar tenten bij. Vuiligheid begint zich meer en meer op te stapelen en het onveiligheidsgevoel neemt toe. […] Het onveiligheidsgevoel neemt dag na dag toe. Er zijn vechtpartijen, geluidsoverlast […]." (Vanden Borre, 2023)

Ook in andere artikels en communicatie lijkt de notie van 'alleenstaande mannelijke asielzoeker als ordeverstoorder' aanwezig te zijn. Specifieke verwoordingen dragen hierin een beladen betekenis, zo spreekt de burgemeester van Molenbeek in de context van de ontruiming van een tentenkamp van een 'vreedzame oplossing', wat alludeert een mogelijk onvreedzaam verloop.

> "Molenbeeks burgemeester Catherine Moureaux (PS) meldt dat er 'een vreedzame oplossing' kon worden gevonden. […] Enkele tientallen agenten verwijderden de asielzoekers en sloten het kamp in Brussel af met politielint. Asielzoekers en vluchtelingen kijken toe en zwaaien met documenten. […]" (De Morgen, 2023)

Zowel **anonimisering**, als **negatieve framing** van alleenstaande mannelijke asielzoekers **als 'dreiging'** spelen aldus een rol in de voorstelling en bespreking van de maatregel van 2023, die alleenstaande mannen uitsluit van de opvang.

Dit sluit aan bij literatuur over discursieve processen die identiteiten subjectief construeren (Blommaert, 2005; Ahmed, 2004; Van Gorp et al. 2020). Zo beschrijft Sarah Ahmed in *Affective Economies* (2004) hoe emoties (bijvoorbeeld angst voor gevaar of dreiging) niet persé individuele gevoelens zijn, maar 'kleven aan' bepaalde mensen en identiteiten doordat ze circuleren in discoursen, tussen mensen en in de maatschappij. In het geval van alleenstaande mannelijke asielzoekers zien we dat de **dreigingsretoriek** hen voorstelt als een groep mensen die zich niet herkenbaar hetzelfde gedraagt als de norm: ze moeten in toom gehouden worden door politie, ze creëren overlast, ze gedragen zich chaotisch…

Volgens Ahmed (2004) zou dit niet louter het resultaat zijn van een onbewuste bias van een hoopje redacteurs, van het Brusselse politiekorps, of van menig rechts-georiënteerd politicus, maar van het hele discours waarin assumpties over gender en ras circuleren. Zo argumenteert Jaji (2021) dat aan geracialiseerde mannelijke asielzoekers een vorm van hyper-mannelijkheid wordt toegeschreven, die hen verdacht maakt ten opzichte van de 'ontvangende samenleving'. Andere studies bevestigen dat deze dreigingsbeelden nauw verweven zijn met **zowel raciale als gendergebonden stereotypen** (Jaji, 2021; Paul & Masood, 2024; Griffiths, 2015). De negatieve framing is dus geworteld in patriarchale, cis-heteronormatieve en koloniale normen die 'mannelijk gedrag' normeren en beoordelen.

Anonimisering en negatieve framing berusten op respectievelijk onherkenbaarheid en subjectief-negatieve herkenbaarheid, gebaseerd op deze normatieve aannames. Daardoor worden alleenstaande mannelijke asielzoekers niet alleen als 'anders', maar ook als problematisch geconstrueerd. Deze discursieve productie heeft duidelijke beleidsgevolgen: een geconstrueerd gevoel van dreiging legitimeert de beperking van rechten (Carrière et al., 2022). In de Moors-maatregel wordt dit concreet zichtbaar: de **anonimisering en negatieve framing ondermijnt de 'ook-mensen'-storyline** en draagt bij tot hun uitsluiting van opvang. Onherkenbaarheid en negatieve herkenbaarheid maken hen zo minder *deserving* voor bescherming.

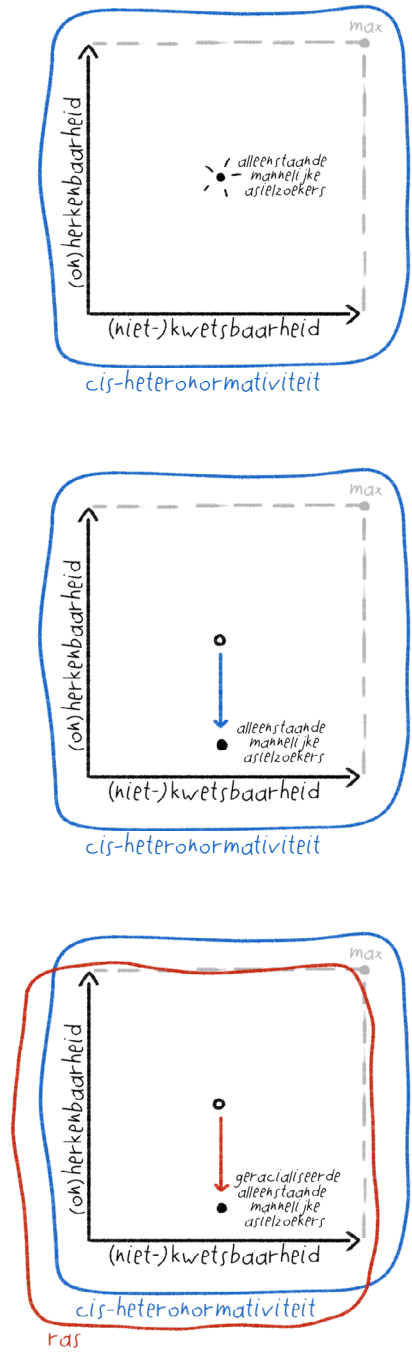

Fig. 17. Alleenstaande mannen verschijnen als herkenbare, maar ge-alieniseerde groep binnen de 'asielzoekers'. Bovendien worden ze negatief geframed op basis van hun mannelijkheid. Ook ras speelt een rol.

B. Personalisering en positieve framing als 'goede asielzoekers'

Er zijn echter, zoals kort aangehaald hierboven, ook heel wat tegenstemmen voor die anonimisering en negatieve framing: rapporten en reportages die mannen wél een gezicht geven, in een poging hen, en hun lijden, zichtbaar en voelbaar te maken voor het publiek. Dit bronnen trachten hun menselijke waardigheid ("mannen zijn 'ook mensen'") te benadrukken.

Als we actief op zoek gaan naar meer uitgebreide media-artikels - denk opiniestukken, reportages etc. - krijgen we een ander beeld van de voorgestelde groep alleenstaande mannen dan in het vorige onderdeel. Op de dag dat staatssecretaris Nicole De Moor de opvangbeperking voor alleenstaande mannen officieel aankondigde, publiceerde VRT NWS een reportage die verschillende dakloze asielzoekers aan het woord laat (Arnout, 2023). De timing van het stuk is uiteraard niet toevallig: het artikel is een expliciete reactie op de beleidsbeslissing en probeert de onmiddellijke gevolgen ervan concreet en zichtbaar te maken. De reportage beschrijft uitvoerig de toestand waarin van de betrokken asielzoekers elke dag leven: waar en hoe ze slapen, hoe ze eten moeten zoeken, hoe ze aanschuiven in de rij van de Humanitaire Hub om een douche te kunnen nemen. De ervaringen worden telkens aan de hand van quotes van geïnterviewde mensen neergeschreven. Hierdoor worden ervaringen in het tentenkamp gekoppeld aan concrete personen.

> "Ik ben hier nog maar een maand", vertelt een Georgische man. Hij wacht op zijn eerste interview bij de Dienst Vreemdelingenzaken [...]. "Ik ben webprogrammeur en grafisch designer, maar ben gearresteerd op een betoging tegen de regering. De politie heeft mij bedreigd en aangeraden om het land te verlaten." (Arnout, 2023)

Ook andere reportages, in de media en in rapporten van middenveld-organisaties, brengen persoonlijke verhalen van de getroffen asielzoekers (Paelinck, 2023; Beckers, Meeussen & Put, 2023; Amnesty International, 2025).

Personalisering beschouw ik, tegenovergesteld aan anonimisering, als een discursieve technologie die herkenbaarheid inzet om identificatie door de lezer mogelijk te maken. De alleenstaande mannelijke asielzoekers zien hierdoor geen homogene groep mensen die anders zijn dan kijker/lezer, maar verschillende individuen met eigen ervaringen, geschiedenissen, meningen, … Door dit herkenbaar maken, tracht men in deze bronnen deze categorie asielzoekers als '**menselijk**' en '**evenwaardig**' te tonen, en dus als even ***deserving*** voor opvang (dan andere groepen). In het contesterend discours wordt het (gebrek aan) **menselijke waardigheid** voor de buiten-slapende asielzoekers dus geconcretiseerd als gevolg van de maatregel van de Moor. De personalisering bekritiseert de maatregel dus, en dient daarom als politiek drukkingsmiddel.

Een gelijkaardige strategie zien we in een opiniestuk van Shila Anaraki dat verscheen op VRT NWS. Anaraki sliep in februari 2023, samen met een vriend en 20 andere burgers, een nacht tussen de uitgesloten asielzoekers aan het Klein Kasteeltje, enkele weken voor de ontruiming. Ze beschrijft niet alleen het onmenswaardige karakter van de toestand waarin de asielzoekers leven, maar portretteert hen ook als fijne, slimme en getalenteerde mensen:

> "De mannen op de brug verwelkomden ons hartelijk en zorgden dat we een prachtige avond met hen doorbrachten. […] door de speciale gelegenheid van het samenkomen was er ruimte voor de mannen om hun vele intellectuele, artistieke en sociale talenten met ons te delen." (Anaraki, 2023)

Daarnaast vertelt ze hoe de asielzoekers bijzonder vrijgevig en hartelijk waren, en hoe haar en een vriend de mooiste tent van het rijtje werd aangeboden:

> "Een aantal bewoners liet […] niet toe dat we die naast de andere tenten in de rij plaatsten. In plaats daarvan stonden ze erop dat Christophe en ik zouden slapen in de mooiste tent die ze hebben, een tent die door paletten ietwat verhoogd is van de koude straatstenen en voorzien is van warme dekens en kussens." (Anaraki, 2023)

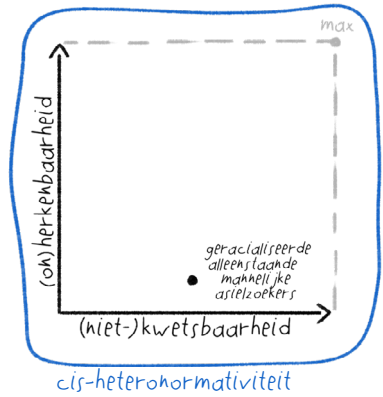
De alleenstaande mannen worden hier, in tegenstelling tot de dreigingsretoriek, voorgesteld als actieve en sociale mensen, wiens gedrag moreel verantwoord is: ze dansen, zingen, hebben vrienden, vormen gemeenschappen, ze zijn solidair, ze zijn zorgend en gastvrij. Ze worden **positief geframed**, doordat hun gedrag aansluit binnen normatieve verwachtingen van 'goed burgerschap' of 'goede asielzoekers'. Bovenop personalisering is dit een technologie die aan de hand van herkenbaarheid de uitgesloten groep asielzoekers als meer ***deserving*** tracht te positioneren. Deze positieve framing roept toch enkele morele vragen op: Ben je alleen menswaardig als je 'goed gedrag' vertoont? En wie bepaalt wat 'goed gedrag' is? Wordt dat niet structureel gevormd door normen over wat goed en slecht gedrag is?

Er bestaat veel literatuur die de aanwezigheid, de rol en de effecten van voorwaardelijk 'goed burgerschap' van asielzoekers analyseert, en kritisch kijkt naar de binaire dichotomie tussen '**goede' en 'slechte' asielzoekers** (Anderson, 2013; Griffiths, 2015; Kmak, 2015; Andrews, 2018; Clark et al., 2024; Martins Junior, 2025). Anderson (2013) argumenteert dat staten functioneren als een *'community of value'*: ze delen een set waarden en normen over wat 'goed gedrag' is en de toegang tot 'de staat' hangt af van de mate waarin iemand zich hiernaar schikt. Binnen deze logica wordt 'goed gedrag' gekoppeld aan kenmerken als hard werken, gehoorzaam zijn aan de wet en dankbaarheid, terwijl 'slecht gedrag' wordt geassocieerd met criminaliteit, afhankelijkheid en gebrek aan of weerstand tegenover integratie (Clark et al., 2024). Migranten worden daardoor voortdurend beoordeeld op basis van hun morele en economische waarde.

De literatuur verwijst daarbij systematisch naar de link tussen 'goed/slecht' gedrag, gender en ras. 'Goed gedrag' wordt vaak impliciet gekoppeld aan vrouwelijkheid en 'witheid', terwijl mannelijke en geracialiseerde mensen sneller worden geassocieerd met risico, criminaliteit of 'slechte' moraliteit (Anderson, 2013; Clark et al., 2024; Andrews, 2018). De dichotomie tussen goede en slechte asielzoekers is dus, evenals de negatieve framing van geracialiseerde mannelijke asielzoekers, verbonden met patriarchale, cis-heteronormatieve en koloniale normen.

In het licht van deze thesis, is het interessant om te zien dat sommige van de positieve eigenschappen die in dit discours aan de mannen worden toegekend (zorg, gastvrijheid), inderdaad eigenschappen zijn die binnen een cis-heteronormatief kader (Connell, 2005) eerder als 'vrouwelijk' gezien worden. Daarom wil ik deze herkenbaarheidsstrategie en de **positieve framing** toch ook **kritisch benaderen**.

Hoewel Anaraki's opiniestuk expliciet ingaat tegen de dreigingsretoriek, die in het discours met geracialiseerde alleenstaande mannen wordt geassocieerd, reproduceert het voor een deeltje dezelfde normatieve kaders waartegen ze zich verzet. De mannen worden herkenbaar gemaakt door hen voor te stellen als uitzonderlijk vriendelijk, voorbeeldig en zorgzaam. Hun ***deservingness*** staat in de positieve framing dus **niet compleet los van normativiteit**, doordat hun menselijke waardigheid gekoppeld wordt aan wat het betekent om 'een goede asielzoeker' te zijn. Ook die verhouden zich, zoals hierboven beschreven, tegenover een **cis-heteronormatief kader**.

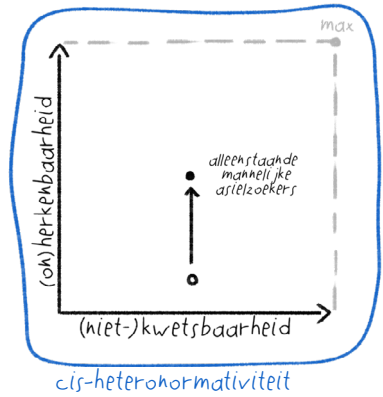

Fig. 18. Personalisering en positieve framing probeert mannen als 'even *deserving*' te positioneren.

We kunnen besluiten dat de 'ook mensen'-storyline zowel binnen het legitimerend discours als binnen het contesterende discours beroep doet op de constructie van (on)herkenbaarheid. Anonimisering, negatieve framing, personalisering en positieve framing worden ingezet naargelang de discourslijn en beïnvloeden zo de positie van de alleenstaande mannelijke asielzoekers in het *deservingness*-matrix.

4.2 Voorrangsstoryline

Hoewel deze menselijke waardigheid ('ook-mannen') vanuit verschillende ideologische hoeken podium krijgt als tegenargument op de maatregel, wordt de universaliteit hiervan duidelijk met de voeten getreden. In de Kamer bijvoorbeeld:

> "Mevrouw Matz, u hebt het over *dignité*. Voorrang geven aan gezinnen met kinderen heeft net met waardigheid te maken." (Briers, De Kamer: 01.11, 2023a)

In het kader van de **voorrangsstoryline**, komt de 'gezin met kind'-figuur systematisch terug als vergelijkend element waaraan de ***deservingness*** van alleenstaande mannen voor opvang wordt gemeten, waarbij de voorrang zowel vanzelfsprekend als gerechtvaardigd lijkt.

Deze storyline vertrekt vooral van kabinet de Moor zelf en steunt enerzijds op affectie die de 'gezin met kinderen'-figuur opwekt en de inhoudelijke assumpties die **gezinnen met kinderen als normatief herkenbaar** beschouwen (C). Anderzijds baseert de storyline zich op de **intrinsieke kwetsbaarheid van gezinnen met kinderen** (D). Ik vat dit hoofdstuk aan met een bespreking van argumentatie die de storyline vormgeeft en focus daarbij op de bronnen die deze argumentatie hanteren of reproduceren. Daarna volgt een analyse binnen de twee normatieve kaders (C en D).

Staatssecretaris Nicole de Moor motiveert de maatregel van 2023 in haar eigen communicatie expliciet door te zeggen dat ze "alle beschikbare plaatsen voor gezinnen met kinderen" wil voorbehouden (de Moor, 2023). Op haar website (CD&V) staat het volgende gepubliceerd:

> "Staatssecretaris voor asiel en migratie, Nicole de Moor, heeft beslist om tijdelijk alleenstaande mannen die asiel aanvragen in België niet meer op te vangen in het netwerk van Fedasil. Zo anticipeert zij op de stijgende instroom van families en kinderen en om in de winter absoluut te vermijden dat kinderen op straat zouden terecht komen. De laatste dagen gaat het aantal gezinnen met kinderen dat asiel vraagt, sterk de hoogte in." (de Moor, 2023).

Ze presenteert de maatregel dus niet als een neutrale beleidskeuze tussen 'alleenstaande mannen' en 'families en kinderen', maar als een noodzakelijke preventieve maatregel die een dramatische situatie ('kinderen op straat') moet vermijden. Die situatie lijkt een soort morele grens: dit mag absoluut niet gebeuren. Discursief maakt de bovenstaande verwoording gebruik van de empathie die we hebben voor 'kinderen' als ze worden gekoppeld aan 'straat' en 'winter'. Die keten van woorden roept een sterk emotioneel geladen beeld op. Het vooruitzicht dat kinderen in de winter, in de kou, op straat zouden moeten slapen resulteert in emoties van ongeloof ("het kan toch niet dat kinderen op straat slapen") en afkeuring ("het mag niet dat kinderen op straat slapen"). De Moors probeert ook met haar argumentatie en woordgebruik in de debatten in De Kamer deze emoties actief op te wekken:

> "Elke dag blijft het spannend en krijg ik pas laat in de namiddag of zelfs in de avond het bericht van Fedasil dat het die dag gelukt is om alle families met kinderen op te vangen." (de Moor, De Kamer: 01.14, 2023a)

Fedasil neemt de communicatie van de Moor letterlijk over (Fedasil, 2023), en ook mediabronnen reproduceren de constante vergelijking door in artikels over de maatregel van 2023 (die over alleenstaande mannelijke asielzoekers gaat) te verwijzen naar gezinnen met kinderen. Sommige artikels, meestal de korte 'snelle update'-type artikels (via BELGA), kopiëren rechtstreeks de woorden van de Moor, en reproduceren daarmee die empathische verwoording: 'kinderen' (+ 'winter') + 'straat' (Schoofs, 2023).

> "Ze benadrukt dat het elke dag vechten is bij Fedasil om voldoende plaatsen te hebben om gezinnen en kinderen op te vangen. "Dat gaat voor mij niet om hen op straat te laten en ik heb geen enkel taboe als er kinderen en gezinnen dreigen op straat te komen omdat er geen opvang is", aldus de staatssecretaris." (HLN, 2023; Knack, 2023b; De Tijd, 2023; Nieuwsblad 2023)

In het parlementaire debat nemen sommige politici de Moors redenering en logica expliciet over (Vandenput, 2023, De Kamer: 01.13). In veel andere gevallen niet, en wijzen de parlementsleden erop dat een **onderscheid** maken tussen asielzoekers juist **onaanvaardbaar** is:

> "Tijdens de asielprocedure heeft iedereen recht op opvang […]. De discriminatie die u structureel in uw beleid hebt willen invoeren, is voor ons volstrekt onaanvaardbaar." (Vandenput, De Kamer: 01.13, 2023a)

> "Nog nooit hadden we een regering die zo vaak veroordeeld is voor het schenden van de mensenrechten. Er is een staatssecretaris die eigenhandig het onderscheid maakt tussen asielzoekers." (Roggeman, De Kamer: 01.08, 2023a)

Ook kritische bronnen hekelen de constante vergelijking door te benadrukken dat dit onderscheid tussen alleenstaande mannen en gezinnen überhaupt niet zou mogen. Simon Truwant is cultuurfilosoof, ethicus en hij is betrokken bij verschillende opvanginitiatieven. Hij zegt in een artikel in BRUZZ:

> "Als beleidsregel is dat onderscheid onaanvaardbaar […] Deze keuze zou gewoon nooit gemaakt moeten worden […]." (Truwant, 2023)

Echter benadert de Moor dit onderscheid tussen gezinnen met kinderen en alleenstaande mannelijke asielzoekers heel anders. Ze installeert de voorrangslogica juist als moreel 'de enige juiste keuze'. Deze formulering lijkt het debat af te sluiten en lijkt iedereen die beweert dat deze 'prioriteit' niet juist is, als 'niet-moreel' te beschouwen.

> "Ik besef dat mijn beslissing om maximale prioriteit te geven aan gezinnen met kinderen moeilijk is. […] In die context [komende periode waarin we niet iedereen kunnen opvangen] zal ik absolute prioriteit blijven geven aan families met kinderen. Dat lijkt mij de enige juiste keuze." (de Moor, De Kamer: 01.14, 2023a)

Uit bovenstaande argumentaties blijkt dat de voorrangslogica door verschillende bronnen discursief tot stand komt, gelegitimeerd wordt door sommigen en betwist wordt door anderen. In wat volgt (C en D) bespreek ik aan de hand van literatuur op welke assumpties deze argumentatie zich baseert en hoe deze concepten in het algemeen circuleren binnen migratieregimes en asielbeleid.

C. 'Gezin met kind'-figuur als affectief anker en herkenbare figuur

Het legitimerende discours zet de 'gezin met kinderen'-figuur door talrijke emotionele verwoordingen in als een **affectief anker** (medelijden oproepen) en verwijst er bovendien naar als **herkenbare figuur** (medeleven oproepen). De vraag rijst echter waarom men er vanuit gaat dat deze figuur medelijden en medeleven kan oproepen. Impliciet veronderstelt de discourslijn dat er een gedeeld referentiekader bestaat waarbinnen het 'gezin met kinderen' herkend wordt als entiteit en erkend wordt als opvangwaardig.

Literatuur toont echter aan dat dit 'gezin', en de manier waarop het geconstrueerd wordt in migratieregimes en -beleid, geen neutraal gegeven is (Kofman, 2004; van Walsum, 2012; Kofman, 2019; Carastathis & Tsilimpounidi, 2018; Bonjour & Cleton, 2021). Bonjour en Cleton (2021) argumenteren dat het figuur van '**het gezin**', zoals het wordt voorgesteld en geoperationaliseerd in migratie- en asielbeleid, vertrekt vanuit een **normatief begrip** en bovendien sociaal en politiek geconstrueerd is.

Binnen deze beleidskaders wordt de figuur meestal vernauwd tot een beperkte invulling: **het nucleaire gezin**, bestaande uit cisgender en heteroseksuele partners (man en vrouw) en afhankelijke kinderen. Dit zien we terugkomen in de beschrijvingen die de wet voorziet voor 'gezin' of 'familie'. De Opvangwet (2007) formuleert in artikel 1, paragraaf 5°, wat 'familieleden van de asielzoeker' zijn:

> "5° de familieleden van de asielzoeker : in de mate dat de familie reeds in het land van oorsprong gesticht werd en indien ze omwille van de asielaanvraag op het grondgebied van het Rijk aanwezig zijn :
>
> i) de echtgenoot van de asielzoeker, of zijn of haar niet gehuwde partner waarmee hij of zij een stabiele relatie heeft; ii) de minderjarige kinderen van het koppel van de asielzoeker bedoeld in punt; i) of van de asielzoeker, op voorwaarde dat ze niet getrouwd en ten laste zijn, zonder discriminatie naar gelang zij binnen of buiten het huwelijk geboren zijn of dat zij geadopteerd werden." (Opvangwet, 2007, p. 24027)

In deze beschrijving dient het '**klassieke nucleaire gezin**' zich inderdaad aan **als centraal uitgangspunt**. Het gezin wordt in de kern gevormd door het huwelijk ('de echtgenoot') en het krijgen van kinderen (de familie werd 'gesticht'), wat erop wijst dat reproductiviteit, biologisch verwantschap, liefdesrelaties en seksuele relaties tussen de partners essentieel zijn voor de meest 'waardige' gezinsstructuren (Bonjour & Cleton, 2021). Uitzonderingen op deze kern-kenmerken worden expliciet aangehaald ('niet gehuwde partners waarmee hij of zij een stabiele relatie heeft'), maar door deze te benoemen als 'alternatief' dragen ze juist bij aan een centraliseren van het heteroseksuele, reproductieve nucleaire kerngezin als hoeksteen van de wetgeving. Hierdoor worden andere vormen van *kinship* impliciet als onbelangrijk of minderwaardig geacht (Bonjour & Cleton, 2021).

Carastathis en Tsilimpounidi (2018) gaan nog een stap verder in die normatieve interpretatie van het gezin- of familiebegrip in migratiebeleid. Ze stellen dat het beleid structureel gebouwd is rond **reproductiviteit**: "All migration politics is reproductive politics" (Carastathis & Tsilimpounidi, 2018, p. 1120). Hiermee bedoelen ze dat normatieve binaire genders, seksualiteiten en genderrollen een kernpositie innemen in de constructie van 'het herkenbare gezin' in migratiebeleid, omdat het beleid focust op de reproductieve eigenschappen van mensen. Dit leidt tot wat zij benoemen als "methodologische heteronormativiteit": een strategie die de menselijkheid van asielzoekers baseert op hun reproductieve capaciteit. Enerzijds worden 'waardige' asielzoekers voorgesteld als families en gezinsleden die zich schikken naar de rollen die passen binnen een herkenbaar reproductief narratief (vaders, moeders en kinderen); anderzijds worden asielzoekers die hiervan afwijken of hier niet in passen gemakkelijker ontmenselijkt (Carastathis & Tsilimpounidi, 2018).

Finaal staat de vraag wie als 'familie' wordt erkend in het asielbeleid centraal, aangezien enkel institutioneel (h)erkende relaties en gezinsstructuren aanspraak kunnen maken op rechten die voor deze categorie zijn weggelegd (Bonjour & Cleton, 2021).

De storyline impliceert dat menselijkheid en *deservingness* van asielzoekers gedeeltelijk worden gemeten tegenover hun vermogen om te beantwoorden aan cis-heteronormatieve verwachtingen over familie of gezin en de daarbij horende rollen. Het effect van deze discursieve strategie is dat normatieve gezinnen niet alleen herkenbaar, maar ook vanzelfsprekend beschermingswaardig zijn, wat hun voorrang normaliseert in het discours. Het lijkt een evidentie die aansluit bij gedeelde normen en verwachtingen over hoe we (normatief herkenbare) families moeten behandelen. Hiertegenover staan alleenstaande mannen automatisch als minder *deserving*, omdat hun gezinsstatus niet overeen komt met die van cis-heteronormatieve families: ze hebben geen gezin, of ze hebben dit gezin "zelfs" achtergelaten en daarmee hun rol als vader naast zich neergelegd (Jaji, 2021). Dit gaat uiteraard voorbij aan de complexiteit van een beslissing om te migreren en elders asiel aan te vragen.

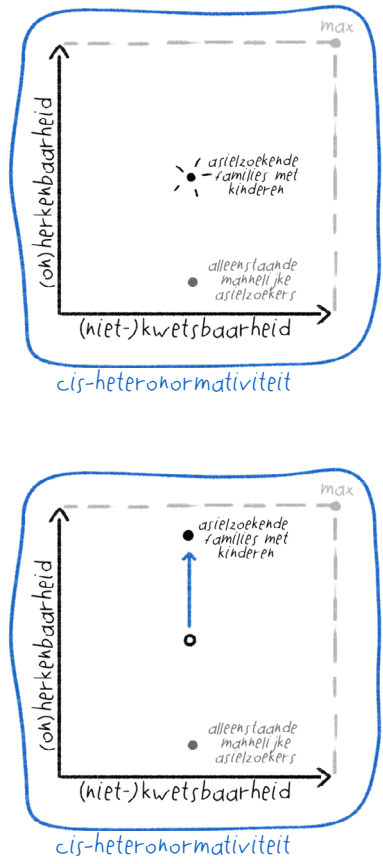

Fig. 19. Gezinnen zijn herkenbare en te beschermen sociale groepen.

D. Kwetsbaarheid van gezinnen met kinderen

In een tweede plaats wordt de voorrang voor gezinnen met kinderen niet alleen genormaliseerd, maar ook gelegitimeerd door impliciete aannames over hun kwetsbaarheid. Gezinnen met kinderen worden in de argumentatie van de maatregel vanzelfsprekend voorgesteld als groepen die niet buiten kunnen slapen, omdat ze geassocieerd worden met afhankelijkheid, fragiliteit en een hoge nood aan bescherming.

Deze voorstelling sluit aan bij bredere tendesen waarin kinderen systematisch worden geconstrueerd als een “bijzonder kwetsbare categorie” die extra bescherming nodig hebben, ook op een juridisch niveau (Viterbo & Ioffe, 2024; Warin & Tsourdi, 2025). Kinderen worden inderdaad vernoemd in de niet-exhaustieve lijst die de Opvangwet voorziet om te beschrijven wie er onder die categorie van ‘kwetsbaren’ valt:

> "minderjarigen, niet-begeleide minderjarigen, alleenstaande ouders vergezeld van minderjarigen, zwangere vrouwen, personen met een handicap, slachtoffers van mensenhandel, slachtoffers van geweld of foltering of ouderen" (Opvangwet, 2007, p. 24034)

De categorisering van 'kinderen' als 'kwetsbaar' is echter niet volledig neutraal: ze creëert een hiërarchie waarin andere groepen (hier: alleenstaande mannen) impliciet als minder kwetsbaar en minder beschermingswaardig worden gepositioneerd (Viterbo & Ioffe, 2024). Bovendien wordt door deze vanzelfsprekende koppeling tussen kind-zijn en kwetsbaar-zijn de contextuele, situationele en relationele aard van kwetsbaarheid onderbelicht. De argumentatie gaat daardoor voorbij aan het feit dat kwetsbaarheid enerzijds een intrinsieke toestand is van mensen in *displacement*, en anderzijds kan verschillen naargelang tijd en ruimte (Flamand et al., 2023; Crine et al., 2025).

Binnen de maatregel van 2023 wordt deze normatieve kwetsbaarheids-logica bovendien **uitgebreid naar het gezin**: de aanwezigheid van kinderen werkt als een indicator dat het volledige gezin kwetsbaar is en bescherming nodig heeft. Het discours doet dus uitschijnen dat niet alleen de kwetsbaarheid van kinderen, maar ook **zorgrelaties** tussen ouders en kinderen worden erkend. Kwetsbaarheid wordt zo 'overgedragen' van het kind naar het gezin als geheel, waardoor de figuur van 'gezin met kinderen' als vanzelfsprekende prioritaire categorie naar voren komt, ook al staat ze juridisch niet expliciet als aparte kwetsbare categorie gedefinieerd.

Echter toont Van Osch (2026) aan dat, ondanks de discursieve focus op kwetsbare normatieve families, deze constructies onder het Belgische asielbeleid geen gegarandeerde bescherming bieden. In veel families die in België asiel hebben aangevraagd, hebben gezinsleden voor, tijdens en na het verloop van procedures verschillende juridische statussen: *mixed-status families*. Dit gebeurt evengoed in nucleaire families: hun *kinship*-structuren (en dus ook de zorgrelaties) worden niet altijd expliciet niet (h)erkend als kwetsbaar en 'te beschermen'. Dit toont aan dat de toebedeling van dat label 'kwetsbaar' (ook bij nucleaire families) selectief is (Van Osch, 2026).

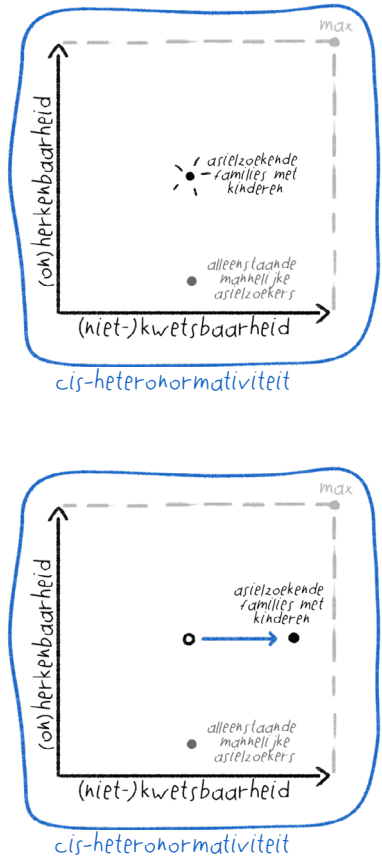

Fig. 20. Gezinnen zijn kwetsbare en te beschermen sociale groepen.

We kunnen besluiten dat de combinatie van deze twee discursieve technologieën (C. het inzetten van het gezin als affectief anker en herkenbare figuur, en D. het construeren van gezinnen met kinderen als inherent kwetsbaar) elkaar versterken binnen de voorrangsstoryline. Het gezin met kinderen lijkt binnen deze argumentatie een herkenbare en "*relatable*" constructie én een kwetsbare categorie, waardoor ze meer *deserving* zijn voor opvang en bescherming. Die voorrangspositie lijkt in het legitimerende discours niet alleen logisch, maar ook moreel correct.

Echter moeten we deze voorrang kritisch benaderen vanuit het initiële standpunt van Staatssecretaris de Moor. Zij voert haar mandaat uit vanuit de politieke partij CD&V, die historisch gezien veel belang hecht aan het gezin als centrale sociale eenheid in de maatschappij. We kunnen de voorrangsstoryline dus niet los zien van **ideologische standpunten**. Juist doordat deze keuzes discursief worden voorgesteld als evident en moreel correct (en dus niet als 'politieke keuze'), maakt dat duidelijk dat er een hele reeks normatieve ideeën voorafgaan aan hun gunstigere positie in de *deservingness*-matrix.

4.2 'Ook-kwetsbaar'-storyline

Verdergaand op de analyse van 'gezinnen' als 'kwetsbaar', wordt de uitsluiting van alleenstaande mannen uit de opvang gecontesteerd door een storyline die benadrukt dat alleenstaande mannelijke asielzoekers 'ook kwetsbaar' kunnen zijn.

> "De opvangwet is immers heel duidelijk. […]. Tijdens de asielprocedure heeft iedereen recht op opvang. Mensenrechten zijn er voor iedereen, mevrouw de staatssecretaris. Mannen zijn ook mensen en ook mannen kunnen kwetsbaar zijn." (Platteau, De Kamer: 01.04, 2023a)

> "Nous n'avons pas le droit de hiérarchiser les vulnérabilités. Un homme seul est un homme vulnérable dès lors qu'il demande l'asile et doit pouvoir être accueilli dignement." (Aouasti, De Kamer: 01.12, 2023a)

Studies tonen aan dat constructies van kwetsbaarheid niet alleen betrekking hebben op leeftijd of gezinststatus ('kinderen zijn kwetsbaar'), maar ook op gender: mannen worden binnen een historische, patriarchale genderconstructie systematisch als niet-kwetsbaar beschouwd, wat ook wordt geprojecteerd op mannelijke asielzoekers. Ze worden gezien als individuen die geen nood hebben aan zorg en ondersteuning (Paul & Masood, 2024). In wat volgt analyseer ik deze constructie van (niet-)kwetsbaarheid tegenover de representatie van alleenstaande mannelijke asielzoekers in het discours over de onwettige maatregel van 2023, die hen uitsluit van de opvang. Ik onderscheid in de bespreking drie constructies van (niet-)kwetsbaarheid die in het discours voorkomen:

E. de constructie van de alleenstaande man als **fysiek weerbaar** om de maatregel te legitimeren, tegenover het benadrukken van **fysieke kwetsbaarheid** om de maatregel te contesteren

F. de constructie van de alleenstaande man als **psychologisch weerbaar** om de maatregel te legitimeren, tegenover het benadrukken van **psychologische kwetsbaarheid** om de maatregel te contesteren

G. de constructie van de alleenstaande man als **zelfredzaam** om de maatregel te legitimeren, tegenover het benadrukken van **afhankelijkheid** om de maatregel te contesteren

E. Fysieke weerbaarheid en kwetsbaarheid

Net zoals de analyse van (on)herkenbaarheid van alleenstaande mannelijke asielzoekers, vang ik deze analyse aan door te kijken naar hoe deze mensen visueel en lichamelijk worden voorgesteld.

Fig. 21. Mannen zijn ingeduffeld in dekens en liggen op de grond, op de brug tussen Molenbeek en Brussel aan het Klein Kasteeltje.

Fig. 22. Mannen zijn ingeduffeld in dekens of slaapzakken en liggen op de grond.

Fig. 23. Mannen zijn ingeduffeld in dekens of slaapzakken en liggen op de grond.

In de berichtgeving over de opvangstop van alleenstaande mannelijke asielzoekers verschijnen veel foto's van mannen die op de grond liggen en slapen, soms in tentjes, en meestal ingeduffeld in jassen en dekens (Fig. 21, 22 en 23). Deze portrettering legt de nadruk op het lichaam en hoe dat wordt blootgesteld aan de kou, wind of regen. Ze tonen hoe de mensen noodgedwongen proberen te overleven met weinig bescherming en beschutting. De beeldvorming focust op het **fysieke lichaam**.

Die focus wordt ook ingezet bij acties die het (niet-)opvangbeleid aanklagen. In 2021 vond er een protest plaats, waarbij een groep mensen het tekort aan plaatsen in het opvangsysteem en het uitsluiten van alleenstaande mannelijke asielzoekers uit die opvang bekritiseerden door dat 'buiten slapen' zichtbaar

te proberen maken en te materialiseren (BRUZZ, 2021). Met slogans als “Moet er iemand doodvriezen?” en “Asielbeleid anno 2021: koud, kouder, koudst” bij de hand, lagen de actievoerders in een slaapzak, op een stuk karton, op de middenberm van de Regentlaan (BRUZZ, 2021). Hier wordt fysiek lijden ingezet als teken dat het asielbeleid faalt.

Fig. 24. Actievoerders houden borden met slogans vast om het buitenslapen van asielzoekers aan te kaarten, op de Regentlaan in Brussel.

Fig. 25. Actievoerders liggen in een slaapzak op karton om het buitenslapen van asielzoekers aan te kaarten, op de Regentlaan in Brussel.

In het (journalistiek) discours merken we met andere woorden een grote focus op lichamelijkheid en de fysieke toestand van de asielzoekers die buiten slapen. Dat roept vragen op over de **fysieke houdbaarheid** van deze situaties, en dus de **fysieke weerbaarheid** van de mannen: hoe houden ze zich warm, hoe kunnen ze in deze toestand slapen en hoe lijdt hun lichaam onder dat buiten leven en buiten slapen? Maar hiermee is nog niet duidelijk wanneer of hoe fysieke kwetsbaarheid van (alleenstaande) mannen daadwerkelijk herkend wordt in het (media)discours.

Binnen het discursief debat keert één specifiek te onderscheiden aspect van lichamelijkheid terug: **medische aandoeningen maken iemand kwetsbaar**. In een artikel op VRT NWS getuigt een asielzoeker:

> “Ik heb geen hoop meer, maar we kunnen niets anders. Nu de winter eraan komt, ben ik bang, want ik heb last van reuma. […]” (Arnoudt, 2023)

Ook vanuit politieke hoek wordt deze medische insteek benadrukt. Het kabinet de Moor haalt expliciet aan dat mannen met een “bepaalde precariteit, zoals mensen in een rolstoel of met een slepende ziekte” nog een plek krijgen in het opvangsysteem (Kelepouris, 2023). Ook Fedasil hanteert een gelijkaardige formulering:

> “De prioriteit gaat naar gezinnen, maar er zijn uitzonderingen mogelijk. Zeer kwetsbare mensen - zoals mensen met een zware medische problematiek - blijven we opvang bieden, ongeacht of dat mannen of vrouwen zijn.”(Kelepouris, 2023)

Opvallend is dat deze formulering zelf dat onderscheid tussen gezinnen, mannen en vrouwen aanhaalt, maar de hiërarchie in recht op opvang niet benoemt als gevolg van gender of gezinssamenstelling (voorrangsstoryline). In plaats daarvan koppelt ze de voorrangslogica discursief aan het kwetsbaarheidaspect, meer bepaald aan de strikte voorwaarde van 'het hebben van een zware medische problematiek'.

In de praktijk blijkt dat die medische toestand ook nog eens erg zichtbaar en/of bewijsbaarheid moet zijn. In een artikel op VRT NWS spreekt men met een vrijwilliger van Vluchtelingenwerk Vlaanderen die asielzoekers juridisch bijstaat en hen aan onderdak helpt. Bij hem komt een asielzoeker zonder opvangplaats die net uit het ziekenhuis is ontslagen en een longinfectie heeft. Hij raadt de asielzoeker aan om zijn medische toestand officieel te laten vaststellen, op papier, om hem versneld aan een opvangplaats te helpen:

> "Probeer aan een attest van het Rode Kruis te raken dat je medisch niet in orde bent, dan kunnen onze advocaten Fedasil misschien overtuigen om met spoed een plaats te regelen." (Arnoudt, 2023)

Uit bovenstaande voorbeelden merken we dat er een discours heerst dat wil duidelijk maken dat alleenstaande mannelijke asielzoekers '**ook kwetsbaar**' kunnen zijn. Echter lijkt die kwetsbaarheid vooral **voorwaardelijk**: alleen asielzoekers met een medische aandoening zijn '**kwetsbaar genoeg**' om opvang te verdienen.

Er zijn daarnaast veel getuigenissen die bewijzen dat zelfs zo'n fysieke aandoening niet altijd (of eerder: zelden) voldoende is voor mannelijke asielzoekers om een opvangplaats te kunnen verzekeren. Het rapport van Amnesty International (2025) laat Sayed, een 27-jarige Afghaanse man die van eind oktober 2022 tot begin 2023 dakloos was, aan het woord:

> "Mensen moeten met verwondingen laten zien dat ze niet buiten kunnen blijven - het moet een ernstige verwonding zijn." (Amnesty International, 2025)

Zorgverleners bevestigen bovendien dat dat buiten-slapen zelf juist zorgt voor constante uitputting en een verslechterde gezondheid (interview met Broos Janssens, verpleger bij Fedasil, 4/12/2025; HLN, 2021). Dokters van de Wereld zegt:

> "Het gaat vooral om koudewonden aan de voeten of andere plekken op het lichaam, gevallen van hypothermie (onderkoeling), respiratoire aandoeningen, uitputting en flauwvallen. We hebben al een paar keer een ambulance moeten bellen." (HLN, 2021).

Deze bronnen wijzen erop dat we de 'ook kwetsbaar'-storyline kritisch moeten benaderen. Men lijkt met de formulering van 'zware medische problematieken' (Kelepouris, 2023), die de asielzoeker recht geeft op opvang,

vooral de problemen te bedoelen die al vóór hun verblijf op straat aanwezig waren. Fedasil en de Moor, die de medische uitzondering zelf benoemen (Kelepouris, 2023), vernoemen de fysieke kwetsbaarheid die uit het buiten-slapen zelf volgt simpelweg niet.

Dat lichamelijk lijden zo selectief wordt erkend in het discours over de maatregel van 2023, is geen op zichzelf staand idee. We kunnen dit ook weer begrijpen vanuit normatieve ideeën over mannelijkheid. In de eerste plaats veronderstelt de uitsluitingsmaatregel impliciet dat 'mannen dat wel aankunnen', het buiten-slapen. Dit wordt versterkt door de beeldvorming van mannen die zich, gewikkeld in dekens of slaapzakken, meer weerbaar proberen te maken.

Connell (2005) argumenteert dat sociaal geconstrueerde 'echte mannelijkheid' bijna altijd (expliciet of impliciet) tot uiting komt door het fysieke lichaam, door de overheersende koppeling tussen biologisch geslacht, gender en gedrag. Toegepast op de context van de uitgesloten asielzoekers, belichamen zij in dat normatieve kader bij uitstek het archetype van de **fysiek capabele man**, zeker nadat ze al een complex en fysiek zwaar migratietraject achter de rug hebben (Palillo, 2018). Hun fysiek lijden is daarom 'niet erg genoeg' en 'niet urgent genoeg'. Paul en Masood (2024) argumenteren hierover dat er een zekere apathie heerst tegenover het lijden van mannelijke asielzoekers in migratiediscoursen.

In de tweede plaats functioneren medische aandoeningen bij mannelijke asielzoekers als een **uitzonderingsmechanisme** dat hun wél opvang zou kunnen doen verdienen: het maakt het lijden van de mannen niet alleen geloofwaardig, maar ook kwantificeerbaar als 'lijdend genoeg', waardoor zijzelf als 'kwetsbaar genoeg' worden beschouwd.

Dit komt overeen met bestaande literatuur in migratiestudies, die argumenteert dat er slechts bepaalde vormen van kwetsbaarheid worden gezien als 'waardig' voor humanitaire hulp en steun (Paul & Masood, 2024; Kofman, 2019; Fassin & D'Halluin, 2005), hier dus gezondheidsproblemen. Echter maakt dit uitzonderingsmechanisme de constructie van hun mannelijkheid volgens Connell juist betwistbaar:

> "The constitution of masculinity through bodily performance means that gender is vulnerable when the performance cannot be sustained - for instance, as a result of physical disability" (Connell, 2005, p. 54).

Ziekte en medische aandoeningen wordt binnen een normatief kader dus gezien als een 'falen van mannelijkheid' (Connell, 2005).

Alleenstaande mannelijke asielzoekers die buiten slapen bevinden zich door deze tweevoudige focus in een paradoxale spreidstand tegenover normatieve ideeën over lichamelijkheid en mannelijkheid. Hun mannelijkheid wordt door beleidsmakers enerzijds gelijkgesteld met lichamelijke weerbaarheid, wat de maatregel die hen doet buiten slapen legitimeert. Anderzijds moeten ze zich van diezelfde weerbaarheid ontdoen, zichzelf 'ont-mannelijken' van de normatieve assumpties over hun mannelijkheid die hen door de maatregel juist worden aangemeten, om kwetsbaar en dus *deserving* voor opvang te zijn. De grote focus op fysieke en medische kwetsbaarheid bevestigt en versterkt dus normatieve ideeën van mannelijkheid, en stelt ze tegelijk op de proef.

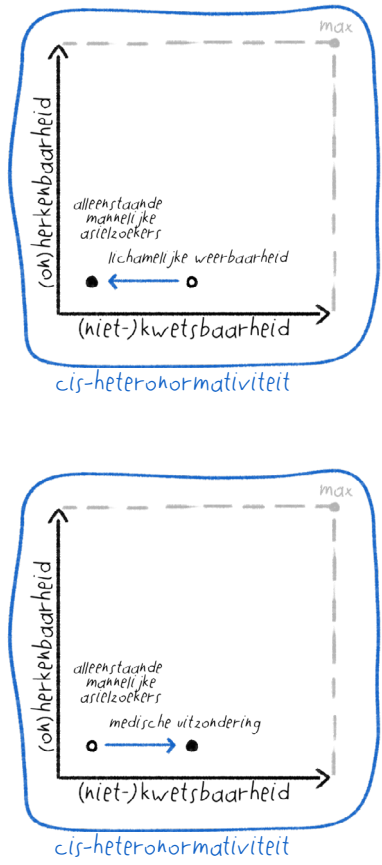

Fig. 26. Door assumptie van lichamelijke weerbaarheid worden mannelijke asielzoekers gezien als minder kwetsbaar en dus minder *deserving*. Medische aandoeningen positioneren hen bij wijze van uitzondering als meer kwetsbaar en dus meer *deserving* voor opvang.

Dat medische aandoeningen bij wijze van uitzondering leiden tot opvangrecht, is echter fundamenteel problematisch. De Opvangwet (2007) verwijst expliciet naar de hulp waarop asielzoekers recht hebben, waarvan medische begeleiding onderdeel van is, en waarbij die niet enkel wordt toegeschreven aan mensen met 'zware medische problemen' . In de definities in artikel 2, lid 6 staat de 'materiële hulp' beschreven als:

> "de hulp die verleend wordt door het Agentschap of de partner binnen een opvangstructuur en die met name bestaat uit huisvesting, voedsel, kleding, medische, maatschappelijke en psychologische begeleiding en de toekenning van een dagvergoeding. […]" (Opvangwet, 2007, p. 24027)

Deze medische begeleiding wordt verder meer specifiek, en relatief uitgebreid besproken, meer bepaald in artikel 23 tot 29 van Onderafdeling I. 'Medische begeleiding' van Afdeling IV. 'Medische, psychologische, maatschappelijke begeleiding en juridische hulp'. Artikel 23 bespreekt het beginsel:

> "De begunstigde van de opvang heeft recht op de medische begeleiding die noodzakelijk is om een leven te kunnen leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid." (Opvangwet, 2007, p. 24032)

Hier verwijst men opnieuw naar de 'menselijke waardigheid'. Het 'ook kwetsbaar'-argument en het 'ook-mensen' argument zijn institutioneel gezien dus aan elkaar gelinkt, wat een kritische vraag oproept: Is wie 'meer kwetsbaar' is dan meer menswaardigheid gegund?

F. Psychologische weerbaarheid en kwetsbaarheid

De opvallende focus op lichamelijkheid en medische kwetsbaarheid in het media- en beleidsdiscours over de onwettige maatregel van 2023 laat weinig ruimte voor besprekingen van mentale of psychologische kwetsbaarheid van buiten-slapende asielzoekers. Echter blijkt dit in de realiteit een bijzonder heikel punt voor de getroffen asielzoekers. Broos Janssens, verpleger in het Klein Kasteeltje voor Fedasil, benoemt deze mentale weerslag:

> "Er zijn al verschillende mensen die gezegd hebben dat ze het nog net hielden totdat ze in België kwamen en dan op straat belandden. En dan hebben ze gezegd van 'daar ben ik echt gebroken, daar ben ik echt… ben ik echt finaal onderuit gegaan'." (interview met Broos Janssens, verpleger bij Fedasil, 4/12/2025)

In de media vinden we dit aspect van kwetsbaarheid slechts sporadisch terug. Een artikel in BRUZZ verwijst naar het gezamenlijk rapport van Artsen zonder Grenzen, Caritas International, Ciré, Dokters van de Wereld en Vluchtelingenwerk Vlaanderen:

> "'Dit rapport weerlegt de veronderstelling dat mannen minder kwetsbaar zouden zijn. Zeker wanneer ze gedwongen worden om op straat te leven.' […] De organisatie [Artsen Zonder Grenzen] waarschuwt voor het toenemend aantal gevallen van psychotische stoornissen, posttraumatische stressstoornis en depressie." (BRUZZ, 2023d)

Het klopt dat we voor meer inzicht of benadrukking van de psychologische gevolgen voor asielzoekers, beroep moeten doen op gespecialiseerde rapporten van kritische middenveldorganisaties en ngo's. Zo bespreekt ook het 'Onrecht in plaats van opvang'-rapport van Amnesty International (2025) relatief uitgebreid de kritische mentale toestanden waarin sommige mensen zich bevinden. Het rapport laat twee Palestijnse mannen, Ahmet en Baraa aan het woord die in een kraakpand woonden. Ze vertelden over een medebewoner in het kraakpand die 'verward' en 'grillig' gedrag vertoonde (Amnesty International, 2025, p. 10). Daarnaast benadrukt Sayed, de Afghaanse man die een tijd lang dakloos was, in het rapport dat er een groot verschil is tussen de manier waarop mensen met medische problemen of met psychologische problemen worden behandeld:

> "De autoriteiten boden onderdak aan mensen met zichtbare fysieke verwondingen. Mensen met mentale problemen waren niet belangrijk." (Amnesty International, 2025, p. 10)

De Opvangwet (2007) verwijst in de definitie van 'materiële hulp' (art. 2, lid 6) echter, naast naar de medische begeleiding, ook expliciet naar het recht op psychologische begeleiding voor asielzoekers. Artikel 30 beschrijft deze psychologische begeleiding relatief summier en vaag, in slechts één artikel; dit in tegenstelling tot de medische hulp, die veel uitgebreider wordt besproken in zeven artikels (cfr. supra; Opvangwet, 2007, p. 24032).

> "De noodzakelijke psychologische begeleiding wordt aan de begunstigde van de opvang verzekerd. Met het oog hierop kan het Agentschap of de partner, overeenkomstig de nadere regels bepaald door de Koning, overeenkomsten afsluiten met gespecialiseerde instanties en instellingen." (Opvangwet, 2007, p. 24032)

In eerste lijn spreek de schaarste van bronnen (in de media) en artikels (in de Opvangwet) behoorlijk voor zich: er gaat relatief weinig aandacht naar de psychologische toestand van (mannelijke alleenstaande) asielzoekers. In de media komt dit argument enkel aan bod door te verwijzen naar specifiek onderzoeksrapporten; in politieke debatten lijkt dit leed zelfs nooit expliciet benoemd te zijn. We merken dus een discursieve **hiërarchie tussen lichamelijke en mentale kwetsbaarheid**, waarbij psychologische problemen zoals depressie en trauma's "achteraan de lijst van prioriteiten" lijkt te staan (Amnesty International, 2025, p. 13).

Dit past evenzeer in het vooraf besproken fenomeen dat kwetsbaarheid zichtbaar en bewijsbaar moet zijn om als 'urgent' en 'ernstig genoeg' te worden gezien (Fassin & D'Halluin, 2005), wat moeilijker is bij mentale problemen. Bovendien spelen ook gendernormen hierin een rol: traditionele mannelijkheid wordt, naast met fysieke sterkte, ook geassocieerd met emotionele controle en stabiliteit, waardoor hun mentale kwetsbaarheden sneller over het hoofd worden gezien (Camacho-Ruiz et al., 2026).

Wanneer psychologische kwetsbaarheid van alleenstaande mannen wél benoemd wordt, gebeurt dat op twee manieren. Enerzijds verwijzen bronnen naar traumatische ervaringen die voorafgaan aan het verblijf in België (Amnesty International, 2025; Truwant, 2023):

> "Ze slepen trauma's mee door bijvoorbeeld oorlogservaringen of vervolging wegens seksuele oriëntatie" (Truwant, 2023).

Deze formuleringen circuleren het meest in het mediadiscours. Anderzijds verwijzen hulpverleners en asielzoekers zelf naar het psychische lijden als gevolg van het buiten slapen in België.

> "Daar [op straat, in België] ben ik finaal onderuit gegaan" (interview met Broos Janssens, verpleger bij Fedasil, 4/12/2025)

> "Voor mensen die traumatische ervaringen hebben meegemaakt [voor verblijf in België], is de prioriteit om te proberen hen weer een veilig gevoel te geven. Geen opvang krijgen veroorzaakt onzekerheid [tijdens verblijf in België]" (Amnesty International, 2025, p. 13).

Bovendien bevestigt het 'Onrecht in plaats van opvang'-rapport de link tussen het buiten slapen en de verslechterde psychische toestand van asielzoekers (Amnesty International, 2025).

In tweede lijn merken we dus ook bij beschrijvingen van psychologische kwetsbaarheid, net als bij de fysieke kwetsbaarheid, sporen van '**voorwaardelijkheid**'. De kwetsbaarheid wordt door bepaalde bronnen slechts selectief erkend, niet persé door de ernst van het psychisch lijden, maar meer op basis van de oorzaak of oorsprong ervan – en de 'verantwoordelijkheid' die de asielzoeker hier zelf in draagt. Er is een groter begrip voor mensen bij wie de mentale kwetsbaarheid niet voortkomt uit hun situatie in België ('de vlucht als keuze'), maar door bijvoorbeeld ervaringen van onderdrukking in het thuisland (bijvoorbeeld mensen die behoren tot de LGTQI+ community). Dit kunnen we wederom koppelen aan de kwetsbaarheidsdefinitie in wetgevingen, waarin slachtofferschap (met een oorsprong in het thuisland, of minstens vóór hun aankomst in België) benadrukt wordt als legitieme bron van kwetsbaarheid (Opvangwet, 2007; Europese Opvangrichtlijn, 2013), alsook aan de 'kwetsbaarheids-registratieformulieren' die de dienst Dispatching van de DZV hanteert (Fedasil, 2018).

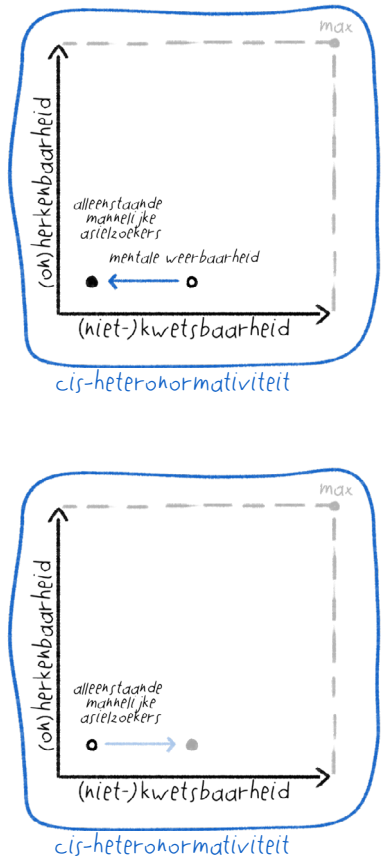

Fig. 27. De assumptie van mentale weerbaarheid positioneert mannelijke asielzoekers als minder *deserving* voor opvang. Psychologische kwetsbaarheid is zelden een uitzonderingsmechanisme dat hen als wel *deserving* zou positioneren.

Door deze selectieve benadering van psychische kwetsbaarheid, die vooral focust op wat voorafgaat aan een verblijf in België, blijft het Belgische asielbeleid buiten schot als medeplichtige aan de hierboven besproken psychische kwetsbaarheden.

G. Zelfredzaam of afhankelijk

Over die verantwoordelijkheid die mannelijke asielzoekers over zichzelf en hun lijden hebben, valt nog heel wat meer te zeggen. Ook de tegenstelling tussen zelfredzaamheid en afhankelijkheid speelt een cruciale rol in de discursieve constructie van *deservingness* binnen het debat rond de maatregel van 2023.

Kijken we opnieuw naar beeldmateriaal (Fig. 28-31) en fragmenten in de media, dan merken we dat de asielzoekers als zelfstandig, oplossingsgericht en zelfredzaam worden voorgesteld. Een artikel op VRT NWS vertelt bijvoorbeeld hoe een asielzoeker zelf zijn bed 'maakte':

> "Samen met twee andere lotgenoten uit West-Afrika heeft hij [een Guineese asielzoeker] een geïmproviseerde slaapplaats, bestaande uit matrassen op houten paletten. "Belangrijk om de matras droog te houden, zeker nu het weer heeft geregend", vertelt hij." (Arnoudt, 2023)

Een artikel met fotoreportage in BRUZZ toont hoe de asielzoekers in deze toestand proberen te '(over)leven'; hoe ze hun schoenen stockeren in de railing van een trap, of hoe de mensen zichzelf in de precaire toestand proberen te wassen:

> "Sanitaire voorzieningen zijn er niet. Wie er op straat slaapt probeert zijn hygiëne te verzorgen met behulp van waterflesjes." (Van den Panhuyzen, 2023)

Deze fragmenten tonen hoe de buiten slapende mannen, ondanks dat ze geen dak boven hun hoofd hebben, zich **aanpassen** en **zelf voorzien** in hun eigen elementaire noden (slaap, hygiëne, bescherming). Ze benadrukken hoe de buiten slapende asielzoekers, naast passief (lichamelijk) lijden (cfr. supra), ook actief 'doen': wassen, fabriceren, droog houden, organiseren… Deze beeldvorming focust met andere woorden op hoe de alleenstaande mannelijke asielzoekers hun plan trekken, hoe ze **zelfredzaam** zijn, en hoe ze proberen om in hun eigen voortbestaan te voorzien, ondanks een gebrek aan voorzieningen, begeleiding of hulp.

In de politieke communicatie rond de maatregel wordt deze assumptie zelden rechtstreeks benoemd, maar wel verondersteld. Alexander de Croo, destijds premier, haalt aan dat de mannen "niet helemaal aan hun lot worden overgelaten" (Knack, 2023a). Hiermee lijkt hij er toch bewust van te zijn, dat de alleenstaande mannelijke asielzoekers niet helemaal zelfredzaam zijn.

> "De beslissing [...] betekent ook niet dat alleenstaande mannen aan hun lot zouden worden overgelaten. Ze kunnen altijd nog terecht in de Brusselse daklozenopvang." (Knack, 2023a)

Fig. 28. Zelf gefabriceerde bedden met karton op houten paletten aan het Pacheco-gebouw.

Fig. 29. Tentje op houten paletten voor het Pacheco-gebouw.

Fig. 30. Mannen slapen en wachten voor het Pacheco-gebouw. Ze stockeren hun schoenen in de railing.

Fig. 31. Man wast zijn handen met water uit een plastieken flesje.

Asielzoekers geven echter aan dat er bij de Dienst Vreemdelingenzaken, nadat ze te horen krijgen dat ze geen plaats krijgen in het opvangsysteem van Fedasil, niet uitgelegd wordt waar er eventueel wél opvangmogelijkheden zijn (Arnoudt, 2023). Wel kregen sommige asielzoekers het telefoonnummer van Samusocial: "Maar ze nemen daar nooit de telefoon op" (Arnoudt, 2023). Er blijkt uit de getuigenissen dat er bij de mannen over het algemeen veel **onwetendheid** en is. Zo weet een asielzoeker die bij Vluchtelingenwerk Vlaanderen komt aankloppen voor hulp niet of hij geregistreerd is op de wachtlijst voor opvang van Fedasil (Arnoudt, 2023). Een andere man geeft ook aan dat hij niet weet hoe hij aan opvang kan geraken:

> "Ik ben hier nog niet lang, weet niet hoe alles hier georganiseerd is en ken Brussel niet." (Arnoudt, 2023)

Er lijkt dus een spanning te zijn: alleenstaande mannelijke asielzoekers worden enerzijds, door bepaalde *coping strategieën*, voorgesteld als voldoende **zelfredzaam** om buiten de opvang te kunnen (over)leven. Anderzijds maken de getuigenissen duidelijk dat ze helemaal niet zo zelfredzaam zijn, actief hulp (willen) zoeken bij hulporganisaties en hier ook effectief **afhankelijk** van zijn. Hiermee beantwoorden ze én ontkrachten ze tegelijk die veronderstelling van zelfredzaamheid.

Deze voorstellingen en assumpties sluiten wederom aan bij bredere maatschappelijke tendensen en discoursen waarin migranten niet alleen beoordeeld worden op basis van hun veronderstelde (niet-)kwetsbaarheid (fysiek/psychologisch), maar ook op hun veronderstelde capaciteit om zelfredzaam te zijn, om hun *provider rol* te vervullen of aan economische participatie te doen in het ontvangende land (Anderson, 2013; Griffiths, 2015). Dit komt overeen met de hiervoor reeds aangehaalde theorieën rond **'goede' en 'slechte' asielzoekers**, waarin onafhankelijkheid werd beschreven als een eigenschap die past binnen de 'goede' normen van de ontvangende (Westerse, neoliberale) samenleving, en afgebeeld wordt tegenover de passieve asielzoeker die afhankelijk is van externe steun (Anderson, 2013; Clark et al., 2024; Kmak, 2015; Griffiths, 2015). Het idee dat deze normen gegendered zijn, en dat voornamelijk mannen zelfredzaam (kunnen) zijn, kunnen we alweer koppelen aan historisch normatieve theorieën over mannelijkheid (Connell, 2005; Paul & Masood, 2024). Van Walsum argumenteert echter dat die normen die *citizenship* legitimeren in Europese context geëvolueerd zijn van een focus op gegenderde aannames naar een ideaal van "individuele zelfvoorzienendheid" (van Walsum, 2012).

> "The prototype of the citizen was no longer the male breadwinner and head of the family, but the responsible individual who made sure he or she did not become a burden to the state." (van Walsum, 2012, p. 62).

Desondanks lijkt de zelfstandigheidsnorm, die in het licht van de maatregel van 2023 op alleenstaande mannen geprojecteerd wordt, tegenstrijdig. **Enerzijds stelt de literatuur dat zelfredzaamheid wordt geapprecieerd en dat zelfstandig gedrag de asielzoeker als meer in lijn met de normen positioneert. Anderzijds wijst de praktijk erop dat politici (en breder: alle actoren in het discours) zich juist op deze norm beroepen om alleenstaande mannen als minder *deserving* voor ondersteuning en opvang te behandelen.** Bovendien wordt hun aanwezigheid in de openbare ruimte - waar ze zich 'behelpen' - ook gecriminaliseerd, zoals besproken in argument A. 'negatieve framing als dreiging'.

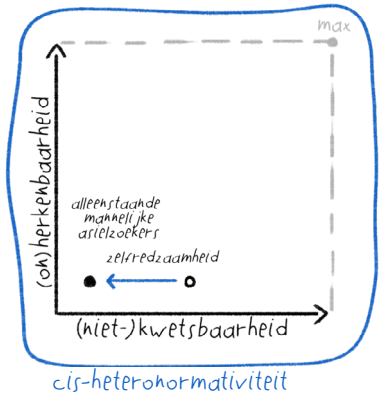

Fig. 32. De zelfredzaamheidsassumptie positioneert mannelijke asielzoekers als minder *deserving* voor opvang en ondersteuning.

1. SITUERING 43
1.1 De “opvangcrisis” in kaart gebracht 44
1.2 De maatregel van 2023 die de opvang van alleenstaande mannen beperkt 50

2. METHODES VOOR DE DISCOURSANALYSE 55
2.1 Kritische discoursanalyse - theorie 56
2.2 Kritische discoursanalyse - praktijk 58

3. DISCURSIEF FRAMEWORK 61
3.1 Discursief framework: de cis-heteronormatieve *deservingness*-matrix 62
3.2 Centrale storylines van het discours 64

4. RESULTATEN VAN DE DISCOURSANALYSE 69
4.1 ‘Ook mensen’-storyline 70
4.2 Voorrangsstoryline 80
4.3 ‘Ook kwetsbaar’-storyline 88

5. DISCUSSIE 103
5.1 (On)herkenbaarheid, categorisering en normatieve assumpties 104
5.2 Uitzonderingscategorieën en voorwaardelijke kwetsbaarheid 106

5. Discussie

De drie storylines, die de maatregel van 2023 enerzijds legitimeren of anderzijds bekritiseren, berusten allemaal in meer of mindere mate op technologieën die (subjectieve) (on)herkenbaarheid construeren of bepaalde vormen van (niet-)kwetsbaarheid construeren. De technologieën worden selectief ingezet om te argumenteren waarom bepaalde asielzoekers meer of minder *deserving* zijn voor opvang. In deze discussie bespreek ik beide technologieën en hun implicaties.

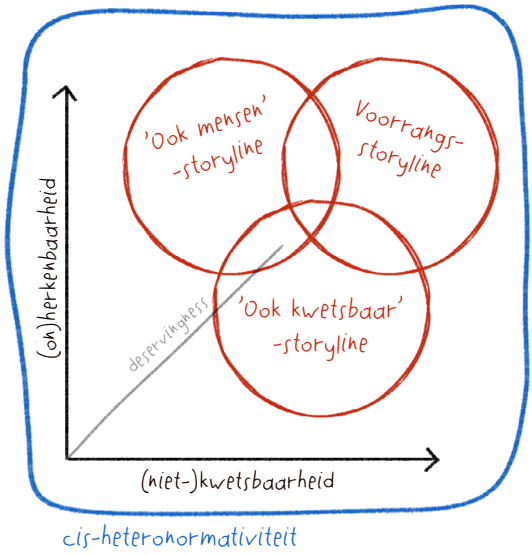

Fig. 33. Verschillende overlappende storylines en argumentaties bepalen de *deservingness* voor asielopvang en bescherming van alleenstaande mannelijke asielzoekers (en andere "categorieën").

5.1 (On)herkenbaarheid, categorisering en normatieve assumpties

(On)herkenbaarheid fungeert in het discours over de maatregel van 2023 als een morele infrastructuur die bepaalt wie 'menswaardig', 'meer/minder/evenwaardig', en dus '*deserving*' is voor opvang.

Binnen het legitimerend discours over de maatregel worden alleenstaande mannelijke asielzoekers systematisch onherkenbaar gemaakt of als categorie negatief herkenbaar (als dreiging) geframed, terwijl gezinnen met kinderen als een herkenbare, empathie-opwekkende en *relatable* categorie wordt ingezet. Deze asymmetrische herkenbaarheid tussen alleenstaande mannelijke asielzoekers en gezinnen met kinderen lijkt in eerste instantie de maatregel van de Moor te **depolitiseren**: de uitsluiting van alleenstaande mannelijke asielzoekers lijkt geen politieke keuze, maar een kwestie van een goed moreel kompas hebben. Echter mogen we niet vergeten dat de Moor haar mandaat uitoefent ter vertegenwoordiging van de partij CD&V. Het centraliseren van nucleaire gezinnen kunnen we beschouwen als praktijk die past binnen het **christendemocratische gedachtegoed**.

In het contesterend discours tracht men door personalisering en positieve framing een ander beeld te scheppen van de asielzoekers die uitgesloten worden door de maatregel; dit om te benadrukken dat zij 'ook mensen' zijn, dat menswaardigheid universeel is en dat deze asielzoekers dus ook 'menswaardige opvang' verdienen. In dit licht lijkt de beslissing om alleenstaande mannelijke asielzoekers uit te sluiten van de opvang wél een politieke keuze.

Beide discoursen verhouden zich in de verschillende argumenten en in hun gebruik van (on)herkenbaarheid tegenover een **cis-heteronormatief kader**. Ze zetten dat kader soms impliciet en soms strategisch in om hun argumenten op te baseren of om ze kracht bij te zetten. Zo verhoudt het hele discours zich continu tegenover **wat 'mannelijk' is** (en wat niet), **wat 'menselijk' is** (en wat niet), en welke aspecten daarvan **herkenbaar zijn voor wie** (voor het brede publiek dat media consumeert, voor andere politici, …).

Men karakteriseert alleenstaande mannelijke asielzoekers (bewust of onbewust) als gevaarlijk, men gaat ervan uit dat normatieve gezinnen met kinderen herkenbaar zijn, men projecteert bepaalde relationele verbanden en rollen op asielzoekers die gebaseerd zijn op een cis-heteronormatief begrip van familie, men raakt - door positieve en negatieve framings - aan ideeën van wie een 'goede asielzoeker' is en hoe die zich gedraagt… Bovendien zijn deze assumpties niet alleen gender- en seksualiteitsgevoelig, maar ook geënt in koloniale assumpties over ras, cultuur en etniciteit.

Deze framing komt overeen met het concept van ***aberrant masculinity*** (Jaji, 2021), zoals besproken in het analytisch kader van deze thesis (p. 29). De mannelijkheid van geracialiseerde alleenstaande mannelijke asielzoekers, die door de maatregel worden uitgesloten, is niet conform sociaal geaccepteerde of gebruikelijke standaarden voor mannelijkheid, maar afwijkend van de norm. Die aberratie functioneert op twee paradoxale niveaus: enerzijds zijn deze mannen binnen het cis-heteronormatief kader 'niet mannelijk genoeg', omdat ze hun vader- of partnerrol achterlaten en daarmee geen deel uitmaken van een normatief kerngezin; anderzijds worden alleenstaande mannelijke asielzoekers voorgesteld als 'te mannelijk', mogelijks agressief en een dreiging voor de ontvangende samenleving (Jaji, 2021).

De technologieën, die normativiteit (re)produceren op basis van herkenbaarheid, versterken het **categorisch begrip** waarop het asielbeleid is gefundeerd. Daarboven op creëren ze een **hiërarchie** tussen die categorieën asielzoekers. Afhankelijk van de discourslijn (legitimerend/contesterend) verschuift die hiërarchie voortdurend binnen de *deservingness*-matrix. Dit toont hoe een **normatief begrip van wat herkenbaar is de *deservingness* voor opvang reguleert**, en dus fungeert als **mechanisme van *governmentality***.

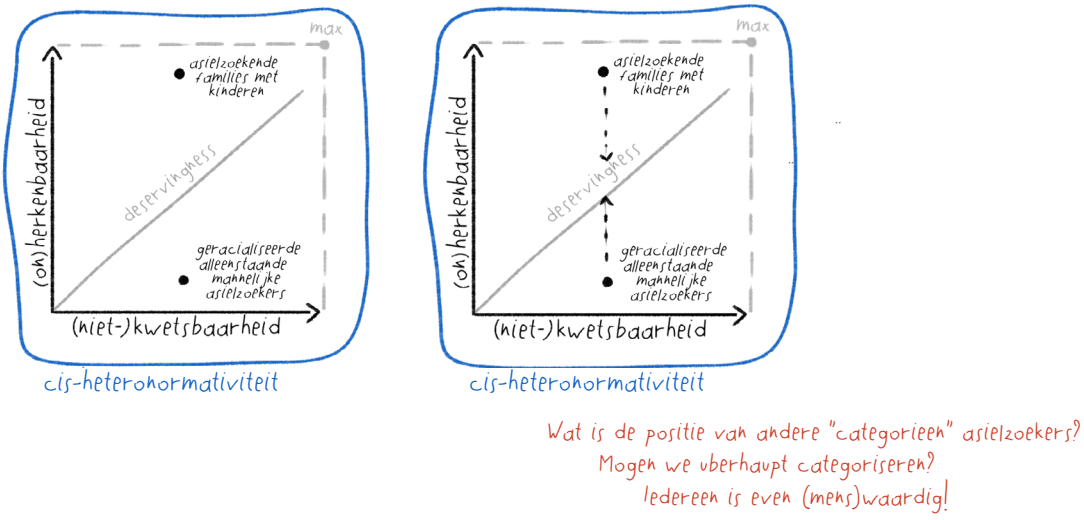

Fig. 34. Verschillende 'categorieën' asielzoekers worden meer/minder 'herkenbaar' binnen het cis-heteronormatief kader, en dat bepaalt hun *deservingness* voor opvang binnen de legitimerende (links) en contesterende (rechts) discourslijn. De categorisering an sich roept vragen op.

5.2 Uitzonderingscategorieën en voorwaardelijke kwetsbaarheid

Daarnaast blijkt uit de discoursanalyse dat men wettelijk en in de praktijk relatief eenduidige categorieën hanteert om de kwetsbaarheid van asielzoekers te bepalen. In die lijsten en op de registratieformulieren zijn gegenderde beschrijvingen vervat, waardoor mannen in de institutionele praktijk automatisch minder gunstig gepositioneerd staan om als kwetsbaar beschouwd te worden. Gezinnen met kinderen worden door deze categorisering sneller en vaker wél als kwetsbaar beschouwd.

Door deze institutionele niet-kwetsbaarheidsassumptie worden alleenstaande mannelijke asielzoekers systematisch uitgesloten van de opvang en slapen ze buiten. De institutionele **normatieve masculinisering** leidt met andere woorden tot praktijken die hun kwetsbaarheid juist verhoogt (interview met Broos Janssens, verpleger bij Fedasil, 4/12/2025). Deze maakt deze praktijk maakt het mogelijk om die normatieve ideeën over 'mannelijke kwetsbaarheid' te reproduceren en te versterken doorheen het hele discours, zoals we duidelijk zien gebeuren in de media.

Het kritische discours dat tegen de maatregel van 2023 is (en in sommige gevallen ook het politieke discours dat de maatregel wil 'kaderen') wil daarentegen laten blijken dat mannen 'ook kwetsbaar' kunnen zijn in bepaalde concrete toestanden (fysiek-medisch, psychologisch), en dus de limitatieve lijst van 'kwetsbare personen' kunnen overstijgen. Literatuur argumenteert inderdaad dat kwetsbaarheid een intersectionele toestand is en daarom op een meer individueel niveau moet geanalyseerd worden, los van het binaire 'kwetsbaar' vs. 'niet-kwetsbaar', los van limitatieve indicatoren (gender, leeftijd, slachtofferschap), en los van het behoren tot een bepaalde categorie (bv. 'alleenstaande mannen') (Flamand et al., 2023; Baumgärtel, 2020; Fedasil, 2016; Fedasil, 2018).

Echter wordt individuele kwetsbaarheid hierdoor steeds meer een kwestie van **uitzonderingen op normatieve mannelijkheidseigenschappen** (Connell, 2005), zowel fysiek als psychologisch. Bovendien produceert het discours over de maatregel van 2023 een tegenstrijdig beeld over de zelfredzaamheid en afhankelijkheid van alleenstaande mannelijke asielzoekers. Die 'ont-mannelijkte' uitzonderingen en dat tegenstrijdig zelfredzaamheidsbeeld plaatsen mannelijke asielzoekers in een **paradoxale spreidstand**, schipperend **tussen masculinisering en de-masculinisering**.

Deze normatieve uitzonderingsmechanismes gaan bovendien voorbij aan de verantwoordelijkheid van de overheid en reduceert structurele problemen (het uitsluiten van alleenstaande mannen uit de opvang) tot **individuele problematieken**. De kwetsbaarheid van alleenstaande mannelijke asielzoekers wordt **gedepolitiseerd**. Uit getuigenissen van asielzoekers en professionals blijkt echter dat deze uitsluitpraktijk een bepalende rol speelt in de kwetsbaarheid (zowel fysiek als mentaal) van de uitgesloten mannelijke

asielzoekers (interview met Broos Janssens, verpleger bij Fedasil, 4/12/2025; Arnoudt, 2023; Amnesty International, 2025). De 'ook kwetsbaar'-storyline gaat, door de individualisering en de uitzonderingsmechanismes, voorbij aan de **an sich kwetsbaarheid van alle asielzoekers**, zoals geformuleerd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens:

> "[T]he Court attaches considerable importance to the applicant's status as an asylum-seeker and, as such, a member of a particularly underprivileged and vulnerable population group in need of special protection." (EHRM, 21 januari 2011, M.S.S. vs. België en Griekenland, §251)

Daarnaast lijkt dat principe van uitzonderingen ook niet persé eenduidig in de bepaling van kwetsbaarheid. Volgens Willekens wordt de grens van kwetsbaarheid in de "asielcrisis" steeds verlegd:

> "Naarmate opvangplaatsen schaarser worden, stijgt ook de drempel om als kwetsbaar beschouwd te worden." (Amnesty International, 2025, p. 11)

Deze politiek van **uitzonderingsmechanismes** op basis van kwetsbaarheid toont dus duidelijk hoe normativiteiten een bepalende rol spelen in de *deservingness* voor opvang in het licht van de maatregel van 2023. Het normatieve begrip van kwetsbaarheid reguleert hier, en fungeert dus als principe van ***governmentality***.

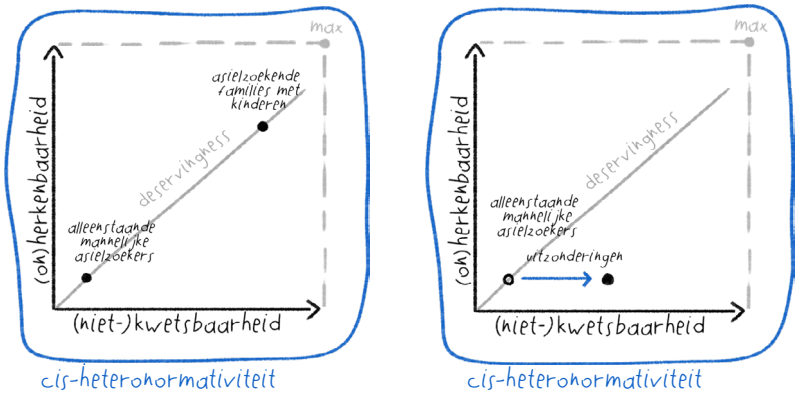

Fig. 35. Verschillende 'categorieën' asielzoekers worden gezien als meer/minder 'kwetsbaar' binnen het cis-heteronormatief kader, en dat bepaalt hun *deservingness* voor opvang. Per uitzondering kunnen alleenstaande mannen ook kwetsbaar zijn.

HOOFDSTUK 2
QUEER TRAJECTEN
tussen uitsluiting en opvang

1. QUEER EN ASIELZOEKER - INTRODUCTIE 111

2. METHODES 119
2.1 Het onderzoeksveld betreden en uitdagingen 120
2.2 Dataverwerving: methodes en onderzoeksopzet 122
2.3 Dataverwerking: narratieve en visuele methodes 127

3. TWEE TRAJECTEN VAN DRIE QUEER ASIELZOEKERS 131
3.1 Het traject van Elie en Fadil 132
3.2 Het traject van Andy 152

1. QUEER EN ASIELZOEKER - INTRODUCTIE

1.1 Paradox van mannelijkheid en de non-positie van "cisgender queer" mannen

De discoursanalyse toont aan dat *deservingness* voor asielopvang, in het licht van de uitsluitmaatregel van de Moor, niet enkel wordt bepaald door juridische categorieën, maar ook door een normatief geladen interpretatie van die categorieën. De maatregel duwt **alleenstaande mannelijke asielzoekers** in een **paradoxale positie** waarin normatieve mannelijkheid tegelijk wordt afgedwongen én wordt ondermijnd. Enerzijds duwt de maatregel hen in een rol die de zogenaamde 'mannelijkheid' expliciet activeert: je moét buiten slapen, dus je moét wel sterk en zelfredzaam zijn om te overleven. Anderzijds duwt de maatregel hen in een rol waarbij ze zelf, vanuit dat normatief begrip, actief afstand moeten nemen van die mannelijkheidsnorm om *deserving* te zijn: om opvang te krijgen moét je jezelf expliciet kwetsbaar opstellen en je kwetsbaarheid ook kunnen bewijzen.

Deze paradoxale spanning maakt duidelijk hoe de beleidsmaatregel niet buiten de heersende norm staat, maar er juist een (re)productie van is. Je zou de beleidsmaatregel een 'afdruk' of 'doordruk' van de heersende norm kunnen noemen.

"Cisgender queer" mannen (homoseksuele mannen) bevinden zich door deze 'mannelijheidsparadox' in wat ik omschrijf als een fundamentele **non-positie**.

Hun **cisgender mannelijkheid** positioneert hen in de categorie van onherkenbare, gevaarlijke, sterke en autonome asielzoekers. Die zijn niet kwetsbaar en dus *undeserving* voor opvang. **Queerness** daarentegen wordt, zoals eerder besproken in Hoofdstuk 0 - 2.1.3, p. 22 - volgens verschillende wetgevingen en classificeringen erkend als een bron van kwetsbaarheid.

> De Europese Kwalificatierichtlijn (2011) linkt kwetsbaarheid aan het behoren tot "a particular social group" (Warin & Tsourdi, 2025; EASO, 2020). De richtlijn verduidelijkt dat de groep onder andere gebaseerd kan zijn op gemeenschappelijke karakteristieken van seksuele oriëntatie, en dat "[g]ender related aspects, including gender identity" naar behoren in overweging moet genomen worden bij het bepalen van het lidmaatschap van een "particular social group" of bij het identificeren van een kenmerk van een dergelijke groep (Warin & Tsourdi, 2025, p. 32; EASO, 2020; Kwalificatierichtlijn, 2011, art. 10.1). Ook Fedasil beschouwt mensen die behoren tot de LGBTQI+ community als kwetsbaar bij de registratie en toewijzing van opvang (Fedasil, 2016; Fedasil, 2018).

Hoewel het categoriseren van queerness principieel ingaat tegen wat queerness eigenlijk is (Ahmed, 2006; Luibhéid, 2008), zou deze 'eigenschap' alleenstaande mannelijke asielzoekers dus deel doen uitmaken van een **uitzonderingscategorie** die hen wél als kwetsbaar beschouwt, en hen dus als *deserving* asielzoekers zou positioneren.

Nemen we die twee zaken samen (cisgender mannelijkheid en queerness) **dan zou hun gepercipieerde kwetsbaarheid en dus *deservingness* voor opvang afhankelijk kunnen zijn van de mate waarin zij zichzelf herkenbaar kunnen maken binnen deze overlappende identiteiten. Deze hypothese vormt de eerste aanleiding van het tweede deel van het thesisonderzoek.**

1.2 Queer asielzoekers tussen hyperzichtbaarheid en onzichtbaarheid in Belgische asielcentra

Het European Asylum Support Office benadrukt dat wanneer iemand geïdentificeerd wordt als al dan niet deel van een "particular social group" – en dus erkend wordt als kwetsbaar – men moet opletten om zich "niet op stereotiepe concepten en *culturally biased* generaliseringen of assumpties" te baseren, "zeker in de aanwezigheid of afwezigheid van bepaalde visuele karakteristieken" (EASO, 2020, p. 19). In het geval van queer asielzoekers speelt die 'herkenbaarheid' van "visuele karakteristieken" een tegenstrijdige rol.

'Herkenbaarheid als queer' wordt in sterke mate gemedieerd door de ***coming out*** (Sedgwick, 1990). In het Belgische asielsysteem fungeert deze zichtbaarheid vaak als een noodzakelijke strategie om (h)erkenning te krijgen als kwetsbare asielzoeker, en daarmee toegang tot bescherming en opvang (Ropianyk & D'Agostino, 2021). Tegelijk plaatst deze vereiste zichtbaarheid queer asielzoekers voor bijkomende uitdagingen, zowel binnen de asielopvang als daarbuiten, bijvoorbeeld in sociale netwerken en etnische gemeenschappen (Ropianyk & D'Agostino, 2021; Wimark, 2021a; Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2024). Op basis van het kwalitatieve onderzoek van Ropianyk en D'Agostino (2021) kan deze dynamiek begrepen worden als een spanningsveld tussen hyperzichtbaarheid en onzichtbaarheid, gemedieerd door de *coming out*.

Enerzijds verwacht men van queer asielzoekers dat die zich – indien ze asiel aanvragen op grond van hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit – **hyperzichtbaar** opstelt (Ropianyk & D'Agostino, 2021). Je moet *out* en liefst ook *proud* zijn. De zichtbaarheid van de queerness is bovendien voorwaardelijk en moet aansluiten bij een Westers – en dus institutioneel herkenbare – vorm van identiteitsbeleving, wat men homonationalisme noemt (Ropianyk & D'Agostino, 2021; Wimark, 2021a).

Deze verwachting vertaalt zich concreet naar de geloofwaardigheidspolitiek binnen de asielprocedure. Asielzoekers die hun aanvraag indienen op grond van hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit worden onderworpen aan een geloofwaardigheidsonderzoek om te bewijzen dat ze wel écht queer zijn (Casteleyn, 2024; Lewis, 2014). Hoewel expliciete bewijsvormen vragen (zoals medische tests, foto's etc.) bij Europese regelgeving verboden is (Vreemdelingenrecht, 2014), leert de praktijk dat de geloofwaardigheid wel in hoge mate 'bewezen' moet zijn doordat queer asielzoekers een coherent

én gedetailleerd verhaal moet kunnen vertellen over hun leven, trauma's en ervaringen van onderdrukking omwille van genderidentiteit of seksualiteit in het geboorteland (Casteleyn, 2024; Lewis, 2014). De *coming out* fungeert dus als mogelijke toegangspoort óf obstakel voor een officiële erkenning als vluchteling in België.

Ook buiten de formele asielprocedure blijft deze logica doorwerken. Ropianyk en D'Agostino (2021) tonen aan dat queer asielzoekers zich in de opvang vaak ook expliciet herkenbaar moeten maken als queer (tegenover hulpverleners en administratie) om toegang te krijgen tot gepaste ondersteuning en bescherming tijdens de asielprocedure en in het asielverblijf. De *coming out* fungeert dus ook als toegangspoort voor ondersteuning in de asielopvang, en dus potentieel ook als strategisch instrument. Het is een vorm van (noodzakelijke) zelfrepresentatie waarbij kwetsbaarheid actief wordt gearticuleerd om toegang tot rechten te maximaliseren *("queer kwetsbaarheid belichamen en performen").*

Anderzijds leidt deze vereiste hypervisibiliteit niet vanzelfsprekend tot bescherming of erkenning, maar kan ze juist nieuwe vormen van kwetsbaarheid initiëren. Ropianyk en D'Agostino (2021) tonen aan dat queer asielzoekers in Belgische asielopvang "een grotere blootstelling ervaren aan agressie, geweld en discriminatie" (Ropianyk & D'Agostino, 2021, p. 68). Hoewel queer asielzoekers zichtbaar worden gemaakt als categorie, blijven hun specifieke noden en risico's vaak onvoldoende erkend of beschermd binnen het systeem (Ropianyk & D'Agostino, 2021). Ze zijn dus **institutioneel onzichtbaar**.

Die onzichtbaarheid volgt uit het feit dat Belgische opvangcentra in de praktijk cis-heteronormatieve normen reproduceren. Dat gebeurt onder meer door ongevoelige asielregistratieprocedures, niet-opgeleid personeel en door onvoldoende nabijheid van ondersteunende netwerken (Ropianyk & D'Agostino, 2021). Vluchtelingenwerk Vlaanderen bevestigt dat LGBTQI+ asielzoekers in België meervoudige uitsluiting ervaren, onder meer door gebrek aan privacy in collectieve opvang en door het homofobe of transfobe klimaat dat er heerst, vaak een resultaat van het samenbrengen van verschillende etnisch-culturele groepen in de asielopvang. Dit verhoogt hun psychische en fysieke kwetsbaarheid (Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2024). Met andere woorden: hun identiteit wordt wel zichtbaar gemaakt, maar hun bescherming blijft ontoereikend.

Samengevat worden queer asielzoekers dus enerzijds aangespoord en gedwongen om zichtbaar queer te zijn om erkenning als vluchteling en toegang tot ondersteuning te verkrijgen, terwijl anderzijds precies die zichtbaarheid hen blootstelt aan nieuwe vormen van uitsluiting en geweld, zonder dat daar een evenredige bescherming tegenover staat.

1.3 Subjectivering - normatieve verwachtingen negotiëren

In deze context van paradoxale verwachtingen tegenover queer asielzoekers in de asielprocedure en -opvang, is het onvoldoende om queer asielzoekers louter te begrijpen als passieve objecten van beleid en discours. Integendeel, ze positioneren zichzelf actief ten opzichte van deze normatieve verwachtingen door, zoals Ropianyk en D'Agostino (2021) argumenteren, hun *coming-out* te mediëren. Dit proces kan begrepen worden als een vorm van **subjectivering** en komt overeen met het performatieve karakter van gender en queerness, zoals Butler beschrijft (Butler, 1997, 2007). Ze leven, onderhandelen en herwerken normatieve verwachtingen rond kwetsbaarheid en herkenbaarheid (Wimark, 2021a; ¸Sahin, 2021) en verhouden zich daardoor tegenover de machtsstructuren die het asielbeleid en het migratieregime hen oplegt (Butler, 1997). In **dagelijkse context** kunnen we spreken van ***homemaking***: het proces waarbij mensen (hier: queer asielzoekers) hun leven in asielopvang vormgeven door te handelen in tijd en ruimte, door sociale relaties aan te gaan en door zich te verhouden tot institutionele structuren (Boccagni, 2025; ¸Sahin, 2021; Brun & Fábos, 2015). Deze praktijken worden ingezet om het verblijf in collectieve opvang draaglijk te maken en om de eigen blootstelling aan geweld, uitsluiting of conflict actief te beperken (Ropianyk & D'Agostino, 2021; Wimark, 2021a). *Homemaking* maakt de subjectivering met andere woorden concreet: normen worden niet enkel geprojecteerd, maar dagelijks ervaren, beleefd en onderhandeld.

Tegelijk is het belangrijk om te erkennen dat deze vormen van zelfnegotiatie zich niet beperken tot het leven binnen de opvang. In een context waarin **toegang tot opvang** afhankelijk is van herkenbaarheid en kwetsbaarheid binnen een cis-heteronormatief kader (zoals geargumenteerd in de discoursanalyse), zouden subjectiveringspraktijken als *coming out* (en het strategische niet-*coming out*) ook kunnen fungeren als manieren om überhaupt toegang tot opvang te verkrijgen.

Het subjectiveren en negotiëren van normativiteit en herkenbaarheid zou dus kunnen spelen op het niveau van het bekomen van opvang, alsook op het niveau van het leefbaar maken van het leven in/tijdens de opvang. Deze hypothese vormt de tweede aanleiding van het tweede deel van het thesisonderzoek.

Hoe komt de non-positie van homoseksuele mannen samen met het negotiëren van normatieve assumpties?

Terugkomend op de non-positie van homoseksuele mannen in de *deservingness*-matrix, wordt de **dynamiek tussen normatieve assumpties, opvang bekomen en opvang beleven** bijzonder scherp. Zeker in de context van de zogenaamde "opvangcrisis" en binnen het "niet-opvangbeleid", waarbij alleenstaande mannelijke asielzoekers uitgesloten worden van of slechts beperkt kunnen terugvallen op asielopvang, zouden deze praktijken onder druk kunnen komen te staan. Deze hypothese vormt de basis voor het tweede deel van dit onderzoek, dat antwoord tracht te geven op de tweede onderzoeksvraag:

2. *Hoe ervaren en negotiëren queer asielzoekers die [cis-heteronormatieve] assumpties tijdens hun migratietraject in België, zowel in hun toegang tot asielopvang als tijdens hun verblijf in asielopvang?*

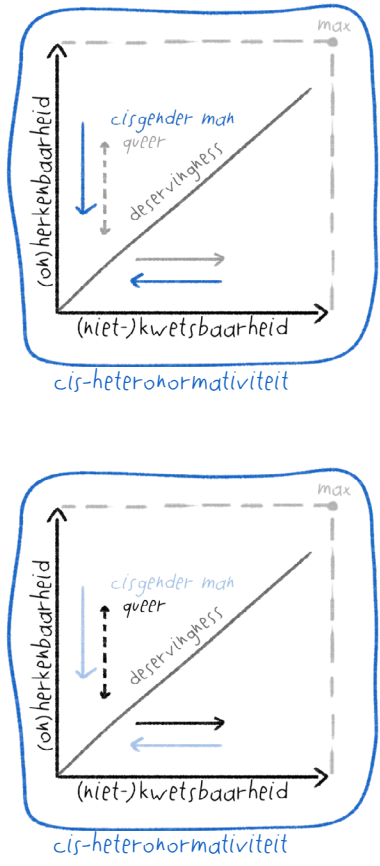

Fig. 36. Non-positie van homoseksuele mannelijke asielzoekers.

1. QUEER EN ASIELZOEKER - INTRODUCTIE 111

2. METHODES 119
2.1 Het onderzoeksveld betreden en uitdagingen 120
2.2 Dataverwerving: methodes en onderzoeksopzet 122
2.3 Dataverwerking: narratieve en visuele methodes 127

3. TWEE TRAJECTEN VAN DRIE QUEER ASIELZOEKERS 131
3.1 Het traject van Elie en Fadil 132
3.2 Het traject van Andy 152

2. METHODES

2.1 Het onderzoeksveld betreden en uitdagingen

Na de discoursanalyse volgt in deze thesis een subjectiverend onderzoek, dat de ervaringen en praktijken van queer cisgender mannelijke asielzoekers tegenover normatieve assumpties tracht bloot te leggen. Ik betrad dit onderzoeks- en werkveld, zoals ik reeds in het hoofdstuk rond positionaliteit aangaf, met lichtjes aarzelende voeten. Ik wilde mezelf eerst inwerken om voeling te krijgen met de dagelijkse realiteit en uitdagingen van zowel de queer asielzoekers als de organisaties die hen ondersteunen.

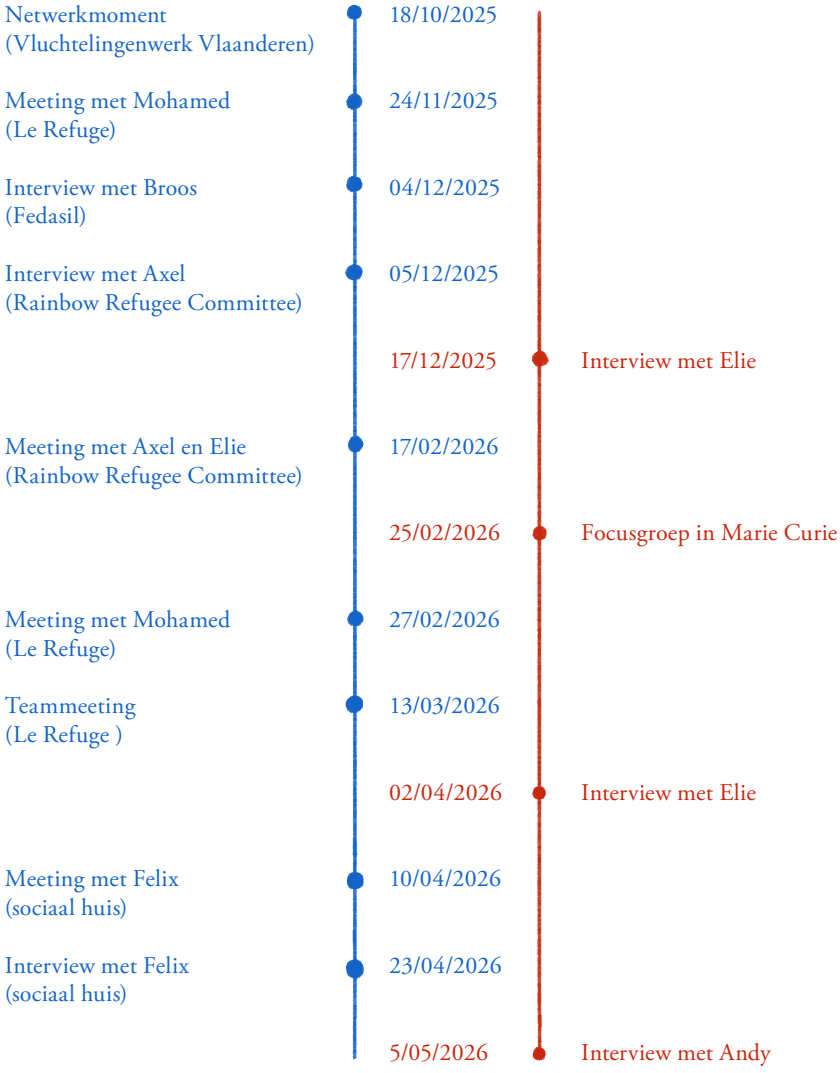
Aan het begin van mijn onderzoek nam ik via mail (bijlage 1) contact op met verschillende organisaties (ngo's) die me zouden kunnen introduceren in de praktijk en die mogelijk relevante inzichten zouden hebben. De organisaties die ik contacteerde waren erg uiteenlopend, gaande van grote organisaties zoals Vluchtelingenwerk Vlaanderen en middelgrote organisaties met een meer specifiek oogpunt zoals Merhaba, tot kleinere en meer *grassroots* organisaties zoals Qommunity en Fatsabbats. Ik contacteerde deze organisaties ook met het oog op het vinden van participanten voor het onderzoek. De ngo's kunnen namelijk als *gatekeepers* optreden (Mortelmans, 2011), en mij in een volgende stap met hen in contact brengen.

Uiteindelijk bouwde ik een consistente communicatie op met twee organisaties, beiden actief in het Brusselse: Rainbow Refugee Committee en "X". Om de privacy en traceerbaarheid van een van de participanten te beschermen, verwijs ik in de thesis naar deze tweede organisatie als het 'sociaal huis'. Met Le Refuge, een andere organisatie in Brussel, had ik doorheen mijn onderzoekstraject ook regelmatig interessante contacten, maar daar is uiteindelijk geen dataverwerving uit voortgekomen. De andere organisaties die ik contacteerde, antwoordden niet of gaven aan niet deel te willen nemen als organisatie en mijn oproep tot participanten niet te willen faciliteren. Hiervoor gaven ze doorgaans twee redenen: enerzijds meldden ze geen ruimte in hun werking te hebben voor deelname aan het onderzoek (vanuit organisatorisch standpunt), anderzijds benadrukten ze dat ze de veiligheid van hun kwetsbare doelgroep wilden garanderen, en daarom geen *stepping stone* wilden zijn in mijn zoektocht naar participanten voor het onderzoek.

> "Omdat wij werken met een bijzonder kwetsbare doelgroep, staat de veiligheid en het welzijn van onze doelgroep voor ons altijd voorop. Om die reden hebben wij als organisatie besloten niet deel te nemen aan onderzoeksprojecten of het verspreiden van oproepen voor deelname te faciliteren." (mailverkeer met Merhaba, 21/10/2025)

Om inzicht te geven in de manier waarop ik stap voor stap relaties opbouwde met organisaties en participanten, volgt op de volgende pagina een overzicht van de contactmomenten.

Tot slot wil ik meegeven dat een deel van de contacten tot stand kwam in samenwerking met Erinn De Waele, doctoraatstudent aan de VUB. Erinn doet onderzoek naar queer *homemaking* en intersectionele uitdagingen omtrent wonen in Brussel. Ik ontmoette hen in november 2025 op het Feminist Architecture Assembly van PAF en had sindsdien hadden we regelmatig contact voor onze beide onderzoeken. Hoewel het initiële contact met Rainbow Refugee Committee door mij gelegd werd, organiseerden we samen een focusgroep met een gelijkwaardige inbreng. Erinn had daarnaast eerder contact gelegd met een vrijwilliger van het sociaal huis, waarna we zowel samen als apart dit contact verder verdiepten. Ik wil hen daarom uitdrukkelijk bedanken om het afgelopen jaar samen aan de slag te gaan.

contactmomenten met mensen vanuit hun rol in een organisaties
contactmomenten met queer asielzoeker(s) vanuit hun eigen ervaring

2.2 Dataverwerving: methodes en onderzoeksopzet

Tijdens de onderzoeksmomenten maakte ik gebruik van verschillende methodes, afhankelijk van de context en het doel van het dataverwervingsmoment. Interviews waren hierbij een belangrijke bron, zowel met medewerkers van organisaties als met participanten zelf. Ik benaderde deze echter op een verschillende manier.

1 Semi-gestructureerde interviews met organisaties

Met medewerkers van organisaties nam ik semi-gestructureerde interviews af. Ik peilde hierbij zowel naar de werking van de organisatie waarvan ze deel uitmaakten, als naar hun bredere inzichten over de realiteit en de uitdagingen van queer asielzoekers die asiel aanvragen, zowel in de asielprocedure als in het verkrijgen van asielopvang. Ik nam, na goedkeuring van de geïnterviewden, deze interviews steeds op met een audio-opname en transcribeerde de inhoud achteraf. Deze interviews en informatie werden niet geanonimiseerd, aangezien de medewerkers aangaven dat ze de informatie onder eigen naam wilden delen. De interviews duurden gemiddeld 45 minuten.

2. Diepte-interviews met participanten via de Life Story Method en met behulp van mapping

Daarnaast nam ik diepte-interviews af met queer asielzoekers, om te peilen naar hun *housing pathway* in België. Ik maakte voor deze interviews hoofdzakelijk gebruik van de Life Story methode. Dit is een kwalitatieve onderzoeksmethode, geïntroduceerd en ontwikkeld door de Duitse socioloog Frits Schütze, waarbij het autobiografisch-narratieve interview dient om individuele levenslopen te reconstrueren, met aandacht voor discontinuïteiten, subjectieve ervaringen en temporale structuren. Tijdens het interview heeft de participant de vrijheid om te kiezen welke levensmomenten belangrijk zijn en in welke volgorde hij die aanhaalt. Tijdens het interview tracht de interviewer de participant minimaal te onderbreken (Siebert & Szczepanik, 2019). Academici geven aan dat dit soort biografisch onderzoek ook in migratiestudies waardevol kan zijn, doordat het in kaart brengen van individuele ervaringen inzicht kan geven in bredere tendensen en processen die migratieregimes vormgeven:

"Migration research […] faces the challenge of linking complex processes of spatial movements together with wider processes of social transformation. This includes the reconstruction of labelling processes and categories of power that shape and are shaped by movements and mobilities in an unequal world. It is thus crucial to engage critically and reflexively with group categories such as migrants or refugees. Biographical research can contribute to this agenda by reconstructing migrantization from a processual perspective, meaning paying attention to multiple overlapping processes involved in movements, and migrantization and its heterogeneous consequences." (Worm, 2023, p. 194)

Ik voerde dit type interviews enkel uit met participanten die aangaven volledig comfortabel te zijn om hun ervaringen in een hoge graad van detail met mij te delen. De interviews duurden gemiddeld twee uur. De participanten waarmee ik dit type interviews uitvoerde, waren de volgende:

Naam	*Geboorteland*	*Seksualiteit/genderidentiteit*
Elie	*Libanon*	*homoseksuele cis-man*
Andy	*Brazilië*	*homoseksuele cis-man*

Participanten van de diepte-interviews.

Alle gebruikte namen zijn pseudoniemen, die de participanten zelf kozen of die ik koos als de participant aangaf dat het 'niet uitmaakte'. Bij aanvang besprak ik uitgebreid de opzet en het doel van het interview, aan de hand van een *consent form* (De Graeve, 2023). Ik maakte zowel gebruik van een zelf opgesteld document, als een document dat Erinn opstelde voor hun doctoraatsonderzoek (bijlage 2 en 3). De participanten ontvingen een compensatie voor hun deelname. De transcripties worden uit privacy-overwegingen niet mee opgenomen in de bijlagen van de thesis. Ze kunnen afzonderlijk opgevraagd worden.

Ik beoogde tijdens deze interviews om zo min mogelijk de setting van een (institutioneel) georganiseerd interview na te bootsen, aangezien de participanten tijdens hun migratietraject al veel zo'n interviews hebben afgelegd en deze mogelijks traumatiserend waren. Ik koos er daarom voor om de interviews te laten doorgaan op een plek waar de participant comfortabel was en waar ze zich vrij voelden om over hun ervaringen te praten (Mortelmans, 2011). Met participant Derry sprak ik bijvoorbeeld af in een LGBTQI+-vriendelijke koffiebar die we samen uitkozen: "J'adore ce lieu :-)", vertelde hij mij op voorhand via Whatsapp. Met participant Elie sprak ik telkens af in zijn bureau in opvangcentrum Marie Curie, waar hij op dat moment als vrijwilliger aan de slag was.

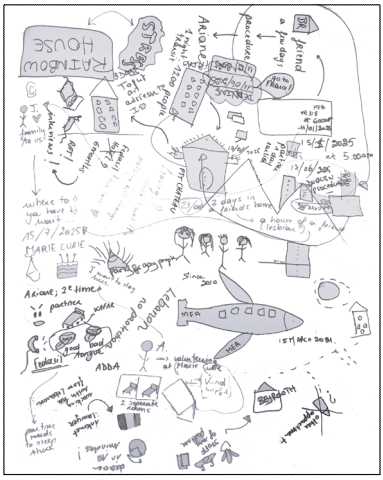

Fig. 37. Mapping tijdens diepte-interview.

Daarnaast bood ik tijdens de diepte-interviews ook de mogelijkheid om zaken over het migratietraject te visualiseren, aan de hand van mapping-technieken. Ik voorzag telkens een wit A3-papier en enkele kleurstiften. Soms maakte de participant hier veel gebruik van, soms minder. Als onderzoeker tekende ik ook mee op het papier, om tijdens het interview zelf inzicht te krijgen in de structuur en complexiteit van het traject.

3. Workshop via participatieve mapping (focusgroep)

Tot slot organiseerde ik, samen met Erinn en in samenwerking met Rainbow Refugee Committee, een mapping-based workshop (**focusgroep**) rond 'Queer homemaking: verleden, heden en toekomst' met de queer bewoners van noodopvangcentrum **Marie Curie** in Anderlecht (beheerd door Rainbow Refugee Committee).

Mapping is een methode die voornamelijk gebruikt wordt binnen geografische studies, *urban planning* en architectuur (Salamé & Bovo, 2022), als een vorm van 'architecturale etnografie' (Kalpakci et al., 2020). Echter vindt de methode steeds meer voeten in de aarde in de sociale wetenschappen: de zogenaamde 'spatial turn' (Salamé & Bovo, 2022). Ook binnen migratiestudies, een fundamenteel interdisciplinair onderzoeksveld dat geografische, ruimtelijke, sociale en politieke studies met elkaar verbindt, wordt mapping meer en meer gebruikt om de ervaringen en praktijken van migranten en asielzoekers in kaart te brengen.

De methode doet beroep op tekenen (of andere visualisatiemethodes) om verhalen, ervaringen, praktijken of tendensen op een subjectieve manier bloot te leggen. De tekening fungeert daarbij als een kritisch instrument, omdat ze in staat is perspectieven en ervaringen te benoemen die met woorden soms moeilijk te vatten zijn (Kalpakci et al., 2020; Tayob, 2018). Bij participatieve mapping gaat de participant zelf aan de slag om eigen ervaringen en inzichten te visualiseren, en probeert de onderzoeker de *agency* in de kennisproductie zo veel mogelijk bij de deelnemer te leggen. Bij traditionele interviews met (semi-) gestructureerde vragenlijsten ligt die *agency* overwegend bij de onderzoeker, waardoor er geen belichaamde subjectivering van de kennis via de participant mogelijk is, en de machtsverhoudingen tussen, en waardoor de machtsrelatie tussen onderzoeker en participant maar moeilijk doorbroken kan worden (Grenz, 2014). Strikt georganiseerde interviews kunnen bovendien, zoals hiervoor al aangehaald, traumatiserend zijn, aangezien ze lijken op de setting van de interviews bij de Dienst Vreemdelingenzaken of eerdere interviews. Daarnaast kan mapping mogelijk bepaalde hindernissen, zoals taalbarrières, overbruggen.

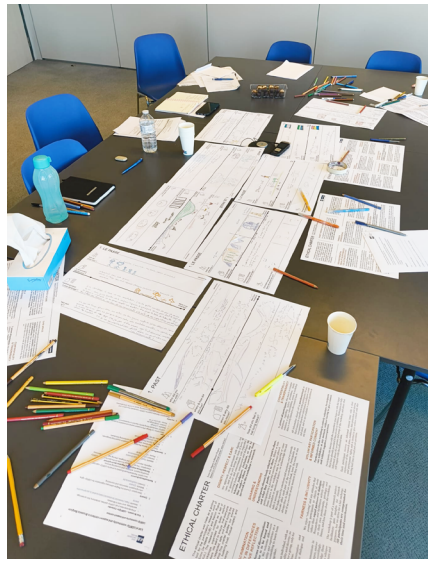

Fig. 38. Tafel na de workshop.

De focusgroep vond plaats in de recreatieve ruimte van het Marie Curie-noodopvangcentrum. De groep bestond uit zeven mensen, die allemaal relatief recent ingetrokken waren in Marie Curie. Axel en Elie namen ook deel aan een gedeelte van de workshop, in hun rol van respectievelijk vertegenwoordiger van Rainbow Refugee Committee en medewerker van Marie Curie. Ik peilde tijdens de workshop gaandeweg naar de hoogstnodige informatie van de deelnemers, zoals hun naam, genderidentiteit en/of seksualiteit, en hun geboorteland. De informatie is daarom niet volledig en relatief abstract. Onderstaande tabel is louter opgenomen in deze thesis om de variëteit van de groep te tonen. Er waren geen koppels aanwezig in de groep tijdens de workshop.

Naam	*Geboorteland*	*Seksualiteit/genderidentiteit*
A.	*Oekraïne*	*transvrouw*
B.	*(Afrika)*	*homoseksuele cis-man*
U.	*Afghanistan*	*lesbische cis-vrouw*
G.	*Wit-Rusland*	*homoseksuele cis-man*
Y.	*Palestina*	*trans/queer*
M.	*Nigeria*	*homoseksuele cis-man*
T.	*(Oost-Europa)*	*trans/queer*
Elie	*Libanon*	*homoseksuele cis-man*

Participanten van de focusgroep.

Ik bereidde drie templates (Fig. 39) voor, waarmee de participanten tijdens de workshop aan de slag gingen. De workshop peilde naar het migratietraject (verleden), de huidige ervaringen en *homemaking* praktijken in Marie Curie (heden), en de *'dream homes'* van de participanten (toekomst). Alle documenten werden in het Engels en het Frans opgemaakt.

Na de mapping-momenten volgde telkens een discussiemoment, waarin de deelnemers deelden en bespraken wat ze hadden getekend en waarom. Dit resulteerde meestal in redelijk wat interactie, waarbij de verschillende deelnemers op elkaars ervaringen ingingen. Belangrijk hierbij was dat elke deelnemer enkel deelde wat die wilde delen, en dat de deelnemers zich steeds comfortabel voelden. Om dit zo veel mogelijk te verzekeren, stelde Erinn en ik voor deze workshop een ethisch charter op dat we aan het begin van de workshop uitgebreid overloopten. Dit charter is gebaseerd op het ethisch charter dat gebruikt wordt in het kader van het ATLAS-project (Anaraki et al., s.d.). Het charter is bijgevoegd in de bijlage van deze thesis (bijlage 6).

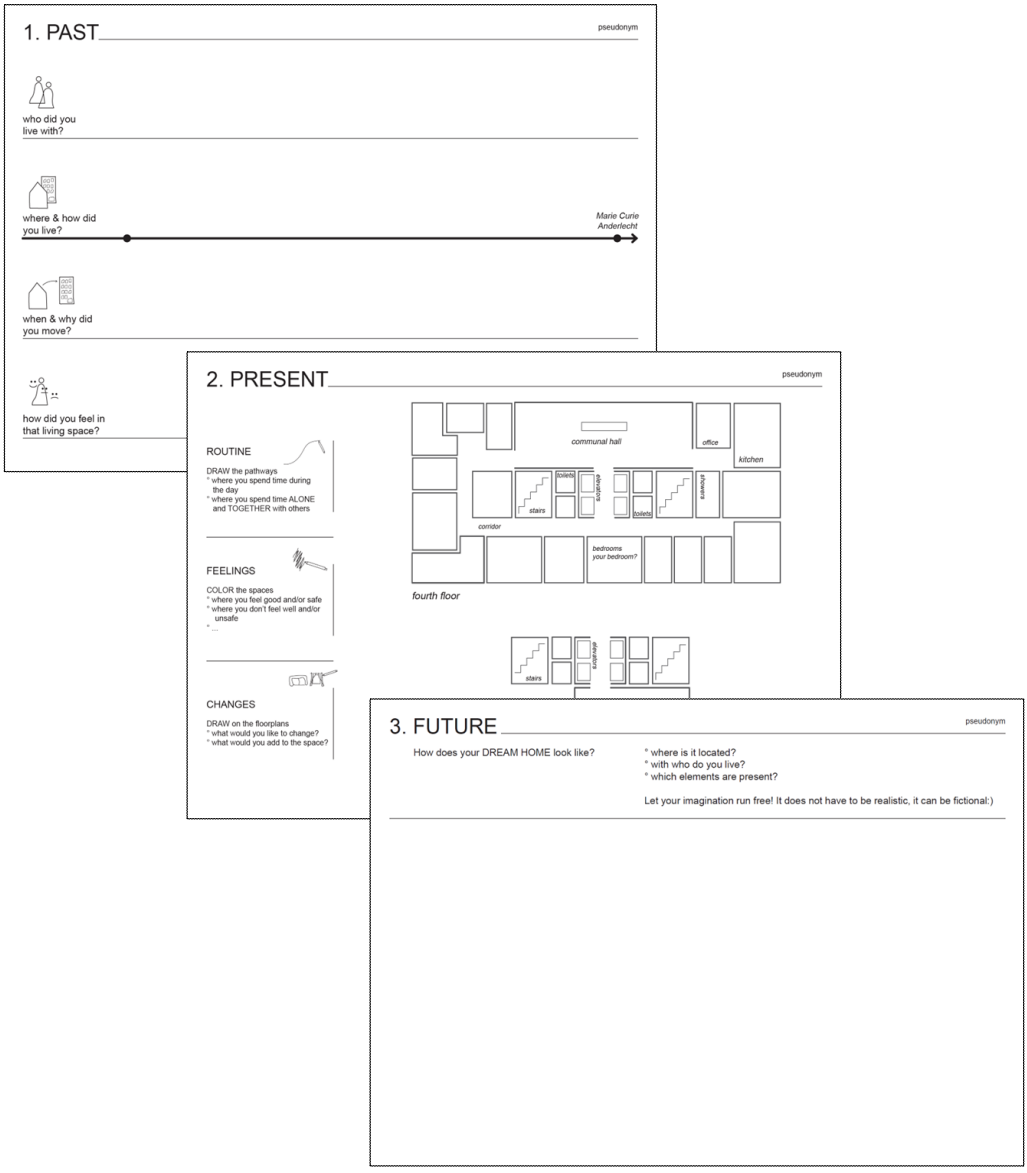

Fig. 39. Templates voor de mapping-based workshop in Marie Curie.
(zie ook bijlage 7)

2.3 Dataverwerking: narratieve en visuele methodes

1. Narratieve methodes en thematische besprekingen

In overeenstemming met de Life Story-onderzoeksmethode kies ik ervoor om de ervaringen en praktijken van de participanten tijdens hun *housing pathway* op een narratieve manier te benaderen. Concreet betekent dat, dat ik hun trajecten (re)construeer en bespreek als chronologisch levensverhalen doorheen verschillende woon- en leefcontexten, beginnend bij hun aankomst in België.

Vaak worden verhalen als manier van kennisproductie weggezet als "te subjectief", "niet generaliseerbaar" of zelfs "te zelfingenomen" (Cawayu, 2023, p. 197). In deze thesis tracht ik net te tonen dat verhalen specifieke epistemologische kwaliteiten hebben die louter thematische besprekingen niet hebben. Ze maken het mogelijk om processen bloot te leggen die moeilijk te vatten zijn in thematische of abstracte analyses. Zeker in een onderzoek over mechanismen van subjectivering, die per definitie uitgaan van belichaamde ervaringen, is de persoonlijke benadering en de uitgebreidheid van levensverhalen bijzonder relevant.

Tijdens het onderzoeksproces bleek bovendien dat een strikt thematische benadering de complexiteit en verwevenheid van de participanten-ervaringen onvoldoende kon vatten. Aanvankelijk trachtte ik enerzijds het *housing pathway* en anderzijds de praktijken van *homemaking* afzonderlijk van elkaar te analyseren. Gaandeweg werd echter duidelijk dat beide dimensies onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn én elkaar beïnvloeden: terugkerende tendensen schipperen namelijk vaak tussen alledaagse situaties en structurele processen. Daarbij zijn zowel die situaties als die processen in het *housing pathway* ingebed in specifieke temporele en ruimtelijke contexten, en worden ze bepaald door externe omstandigheden én door het handelen van de participanten zelf. Bovendien kan een volgende fase in een *pathway* vaak pas plaatsvinden als gevolg van een eerdere ervaring of actie.

Het bleek daarom krachtiger om de *housing pathways* en praktijken van *homemaking* van de participanten als geheel te bespreken in chronologische volgorde. Dat doe ik concreet op basis van de fases in hun *housing pathways* (Beeckmans & Geldof, 2022) en op basis van subthema's in die verschillende fases. Ik wissel daarbij af tussen een meer vertellende toon, waarbij ik de participant vaak zelf aan het woord laat (via quotes), en een meer analyserende toon.

In hoofdstuk 3 van deze thesis volgt wél een thematische analyse, die de hoofdinzichten over de subjectivering samenvat. Het narratieve hoofdstuk vormt de nodige empirische basis waarop deze reflecties steunen.

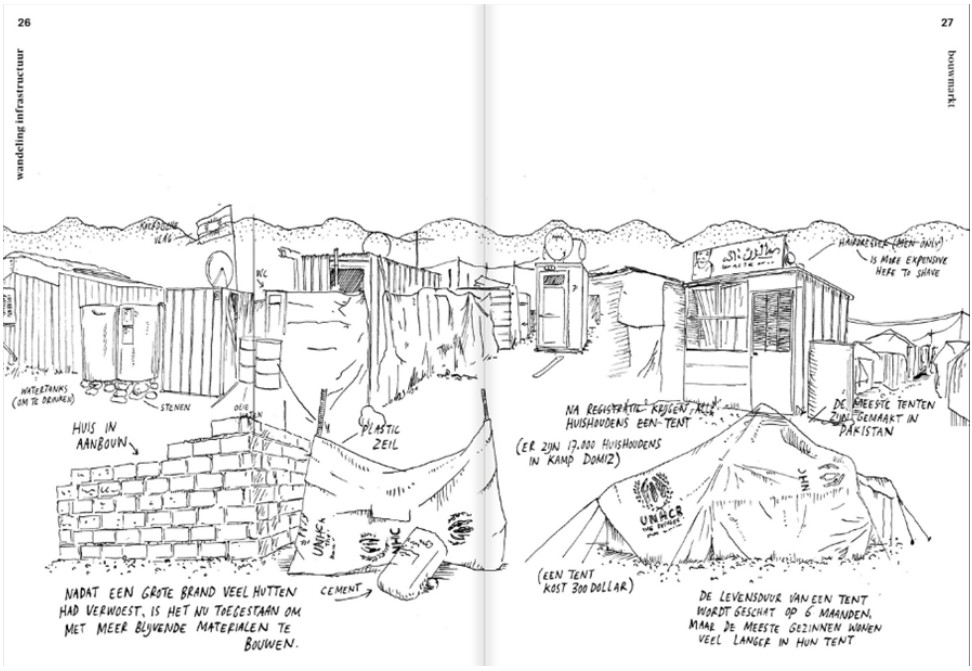
2. Visuele methodes

Huda Tayob (2018) argumenteert dat tekenen, binnen migratiestudies, het vermogen heeft om dominante narratieven te deconstrueren en onzichtbare alledaagse praktijken zichtbaar te maken. Daarom kies ik ervoor om ook in de dataverwerking en datapresentatie visuele methodes te gebruiken.

Concreet stel ik twee architecturaal-etnografische vignettes op, waarin ik het traject van de queer asielzoeker semi-chronologisch en thematisch bespreek door narratieve tekst te combineren met tekeningen en collages. Voorafgaand aan elke vignette voeg ik een schema toe dat de verschillende fasen in het *housing pathway* van de participant beschrijft. Zo tracht ik ervaringen op een bepaalde plek te koppelen aan het volledige verloop van het traject.

Ik liet me voor de visualisering inspireren door het werk van Jan Rothuizen, een visuele kunstenaar die mapping inzet om verhalen te vertellen (Salamé & Bovo, 2022). In zijn werk *Refugee Republic,* een tekeninggebaseerde multimediadocumentaire van het leven in Domiz Camp, een Syrisch vluchtelingenkamp in het noorden van Irak, toont hij het alledaagse leven, de manieren waarop de bewoners de ruimte zelf (her)maken, en de uitdagingen in het kamp (Rothuizen, s.d.). Hij benadrukt bovendien dat tekst en beelden elkaar in zijn werk complementeren en versterken om het verhaal te vertellen (Salamé & Bovo, 2022).

Fig. 40. Pagina uit *Refugee Republic.*

3. Kritische bedenkingen

Bij het visualiseren en vertellen balanseer ik voortdurend op de grens tussen persoonlijke ervaringen en praktijken van de participanten tonen, en hun persoonlijke informatie en privacy beschermen. Dit is, zeker in het licht van de vooraf besproken principes van 'anonimisering' van de ervaringen van alleenstaande mannen, een moeilijke balans die eigen is aan zo'n subjectiverend onderzoek. Dat merk je ook aan de tekeningen in de vignettes, die in zekere mate anoniem lijken, maar wel een persoonlijke ervaring of praktijk uitbeelden.

De participanten die deelnamen aan de diepte-interviews bouwde ik gaandeweg een relatieve vertrouwensrelatie op, waardoor ze comfortabel waren met de hoge detailgraad waarmee ze hun ervaringen deelden en de manier waarop ze gevisualiseerd werden. Voor de bespreking van de ervaringen in Marie Curie is de graad van detail lager, omdat de format van de workshop zich daar minder toe leende en mijn vragen tijdens de discussiemomenten, gezien de groepscontext, minder specifiek waren. Ik verwerk de informatie van de focusgroep daarom rechtstreeks in de thematische discussie in hoofdstuk 3 van deze thesis.

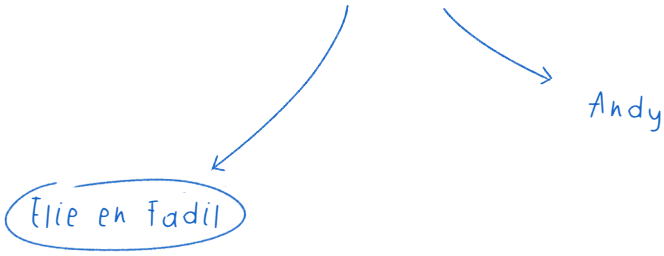
Tot slot koos ik ervoor om mijn indrukken en ervaring als onderzoeker tijdens de interviews in te schrijven in de verhalen. Het vertellen van verhalen gebeurt namelijk niet alleen door woorden die je kan opnemen met een audiorecorder, maar ook door non-verbale communicatie. Zo merkte ik dat de participanten vaak twijfelden terwijl we in gesprek waren of dat ze sommige ervaringen moeilijk onder woorden konden brengen. Bij bepaalde delen toonden ze veel emotie, bij andere bleven ze juist erg stil. Sommige participanten maakten ook gebruik van kritische verteltactieken zoals ironie of sarcasme. Deze niet-woordelijke informatie vertelt me eens zo veel. Het lijkt me daarom zinvol om ze mee op te nemen in de narratieven.

1. QUEER EN ASIELZOEKER - INTRODUCTIE 111

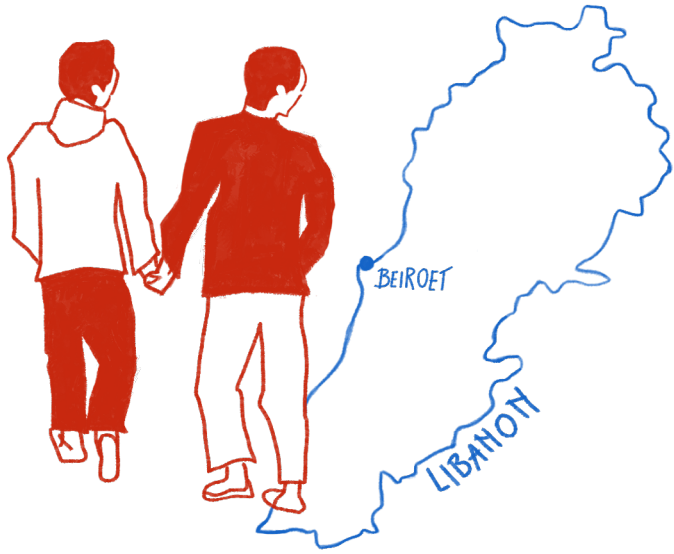
2. METHODES 119
2.1 Het onderzoeksveld betreden en uitdagingen 120
2.2 Dataverwerving: methodes en onderzoeksopzet 122
2.3 Dataverwerking: narratieve en visuele methodes 127

3. TWEE TRAJECTEN VAN DRIE QUEER ASIELZOEKERS 131
3.1 Het traject van Elie en Fadil 132
3.2 Het traject van Andy 152

3. TWEE TRAJECTEN VAN DRIE QUEER ASIELZOEKERS

Het traject van Elie en Fadil*

"Hey, how are you! I'm Elie, nice to meet you!"

Een warme glimlach, enthousiast, een babbelaar. In december 2025 leerde ik Elie kennen in het opvangcentrum Marie Curie. Hij zat aan zijn bureau, waar hij als vrijwilliger druk in de weer was met telefoneren naar advocaten om problemen of onduidelijkheden van mensen in het centrum op te lossen.

Elie is afkomstig uit Libanon en groeide op in een hechte maar complexe familiale context. Hij leefde lang met zijn moeder, grootmoeder en tante in zijn geboortedorp in de bergen in Libanon. Elie is gay, hij voelt zich alleen in zijn dorp en familie. Als hij 18 is, verhuist hij naar de stad.

"It's not easy to live··· to say that you are gay· I was hiding·"

Daar leert hij zijn *true love* Fadil kennen. Na een tijdje willen ze samenwonen in Beiroet. Het was niet eenvoudig om een woonplaats te bemachtigen. Ze zeiden tegen mogelijke huisbazen systematisch dat ze *cousins* waren, maar zelfs dan werden ze vaak de deur gewezen omdat ze als twee mannen wilden samenwonen.

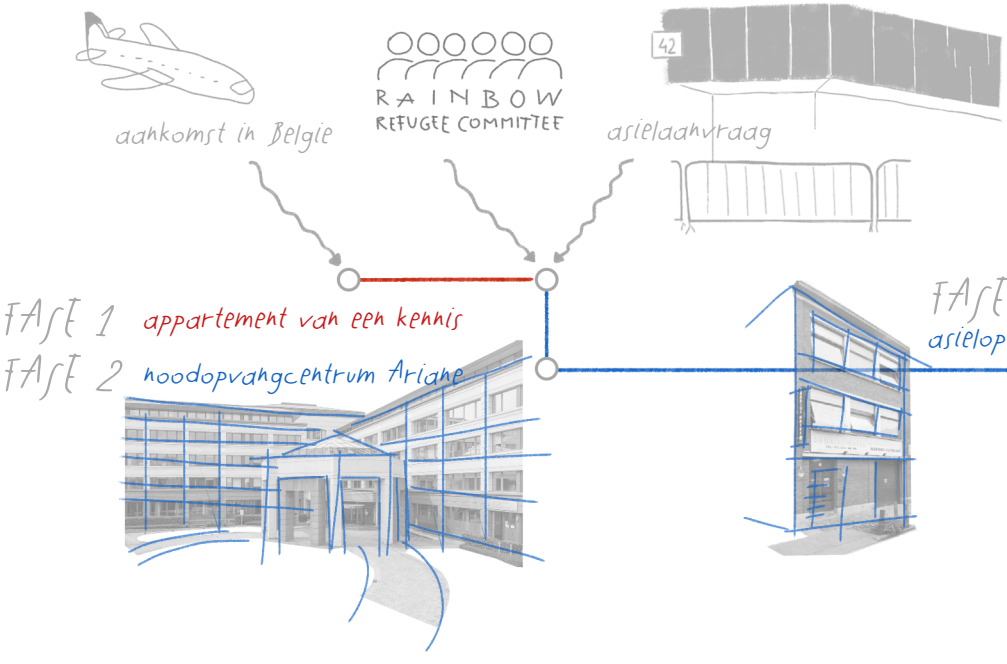
Ook door buren, op hun werk en in hun bredere omgeving ervaarden Elie en zijn partner discriminatie, ondanks dat ze hun relatie naar buiten toe zo veel mogelijk verborgen hielden. Ze kregen ook te maken met geweld. Het appartement dat ze uiteindelijk vonden, was een voorwaardelijk veilige cocon. Het samenleven ging gepaard met een constante angst voor ontdekking en sociale repercussies. Hoewel het hen toeliet samen te zijn, beschrijft Elie deze periode als emotioneel zeer belastend en onzeker.

De beslissing om Libanon te verlaten kwam niet voort uit één specifieke gebeurtenis, maar uit een geleidelijk besef dat er weinig perspectief was op langdurige veiligheid en stabiliteit. Samen verzamelden Elie en Fadil informatie over de juridische bescherming voor queer mensen in verschillende Europese landen, en over de asielprocedures. Ze kozen ervoor om naar België te komen omwille van de wettelijke bescherming en omdat Elie *via via* vernomen had dat de asielprocedure in België gemiddeld twee jaar duurt in plaats van vier jaar in landen zoals Frankrijk. Elie en zijn partner namen het vliegtuig rechtstreeks naar België. Ze kwamen aan in Brussel in januari 2025.

Het schema op de volgende pagina laat zien waar Elie en Fadil hebben gewoond en verbleven sinds hun aankomt in België. Op sommige plekken verbleven ze maar enkele nachten, op andere plekken verbleven ze enkele maanden. We herkennen hierin de ***interrupted housing pathways*** in vijf fases (Beeckmans & Geldof, 2022), maar zien dat het traject - vooral door de Dublin-procedure - niet zo rechtlijnig verliep (FASE "X"). Daarnaast zien we in hun *housing pathways* dat Elie en Fadil zowel in formele of institutionele huisvesting verbleven, alsook beroep deden op hun eigen informeel netwerk én op (queer) hulporganisaties om zichzelf van huisvesting te voorzien.

In wat volgt, bespreek ik op chronologische en narratieve wijze hun ervaringen en eigen acties in hun *housing pathway* om inzicht te krijgen in het complex traject. Het is een eerste stap in het blootleggen van de subjectivering van normen (cfr. onderzoeksvraag 2).

*Elie en Fadil zijn peudoniemen.

FASE 1	3 weken
FASE 2	1 nacht
FASE 3	6 maanden
FASE "X"	6 maanden
FASE 3	3 maanden
FASE "4"	4 maanden ...

Fig. 41. Schema *housing pathway* van Elie en Fadil.

conctact met

RAINBOW
REFUGEE COMMITTEE

intensivieert

el

appartement van een vriend

appartement van een vriendin

appartement van een kennis

Noodopvangcentrum Marie Curie
via Rainbow Refugee Committee

Fadil gaat terug naar Ariane

Elie blijft in noodopvangcentrum Marie Curie

FASE "4"

eigen gehuurde studio

Aankomst in België

FASE 1

De eerste dagen…

Bij hun aankomst in België verblijven Elie en Fadil tijdelijk bij een kennis waarmee ze vanuit Libanon contact hadden gelegd, een vrouw met drie kinderen. Ze weet dat de twee mannen goede vrienden zijn, maar niet dat ze een relatie hebben. Tijdens dit verblijf praten Elie en zijn partner daarom ook niet over de reden waarom ze asiel aanvragen. Hij zegt dat hij op dat moment niet wist of hij deze persoon kon vertrouwen, en dat hij bang was dat informatie over hem eventueel zijn familie in Libanon zou bereiken.

Er is veel onzekerheid bij Elie in de aankomstperiode, omdat hij niet weet hoe lang hij nog in het appartement kan verblijven. Hij voelt zich tegelijk afhankelijk en een last tegenover de kennis.

Na drie weken zet die hen zonder duidelijke reden of alternatieve oplossing uit het appartement. Elie en zijn partner staan buiten op straat met al hun bagage. Ze weten niet waarheen en voelen zich ontredderd, verloren.

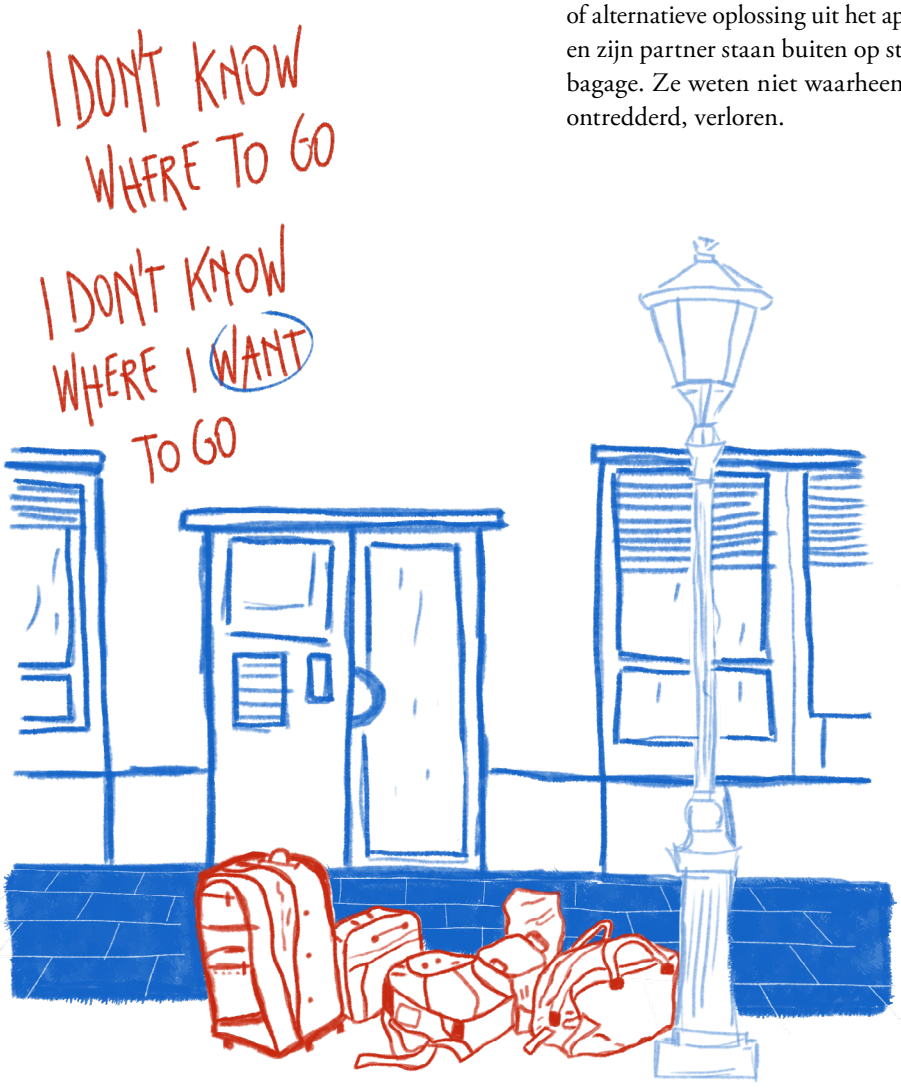

Fig. 42. Elie en Fadil staan met al hun bagage aan de deur van het appartement van de kennis.

In welke rij moeten we staan?

Ken je dat, wanneer je zenuwachtig bent en bang tegelijkertijd?, vertelt Elie. Zo'n akelig gevoel van schrik omdat je iets nog niet kent. Hij vertelt over hoe hij en Fadil zich voorbereiden om hun asielaanvraag in te dienen bij de DVZ. Een dag op voorhand gaan ze al eens kijken om hun gemoed te bedaren. Daags nadien gaan ze vroeg in de ochtend, goed voorbereid, naar de rij bij het Pacheco-gebouw.

"One was for the single men: the other for families, you know: man, woman, childeren: or single women and childeren..."

Wij zijn ook een familie, zegt Elie. We zijn een koppel en we zijn van de LGBTQ-community, dus gaan ze in de rij voor gezinnen staan. Na een tijdje spreekt een gezin hen aan. Ze wijzen hen erop dat de rij 'voor gezinnen' is. Elie antwoordt dat ze familie zijn:

"We are brothers, I said."

Niet veel later kunnen ze naar binnen om hun asielaanvraag in te dienen. Fijn was het wachten niet, maar gelukkig duurde het niet zo lang. Ze laten telkens twintig gezinnen binnen, en dan ongeveer zeven alleenstaande mannen, vertelt Elie.

Tijdens hun registratie bij de DVZ en bij het medisch en sociaal onderzoek later die dag benoemen Elie en Fadil hun relatie en het feit dat ze queer zijn, omdat dat de (juridische) grond is voor hun asielaanvraag. Dat wordt ook opgenomen in hun medisch dossier:

"The doctors have a column on their documents, and they put a tick near the LGBTQ community."

Op korte tijd schipperen Elie en Fadil tussen het verbergen van hun queerness en hun relatie, om zichzelf veilig te stellen, en dat juist expliciet tonen, omdat de aanmeldprocedure dat vraagt. Maar door zijn trauma, vertelt Elie, is was het juist moeilijker om er open over te zijn dan het zoals altijd te verbergen.

Fig. 43. Elie en Fadil schuiven aan in de 'gezinnen'-rij bij het Pacheco-gebouw in Brussel.

Angst! Ik wil alleen zijn.

Tijdens het sociaal onderzoek met een psycholoog in het Klein Kasteeltje vertelt Elie voor de eerste keer over zijn angsten:

"He asked me if I had any problems. I told him that I was coming from a country where I'm afraid of people. I'm afraid of Arab people. I'm afraid from the homophobes. I did not see any person in my country that was not homophobic."

Daarna spreken ze met een medewerker van Fedasil, die voor hen een opvangplaats zoekt. Elie vertelt hoe deze man echt zijn best voor hen wilde doen. Ze kunnen rekenen op zijn sympathie:

"He was also Lebanese and he was so understanding. He was really trying to help us."

Elie vertelt me hoe hij aan de medewerker probeert te verwoorden wat hij nodig heeft in een opvangstructuur: een plek waar hij - met zijn partner - alleen kan zijn. Want met anderen zijn, dat werk voor hem een contante spanning en angt op.

"I remember very well. I told them: 'please I cannot be with people around me. I cannot see people...' Because I was always thinking that I was being watched... plus they will attack me."

Hij wil alleen zijn en zich onzichtbaar maken, liefst zo letterlijk mogelijk. Want alleen een eigen ruimte, een fysieke barrière tussen hem en mogelijke *homophobic people*, zou hem misschien wat rust kunnen geven. Maar dat is ook een logische redenering, zegt Elie:

"For a queer person, a more private place is better."

De medewerker van Fedasil vertaalt zijn angst voor anderen en wens voor afzondering in de vorm van opvang in een hotel. Maar daar is voorlopig geen plaats.

Van korte naar langere termijnoplossingen

FASE 2 en 3

Aangezien Elie en Fadil op dit moment uit het appartement van de kennis zijn gezet, hebben ze dringend opvang nodig. Ze krijgen voor één nacht het noodopvangcentrum Ariane toegewezen. Als hij alleen was geweest, vertelt Elie, was hij wellicht naar het Klein Kasteeltje gestuurd zou zijn. De volgende dag moeten ze zich opnieuw aanbieden bij Fedasil: ze krijgen een plek in toegewezen in de hotelopvang.

Een kamer voor ons tweeën.

"The room was full of karar ... bed bugs."

Slecht onderhouden, vuil, lawaaierig... zo omschrijft Elie de staat van de kamer in het hotel waar ze zes maanden verbleven. De leefomstandigheden waren er slecht en ongezond, maar dat is volgens Elie niet zomaar 'per ongeluk' of 'pech'.

"Fedasil is trying everything in their possibility to make us say: 'Okay, we want to leave. We won't stay here anymore. We want to leave Belgium.' They need this, Fedasil, because of the government. [...] They are forcing us to stay here because they think that if we live in this center, maybe we will be changing our minds and we want to go back to our country."

Maar toch... Elie en Fadil krijgen een kamer voor hen twee toegewezen, daar is hij toch een beetje gerustgesteld door. Dat komt omdat ze een koppel zijn, denkt Elie... maar misschien ook omdat hij zo expliciet verteld had aan de Fedasil-medewerker dat hij alleen wou zijn.

Ondanks de erbarmelijke staat van de ruimte, proberen hij en Fadil die zich wel zo veel mogelijk eigen te maken. Elie nam vooral kleren mee vanuit Libanon, maar ook wat andere spullen, zoals foto's. Voor hem symboliseren die zijn band met zijn thuisland, zijn herinneringen:

"I took my photos. The photo of my family. All the love that I have for Lebanon, I took it with me. And I want to put it here in Belgium. I took all my all my experiences in life."

Daarnaast vertelt Elie hoe hij veel praktische spullen zelf kocht. Hij wist niet dat hij die kon krijgen via Fedasil en hij voelde zich onwetend over de faciliteiten waar ze recht op hadden.

"We did not know that we can ask for a toothbrush. Because we brought it with us. I did not know that we can have shampoo from them. We did not know that we can have wipes from them. So we are bringing or buying all our stuff."

Dat onwetendheidsgevoel komt onder meer omdat Elie zich de eerste maanden enorm afsluit en hij contact met anderen bijna volledig vermijdt.

Veilig, maar alleen...

Omdat hij zich kan afzonderen, voelt het hotel - althans hun eigen kamer - voor Elie relatief veilig aan. Maar toch is dat gevoel heel voorwaardelijk. Elie vertelt over zijn schrik voor andere mensen in het overvolle hotel, en koppelt die angst - net zoals tijdens het gesprek met de psycholoog van Fedasil - aan de afkomst of religie van de andere mensen én aan zijn queerness.

"It was safe, yes. But it wasn't easy to feel that you are safe. Where in the other rooms were Muslims, Palestinians, ..."

Als reactie hierop trekt Elie zich tijdens de eerste maanden in het hotel extreem terug. Hij isoleert zichzelf 'ruimtelijk' op twee manieren: enerzijds sluit hij zich op in zijn kamer en vermijdt hij contact met de andere bewoners; anderzijds brengt hij juist behoorlijk wat tijd buitenshuis door, hij vlucht. Die zelfisolatie vertaalt zich ook naar relaties met anderen. Elie laat hij zich amper helpen door anderen en sluit zich zelfs tegenover zijn partner af.

"The first months I did not accept anything, no help. [...] Just me and myself. Also if my partner was saying something positive, I started screaming to him: 'Please, I don't want anyone to speak.'"

Die isolatie heeft desastreuze gevolgen voor zijn mentale gezondheid. Hij huilde elke nacht "like a baby". In die eerste vier maanden in het hotel was zijn mentale gezondheid het slechste van dat hele eerste jaar in België.

Fig. 44. Elie kampt met zware mentale problemen in de afta

Contact leggen of toch verstoppen?

Pas in de laatste twee maanden in het hotel komt daar een beetje verandering in. Elie en Fadil zoeken af en toe contact op met de andere bewoners. Ze vertellen hun nieuwe vrienden niet dat ze een koppel zijn. Vriendschap, of zelfs maar het broodnodige menselijk contact, lijkt in deze fase van Elie's en Fadil's traject dus nog maar eens voorwaardelijk te zijn aan het verbergen van hun queer relatie.

"The last two months, we got some friends in the hotel, but for sure they did not know anything about us. They were Palestinian. They are still friends. [...] At the end of the day, you cannot stay alone for so long. You need at least some people to talk to. If you don't want to trust anyone, at least you want to have some fun with conversations, playing cards. [...] But to tell the Muslim guys or the Palestinians, people from the Arab countries, that we are a couple, that was not possible. We are family."

Elie en ik reflecteren tijdens een van onze gesprekken samen over hoe hij zijn queer identiteit al dan niet verstopt of toont tijdens zijn periode in het hotel. Hij verbergt zijn relatie, vertelt hij, maar zegt dat dat niet hetzelfde is als zijn queerness verstoppen.

"I did not hide it, but it's a personal thing. I don't want to be very girlish... In Lebanon, I tried very hard not to be that. In Belgium not so much. And you know, it's playing cards. I'm not dancing or singing or something."

Hoewel Elie vertelt dat hij zijn queerness niet verstopt, merk ik toch uit zijn getuigenissen dat hij erg voorzichtig omgaat met de manier waarop hij zich presenteert tegenover de andere bewoners. Het lijkt een soort geïnternaliseerd zelfbeschermingsmechanisme, want helemaal zichzelf zijn kan hij duidelijk niet. Dansen of zingen, dat zou te gevaarlijk zijn.

Fig. 45. Elie heeft sporadisch contact met medebewoners in het hotel.

Disruptie, onzekerheid en queer netwerk

FASE "X"

Van extreme huisvestingsonzekerheid…

Tijdens een van onze gesprekken schrijft Elie één woord groot en duidelijk op het papier dat voor ons lag: STRESS. Hij vertelt me over de Dublinprocedure en de periode daarna.

Elie en zijn partner hebben elk een visum van een ander Europees land. Na iets meer dan zes maanden in België, waarin Elie met erg heftige mentale problemen worstelde, begint hij eindelijk een beetje houvast en ritme te vinden. Maar dan krijgen ze de resultaten van hun Dublin-onderzoek en moeten ze *stante pede* het opvanghotel verlaten.

Ze hebben schrik om in een Dublin-centrum te worden geplaatst en moeten binnen drie dagen een adres opgeven voor de DVZ om dat te vermijden. Elie vertelt hoe ze op dat moment niets hadden: geen papieren en geen opvang, maar ook geen hulp en geen geld.

"I did not think that after six months of being here in Belgium, that suddenly I wouldn't have papers… and I don't have people around."

"We are outside of Fedasil. We don't have nothing. We don't have no financial aid from Fedasil, because they gave us 9 euros every month as a fortune. It makes us a fortune… a real fortune…"

Elie spot met de beperkte financiële toelage die Fedasil voorziet: die is zo laag dat je volledig afhankelijk bent van hen. De overgang die na het Dublin-onderzoek plaatsvindt, is echter allesbehalve banaal: plots worden Elie en zijn partner uit een regime van totale afhankelijkheid van Fedasil losgelaten en komen ze in een situatie van acute responsabilisering. Door de abrupte breuk kunnen ze zich niet voorbereiden, noch op financieel, noch op mentaal vlak. Elies en Fadils huisvestingsonzekerheid is niet alleen resultaat van 'buiten gegooid' te zijn, maar ook door het grote contrast waarbij gecontroleerde opvang plots omslaat in ofwel opsluiting, dat ze willen vermijden, ofwel compleet zelfstandig een oplossing vinden.

… naar actie ondernemen om hulp in te schakelen

Door de acute fase van onzekerheid waarin Elie en Fadil zich bevinden, zijn ze gedwongen om snel te handelen. Ze spreken hun tot hiertoe opgebouwde sociale netwerk aan om tijdelijk onderdak te vinden en niet in een Dublin-centrum geplaatst te worden.

Nog tijdens zijn verblijf in het hotel leert Elie in Brussel enkele Libanese mensen van de LGBTQ-community kennen. Zij spelen een eerste cruciale rol tijdens de Dublin-periode. In de weken na de uitzetting verblijven Elie en Fadil op korte tijd op drie verschillende plekken, telkens appartementen van vrienden, of vrienden van vrienden. Zo verblijven ze een week in het appartement van een lesbische vriendin, waarna zij vervolgopvang regelt.

"This friend know a friend that has a house here. So she spoke to him, telling him: 'We have Lebanese people here that are in the asylum procedure. They are gays.' She is lesbian also and he is gay also. So he told us: 'You are most welcome in my home'."

Hun community-banden waren duidelijk een erg belangrijke schakel om huisvesting te bekomen in deze situatie, waarin ze willen wegblijven van het institutionele alternatief (opsluiting). Naast dat informeel netwerk van queer kennisen en vrienden, vertelt Elie over het belang van Rainbow Refugee Committee, een organisatie die queer asielzoekers ondersteunt. Zij spelen een tweede cruciale rol tijdens de Dublin-periode. Elie legde er zelf contact mee tijdens de afgelopen maanden. Het was zijn eerste stap naar het vinden van queer community.

"I'm very happy to know that we have here an ssociation that helps the LGBTQ community... Rainbow Refugee Committee was the only one that was pushing us to be calm. They listen, they help, they act."

Welkom in Marie Curie

Marie Curie is een noodopvangcentrum in Anderlecht dat beheerd wordt door twee *refugee-led* organisaties: Ukrainian Voices Refugee Committee en Rainbow Refugee Committee. De centrum bevindt zich in een oud kantoorgebouw, waarin de kamers op het derde en vierde verdiep specifiek voor queer vluchtelingen worden voorbehouden. Er zijn vooral individuele kamers, maar ook één grotere kamer die meestal gedeeld wordt door meerdere alleenstaande asielzoekers. Soms verblijven hier ook gezinnen of koppels. In totaal beheerdt Rainbow Refugee Committee er twaalf bedden.

Het is hier dat ik Elie voor het eerst ontmoet. Hij woont er op dat moment al enkele maanden.

"I remember very well, it was in x.x.2025 when J. called me and told me that we would be receiving a bed to sleep. It was my partners birthday, so we celebrated his birthday and we started moving our luggage here."

Fig. 46. Collage Marie Curie en Rainbow Refugee Committee.

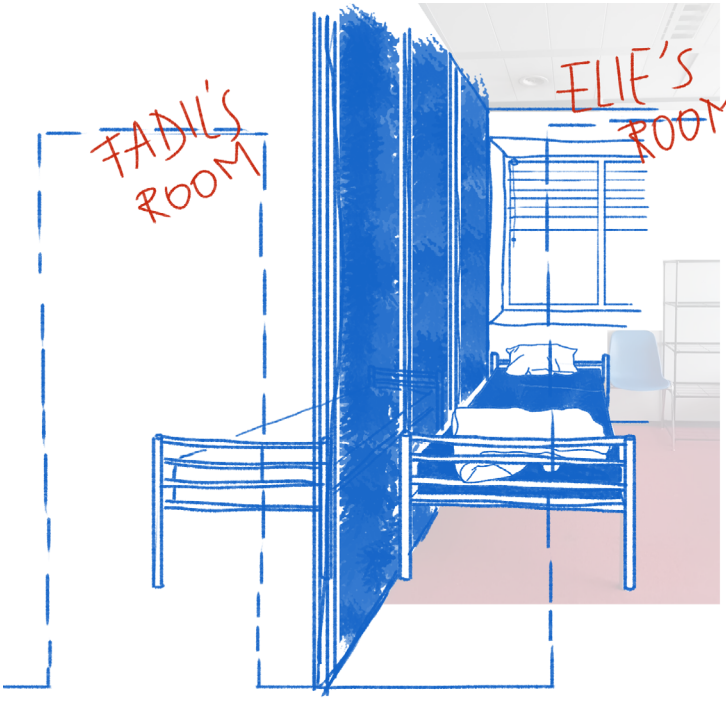

Fig. 47. Elie en Fadil hebben aparte kamers in Marie Curie.

Samen leven, en toch apart

Marie Curie is de eerste plek waar Elie gedurende langere tijd rust voelt, niet het gevoel heeft dat hij constant alert moet zijn én zijn relatie met Fadil niet moet verbergen op de plek waar hij woont. Maar de grotere kamer is op dat moment bezet door een moeder van de LGBTQ-community en haar baby. Elie en Fadil krijgen daarom elk een aparte kamer toegewezen: ze zijn samen, en toch apart.

Hoewel Elie zich veiliger en rustiger voelt dan in het hotel, voelt hij zich ook klein en afhankelijk. Je moet je houden aan de avondklok en je kan in het centrum niet zelf koken. Hij voelt zich een kind dat aangewezen is op cafetaria-eten of boterhammen met kaas en hesp. Ook de constante aanwezigheid van anderen in het centrum speelt hem parten. Hij wil geen negatieve energie overnemen van anderen en wil zelf geen negatieve energie aan anderen bezorgen. Hij neemt daarom in eerste instantie vooral afstand van de medebewoners, ook al zijn zij ook queer. Hij spendeert in de eerste periode in Marie Curie veel tijd op zijn kamer.

Thuis tussen de anderen?

Als ik vraag of Elie zich dan thuis voelt in Marie Curie, zegt hij van wel. Niet zozeer door de medebewoners of door de omgeving, maar door de medewerkers. Ze zijn behulpzaam, vriendelijk en vooral menselijk. Hij spreekt lovend over Axel, de oprichter van Rainbow Refugee Committee die vanuit Marie Curie werkt:

"I think I'm here because of Axel. He's one of the kindest persons... He's one of the persons who helped me and supported me a lot. He made a community and he means so much to me as a person and as the president of the Rainbow Refugee Committee."

Via Axel voelt Elie zich deel van een community, waar hij na enige tijd ook actief deel van wil uitmaken. Door zijn goede band met Axel en zijn drang naar betrokkenheid kan hij na enkele maanden aan de slag als vrijwilliger in Marie Curie. Hij sluit zich niet langer af en spreekt nu vanuit die rol met iedereen in het centrum, queer en niet queer, bewoner of medewerker.

De route van discriminatie en afhankelijkheid naar verzet, zelfstandigheid en werk

Opnieuw door FASE 3 en 4

Niet lang voor ons eerste gesprek dienen Elie en Fadil een tweede asielaanvraag, omdat de Dublin-periode voorbij was en België, na gebrek aan effectieve overname, alsnog bevoegd was om hun asielaanvraag te behandelen. Ze melden zich opnieuw aan bij de DVZ, ditmaal in de Belliardlaan, waarna hun annex 26 opnieuw van kracht wordt. Dat document geeft hen - na de uitzetting uit het hotel - opnieuw toegang tot het opvangnetwerk van Fedasil.

Beide partners worden voor een tweede keer naar opvangcentrum Ariane gestuurd, maar dit keer is het verblijf voor onbepaalde duur. De meest verschrikkelijke plek, zo beschrijf Elie Ariane, en hij wil koste wat het kost vermijden om daar opnieuw te verblijven. Door zijn betrokkenheid bij Marie Curie en de vertrouwensband die hij intussen heeft opgebouwd met Axel, kan Elie daar blijven overnachten. Fadil vertrekt wel naar Ariane. Het koppel leeft dus gedurende ongeveer drie maanden van elkaar gescheiden.

Mijn queerness is geen griep!

Ariane is niet veilig voor queer asielzoekers, zegt Elie. Hij vertelt over zijn partners recente ervaringen van geweld en discriminatie: Fadil werd enkele dagen voor ons gesprek nog verbaal aangevallen bij de lift. Dat is zwaar traumatiserend voor hem. Opvallend is dat Elie de schuld vooral bij Fedasil legt, eerder dan bij de mensen die Fadil aanvielen.

"In this center, you are discriminated... They are not allowed to send me to a center where I'm discriminated... It doesn't matter that if you are gay and if you have a report from the medical center. [...] You cannot disrespect all the phases that I passed through in my life and say that the medical case that I have is 'nothing'. It's not nothing! I did not have a flu."

Ondankt dat aangeduide vakjes in hun medisch dossier ziet Fedasil niet in dat hij kwetsbaar is. Hun queerness is geen griep, het is geen ziekte waarvoor je uitrust en dan weer beter ben. Zijn kwetsbaarheid niet tijdelijk, individueel of lichamelijk, maar relationeel en opgebouwd over meerdere levensfasen. Elie verwijt Fedasil ervan hier weinig tot geen rekening mee te houden door die standaardcategorie *medical case* te hanteren. Fedasil banaliseert hun situatie.

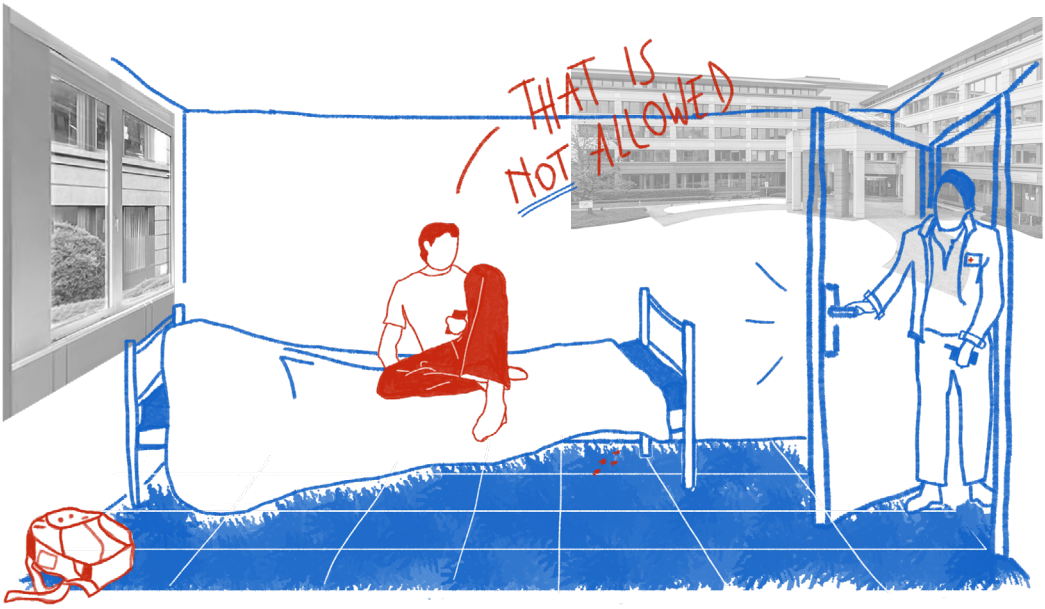

Fig. 48. Een beveiligingsmedewerker komt zonder waarschuwing binnen in de kamer in Ariane.

Van overmatige controle...

Daarnaast wijst Elie op de problematische manier waarop het personeel van Ariane omgaat met privacy en autonomie. Hij vertelt hoe hij in conflict komt met een medewerker over het respecteren van privacy in het centrum. Voor hem gaat dit voorval niet zozeer over een onveilig gevoel door een gebrek aan privacy, maar eerder over het recht om gerespecteerd te worden door de medewerkers en de organisatie.

"He (personeel van het centrum) is entering the room without knocking on the door. So I 'took the law' and told him that that is not allowed. Because if we are living here, it is our home. Do you think that the police can enter your home without your permission? This is the law."

Ook hier associeert Elie de slechte ervaringen in Ariane eerder met Fedasil als organisatie dan met de personen.

"Fedasil treats people like animals"

naar assertief verzet

Opvallend is dat Elie steeds assertiever wordt in zijn omgang met personeel, de organisatie en problemen. In de periode van zijn eerste asielaanvraag (in het hotel) was hij meer meegaand en wilde hij geen problemen creëren. Na de Dublin-periode verzet hij zich actief tegen onrecht en beroept hij zich expliciet op zijn rechten. Hij beschrijft zijn eigen assertiviteit als een *good tongue* en een *bad tongue*: vriendelijk als het kan, streng en boos als het moet.

"I called them yesterday and said to them that they are not allowed to send me to a center where I'm discriminated, where my partner is discriminated. I know the law... I'm very nice. I'm very responsible. I'm very professional, but you have your rights and I have my rights. I'm very well educated. I'm very well spoken. You have to respect this."

Elie gebruikt regelmatig stellingen als 'I know my rights' of 'I know the law'. Hij zet deze argumenten in ter verdediging en linkt die aan zijn het feit dat hij *educated* is. Hij zet dit ook om in acties en dient een klacht in via de vzw ADDE *(Association pour le droit des étrangers)*.

Elie gaat ook op andere momenten de confrontatie aan met Fedasil. Hij vertelt hoe het feit dat hij niet in het centrum slaapt niet overeenstemt met de regelgeving van Fedasil. Dat zorgt voor problemen met Ariane en veel telefoonverkeer over en weer. Elie reflecteert erover dat hij zich absoluut niet gesteund voelt door Fedasil om te werken (vrijwilligerswerk of betaald werk) en om zelfstandigheid op te bouwen. Hij heeft het gevoel dat de organisatie vooral niets met hem te doen wil hebben, en als ze al naar hem omkijken, is het om hem te controleren. Dit merkt hij wanneer hij de discriminatie-case van zijn partner wil aankaarten.

"If you want to come to us... to solve a problem, you have to adapt to where we assigned you."

Zijn assertiviteit lijkt tegelijk een vorm van zelfbescherming én een kritiek op het systeem: alleen wie mondig, geïnformeerd en volhardend is, lijkt zich tegenover Fedasil te kunnen verdedigen. Zij die dat niet kunnen, zijn een vogel voor de kat.

Op eigen benen staan?

In zijn werk bij Rainbow Refugee Committee en in Marie Curie vindt Elie het belangrijk om mensen kennis en tools te geven - hetgeen hij in zijn eigen traject inzet om problemen aan te kaarten en op te lossen. Hij verwijt de sociale werkers van Fedasil dat ze mensen bewust 'dom houden'.

"This is what the social workers are doing. They know, but they don't want to teach. This is the problem here... As a social worker, you always have new ideas, so you have to tell them (de asielzoekers) that."

Daarnaast heeft het (vrijwilligers)werk voor Elie twee doelen. Hij vertelt dat het hem enerzijds helpt in zijn integratie, en hij hiermee wil aantonen dat hij een harde werker is, die het goed voorheeft met 'het systeem'. Hij wil iets opbouwen, en het werk vormt een belangrijk ijkpunt in dit proces.

"I'm trying my best to integrate with the language, and also the social part: I'm volunteering here."

Anderzijds betekent het werk bij Marie Curie ook een vooruitzicht naar minder afhankelijkheid (van Fedasil) en meer zelfstandigheid en zelfbeschikking in het verdere verloop van zijn asielprocedure, en wellicht ook erna. Dit werd concreet op het moment dat Elie een contract kreeg om bij Marie Curie te werken als administratief assistent. Niet langer als vrijwilliger dus, hij krijgt nu een loon.

Tot slot deed Elie in de periode dat hij nog niet zo druk was bij Marie Curie ook vrijwilligerswerk voor het Rainbow House in Brussel. Zo hielp hij vorig jaar bijvoorbeeld bij de organisatie van de Pride.

Een nieuwe realiteit en toekomstige dromen

FASE 4 naar 5

Na een lange periode van institutionele opvang, tijdelijke woonplekken en noodgedwongen improvisatie bereiken Elie en Fadil een nieuwe fase in hun huisvestingtraject: ze huren een eigen appartement. Ze vonden het appartement via een Libanese familie die al lang in België woont en die ze hebben leren kennen in de onzekere Dublin-periode. Cruciaal is dat deze familie beschikt over een Belgische bankkaart, waardoor zij de waarborg kunnen voorschieten en verzekeren. In dit proces speelt, net als bij de noodoplossingen in de Dublin-periode, hun informele netwerk en (vrienden)relaties een belangrijke rol. Hier is hun queerness en hun Libanese afkomst helemaal niet tegenstrijdig - anders dan Elie's eerdere angst voor *Arab people* in de opvang via Fedasil, want voor deze familie niet hoeven ze hun relatie niet te verbergen:

"From since day one, we told this family that we are gay. And the mother told us: I have 10 gay friends, I don't mind... They don't have a blocked mind for the LGBTQ community, the Lebanese here."

Daarnaast houdt de initiële stap die hen in de mogelijk stelt om het appartement te huren (het inkomen van Elie) wel expliciet betrekking tot het queer netwerk, aangezien hij via Rainbow Refugee Committee een job kreeg.

Tot slot vertelt Elie dat de huisbaas ook ooit asielzoeker was. Hij had veel empathie voor de situatie van Elie en Fadil, en werd zelfs emotioneel bij het horen van hun verhaal:

"He was an asylum seeker, so when he knows that we are asylum seekers. He starts crying and they give us the keys and telling us: 'This is for you. You can start moving. You can stay from now.'"

Elie vertelt dat het zijn droom was om een appartement te vinden in België.

"My own space. My home. It's not the perfect home, but for me, it is the perfect home. Where I know that when I finish at work, I can go, I can have my shisha. I feel like I'm at home now because what I used to do in my home in Lebanon, I'm doing here."

De verhuis naar het appartement geeft Elie en Fadil een vorm van stabiliteit, rust en - eindelijk - zelfbeschikking: geen controle door Fedasil, geen avondklok, geen verantwoording moeten afleggen, geen angst voor medebewoners waarmee hij geforceerd samenwoont, geen voortdurend contact met anderen. Hij legt nu alleen contacten op momenten en met mensen die hij zelf wil, zowel buitenshuis als door mensen uit te nodigen bij hem thuis.

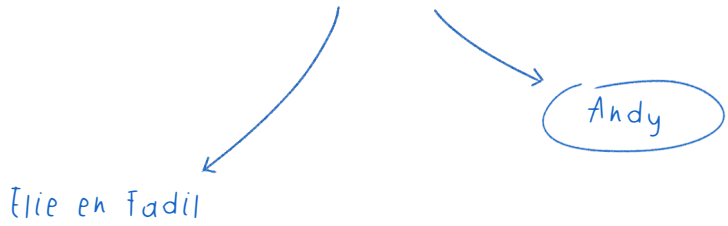
"In the centers... you have to say 'hi' to all the people here. [...] And in our home, I don't have to. This is the independency: that you are not related to something and to someone."

We zien finaal dat deze situatie alleen bereikt is door én een zekere mate van financiële zekerheid, én een goed verankerd netwerk van vriendenrelaties die hen administratief kunnen ondersteun, én een beetje geluk in de vorm van de *goodwill* van de verhuurder.

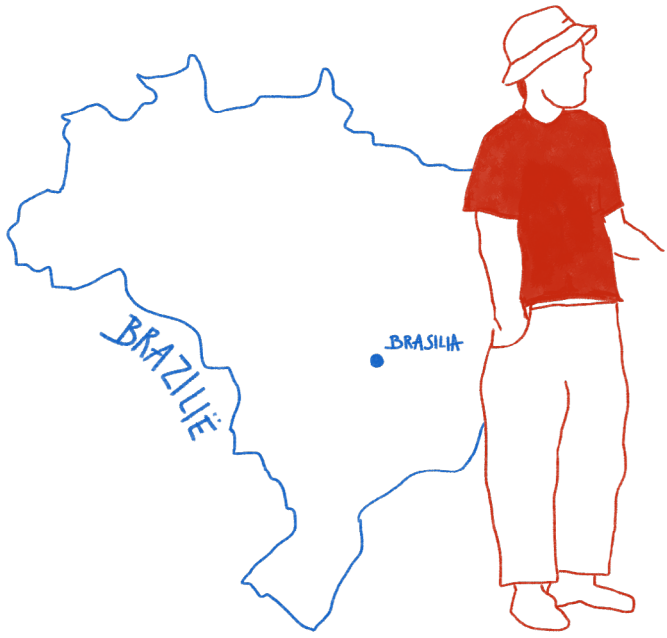
Hoewel het einde van de procedure nog niet helemaal in zicht is voor Elie en Fadil, lijkt hun onzeker huisvestigstraject grotendeels achter de rug. Ik hoop van harte dat ze zich goed voelen in hun appartement, dat ze hiervan hun knusse thuis kunnen maken, dat ze er vrienden kunnen uitnodigen wanneer ze dat willen, en dat ze rust vinden wanneer ze dat nodig hebben. Ik sluit deze narratieve vertelling af met een uitspraak van Elie die me raakte.

"I'm trying to build my future here. There are some difficulties to do that, but I'm trying to climb the mountains. Because I know that in the end, I will arrive to something, to someone, to anyone who can help me. I hope that one day I will see the horizon and the park. I hope not to climb the mountains anymore. I want to see a flat park."

3. TWEE TRAJECTEN VAN DRIE QUEER ASIELZOEKERS

Het traject van Andy*

"Hi! You are Andy, right?"

Ik ontmoette Andy in een barretje in Brussel, in mei 2026. Ik kwam met hem in contact via Felix, een vrijwilliger van het sociale huis waar Andy woont. Op een paar uur tijd en met een aantal koffies erbij vertelde hij me ronduit over zijn leven.

Andy komt uit Brazilië en verhuisde bijna tien jaar geleden naar België. Hij vertelt dat hij zich als jonge man niet veilig voelde om vrij zichzelf te zijn en te gaan en staan waar hij wilde. Volgens hem bestaat er een diepe kloof tussen queer en heteroseksuele mensen in Brazilië. Vooral tijdens het bewind van president Bolsonaro werd de LGBTQ+-gemeenschap geconfronteerd met veel haat, geweld en discriminatie.

"You really don't feel safe to be yourself, to dress, to do the things you would like to do as a gay man..."

Daarnaast verkeerde Brazilië ook in een moeilijke economische situatie toen hij een twintiger was. Door de crisis kon Andy moeilijk werk vinden. Hij vertelt dat zijn precaire financiële situatie een grote rol speelde in zijn onveiligheidsgevoel:

"It's more safe for who (queer mensen) has the conditions to have a good quality of life."

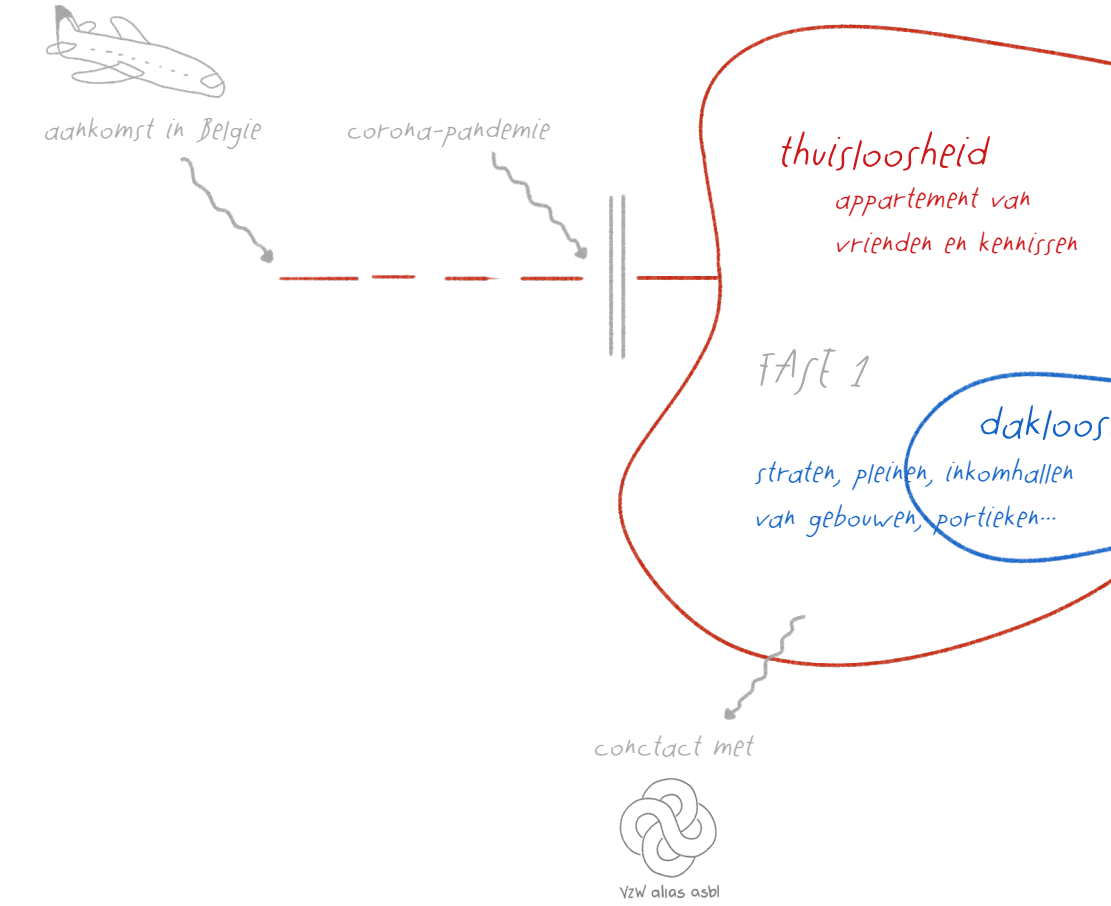
Zijn beslissing om uit Brazilië te vertrekken kwam zowel voort uit het onveiligheidsgevoel als uit het gebrek aan perspectief op een vrij en discriminatieloos leven. Daarnaast was de beslissing economisch gemotiveerd.

Hij koos ervoor om naar België te komen, naar "le pays de merveilles", wonderland, vertelt Andy. Hij lacht erover, minstens een tikkeltje ironisch. Maar zijn verhuis naar België zou initieel niet permanent of voor zo'n lange duur zijn. Door de COVID-pandemie konden zijn plannen om terug te keren naar Brazilië echter niet doorgaan.

*Andy is een peudoniem.

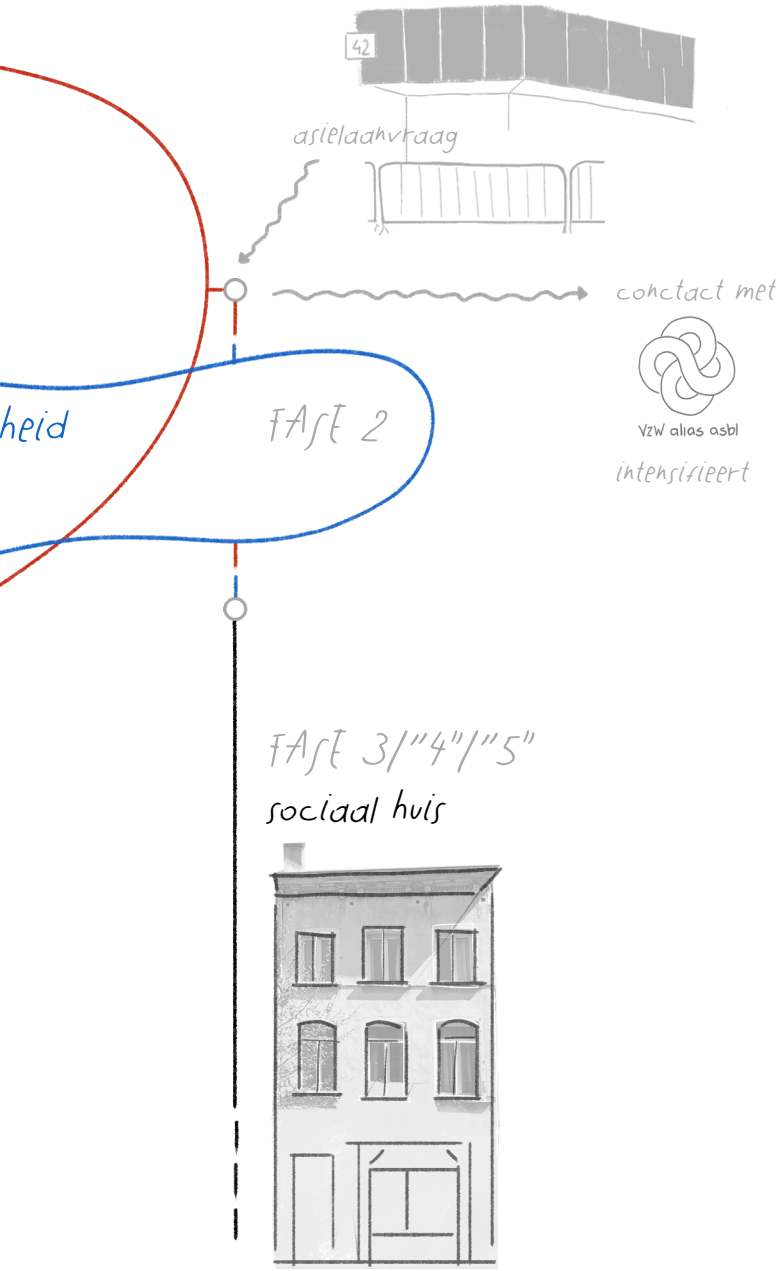
Het schema op de volgende pagina laat zien waar Andy heeft gewoond en verbleven sinds zijn aankomt in België. Opvallend is meteen dat hij lange tijd schippert tussen dakloosheid en tijdelijk, informeel verblijf in appartementen van vrienden en kennissen. Pas na vier jaar in België dient hij een asielaanvraag in. Zijn traject verloopt dus niet eenduidig volgens de vijf fasen van de ***interrupted housing pathways*** (Beeckmans & Geldof, 2022). Ook verblijft Andy op geen enkel moment in institutionele huisvesting, maar komt hij terecht via een Ngo terecht in een 'sociaal huis'.

In wat volgt, bespreek ik op chronologische en narratieve wijze Andy's leef- en woonervaringen doorheen zijn traject. Ik bespreek hoe (on) zichtbaarheid van zijn queerness soms voor kwetsbaarheid zorgt en hoe dit er op andere momenten juist voor zorgt dat hij huisvesting kan bekomen. De vertelling geeft inzicht in hoe hij bepaalde normen over queerness ervaart en/ of subjectiveert (cfr. onderzoeksvraag 2).

FASE 1	ca. 4 jaar
FASE 2	enkele dagen
FASE 3/"4"/"5"	ca. 3 jaar

Fig. 49. Schema *housing pathway* van Andy.

42
asielaanvraag
conctact met
VZW alias asbl
intensifieert
heid
FASE 2
FASE 3/"4"/"5"
sociaal huis

Een precair leven tussen dakloosheid en thuisloosheid
FASE 1

Andy begint het verhaal over zijn verblijf in België ergens rond de COVID-periode, hoewel hij op dat moment al vier jaar in Brussel was. Waar hij aanvankelijk nog allerlei jobs had gehad, viel die bestaanszekerheid weg door de pandemie. Hij werd dakloos en leefde vooral op straat.

"After COVID, I lost everything, so I was desperate. These were really, really bad moments. At this time I didn't have access to institutions, so I didn't have any social help. And I also didn't have many friends."

Andy raakt hier al meteen veel moeilijkheden en uitdagingen aan die speelden in deze periode van zijn leven. Hij spreekt van een gebrek aan informatie, het uitblijven van institutionele ondersteuning en de afwezigheid van een informele netwerk om op terug te vallen. Daarnaast was zijn mentale gezondheid er door zijn leefsituatie erg slecht aan toe.

Ik merk tijdens ons gesprek dat deze periode van dak- en thuisloosheid nog erg zwaar doorweegt op Andy. Daarom besloot ik, in overeenstemming met de Life Story methode, om hier niet dieper op in te gaan dan wat hij zelf aangaf. Deze vertelling is daarom slechts fragmentarisch en kan de complexiteit van Andy's situatie onmogelijk vatten. Om meer inzicht te krijgen in zijn situatie, lees ik me in via een rapport van Alias en ULB over thuisloosheid in Brussel bij homoseksuele mannen en transpersonen die betrokken zijn bij sekswerk en/of prostitutie (Dresler & Striano, 2025).

Dakloos

"You are really, really lost. You need to be awake, you need to try to survive... I remember that all I wanted was just to sleep."

Andy vertelt over de harde realiteit van zijn overleven op straat, in de openbare ruimte en in open lucht. Hij zoekt in deze periode regelmatig onderdak in trappenhallen of ingangen van gebouwen. Soms volgt hij iemand die een gebouw binnengaat, om daar even in de warmte te kunnen zijn.

Zijn mentale en fysieke gezondheid beïnvloeden elkaar sterk. Hij verkeert in een staat van permanente waakzaamheid, zonder mentale rust en zonder enig gevoel van veiligheid. Dat leidt bij hem, vertelt hij, tot een gebrek aan echte rust, waardoor hij voortdurend fysiek uitgeput is. Daardoor kan en wil hij in die periode niet doen of niets ondernemen. Hij voelt zich eenzaam, en hij verliest alle vormen van zingeving of uitzicht op beterschap.

"I didn't really have a force to do anything, and I didn't have any more sense to do nothing anymore, because nothing could give me pleasure. Nothing. You don't know where you can go, you don't know what's going to be tomorrow. There was always insecurity."

Binnen deze context grijpt hij veelvuldig naar drugs. Zelf spreekt hij over een verslaving, die zowel een overlevings- als een afleidingsstrategie was. Het houdt hem in een schemertoestand tussen wakker en in slaap, tussen bewust en onbewust. Het dempt zijn pijn en doet hem vergeten.

Thuisloos

Hoewel Andy niet veel vrienden heeft, vertelt hij dat hij tijdens zijn periode van dakloosheid toch regelmatig kon verblijven in appartementen van kenissen. Deze verblijven variëren van enkele dagen tot enkele maanden. Andy ontmoet deze mensen onder andere via dating apps, maar ook vaak via 'via via'-contacten. Bovendien vertelt hij dat ze allemaal deel van de LGBTQ+-community zijn.

"I meet one guy one time. He helped me to live in his house for a few months. He helped me a lot, but he couldn't help me also more than this. And also, it was an ambiance. [...] The people were always drugging and making party's. It was very, very hard."

Andy vertelt over de complexe relatie met dit netwerk. Enerzijds vertelt hij dat de overnachtingen via deze connecties vaak de enige mogelijkheid waren om ergens binnen de nacht te kunnen doorbrengen. Anderzijds zijn de verblijven in die appartementen voor hem een "bad influence", omdat de mensen waarbij hij verbleef vaak zelf kampten met verslaving. Maar op die momenten was hij niet in staat om deze keerzijde in te zien, vertelt Andy me.

Om te overleven doet Andy in die periode beroep op sekswerk. Naast een inkomen, verschaft hij via deze weg soms tijdelijk onderdak. Via die dating-apps, via via-contacten en toevallige ontmoetingen leert hij mensen kennen waarbij hij eenmalig (voor één of enkele nachten) verblijft in ruil voor seks.

Ook lijkt Andy te hinten naar langere verblijven die te maken hebben met het sekswerk. Mogelijks gaat het om werkappartementen, wat erop wijst dat Andy terechtkomt in een geprofessionaliseerd informeel queer netwerk van sekswerk en sekswerkers (Dresler & Striano, 2025). Echter is Andy in zijn beschrijvingen erg summier en is het niet helemaal duidelijk of dat het geval is.

Hoe dan zien we dat Andy zijn (queer) netwerk aanspreekt om in precaire omstandigheden zichzelf van een dak boven zijn hoofd te voorzien. Dat bestaat vooral uit gay mannen die zich ook in bepaalde mate in een precaire situatie bevinden (o.a. door verslaving) en/of die gelinkt zijn aan sekswerk. Het netwerk is extreem onzeker, de oplossingen zijn tijdelijk en voorwaardelijk, en Andy bouwt via dit netwerk helemaal geen stabiliteit op. Voor hem is dit een overlevingsstrategie.

Andy vervolgt zijn verhaal met een pakkende getuigenis.

"I remember like it was yesterday. I was in the street around 10 PM and the police catched me, just because I was in the street. I really didn't have a place to live. It was very scary. It's really, really something that I can't forget. They took me to the office and there were a lot of cars around me. They were really aggressive, like if I was a criminal, just because I was on the street. I was there this time because I really didn't have a choice."

Een van de meest ingrijpende ervaringen die hij deelt over het leven in dakloosheid, was het moment dat hij werd opgepakt door de politie. Zijn aanwezigheid in de publieke ruimte wordt als 'gevaarlijk' gezien en zijn dakloosheid wordt gecriminaliseerd. Die logica strekt zich uit tot zijn persoon: de agressieve arrestatie en de manier waarop hij wordt behandeld door de politie positioneren hem niet als iemand in een kwetsbare situatie, maar als een gevaarlijke crimineel.

Hij spendeert een nacht in de cel op het politiebureau. Aangezien Andy op dit moment geen geldige verblijfsvergunning heeft, overhandigt de politie hem een BGV (bevel om het grondgebied te verlaten):

"The police was like 'go, go, go, go··· it doesn't matter how, just go."

Dit traumatiserend voorval verandert met andere woorden niets concreet aan zijn huisvestings- of verblijfssituatie. Hij blijft zwaar getraumatiseerd achter en keert terug naar een leven dat schippert tussen dakloosheid en thuisloosheid.

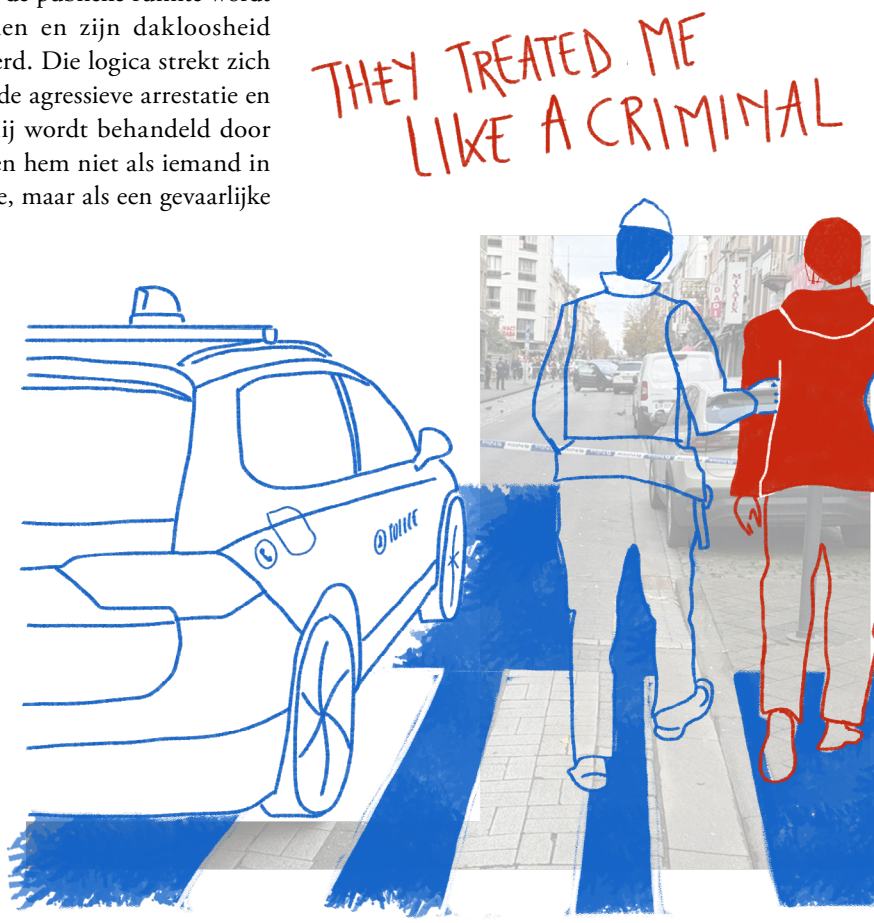

Fig. 50. Andy wordt opgepakt door de politie.

Na vier jaar in België komt er in de nasleep van de COVID-periode een drastische verandering in Andy's leven en huisvestingssituatie. Hij komt in contact met een hulporganisatie.

Ontmoeting met een hulporganisatie

Andy leert hulporganisatie Alias kennen in een sauna, waar ze op dat moment vrijwillige bloedtesten aan het uitvoeren zijn.

"They asked me if I want to be tested, and I say yes. This was my first contact with them. That day, they invited me to go there (naar het inloopmoment van Alias in het Rainbow House in Brussel)."

Hij ging zelf niet actief naar op zoek naar een hulporganisatie, maar doordat hij reeds in een bepaalde kring (queer sekswerkers, clubs, sauna's) circuleert, komt hij per toeval met hen in contact.

Alias is een hulporganisatie die queer mannen en transpersonen die betrokken zijn bij sekswerk ondersteunt, door de toegang tot gezondheidszorg, rechten, huisvesting en zorg voor hen te bevorderen (Alias, s.d.). In de eerste plaats geeft Alias Andy psychosociale en financiële ondersteuning. Hij vertelt dat het tijdens de pandemie erg moeilijk was om aan eten te geraken. Alias verschafte hem vouchers om naar de supermarkt te gaan.

Vanaf dit moment bouwt Andy stilaan een relatie op met de organisatie en heeft hij op relatief regelmatige basis een afspraak met de hulpverleners. De uitzichtloosheid blijft echter aan hem knagen. Finaal beslist hij, in samenspraak met Alias, dat een asielaanvraag indienen voor hem de beste oplossing is. Voor hem voelt het écht als de laatste optie: de enige uitweg voor zijn uitzichtloze situatie.

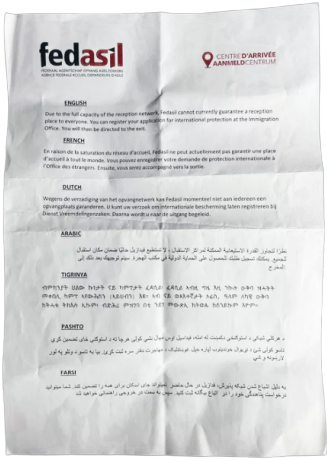
(Gebrek aan) ondersteuning bij de asielaanvraag
FASE 2

Een alleenstaande man...

Ook Andy vertelt, net als Elie, over de asielaanvraag als een ervaring die gepaard gaat met angst en onzekerheid. Hij heeft het ook over de fysieke uitputting van het wachten in de rij aan het Pacheco-gebouw. In tegenstelling tot Elie en Fadil, die relatief snel binnen kunnen, moet hij wachten in de rij voor de alleenstaande mannen. Dat wachten duurt lang, héél lang.

"It was really hard to go there in this day, because I remember that I went there at 4 in the morning and I left there at 5 p.m. It was more than 12 hours, and I was totally alone. [...] It was not easy, because I remember that I sleep there outside and I was waiting, waiting. I was a little bit scared, because we never know if they have some control or something like that inside."

Gezien de slechte fysieke en mentale gezondheid waarin Andy zich op dit moment bevindt, was het aanschuiven in de rij eens zo vermoeiend, en slaapt hij. Hij voelt zich bovendien onveilig, omdat hij alleen is en uit zijn vertrouwde (buiten) omgeving. Daarnaast heeft het voorval met de politie duidelijk sporen nagelaten. Hij is bang van alle vormen van politie-interventies of mogelijke andere controles.

fedasil

CENTRE D'ARRIVÉE
AANMELDCENTRUM

ENGLISH

Due to the full capacity of the reception network, Fedasil cannot currently guarantee a reception place to everyone. You can register your application for international protection at the Immigration Office. You will then be directed to the exit.

FRENCH

En raison de la saturation du réseau d'accueil, Fedasil ne peut actuellement pas garantir une place d'accueil à tout le monde. Vous pouvez enregistrer votre demande de protection internationale à l'Office des étrangers. Ensuite, vous serez acheminé(e) vers la sortie.

DUTCH

Wegens de verzadiging van het opvangnetwerk kan Fedasil momenteel niet aan iedereen een opvangplaats garanderen. U kunt uw verzoek om internationale bescherming laten registreren bij Dienst Vreemdelingenzaken. Daarna wordt u naar de uitgang begeleid.

ARABIC

TIGRINYA

PASHTO

FARSI

Fig. 1. Het document dat mensen meekrijgen wanneer hun opvang wordt geweigerd. Andy kreeg dit niet mee.

zonder verblijf of informatie.

Eens binnen dient hij zijn asielaanvraag in, op grond van vervolging omwille van zijn seksualiteit in zijn thuisland Brazilië. Wanneer het verzoek na dertien lange uren eindelijk is ingediend, vragen de medewerkers of hij een plaats heeft om te verblijven.

"I remember that they were still asking that if I have a place to live. And I said: 'no, I don't have a place to live. I'm sleeping here, there, everywhere. Really everywhere.'"

Ondanks dit antwoord, wordt hij toch de deur gewezen. Hij ontvangt één document: zijn annex 26, zelfs geen document waarop staat dat hij geen opvangplaats toegewezen krijgt, of met andere informatie over mogelijke hulpinstanties of -organisaties. Andere asielzoekers ontvingen dat wel (Macken & Temmerman, 2024). Deze staat van onwetendheid en hulpeloosheid is eens zo groot in zijn geval, omdat hij door zijn slechte mentale toestand, waarin zijn verslaving een grote rol speelt, niet in staat is om zelf actief naar oplossingen te zoeken.

Andy staat door dit gebrek aan informatie en hulp geen enkele stap dichter bij een mogelijke huisvestingsoplossing. Meer nog, hij mist aanvankelijk belangrijke informatie over zijn procedure en de mogelijke tussentijdse stappen, doordat hij de annex 26 in het Nederlands ontving, terwijl hij relatief vlot Frans spreekt.

"When I left at Pacheco, they gave me just one paper. No place to stay. And the document: the annex 26, everything was written in... Nederlands. So it was not in French."

Er zit voor Andy niets anders op dan terug te keren naar zijn meer vertrouwde plekken in de stad, om daar in dakloosheid verder te leven.

Je kan het niet alleen.

Tijdens de asielprocedure speelt de vzw Alias een meervoudige rol. Ten eerste vertelt Andy dat Alias heel praktische hulp verleent. Zo helpt een medewerker om zijn Nederlandse annex 26 te vertalen, en legt die hem uit wat het document juist betekent.

Daarnaast geeft de organisatie hem ook andere informatie over de procedure en mogelijke steun. Zo vertelt de sociale assistent hem dat hij, nu hij een asielaanvraag heeft ingediend, aanspraak maakt op medische en psychologische hulpverlening, iets dat gezien de slechte lichamelijke en mentale toestand van Andy meer dan welgekomen is. In die zin biedt het indienen van de asielprocedure een tijdelijke verbetering van Andy's levensomstandigheden, iets wat Alias op voorhand al had aangehaald als reden om dat ook effectief te doen.

"During this time that I was living this week, I had a really big problem with my teeth. I lost almost half of my teeth. So I was really, really painful. With access to this I could have access to the doctor or dentist. So I really enjoy of this time for taking care about myself, because I was really, really needed. And before of this, also, I was really personal for one depression, so it was really complicated to face all these."

Maar Andy bouwt ook een vriendschapsband op met zijn sociale assistent van Alias. Die gaf hem moed en veerkracht, en ondersteunde hem met een persoonlijke aanpak. Hij was er voor hem, ook om af en toe gewoon een babbeltje te doen.

"I couldn't make alone... In a time like this, you think that you can do everything alone, but you cannot. You really, really need people around to help you."

Andy vertelt aan de sociale werkers dat hij geen huisvesting heeft gekregen via Fedasil. Van een wachtlijst weet hij ook niets af.

Op dit moment zet Alias haar netwerk in, en brengen ze Andy in contact met een vzw die huisvestig voorziet voor mensen zonder verblijfsplek, een 'sociaal huis'. "Victory", zo vertelt hij. Vanaf dat moment kiest hij ervoor, hoe moeilijk ook, om geen drugs meer te nemen. Hij keert daarom niet terug naar kennissen waarbij hij soms verblijft. Een week na zijn asielaanvraag, die Andy op straat doorbrengt, gaat hij samen met de sociale werker naar het huis.

Andy en ik reflecteren over die grote verandering in zijn leven. Ondanks dat hij dacht dat hij door de asielaanvraag ondersteuning, een vorm van rust en (tijdelijke) huisvesting zou vinden, laat het opvangsysteem hem in de steek. Het is het contact met en de hulp van Alias die de grote verandering in Andy's leven teweeg brengt. Toch komt ook dat niet vanzelf. Hij vertelt over zijn eigen inbreng, over de moeilijkheid om 'te weten wat te doen' en de drempel om effectief hulp te zoeken.

"I was living on the street for so many years, so I didn't have the notion that a project like this for people like me exists. Sometimes people judge me: you are there on the street, you don't do anything... You always have to do something, but they never say what exactly I should do,

where exactly I should go. But I understand in a way, because a part of the solution should also come from yourself. Because if I didn't ask for help, if I didn't go and look for a person who has information, then how am I'm going to find solutions?"

Een langdurige oplossing: een *community-based* leven

FASE "3"

Het huis waar Andy terecht kan is een solidaire plek die huisvesting biedt aan mensen die slachtoffer zijn van economische, raciale, sociale patriarchale of heteronormatieve ongelijkheid. Het project heeft als doen de bewoners (zowel queer als niet queer) stabiliteit te bieden op langere termijn, en stelt gemeenschapvorming centraal. In die zin is het anders dan de opvang in Marie Curie via Rainbow Refugeee Committee, die queer asielzoekers vooral van acute noodopvang voor korte termijn voorziet.

Na de lange periode dak- en thuisloosheid, beschrijft hij zijn intrek in het huis als het begin van zijn herstel. Het heeft hem zijn waardigheid terug gegeven. Het is een plek waar hij (h)erkend wordt als mens.

"You need a place where you can sleep to have something like dignity. Staying here gave me my dignity back."

Andy en ik hebben het tijdens ons gesprek uitgebreid over de rol en het belang van het huis in zijn leven. Maar ook daar wordt hij geconfronteerd met uitdagingen. In wat volgt hoor je Andy's verhaal over zijn leven in community, maar ook zijn nood aan afzondering en zijn zoektocht naar *purpose*.

Tijdens de eerste periode in het huis ervaart Andy het samenwonen en samenleven als overweldigend en vervreemdend. Na een lange periode van dak- en thuisloosheid, waarin hij grotendeels alleen was en weinig stabiel sociaal contact had, wordt hij plots geconfronteerd met een omgeving waarin hij voortdurend omringd is door anderen. Hij voelt zich erg bekeken, ongemakkelijk en onzeker in sociale situaties. In eerste instantie zoekt hij afzondering op en spendeert hij veel tijd op zijn kamer, die hij deelt met twee andere bewoners.

Hij vertelt ook hoe de sociale contacten met de medebewoners in die eerste periode aanvoelden als een soort test, alsof hij zich tegenover hen moet bewijzen om daar te kunnen wonen. Hij internaliseert op dit moment nog erg een gevoel en idee dat hij dit verblijf niet helemaal verdient.

Geleidelijk ontstaat er een verschuiving. Door herhaaldelijke, vaak kleine interacties begint Andy zich stilaan meer op zijn gemak te voelen. Deze alledaagse socialiteit speelt zich af in informele en vaak vluchtige momenten: spontane ontmoetingen, samen eten of elkaar tegenkomen in gedeelde ruimtes.

Toch blijft die constante socialiteit ook dan intens. Door de continue aanwezigheid van anderen voelt Andy sociale druk en de verplichting om voortdurend betrokken te zijn in het leven van de anderen in het huis, ookal heeft hij hier vaak geen mentale ruimte voor.

"In my perfect day there would be nobody, just for one day. No noise, no slamming of the doors, no one talking... because every day, there's a lot of people in the house. There is no rest."

Fig. 51. Andy trekt zich terug in zijn kamer. De mezzanine is zijn ruimte, zijn *safe haven*.

Daarom spendeert hij ook na die eerste moeilijke periode regelmatig nog veel tijd door in zijn kamer, want hier kan hij die sociale interacties beter inschatten en beheren.

Een kamer delen met z'n drieën.

In het sociaal huis waar Andy woont, leven elf mensen samen. Er zijn vijf individuele kamers, en twee gedeelde kamers: een voor mensen die zich identificeren als man, en een voor mensen die zich identificeren als vrouw. De kamers zijn dus gegendered. Andy slaapt in de gedeelde kamer voor mannen, samen met twee anderen.

Hij vertelt over de manieren waarop hij en zijn kamergenoten samenleven in de kamer en hoe ze impliciet rekening houden met elkaar. Zo stemmen Andy en zijn *roommates* hun dagelijkse ritmes (onbewust) af op elkaar. Ze gaan alle drie ongeveer rond dezelfde tijd slapen, waardoor ze hier zelden of nooit conflicten over hebben.

"We always sleep at the same time. Before midnight we are always sleeping, so we don't have the problems. That's nice."

Opvallend is dat deze coördinatie vooral impliciet gebeurt. Het is geen vaste afspraak en er wordt zelden over gecommuniceerd. Andy vertelt dat dat gewoon vanzelf gaat.

Daarnaast hebben de drie kamergenoten een ruimtelijke opdeling in de kamer. Andy slaapt op een mezzanine, waardoor dat plekje in de hoogte enkel van hem is. Hij waardeert het, omdat deze fysieke afscheiding hem meer privacy geeft. Dat heeft hij nodig omdat hij moeilijk echte rust en afzondering kan vinden in een huis met tien anderen. Ook vertelt hij dat hij dat kleine plekje een beetje heeft ingericht met zijn persoonlijke spullen.

Ook spelen de ruimtelijke opdeling en de sociale verhoudingen samen een rol in de kamer. De kamergenoten respecteren elkaars ruimte en delen die organisatorisch in. Het 'gelijkvloers' (onder de mezzanine) is van de andere twee kamergenoten, dus daar laat Andy geen spullen slingeren. Andy vertelt bovendien dat hij en zijn kamergenoten alle drie best ordelijk zijn, wat potentiële conflicten vermindert.

Tot slot medieert Andy impliciet zijn vriendschapsrelatie met zijn kamergenoten. Hoewel hij spreekt over een nice relationship, benadrukt hij ook een zekere terughoudendheid. Hij is vriendelijk en respectvol, maar houdt een zekere emotionele afstand tegenover hen. Het vertrouwen is dus niet vanzelfsprekend. Deze houding is een gevolg van eerdere ervaringen met andere mensen in het huis, vertelt Andy:

"With the time I get a little bit scared of people. Sometimes they put a mask and they change everything."

Dat heeft te maken met Andy's queerness. Ookal is het huis - als organisatie - expliciet ondersteunend voor queer personenen en willen ze een omgeving zonder discriminatie creëren, toch is de realiteit voor Andy niet altijd zo rooskleurig.

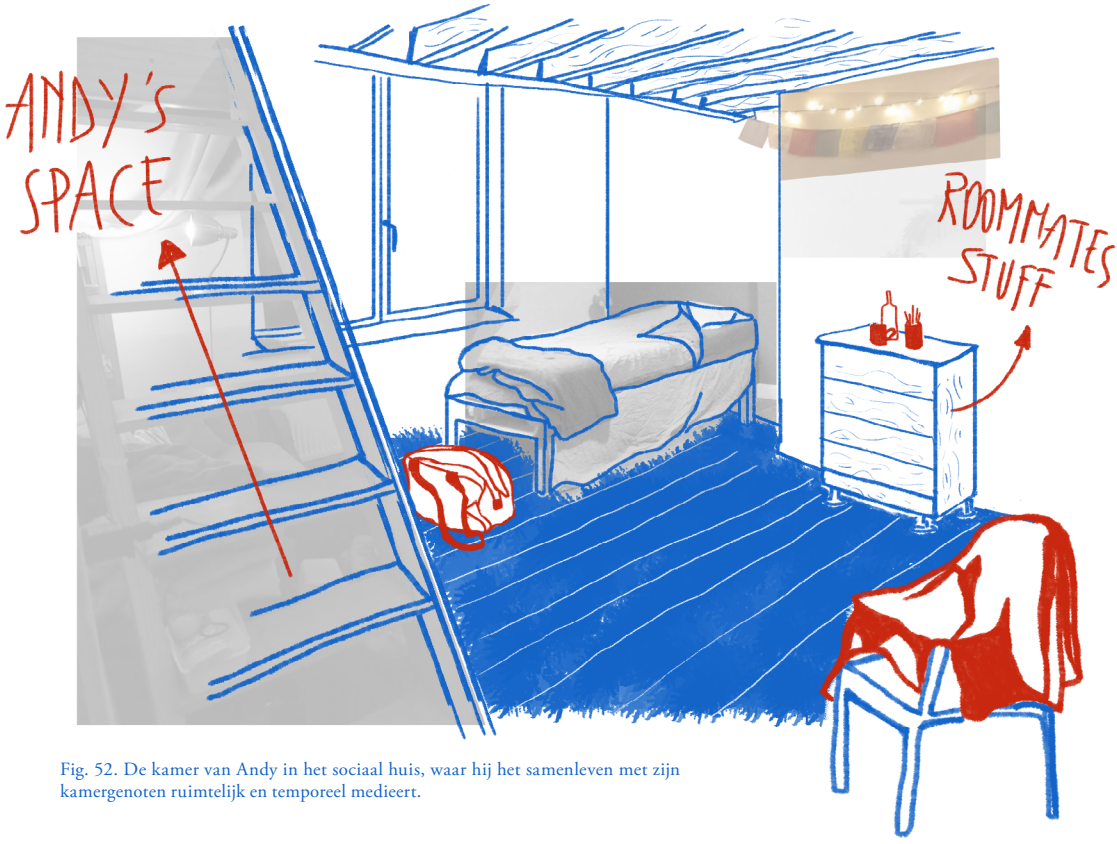

Fig. 52. De kamer van Andy in het sociaal huis, waar hij het samenleven met zijn kamergenoten ruimtelijk en temporeel medieert.

Mag ik hier queer zijn?

Het sociaal huis brengt zowel mensen samen die zich identificeren als queer als niet-queer. Andy vertelt over het samenleven in de eerste periode in het huis, waarin er ongeveer even veel queer als niet-queer bewoners waren:

"When I was there the first year, we were like a half, half: half LGBTQ people and half straight people. In this time, it was quite easy to actually live together."

Met meer queer mensen ontstaat er een context waarin Andy zich minder hoeft te verbergen. Hij vertelt erover dat hij *proudly queer* is en zich gesteund en omringd voelt in het huis en door zijn (queer) medebewoners. Hij verwijst ernaar als "my community", waar hij actief deel van uit wil maken. In het dagelijkse leven uit zich dat in ontspannen momenten in de gemeenschappelijke ruimte, met lange gesprekken, muziek en "queer jokes". Maar die *proudness* gaat ook verder dan dat. Hij organiseert elk jaar samen met de vzw van het huis en de andere queer bewoners *fundraising* feestjes met dragoptredens en een uitgesproken queer vibe.

Toch leidt die combinatie van queer en niet-queer mensen niet vanzelfsprekend tot een volledig veilige omgeving.

"There are much more straight people now, it makes it harder to live in the house. The last few weeks, we are having a really big problem with one guy that is living in the house. He is straight and he is agressive."

Andy vertelt over zijn ervaringen met een van de bewoners, een cisgender heteroseksule man die in de kamer boven hem verblijft. Hij voelde zich al lang onveilig bij deze persoon door zijn niet-tolerante houding, maar recent deed er zich een concreet voorval van fysieke en verbale discriminatie voor.

Fig. 53. Gemeenschap en samenkomstmomenten in het soci

aal huis.

"He was really agressive with me there in the house. He intimidated me and he told me things really that hurt me about of my sexuality. It's scary and sad. But what makes me feel more sad is that he did all this and he continues to be there, you know? He's still there in the house."

Andy probeert hem nu zo veel mogelijk te vermijden in de gemeenschappelijke ruimtes. Hierdoor spendeert hij wederom meer tijd in zijn kamer óf buitenshuis. Hij zocht ook contact met de vrijwilligers van de organisatie en meldde het voorval. Opmerkelijk is dat de organisatie hier wel kritisch tegenover staat en met de man in gesprek is gegaan, maar hem niet uit het huis hebben gezet. Andy betreurt dat.

In het verleden is dat wél al eens gebeurd: een bewoner werd uit het huis gezet na geweldadig gedrag tegenover medebewoners. Felix, een vrijwilliger bij de organisatie vertelt dat de omvang met incidenten - vanuit homofobische insteek of niet - altijd moeilijk zijn om mee om te gaan. In het sociaal huis is dialoog de voornaamste manier van conflictbemiddeling.

Autonomie en *a sense of purpose*

Dat dialoog centraal staat, past in de bredere doelstelling van het huis. De bewoners zijn autonoom en hebben in tegenstellling tot institutionele collectieve opvangcentra geen strenge regels zoals avondklokken, de verplichting om in het huis te slapen of regels over het gebruik van de keuken.

"This is a house different then the others. You could go and you could go out when you want. You have your own key."

Daarnaast hebben ze ook een groot beslissingrecht in het huis, wat Andy erg appreciëert. De meeste beslissingen gebeuren tijdens de wekelijkse meetings en op basis van stemmingen. De organisatie is hierbij enerzijds een mediërend orgaan in de beslissingsvorming, en anderzijds een evenwaardige stemgerechtigde.

Voor hem zijn de wekelijkse meetings, waarin zowel het dagelijkse reilen en zeilen van het huis als de aankomende activiteiten en speciale gelegenheden worden besproken, echter meer dan dat. Ze zijn een manier om zichzelf te ontdekken, om verbinding te zoeken met de andere bewoners en om een *sense of purpose* te voelen.

"Useful, that was this feeling that I was feeling: when you are useful for something... Because I really, really love it, to do everything: the meetings, the projects... And day by day, I feel more confident with myself and to talk with people."

Hij vertelt dat hij zich door zijn inzet in het huis voor het eerst in lange tijd terug nuttig begint te voelen. 'Zich nuttig voelen' gebeurt voornamelijk door zijn interactie met anderen, door actieve participatie. Het is een wederkerig proces tussen het huis (als organisatie), de medebewoners en Andy zelf. Door zichzelf nuttig te voelen krijgt hij weer vooruitzichten in zijn leven.

Ook buiten het huis vindt Andy stilaan zijn *sense of purpose* terug. Hij besluit om verschillende lessen te volgen en zich aan te sluiten bij creatieve verenigingen. Hij volgt Franse les, zit in een toneelvereniging en werkt voor een vrije radio. In het weekend werkt hij als kuisman. Daarnaast zet hij zich als vrijwilliger in voor Alias en het Rainbow House. Ook die zaken geven hem het gevoel van *useful* te zijn, niet alleen voor zichzelf, maar ook voor zijn *community* en de bredere maatschappij.

De zoeken van queer *community* heeft hem op moeilijke momenten een overlevingsstrategie geboden, en ook nu ziet Andy dat nog zo. Hoewel hij de *community* in die praktische zin minder nodig heeft - hij heeft nu een plek om te wonen - vindt hij er steun, vriendschap en een *sense of purpose*. Hoewel het sociaal huis daar een ambigue factor in is - waar queerness zowel gevierd wordt als geviseerd kan worden - heeft het hem de solide basis gegeven om nieuwe connecties aan te gaan en zichzelf opnieuw te leren kennen.

Hoewel Andy niet goed weet hoe zijn toekomst eruit ziet en zijn vooruitzichten nog altijd onzeker zijn, ziet zijn heden er heel anders uit dan voordien. Ik sluit deze narratieve vertelling af met een blik van Andy op zijn leven vandaag.

"I find myself in a difficult time again, but completely different then before. Because comparing it to before, I have a place to live, I have people around me, people that are really cool. So even if I don't have my carte d'identité, even if I don't know what's going to be tomorrow, even though I'm always a little bit anxious and scared. [...] I live hard, because you never know what can happen."

HOOFDSTUK 3
NORMEN IN DE PRAKTIJK
ervaringen en stategieën van queer asielzoekers

Het empirische hoofdstuk toont hoe de ***housing pathways*** van queer asielzoekers erg verschillend kunnen zijn en hun ervaringen sterk uiteenlopen, en dat in de verschillende fases. Zo krijgt alleenstaande man Andy géén opvang na registratie bij de DVZ, terwijl het koppel Elie en Fadil dat wél krijgt. Ook in de getuigenissen van de participanten van de focusgroep merken we significante verschillen in hun trajecten. De *pathways* zijn, zoals Beeckmans en Geldof (2022) argumenteren, *interrupted*, maar we kunnen de vijf fases niet zo eenduidig onderscheiden.

Toch herkennen we overeenkomende tendensen. Om de invloeden van de normen op de *housing pathways* te onderzoeken, werd het empirisch materiaal geanalyseerd op vlak van de **projectie** van normatieve assumpties (door institutionele en andere actoren), de concrete **ervaringen** daarvan door queer asielzoekers in hun trajecten en de **negotiatie** van die normen door queer asielzoekers zelf.

Een centrale hypothese die volgde uit de discoursanalyse (projectie) is dat homoseksuele mannelijke asielzoekers zich in een soort 'non-positie' bevinden binnen de *deservingness*-logica: ze vallen noch duidelijk binnen categorieën van kwetsbaarheid, noch volledig daarbuiten - waardoor ze in meer of mindere mate steun en opvang verdienen (Fig. 36). Deel van de analyse bekijkt of de participanten in de praktijk effectief soms als 'man', soms als 'kwetsbaar', en soms als 'queer' worden behandeld, door welke actoren dat gebeurd en wat dat dan betekent voor hun trajecten en dagelijkse ervaringen.

Daarnaast kijkt de analyse naar manieren waarop queer asielzoekers de cis-heteronormen zelf negotiëren en hoe ze hun queerness al dan niet (bewust) belichamen. De getuigenissen van de participanten tonen hoe ze soms wél en soms niet uit de kast komen, maar ook hoe we de *coming out* niet mogen herleiden naar een simpel binair en 'letterlijk gegeven. Queer asielzoekers passen uiteenlopende strategieën toe om toegang tot opvang te krijgen, om in de mate van het nodige controle te krijgen over hun kwetsbaarheid en om hun dagelijkse leven in verschillende opvangvormen leefbaar te maken. Die strategieën hebben te maken met **de manier waarop men queerness (on)zichtbaar maakt**.

Op een theoretisch niveau komen deze stellingen overeen met Butlers (1997) concept van **subjectivering**: macht werkt niet alleen via onderwerping aan normen, maar ook door de manier waarop ze worden geïnternaliseerd en eventueel herwerkt door mensen zelf. **In die zin beschouwt dit laatste hoofdstuk hoe queer asielzoekers niet alleen een *misfit* zijn tegenover het asielbeleid** *(ze zijn onderworpen aan normatieve regulering en bevinden zich daardoor in een 'non-positie')*, **maar ook hoe ze de normen kunnen uitdagen** *(ze negotiëren de normen zelf)* (Luibhéid, 2008; Butler, 1997, 2007).

Ik bespreek de bovengenoemde stellingen op drie niveaus die we kunnen onderscheiden in de *housing pathways* :

1. (toegang tot) institutionele opvang
2. alternatieve huisvestingsroutes (via hulporganisaties en informele netwerken)
3. dagelijkse praktijken van *homemaking* (in queer specifieke en niet-queerspecifieke opvang)

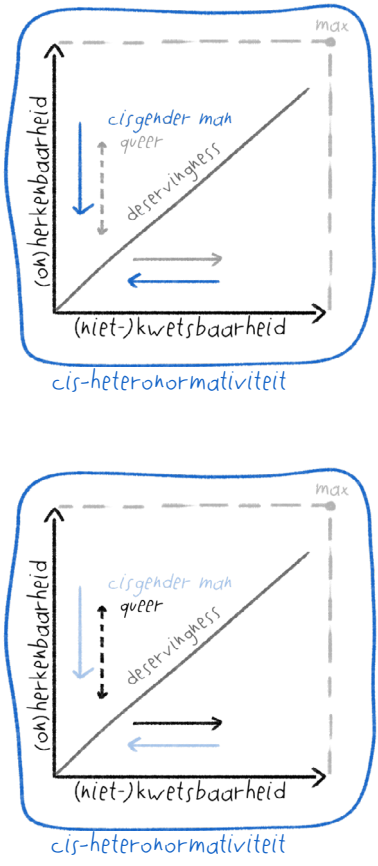

Fig. 36. Non-positie van homoseksuele mannelijke asielzoekers.

1. NORMATIVITEIT IN (TOEGANG TOT) INSTITUTIONELE OPVANG 175
1.1 Categorisering op basis van gezinsstatus 176
1.2 (Niet-)kwetsbaarheden en uitzonderingslogica 178
1.3 Paradoxale zelfredzaamheid en afhankelijkheid 180

2. ALTERNATIEVE ROUTES 183
2.1 Opvang via hulporganisaties 184
2.2 Opvang via queer informele netwerken 186

3. NORMATIEVE ASSUMPTIES NEGOTIËREN IN DAGELIJKSE PRAKTIJKEN VAN HOMEMAKING 189
3.1 Assimilatie 191
3.2 Ruimtelijk mediëren van (on)herkenbaarheid 195
3.3 Verzet 203

1. NORMATIVITEIT IN (TOEGANG TOT) INSTITUTIONELE OPVANG

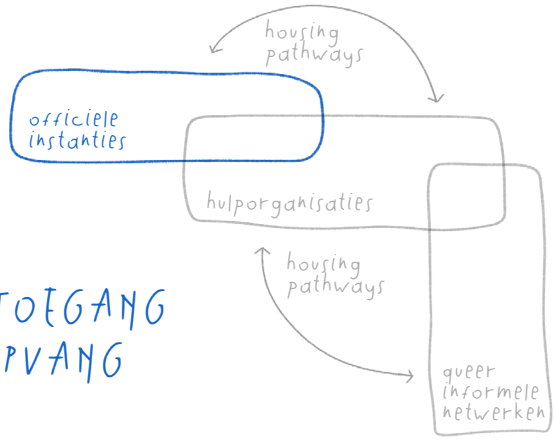

Fig. 55. Actoren in de *housing pathways*.

Het meest fundamentele moment in de *housing pathways* die deze thesis belicht, is het moment waarin de asielzoeker - door asiel aan te vragen - overgaat van informele huisvesting in de eerste dagen (fase 1) naar institutionele huisvesting (of ondersteuning) waarop die wettelijk recht heeft (fase 2 en verder). In het licht van de maatregel van 2023 die de opvang van alleenstaande mannelijke asielzoekers beperkt, is het verloop van deze fases vaak onderbroken.

Ik focus in een eerste reeks inzichten op de ervaringen van homoseksuele asielzoekers in de (toegang tot) institutionele opvang. Zij ervaren regulering en categorisering die we kunnen toeschrijven aan gezinsstatus (1), kwetsbaarheidsassumpties (2) en een paradoxale zelfredzaamheid en afhankelijkheid (3).

1.1 Categorisering op basis van gender en gezinsstatus als initiële toegangspoort voor opvang

De empirische bevindingen tonen dat de **voorrangsregulering**, waarbij gezinnen systematisch prioriteit krijgen ten opzichte van alleenstaande mannen, **ook voorkomt in de ervaringen van de queer participanten**, hoewel geen van hen tot een klassiek nucleair gezin behoort. Gezien de beperkte omvang van de participantengroep is het moeilijk om algemene conclusies te trekken (met slechts één koppel, en geen van de participanten heeft kinderen). Toch suggereert de discrepantie in de ervaringen van de participanten dat, eerder dan queerness of een medische kwetsbaarheid, **gender en gezinsstatus de initiële toegangspoort tot de toekenning van opvang** is.

Deze normatieve ordening wordt namelijk zichtbaar in de vroegste fase van het asieltraject: bij de **rij-verdeling aan de DVZ**. Hier worden asielzoekers reeds gecategoriseerd op basis van gender en gezinsstatus, wat hun onmiddellijke verdere behandeling beïnvloedt. Zo wordt Elie, samen met zijn partner Fadil, ingedeeld bij de rij voor gezinnen omdat ze een koppel zijn, terwijl Andy wordt doorverwezen naar de rij voor alleenstaande mannen. Deze opdeling heeft directe gevolgen voor de **snelheid van hun aanvraagprocedure**: waar Elie en Fadil relatief snel worden geholpen, wordt Andy geconfronteerd met extreem lange wachttijden. Dit verschil komt scherp naar voren in hun getuigenissen:

> "They put us on the family side and we entered quickly. We did not wait a lot... They will let pass 20 families, and like seven single men." (Elie, 2/04/2026)

> "It was really hard for me that day, because I remember that I went there at 4 in the morning and I left there at 5 PM. It was more than 12 hours and I was totally alone." (Andy, 5/05/2026)

Hoewel deze verschillen al op een significante manier tonen hoe gender en gezinsstatus een rol speelt, komt het meest fundamentele verschil voor in de vraag of iemand al dan niet **opvang krijgt na de aanvraag**. M. (een participant van de focusgroep) getuigt dat hij, net als Andy, geen opvang kreeg nadat hij aanschoof in de rij voor alleenstaande mannen. Ze dienden allebei hun asielaanvraag in op grond van hun seksuele oriëntatie (focusgroep, 25/02/2026; interview met Andy, 5/05/2026).

Daartegenover staat het traject van het koppel Elie en Fadil, die hun aanvraag ook indienen omwille van hun seksuele oriëntatie. Zij ervaren wel kortstondige uitsluiting (ze worden verzocht na het weekend terug te komen naar de Dispatching-dienst van Fedasil), maar ze behouden hun perspectief op opvang en kunnen tijdelijk terugvallen op het hun verblijf bij een kennis. Dat verschilt duidelijk van de situatie van Andy en M., die niet worden uitgenodigd voor een 'terugkom-moment' bij Fedasil en bovendien

geen plek hebben om (tijdelijk) naar terug te keren (focusgroep, 25/12/2026; interview met Andy, 5/05/2026).

Ook een andere participant getuigt over een vergelijkbare normatieve prioritering van gezinnen. Ze verbleef tijdelijk in noodopvangcentrum, maar werd daar na een maand buitengezet omdat de kamers bestemd waren voor families en ze geen kinderen heeft (focusgroep, 25/12/2026). Hoewel zij een alleenstaande queer vrouw is (en geen alleenstaande man), komt de voorrang van gezinnen met kinderen in deze getuigenis enorm duidelijk naar voren.

Tegelijk blijft de **rol van queerness** in deze logica ambigue. Het koppel Elie en Fadil wordt in de praktijk en administratief onder de categorie 'gezin' geplaatst, maar hun gezinsvorm wijkt af van normatieve assumpties over het kerngezin. Dit suggereert dat queerness niet noodzakelijk een belemmering vormt binnen deze categorisering, maar ook niet expliciet als bepalende factor naar voren komt.

Daarnaast is het opvallend dat de prioritering van een queer koppel van cisgender mannen misschien wel een verbastering is van de gezinsprioritering, maar niet overeenkomt met de **reproductieve focus** (Carastathis & Tsilimpounidi, 2018). Dit zou eventueel te maken kunnen hebben met het feit dat homoseksuele koppels minder worden geassocieerd met gezinshereniging, en daardoor mogelijk ontsnappen aan de negatieve stereotypen die hierover vooral op cisgender alleenstaande mannelijke asielzoekers worden geprojecteerd. De negatieve bias tegenover alleenstaande mannen in de context van gezinshereniging ("ze laten hun familie massaal overkomen") staat bovendien op gespannen voet met de normatieve centralisering van kerngezinnen (zoals besproken in de discoursanalyse). Echter heb ik deze bias niet uitdrukkelijk teruggevonden in het discours over de maatregel van 2023. Daarom kan ik er geen conclusies over trekken.

1.2 (Niet-)kwetsbaarheden en uitzonderingslogica

Een tweede centrale norm die de toewijzing van opvang structureert, is **kwetsbaarheid**. Hoewel alleenstaande mannen in het discours doorgaans voorgesteld worden als weerbaar, tonen de data het tegenovergestelde. De participanten getuigen van fysieke kwetsbaarheid (dakloosheid, uitputting, ziektes) en ernstige mentale kwetsbaarheid (angst, onwetendheid, verwarring, eenzaamheid, gebrek aan iemand die je kan vertrouwen, uitzichtloosheid, depressie), zeker in de periode dat ze geen opvang hebben en op straat moeten slapen (interview met Andy, 5/05/2026; focusgroep, 25/02/2026; interview met Broos, verpleger bij Fedasil, 4/12/2025).

> "You don't know who you can trust, you don't know where you can go, you don't know what's going to be tomorrow. There is so much insecurity, always." (Andy, 5/05/2026)

Toch wordt kwetsbaarheid bij alleenstaande mannen volgens de discoursanalyse vooral erkend volgens een **uitzonderingslogica**: enkel wanneer die medisch aantoonbaar en ernstig genoeg is. De data ondersteunt deze stelling gedeeltelijk. Kwetsbaarheid wordt zowel vastgesteld bij de DVZ als geëvalueerd bij de dienst Dispatching van Fedasil via de registratie van eventuele 'bijzondere opvangnoden' (Fedasil, 2018, 2016). Deze inschatting gebeurt dus in twee fases en lijkt, na gender en gezinsstatus, een tweede toegangspoort tot opvang te zijn. **De kwetsbaarheidsinschatting bepaalt zowel óf men toegang krijgt tot opvang als in welk type opvang men terechtkomt.**

Zo spendeerde een deelnemer van de focusgroep na zijn aankomt in België enkele dagen op straat. Pas wanneer zijn medische toestand zodanig verslechtert was dat Dispatching hem als 'echt ziek' inschatte en zijn situatie als 'bijzonder urgent' beschouwde, werd hij van straat gehaald en naar het ziekenhuis gebracht (focusgroep, 25/02/2026). Daarna kreeg hij opvang in het Klein Kasteeltje, specifiek op een verdieping met andere queer asielzoekers.

Tegelijk tonen de ervaringen van Andy aan dat lichamelijke kwetsbaarheid op het moment van de asielaanvraag niet altijd tot opvang leidt. Bij zijn applicatieproces van bij de DVZ lijkt er geen oog te zijn geweest voor zijn zeer slechte lichamelijke toestand (uitputting, uithongering, infectie aan zijn tanden), of wordt die althans niet als 'ernstig genoeg' gezien. Hij wordt niet doorverwezen naar Fedasil en terug de straat op gestuurd, ondanks dat hij aangeeft geen plek te hebben om te overnachten (interview met Andy, 5/05/2026).

Tegen die achtergrond wordt het **leesbaar maken van kwetsbaarheid** vooral voor homoseksuele mannen heel belangrijk. De getuigenissen tonen aan dat de participanten naar hun queerness verwijzen als bron van kwetsbaarheid en dat ze dat concreet doen op een manier die past bij het kader dat Fedasil en de DVZ hanteren om kwetsbaarheid te definiëren.

Queerness zien de instanties namelijk vooral als een **individuele vorm van kwetsbaarheid**, die ze koppelen aan narratieven van **slachtofferschap** en vertalen naar administratieve, vaak **medische classificaties.**

Elie negotieert die leesbaarheid. Nadat hij bij de DVZ wordt doorverwezen naar Fedasil, benadrukt hij daar tijdens de intakeprocedure bij Dispatching zijn trauma's, angst en moeilijkheden om samen te leven met andere mensen. Hij koppelt die expliciet aan zijn queerness: zowel als gevolg van vervolging in het land van herkomst, als vanuit angst voor geweld in asielopvang. Zo positioneert Elie zichzelf binnen een herkenbaar narratief van 'queer slachtofferschap' (EASO, 2020). Tegelijk maakt hij, door zijn angst voor fysiek geweld in de opvang te benadrukken, zijn situatie bijna leesbaar als een 'medische' uitzonderingscategorie. Dit leidt tot aangepaste opvang in het asielhotel, waar hij en zijn partner minder contact hebben met andere asielzoekers dan in een grootschalig collectief centrum.

Door een complexe en relationele ervaring te vertalen naar een register van slachtofferschap enerzijds, en een medisch register anderzijds, wordt de situatie hanteerbaar binnen de **administratieve categorieën en labels** die de medewerker van Fedasil kan aanduiden op het registratieformulier (Fedasil, 2016, 2018; interview met Broos, verpleger bij Fedasil, 4/12/2025). Er lijkt dus veel af te hangen van de manier waarop de asielzoeker zelf zijn kwetsbaarheid voorstelt en hoe hij zijn **verhaal** kan **afstemmen met bestaande normen over wat als kwetsbaar wordt beschouwd en wat niet**. Dat deze logica breder werkt, blijkt communicatie met een medewerker van Vluchtelingenwerk Vlaanderen, die aanhaalt dat sommige niet-queer mannen zich zelfs als queer voorstellen om de kans dat ze opvang krijgen te vergroten (persoonlijke communicatie, medewerker van Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 17/10/2025).

1.3 Paradoxale zelfredzaamheid en afhankelijkheid

Een derde normatieve assumptie over 'mannen' die de discoursanalyse blootlegt, is de assumptie dat mannen zelfredzaam, zelfstandig of autonoom zijn. Ze kunnen hun plan trekken en zullen zelf wel voor oplossingen zorgen.

Uit de getuigenissen van de participanten blijkt dat de zelfredzaamsassumptie als derde norm een rol speelt in de toegang tot opvang van (queer) asielzoekers, en in het geval van de data: vooral bij homoseksuele asielzoekers. Wanneer ze uitgesloten worden van de opvang, kunnen we spreken van een directe responsabilisering. Zo krijgen Andy en M. bij hun asielaanvraag geen opvang en worden ze geacht zelf in hun basisnoden te voorzien. Ook later in de trajecten komt dat terug, bijvoorbeeld bij disrupties zoals de Dublin-periode.

De participanten verwijzen naar twee terugkomende **obstakels** op die momenten van acute responsabilisering, die ze echter soms zelf negotiëren.

Het **gebrek aan financiële middelen** komt naar voren als grootste hindernis om effectief zelfredzaam te zijn. Zo vraag M. tijdens zijn periode op straat naar geld en werkopportuniteiten aan andere asielzoekers die op straat leven, om eten en een gsm-oplader te kunnen kopen (focusgroep, 25/02/2026). Ook voor Elie en Fadil wordt hun noodgedwongen zelfredzaam bemoeilijkt door hun gebrek aan financiële draagkracht, aangezien het budget dat Fedasil hen gaf tijdens de periode in het hotel erg beperkt was (interview met Elie, 17/12/2025). Andy slaagt er na een tijdje in om financiële steun te bekomen via het OCMW. Echter was dat een ingewikkelde procedure die hij – zo vertelt hij – niet tot een goed einde had kunnen brengen als hij geen hulp had gekregen via hulporganisatie Alias en via het sociaal huis waar hij op dat moment al verblijft.

Deze zelfredzaamheidslogica wordt verder versterkt en bemoeilijkt door een **structureel gebrek aan informatie en begeleiding**. Zo ontvangt Andy bijvoorbeeld een Nederlandstalige annex 26, zonder vertaling en zonder verwijzing naar mogelijke vertaalhulp. Hij krijgt bovendien geen enkele informatie van de DVZ over de reden waarom hij geen opvang krijgt en ook geen informatie over mogelijke hulporganisaties voor mensen die op straat leven (interview met Andy, 5/05/2026). Ook Elie getuigt over dat gebrek aan informatie. Hij vertelt dat hij tijdens zijn periode in het hotel er niet op de hoogte was dat hij spullen (zoals hygiëneproducten) kon krijgen via Fedasil (interview met Elie, 4/02/2026). Ook hij beantwoordt deze onwetendheid met zelfredzaamheid en koopt die spullen zelf, maar dat leidt ertoe dat hij het geld niet kan opsparen voor mogelijke noodsituaties (bv. Dublin-periode).

Het financiële en informatie-armoede projecteert dus zelfredzaamheid, maar maakt de asielzoekers eigenlijk vooral afhankelijk van organisaties als Fedasil of van externe hulporganisaties. Dat is tegenstrijdig.

De zelfredzaamheidsverwachting staat bovendien haaks op de manier waarop de asielzoekers worden behandeld als ze wél opvang krijgen via Fedasil. Daar domineert meestal **controle** en **afhankelijkheid**, en wordt hun *agency* om keuzes te maken over hun leven ondermijnd.

Elie beschrijft hoe Fedasil "mensen behandelt als beesten" (Elie, 17/12/2025), doordat de controlelogica zelfs tot de meest banale aspecten van zijn dagelijkse leven doordringt: onaangekondigde kamercontroles, avondklokken en de verplichting om in het opvangcentrum te slapen, ondanks dat hij elders werkt en opvang heeft (en zelfstandigheid probeert op te bouwen) (interview met Elie, 2/04/2026). In die zin wordt de erkenning van zijn kwetsbaarheid niet vertaald in emancipatorische bescherming, maar in een paternalistische vorm van opvang die veiligheid en steun koppelt aan **disciplinering**.

1. NORMATIVITEIT IN (TOEGANG TOT) INSTITUTIONELE OPVANG 175
1.1 Categorisering op basis van gezinsstatus 176
1.2 (Niet-)kwetsbaarheden en uitzonderingslogica 178
1.3 Paradoxale zelfredzaamheid en afhankelijkheid 180

2. ALTERNATIEVE ROUTES 183
2.1 Opvang via hulporganisaties 184
2.2 Opvang via queer informele netwerken 186

3. NORMATIEVE ASSUMPTIES NEGOTIËREN IN DAGELIJKSE PRAKTIJKEN VAN HOMEMAKING 189
3.1 Assimilatie 191
3.2 Ruimtelijk mediëren van (on)herkenbaarheid 195
3.3 Verzet 203

2. ALTERNATIEVE ROUTES

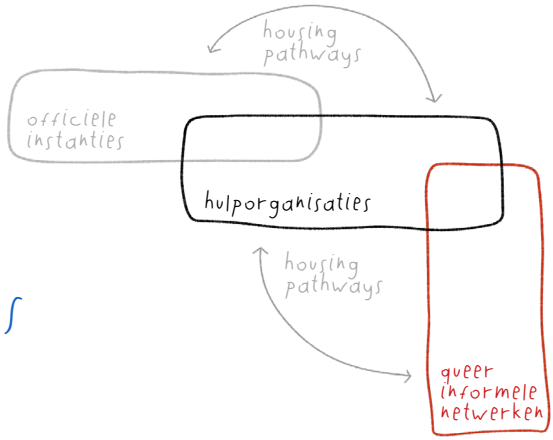

Fig. 55. Actoren in de *housing pathways*.

Naast de opvang via Fedasil, kunnen we twee types huisvestingsoplossingen onderscheiden die op het pad van de participanten komen: huisvesting via (queer) hulporganisaties (1) en huisvesting via de informele netwerken van de asielzoekers zelf (2). Dat gebeurt meestal omdat de opvang via Fedasil onrechtmatig wordt afgewezen of wanneer opvang wegvalt door de Dublin-periode. De twee bijkomende actoren - organisaties en informele netwerken - percipiëren 'queer identiteit', 'queer kwetsbaarheid' en 'queer *deservingness*' op een andere manier dan instanties zoals Fedasil en de DVZ.

In een tweede reeks inzichten bespreek ik hoe de participanten deze twee actoren mobiliseren, hoe ze assumpties van die actoren over hun queerness ervaren en hoe ze die negotiëren om huisvesting (of steun) te bekomen.

2.1 Opvang via hulporganisaties

In tegenstelling tot institutionele actoren, waar queerness voornamelijk vertaald moet worden naar een individueel en medisch register van kwetsbaarheid, laten de getuigenissen van de participanten zien dat queerness tegenover hulporganisaties eerder functioneert als een **collectieve identiteit**. De organisaties zien queer asielzoekers quasi automatisch als een '**groep kwetsbaren**' en spreken hen daarom specifiek aan. Door hun queerness herkenbaar te maken bij deze organisaties krijgen de participanten steun en in sommige gevallen ook opvang, zonder hun kwetsbaarheid expliciet te moeten bewijzen aan de hand van incidenten of trauma's. Echter vraagt dit wel van de queer asielzoekers dat ze uit de kast komen.

Dit gebeurt in de *housing pathways* voornamelijk op momenten dat institutionele instanties tekortschieten, of zelfs schadelijk blijken te zijn. Zo wordt het contact met hulporganisaties vaak gemobiliseerd in fases van het huisvestingstraject waarin de participanten extreme precariteit ervaren, zoals bij Dublin-procedures, bij initiële uitsluiting van opvang of na ervaringen van geweld binnen de opvang van Fedasil (of andere officiële partners).

Elie **legt zelf contact** met hulporganisatie Rainbow Refugee Committee. Dit wordt cruciaal op het moment dat hij en zijn partner door de Dublin-procedure in een fase van extreme huisvestingsonzekerheid komen (interview met Elie, 17/12/2025, 2/04/2026). Rainbow Refugee Committee is op dat moment niet alleen een aanvullende *supporting* actor tijdens hun asieltraject, maar een actieve speler in hun huisvestingstraject door hen op dit onzekere moment opvang te bieden in Marie Curie. Bovendien moet hun kwetsbaarheid tegenover de organisatie niet 'bewezen' worden, maar dient hun queerness (als een collectieve identiteit) bijna automatisch als toegang tot die ondersteuning.

Ook bij Andy zien we dat queerness niet 'bewezen' moet worden, maar dat het specifiek wordt *getarget* door hulporganisaties. Hij raakt in contact met Alias omdat hij zich reeds op plekken en **in cirkels begeeft** waar queer personen, die zich mogelijks in precaire omstandigheden bevinden, samenkomen (sekswerksettings, sauna's, clubs). In die context wordt hij vrij vanzelfsprekend herkend als lid van de doelgroep waarop de organisatie zich richt en wordt hij bijna vanzelf gelezen als mogelijks hulpbehoevend. Naar aanleiding van dit eerste contact neemt Andy zelf initiatief om de relatie met Alias verder uit te bouwen, met als doel zijn ondersteunend netwerk te versterken (interview met Andy, 5/05/2026). Naast financiële en psychosociale ondersteuning treedt de organisatie uiteindelijk ook op in zijn huisvestingstraject op een moment dat Fedasil tekortschiet: wanneer hij geen opvang krijgt na zijn asielaanvraag spreekt Alias haar netwerk aan en kunnen ze huisvesting voor hem regelen in het sociale huis (interview met Andy, 5/05/2026).

Naast zelf contact leggen met organisaties of eerder "toevallig" met hen in contact komen, zijn er soms rechtstreekse **doorverwijzingen** door medewerkers van Fedasil naar de hulporganisaties, meer bepaald op acute momenten waarop queer asielzoekers homofoob geweld of discriminatie meemaken in de collectieve opvang (focusgroep, 25/02/2026; interview met Axel, oprichter Rainbow Refugee Committee, 05/12/2025). T. vertelt bijvoorbeeld dat medebewoners in de collectieve opvang hen geslagen hebben, dat hun persoonlijke spullen in de kamer kapot gemaakt werden en ze hun pride-vlag afgepakten, verscheurden en in de vuilbak gooiden. Hierna namen de medewerkers van het centrum contact op met Rainbow Refugee Committee en kreeg T. een plaats in Marie Curie (focusgroep, 25/02/2026). Dit komt overeen met het argument van Ropianyk en D'Agostino (2021), die stellen dat de zichtbaarheid van queer asielzoekers in het institutionele opvang enerzijds een risico is dat hen mogelijks blootstelt aan discriminatie en geweld, én tegelijk een toegangspoort is om steun (of alternatieve opvang) te krijgen. Tegelijk versterkt dit het vorige argument (deel 1.2, p. 180-181) dat benadrukt dat instanties de kwetsbaarheid van queer personen vooral erkennen op individuele basis – en voornamelijk als er zich incidenten voordoen.

Deze inzichten over de interactie tussen queer asielzoekers en hulporganisaties zijn niet helemaal te veralgemenen, omdat ik in het onderzoek enkel queer asielzoekers sprak die reeds contact hadden met zo'n organisatie. Dit legt ook meteen een beperking van het onderzoek bloot, omdat de ervaringen van queer asielzoekers die zich buiten het netwerk van dit soort organisaties bevinden onderbelicht blijven. Bovendien was het zelfs via déze weg moeilijk om rechtstreeks contact te leggen met mogelijke participanten. De meeste organisaties waarmee ik in contact stond (voornamelijk Le Refuge, maar ook Rainbow Refugee Committee) stellen zich erg beschermend tegenover hun doelgroep en brachten me niet/niet snel met hen in contact (zie ook Hoofdstuk 2 - 2.1, p. 120-121). De kwetsbaarheid en afhankelijkheid van queer asielzoekers wordt dus in bepaalde mate ook vóór hen genegotieerd door de organisaties die hen ondersteunen.

2.2 Opvang via queer informele netwerken

Tot slot zijn **informele netwerken van queer vrienden- en kennissenrelaties** belangrijk in de *housing pathways* van de participanten. Hier speelt vooral onderlinge **solidariteit** tussen mensen een rol. Door de grote afhankelijkheid van anderen in ongeorganiseere verband zijn de oplossingen echter **onzeker** en bijzonder **tijdelijk**.

We merken in het traject van Elie en Fadil dat queer vriendschappen belangrijk zijn in hun huisvestingstraject, en dat voornamelijk in noodsituaties zoals wanneer ze uit het asielhotel worden gezet door de Dublinprocedure. Ze doen in de eerste plaats beroep op hun queer vrienden die ze al maakte in Brussel om tijdelijke opvang te vinden. In een volgende stap spreken die vrienden weer andere vrienden of kennissen aan, om de periode vóórdat ze bij Marie Curie terecht kunnen te overbruggen. In totaal verblijven ze gedurende een korte periode van ca. één maand in drie verschillende appartementen, van zowel dichte vrienden, als via-via-kennissen (interview met Elie, 17/12/2025 & 2/04/2026).

> "This friend know a friend that has a house here. So she spoke to him, telling him: 'We have Lebanese people here that are in the asylum procedure. They are gays.' She is lesbian also and he is gay also. So he told us: 'You are most welcome in my home'." (Elie, 17/12/2025)

Queer zijn lijkt hier de expliciete bron van connectie tussen hen en de *hosts*. Dit toont hoe er niet alleen een bepaalde solidariteit heerst in hun informeel netwerk, maar ook het informeel queer netwerk waarin ze circuleren behoorlijk vertakt is.

Naast die meer expliciete vormen van solidariteit binnen queer netwerken, tonen de ervaringen van Andy hoe dergelijke informele netwerken ook soms **precaire structuren** zijn **om te overleven**. Tijdens zijn periode van dak- en thuisloosheid verblijft hij regelmatig in appartementen van vrienden of kennissen, die hij leert kennen via datingapps of andere contacten binnen queer en sekswerkcircuits. Het informeel queer netwerk waarin Andy zich bevindt, bestaat grotendeels uit personen die zich zelf in instabiele (huisvestings)omstandigheden bevinden en/of die worstelen met problematisch druggebruik. Dit maakt de steun die hij via dit netwerk krijgt niet instabiel en tijdelijk, maar ook best schadelijk. Bovendien hangen sommige kortstondige huisvestingsoplossingen af wederkerigheid: huisvesting in ruil voor seks.

Deze dynamiek toont aan dat queer netwerken niet altijd zo'n 'ideale' veilige gemeenschappen zijn (zoals bij Elie), maar ook kunnen bestaan als **ambigue netwerken waarin solidariteit, wederzijdse afhankelijkheid en kwetsbaarheid samenkomen**. Toegang tot huisvesting is echter in beide gevallen volledig afhankelijk van persoonlijke relaties en daardoor niet stabiel of gegarandeerd.

Tegelijk wordt de herkenbaarheid van queerness binnen deze netwerken op een andere manier gemobiliseerd dan bij organisaties of instanties. Waar queerness bij instanties voorkomt als individueel slachtofferschap en bron voor kwetsbaarheid in een medisch-administratieve categorie en bij hulporganisaties functioneert als een collectieve identiteit, opereert queerness hier eerder als een **relationele basis voor steun of opvang**. De actieve deelname van Elie, Fadil en Andy aan queer sociale circuits, die vaak wel linken hebben met organisaties, maakt hen (hoewel op verschillende manieren) herkenbaar als iemand die 'thuishoort' binnen deze netwerken en zo aanspraak kan maken op tijdelijke (opvang)oplossingen via solidariteit. Die herkenbaarheid is niet vanzelfsprekend, maar het resultaat van '**jezelf (onbewust) inwerken**' in deze netwerken.

1. NORMATIVITEIT IN (TOEGANG TOT) INSTITUTIONELE OPVANG 175
1.1 Categorisering op basis van gezinsstatus 176
1.2 (Niet-)kwetsbaarheden en uitzonderingslogica 178
1.3 Paradoxale zelfredzaamheid en afhankelijkheid 180

2. ALTERNATIEVE ROUTES 183
2.1 Opvang via hulporganisaties 184
2.2 Opvang via queer informele netwerken 186

3. NORMATIEVE ASSUMPTIES NEGOTIËREN IN DAGELIJKSE PRAKTIJKEN VAN HOMEMAKING 189
3.1 Assimilatie 191
3.2 Ruimtelijk mediëren van (on)herkenbaarheid 195
3.3 Verzet 203

3. Normatieve assumpties negotiëren in dagelijkse praktijken van homemaking

In een derde reeks inzichten bespreek ik hoe queer asielzoekers normatieve assumpties negotiëren in dagelijkse praktijken. Dit kunnen we ook wel **copingstrategieën** noemen: de participanten hanteren verschillende strategieën om het leven in asielopvang, of in andere vormen van opvang, leefbaar te maken en/of houden. Die zijn meestal meer situationeel dan de hiervoor beschreven manieren van queerness leesbaar maken om opvang te bekomen via Fedasil, via hulporganisaties of via informele netwerken.

We kunnen drie groepen van copingstrategieën onderscheiden. Twee daarvan komen overeen met Butlers formulering over het omgaan met een *misfit* tussen lichaam en regulering: assimilatie met normen (1) en verzet tegen normen (3) (Butler, 1997). Ik identificeer in het onderzoek ook een derde vorm van negotiëren die specifiek gaat over de relatie tussen lichaam, regulering én ruimte: het ruimtelijk mediëren van (on)herkenbaarheid (2). Via deze copingstrategieën negotiëren de participanten hun eigen kwetsbaarheden door hun queer-herkenbaarheid strategisch, maar meestal uit noodzaak, te beïnvloeden.

Ze raken in dit negotiatieproces (vooral bij het ruimtelijk mediëren (2)) aan de drie vormen van ***home*** volgens Brun en Fábos (2015): ze stellen kleinschalige acties in de opvang (home), relateren daarmee aan hun eigen waarden, gevoelens en identiteit (queerness) (Home) en nemen hierdoor een positie in grootschalige politieke en institutionele ordes in (beleid, normativiteit) (HOME). De copingstrategieën kunnen we daarom begrijpen als vormen van ***homemaking***.

Hoewel ik deze drie categorieën van negotiatietechnieken kan onderscheiden, sta ik er steeds bij stil dat de participantengroep in dit onderzoek relatief klein was en sommige strategieën slechts door één of enkele participanten werden gesteld. Bepaalde technieken kwamen echter duidelijker naar voren en kunnen we dus als meer algemene conclusies beschouwen.

3.1 Assimilatie

Een eerste groep copingstrategieën die het empirische onderzoek blootlegt is 'assimilatie'. Hierbij gaan queer personen zich in hun (dagelijkse) gedragingen schikken naar normatieve verwachtingen om zichzelf in interacties met anderen (bv. medebewoners in de opvang) te beschermen. We onderscheiden drie types assimilatie: queerness letterlijk verbergen *(1)*, queerness impliciet verbergen *(2)* en een 'goede asielzoeker' zijn *(3)*.

1. Queerness letterlijk verbergen

Het letterlijk verbergen van queerness verwijst naar het semantisch verbergen ervan: er bewust voor kiezen om tegen iemand níet vertellen dat je queer bent. Dit passen de participanten toe in contexten waar ze expliciet anders worden behandeld omdat ze queer zijn, maar waarbij hun 'anders zijn' daardoor juist opvalt (bv. een apart verdiep voor queer asielzoekers in een verder niet specifiek queer opvangcentrum). Ze voelen zich in interacties in het nauw gedreven en beschermen zichzelf door vaag te doen over de reden van hun 'andere behandeling' of door beroep te doen op normatieve (familie) constructies om die te verantwoorden.

Hiervan vinden we verschillende voorbeelden terug in de getuigenissen van de participanten.

Zo verbleef M. kort in het Klein Kasteeltje op een verdieping samen met andere queer asielzoekers, terwijl de andere Nigeriaanse asielzoekers elders in het centrum hun kamer hadden. Hij beschrijf hoe hij de reden van zijn kamertoewijzing uit angst verborgen houdt voor de andere Nigeriaanse asielzoekers en hen expres in het ongewisse houdt over de reden waarom hij op die verdieping verblijft (focusgroep, 25/02/2026).

Ook Elie en Fadil verbergen hun queerness om sommige momenten letterlijk. Bij aankomst verblijven ze in het appartement van een kennis die ze kennen via connecties in Libanon. Elie vertelt dat hij expliciet níet vertelt dat Fadil zijn partner is en dat ze hun asielaanvraag indienen op grond van hun seksuele oriëntatie. Dat doet hij uit angst voor repercussies vanuit Libanon, maar óók uit angst om vroegtijdig uit het appartement te worden gezet. Daarnaast worden ze in de rij voor de DVZ aangesproken door een aanschuivend gezin dat hen erop wijst dat deze rij 'voor gezinnen' is. In plaats van te zeggen dat ze een (queer) koppel zijn, kiezen ze ervoor om te zeggen dat ze wel degelijk familie zijn: broers (interview met Elie, 17/12/2025). Ook in het asielhotel passen ze deze strategie toe en beschrijven ze hun relatie tegenover medebewoners met de brede term 'familie' om zichzelf te beschermen (interview met Elie, 2/04/2026).

2. Queerness impliciet verbergen

Een tweede vorm van assimilatie tegenover normatieve assumpties komt voor in de vorm van queerness impliciet verbergen. Hierbij zijn de participanten in hun gedragingen, presentatie of activiteiten voorzichtig om hun queerness niet impliciet (per ongeluk) kenbaar te maken. Zo beschermen ze zichzelf voor mogelijk geweld en discriminatie. Deze strategie komt vooral voor in asielopvang die zich niet specifiek richt op queer asielzoekers, en ook geen 'andere behandeling' voorziet.

Dit vinden we terug in getuigenissen van Elie, die vertelt dat hij in het hotel na lange tijd toch contact zoekt met de medebewoners, maar zijn gedrag en activiteiten met deze mensen wel bewust kiest. Zo speelde hij wel kaartspelletjes met hen, maar zou hij nooit met hen dansen en zingen, ook al doet hij dat graag (interview met Elie, 2/04/2026). Hij was met andere woorden niet volledig zichzelf en verborg delen van zijn identiteit.

3. Een 'goede asielzoeker' zijn

Een derde vorm van assimilatie komt voor in de manier waarop de queer asielzoekers zich presenteren als 'goede asielzoekers'. Door zich in het algemeen op te stellen als rustige mensen en door geen problemen te zoeken met andere bewoners of met medewerkers proberen ze zo veel mogelijk buiten beeld te blijven en conflicten te vermijden. Ze negotiëren hiermee het normatieve oordeel dat mannen of mannelijke asielzoekers sneller voor problemen zouden zorgen, agressief zijn en 'een dreiging' vormen (Ahmed, 2004; Jaji, 2021). Daarnaast trachten sommige asielzoekers actief een goede relatie op te bouwen met de medewerkers van het centrum en tonen ze dat ze gemotiveerd zijn, bijvoorbeeld door sporadisch of meer structureel in te springen als vrijwilliger in de asielopvang (bv. als vertaler of door te helpen met praktische zaken in het centrum). Zowel M. als Elie werken als vrijwilliger in Marie Curie. Hoewel er nog andere redenen zijn om zich op die manier te engageren (bijvoorbeeld dagbesteding), speelt de geïnternaliseerde nood om 'een goede asielzoeker' zijn hier zeker een rol in.

> "I'm trying my best to integrate with the language, and also the social part: I'm volunteering here." (Elie, 17/12/2025)

3.2 Ruimtelijk mediëren van (on)herkenbaarheid

Een tweede groep van dagelijkse copingstrategieën die in het empirisch materiaal duidelijk en veelvuldig naar voren komt, is het ruimtelijk mediëren van (on)herkenbaarheid als manier om een gevoel van veiligheid te creëren. Participanten trachten hun zichtbaarheid, en daarmee hun potentiële kwetsbaarheid, actief te sturen door hun positie in de ruimte te reguleren. Binnen deze praktijk onderscheiden we drie vormen: zelfisolatie (binnen - alleen) (4), micropraktijken in gedeelde ruimtes (binnen - samen) (5) en vluchtgedrag (buiten) (6). Daarnaast blijken deze ruimtelijke strategieën sterk door te werken in de toekomstwensen van participanten (intermezzo), waarbij een ideaal van zelfstandig en individueel wonen dominant aanwezig is.

4. Zelfisolatie

De meest expliciete en tegelijk de meest gerapporteerde vorm van ruimtelijke mediatie is zelfisolatie. Bijna alle participanten vertellen dat ze actief momenten en ruimtes opzoeken waar ze alleen kunnen zijn. Door zich fysiek af te zonderen proberen ze niet alleen objectieve veiligheid te vinden, maar vooral een subjectief veiligheidsgevoel te creëren. Zo beschrijft Elie dat hij dit in de hotelopvang zich bewust terugtrekt in zijn kamer om confrontaties met medebewoners te vermijden. Hij voelt zich constant bekeken en wil uit het zicht van *"homophobic people"* blijven om mogelijke discriminatie of geweld te voorkomen (interview met Elie, 17/12/2025). Echter tonen de getuigenissen dat zelfisolatie niet enkel een reactie is op angst voor concreet gewel, maar ook op onzekerheid of gebrek aan controle over ontmoetingen en sociale interacties in het algemeen. Zelfisolatie is een manier om sociale interacties te beheren.

In die vorm komt zelfisolatie ook voor op de queerspecifieke verdieping van het nood-opvangcentrum Marie Curie. Participanten associëren ruimtes waar ze alleen kunnen zijn met positieve gevoelens, terwijl gedeelde of onvoorspelbare ruimtes (zoals bij de liften) eerder negatieve gevoelens oproepen. Ruimtes waar wél anderen komen, maar waarvan het zeker is dat dat alleen queer medebewoners zijn (bv. de keuken), roepen minder ongemak op dan andere gedeelde ruimtes (focusgroep, 25/02/2026; Fig. 55).

Daarnaast blijkt dat eerdere negatieve ervaringen in collectieve opvangcentra deze neiging tot zelfisolatie versterken (focusgroep, 25/02/2026). De praktijk van zelfisolatie is dus geen situationele copingstrategie, maar een cumulatieve reactie op eerdere ervaringen en gevoelens van onveiligheid.

Tegelijkertijd heeft deze ruimtelijke strategie, die voortkomt uit reacties op (fysieke) kwetsbaarheid paradoxale effecten. Ruimtelijke afzondering (alleen zijn) resulteert in sociale afzondering (gebrek aan contact), waardoor gevoelens van eenzaamheid ontstaan en/of versterken. Hierdoor ervaren de participanten een gebrek aan *closeness* met iemand die ze kunnen vertrouwen en bouwen ze ook bijna niet aan zo'n vertrouwensbanden met andere mensen in de asielopvang. Deze spanning werd ook duidelijk tijdens de workshop, waar veel bewoners aangaven nog maar nauwelijks met elkaar gesproken te hebben tijdens hun verblijf in het centrum (focusgroep, 25/02/2026).

Dit sluit aan bij bredere inzichten van de faciliterende organisaties zelf. Axel (oprichter Rainbow Refugee Committee) wijst op het weinige contact tussen de queer bewoners van Marie Curie en op een wijdverspreid gevoel van eenzaamheid. Tegelijk geeft hij aan dat de organisatie noch de tijd, noch de middelen heeft om dit aan te pakken (interview met Axel, oprichter Rainbow Refugee Committee, 5/12/2025). Dit was een van de aanleidingen waarom hij graag de workshop wilde faciliteren vanuit Rainbow Refugee Committee: tenminste zouden de bewoners eens met elkaar in contact komen.

Belangrijk is tot slot dat deze dynamiek (isolatie en eenzaamheid) niet specifiek is voor de huidige opvangsituatie van de participanten, maar een doorlopende draad in het leven van veel van hen. Zowel vóór als tijdens hun migratietraject ervaren ze verschillende vormen van 'alleen zijn', zowel fysiek als psychologisch (focusgroep, 25/02/2026). Zelfisolatie is dus niet alleen een ruimtelijke praktijk als gevolg van onveiligheidsgevoelens, maar hangt ook samen met de existentiële conditie van het niet kunnen uitdrukken van je eigen identiteit.

Tot slot is het belangrijk om zelfisolatie niet te reduceren tot een gebrek aan dagbesteding. Hoewel beide kunnen samenhangen, zoals Boccagni uitgebreid beschrijft in *Undoing Nothing* (2025), wijs het onderzoek erop dat isolatie voor queer asielzoekers vaak een gerichte strategie is die in directe relatie staat met hun queerness. Verdere onderzoek zou inzicht kunnen geven in het onderscheid tussen deze verschillende motivaties voor zelfisolatie bij queer asielzoekers.

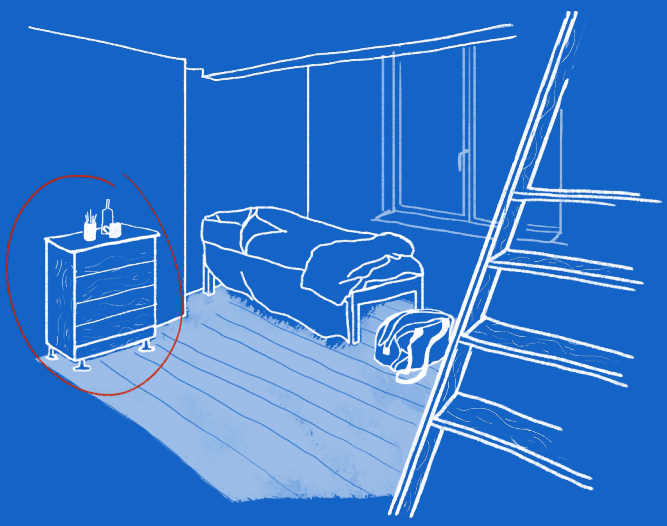
5. Micropraktijken in gedeelde asielopvang

We merken echter dat de participanten niet allemaal in dezelfde mate de mogelijkheid tot zelfisolatie hebben. Opvallend is dat zowel in niet-queerspecifieke opvang (bv. Klein Kasteeltje, collectieve opvangcentra, asielhotels) als in queerspecifieke opvang (bv. Marie Curie) (queer) alleenstaande mannelijke asielzoekers toch vaak in gedeelde kamers terechtkomen, terwijl queer vrouwen en transpersonen sneller individuele kamers krijgen (interview met Axel, oprichter Rainbow Refugee Committee, 5/12/2025; interview met Broos, verpleger bij Fedasil, 4/12/2025). M. en B. (homoseksuele mannen) verblijven in Marie Curie bijvoorbeeld samen in één kamer, terwijl Y., A. en U. (cis-vrouw en transvrouwen) een eigen kamer hebben.

In het sociaal huis waar Andy verblijft, is dat niet het geval. Daar hangt de opdeling tussen individuele kamers en gedeelde kamers af van de financiële en/of juridische situatie van de bewoners. Zij met meer financiële draagkracht (meestal mensen mét papieren) verblijven in de individuele kamers, terwijl de mensen zonder papieren of mensen die in een asielprocedure zitten meestal in de gedeelde kamers verblijven (interview met Felix, vrijwilliger bij het sociaal huis, 23/04/2026), zo ook Andy (interview met Andy, 5/05/2026).

In gedeelde kamers onderscheiden we in de homemaking-praktijken van de participanten verschillende micropraktijken waarmee de bewoners het delen van ruimte reguleren, die zowel ruimtelijk-temporeel, organisatorisch, als ruimtelijk-relationeel zijn.

1. Een eerste micropraktijk (ruimtel
het afstemmen van dagelijkse ritn
Andy beschrijft hoe hij zijn dagritm
van zijn twee kamergenoten (inter
5/05/2026): ze gaan meestal alle d
tijd slapen. Opvallend is dat dit vo
onbewust gebeurt, zonder dat dit e
wordt (interview met Andy, 5/05/2

2. Een tweede micropraktijk (organisatorisch) is het ruimtelijk opdelen van de kamer. Zo slaapt Andy op een mezzanine in de kamer en houdt hij zijn spullen daar. Zijn twee kamergenoten slapen onderaan, elk aan een kant, en houden hun spullen ook telkens in hun deel van de kamer. Ook M. en B. geven aan dat ze elkaars ruimte en spullen respecteren door elk aan één kant van de kamer te blijven (focusgroep, 25/02/2026).

3. Een derde micropraktijk is ruimtelijk-relationeel: elkaar ruimte geven, vooral op momenten dat ritmes niet overeen komen. M. getuigt dat hij, wanneer bijvoorbeeld B. overdag slaapt, in de gang op een stoel gaat zitten om hem ruimte te geven en hem niet per ongeluk wakker te maken. Naast ruimte geven is dit tegelijk ook ruimte nemen, aangezien hij vertelt dat 'op de gang zitten' (eigenlijk weggaan van de ruimte die het meest privé is) voor hem juist een moment van alleen zijn is: een soort zelfisolatie buiten de kamer (Fig. 56; focusgroep, 25/02/2026). Dit komt ook terug in Andy's getuigenissen, die de kamer verlaat wanneer zijn kamergenoot daar aan het studeren is (interview met Andy, 5/05/2026).

ijk-temporeel) is
nes in de kamer.
e afstemt met dat
rview met Andy,
rie rond dezelfde
oral impliciet en
xpliciet benoemd
2026).

6. Vluchtgedrag

Een laatste vorm van ruimtelijke mediatie die we kunnen onderscheiden is vluchtgedrag. Deze copingstrategie treedt zowel op tijdens een verblijf in niet-queerspecifieke opvang, als tijdens een verblijf in queerspecifieke opvang. Dit vluchtgedrag is, net als zelfisolatie, een manier van het beheren van sociale interacties: men grijpt de controle over het (on)veiligheidsgevoel door de eigen (niet-)aanwezigheid in de ruimte te beheren. Dit is een reactie op de vele ongecontroleerde, onverwachte en/of geforceerde sociale interacties in het opvangcentrum, en dus een copingstrategie die duidelijk gebruik maakt van ruimtelijke mediatie (focusgroep, 25/02/2026; interview met Elie, 2/04/2026).

> "You have to say hi for all the people here, to all the people in the centers. [...] You always have to say 'hi, how are you?' In all the centers, not only in Marie Curie." (Elie, 2/04/2026)

Het vluchtgedrag neemt twee vormen aan: enerzijds merken we een vlucht naar de stad, als plek van anonimiteit en afleiding, anderzijds merken we een vlucht naar stedelijke natuur, waar men rust en afstand van sociale prikkels opzoekt (interview met Elie, 2/04/2026; focusgroep, 25/02/2026).

Ten slotte is het belangrijk om ook vluchtgedrag te situeren binnen de structurele omstandigheden van het leven in asielopvang. Het vluchtgedrag kunnen we, sterker dan zelfisolatie (binnen), linken aan een gebrek aan dagbesteding. Het ontbreken van werk, activiteiten of stabiele routines dwingt de participanten om anders om te springen met hun tijd (en ruimte) (Axel, oprichter Rainbow Refugee Committee, 5/12/2025; Boccagni, 2025). Toch blijft opmerkelijk dat de tijdsbesteding vaak in afzondering plaatsvindt, wat psychologische kwetsbaarheden zoals eenzaamheid en gebrek aan closeness mede bewerkstelligt.

Vluchtgedrag is dus een gelaagde copingstrategie: een reactie op sociale onveiligheid, een manier om controle te hebben over sociale interacties én een symptoom van leegte in het dagelijkse leven van de participanten.

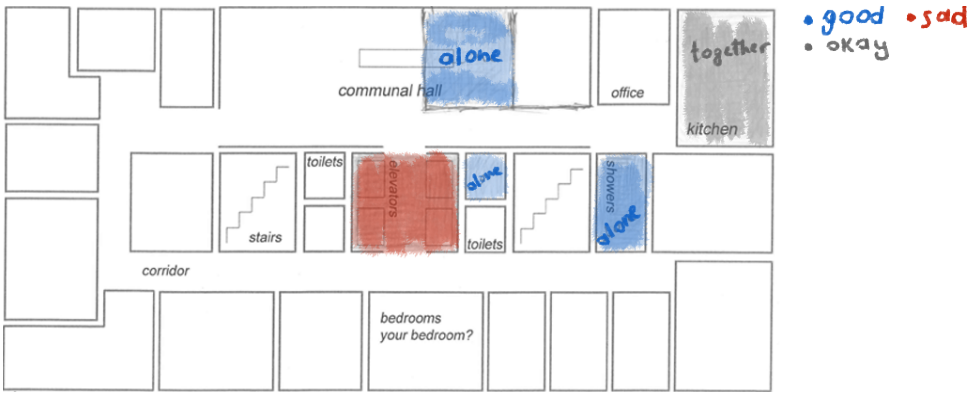

Fig. 55. Mapping G. Vereenvoudigd grondplan van Marie Curie met aanduidingen van 'gevoelens in de verschillende ruimtes' [kleurencodes verduidelijkt]

Fig. 56. Mapping B.: elkaar ruimte geven en 'alleen zijn' opzoeken door op de gang op een stoel te zitten [verduidelijkingen: rood, analyse: blauw]

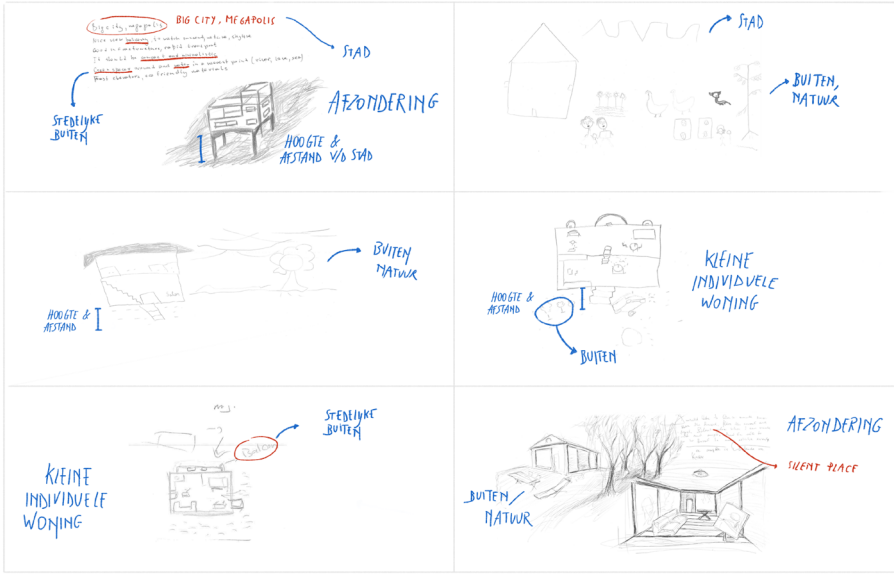

Fig. 57. Mapping Y., U. en Axel: 'alleen zijn' en 'eenzaamheid' tijdens het migratietraject [verduidelijkingen: rood, analyse: blauw]

INTERMEZZO

Toekomstwensen
ruimtelijke en sociale prive

De ruimtelijke praktijken van zelfisolatie en vluchtgedrag zijn niet enkel reacties op de huidige leefomstandigheden, ze werken ook door in de toekomstverbeelding van de participanten. In hun toekomstige woonwensen (dream houses) wordt een duidelijke spanning zichtbaar tussen de behoefte aan fysieke en sociale afzondering en de wens om verbonden te zijn met een bredere sociale en ruimtelijke omgeving.

Een centrale ambitie bij bijna alle participanten is het hebben van een eigen woonruimte (interview met Elie, 17/12/2025; focusgroep, 25/02/2026). Die wens gaat bovendien niet louter over het fysiek beschikken over een privéruimte, maar ook over de mogelijkheid om zelf te bepalen wie er toegang toe heeft en onder welke voorwaarden ontmoetingen plaatsvinden.

Elie beschrijft bijvoorbeeld hoe zelfs een eigen studio hebben in Libanon hem geen gevoel van veiligheid bood: ondanks de private ruimte bleef er een gevoel van bekeken worden en sociale druk door buurtbewoners of huisbazen (interview met Elie, 17/12/2025). Dit onderstreept hoe essentieel het is dat een eigen woonruimte niet enkel fysiek privé is, maar ook **sociaal privé** aanvoelt. Elie haalt aan dat hij dit het meest appreciëert aan de studio in Brussel waar hij nu met Fadil woont (interview met Elie, 17/12/2025).

Die nood en wens zien we terugkomen in de mapping-oefeningen tijdens de focusgroep (Fig. 57). Veel participanten verbeelden hun droomwoning als een plek (appartement, huis, studio) die letterlijke afstand heeft van de omliggende omgeving. Daarnaast zien we dat de woningen steeds zijn ingebed in óf een stedelijke omgeving, óf een landelijke omgeving, óf een combinatie van beiden. Net als bij het vluchtgedrag in de asielopvang, zien we in de toekomstwensen de dualiteit tussen stad en niet-stad. Er bestaan vooroordelen die er vanuit gaan dat queer mensen vanzelfsprekend in een stad willen wonen. De bevindingen ondersteunen echter Wimark's (2021b) argument dat dat niet eenduidig waar is.

3.3 Verzet

Naast copingstrategieën die onder assimilatie of ruimtelijk mediëren vallen, onderscheiden we praktijken die we als verzet tegenover normatieve assumpties kunnen zien. Dit zijn manieren waarbij asielzoekers hun queerness zichtbaar maken, hun *agency* expliciet claimen en inzetten in contexten van onzekerheid en kwetsbaarheid. Waar queerness tonen in eerdere gevallen vaak strategisch en noodzakelijk was om bijvoorbeeld huisvesting of ondersteuning te bekomen, is het in deze gevallen echt een vorm van verzet tegen normen door je 'queer zelf' te zijn. Dit verzet kan zich uiten in de vorm van onrechtstreekse antireacties (community en *chosen family* zoeken (7) of actief burgerschap in de queer community (8)) of in de vorm van letterlijke confrontatie (assertiviteit en respect afdwingen (3)).

7. Queer community en chosen family

Een eerste belangrijke vorm van verzet situeert zich in het actief zoeken naar queer community en het vormen van wat vaak als *chosen family* wordt omschreven. Deze praktijken kunnen we zien als manieren waarop queer asielzoekers zelf normatieve verwachtingen rond individualiteit, onzichtbaarheid en zelfredzaamheid herschrijven in hun dagelijks leven. In plaats van zich terug te trekken, gaat men op zoek naar connecties waarin zorg en vriendschap met andere queer mensen centraal staat.

Zo vertelt Andy dat hij in het sociale huis een band opbouwt met de andere queer bewoners, waardoor het samenleven redelijk goed verloopt: ze kunnen bij elkaar terecht. Dat contrasteert met periodes waarin er minder queer personen in het huis wonen. Hij ervaart dan minder wederkerige zorg tussen de bewoners. Daarnaast zoekt Andy connecties met de queer community buiten het huis, bijvoorbeeld via activiteiten in het Rainbow House. Ook Elie vindt stilaan community in Brussel, soms ook via het Rainbow House.

Tegelijk tonen zijn getuigenissen dat queerness niet losstaat van andere identiteitsdimensies: etnische verbondenheid speelt voor hem eveneens een cruciale rol. Zo vindt hij vriendschap en steun bij enkele queer mensen die ook uit Libanon komen, maar al lang in Brussel wonen. Dit komt overeen met bestaande literatuur die aantoont dat queer asielzoekers en vluchtelingen vaak tegenstrijdige ervaringen hebben op queer plekken die voornamelijk gericht zijn op witte queer mensen (Held, 2023), wat erop wijst dat de intersectionele ervaring van zowel queer als asielzoeker te zijn specifieke omstandigheden creëert waarin community building in de *host country* niet geïdealiseerd mag worden.

Ook de focusgroep nuanceert dit geïdealiseerde beeld en legt enkele moeilijkheden bloot. Hoewel de participanten vertellen dat er een grote nood en wens is om communitybanden op te bouwen, blijkt dat in de praktijk helemaal niet vanzelfsprekend. Sommige participanten vinden een stukje community bij elkaar door één-op-één gesprekken, maar een algeheel community-gevoel is niet aanwezig in Marie Curie. Een participant bekritiseert de soms afstandelijke of vijandige houding die sommige bewoners aannemen en het community-gevoel in de weg staat, en linkt die houding aan racisme. Erkenning van gedeeld trauma en een gedeelde kwetsbare positie wordt aangehaald als mogelijke brug om die community toch op te bouwen.

"Some people in the center seem racist. If you say 'hi' to some residents, they don't respond, and this sometimes makes me feel a little bit down. [...] At least if some of the people would try to show some love, because we all have been through a lot, it will make a lot of difference. [...] We need to come together as rainbow people. The world is already turning their backs on us. Why are we also turning our backs on each other?"
(focusgroep, 25/02/2026)

8. Actief burgerschap in de queer community

Het zoeken naar queer community vertaalt zich in sommige gevallen ook in vormen van actief burgerschap. Zo doen verschillende asielzoekers vrijwilligerswerk voor queer organisaties of zetten ze zich in voor queer collectieven. Op deze plekken wordt queerness gevierd en speelt het gevoel van 'nuttig zijn' tegenover anderen en de community een belangrijke rol. In tegenstelling tot normen over 'goed burgerschap' die berusten op individualiteit en (economische) productiviteit (Soysal, 2012; Kmak, 2015), vertaalt men die normen naar praktijken die juist ten dienste staan van community-vorming.

Zo vertelt Andy dat hij samen met de andere queer residenten van het sociaal huis feestjes en *fundraisers* organiseert met onder andere *drag performances*, *waacking* en andere kunstvormen die voortkomen uit of bekend zijn in de queer community. Elie hielp dan weer bij de organisatie van de Pride in Brussel, en ook bewoners van Le Refuge zijn erg actief in de Brusselse queer community. Ze organiseren allerlei evenementen voor/door de bewoners van het opvanghuis, maar richten zich ook op een breder publiek van queer mensen (vaak met een migratieachtergrond).

Deze praktijken zijn ook significant omdat ze ingaan tegen het dominante gevoel van nutteloosheid in de periode van de asielprocedure en in de asielopvang. In lijn met Boccagni's bevindingen in *Undoing Nothing* (2025) kunnen (mannelijke) asielzoekers zich in klassieke opvang gereduceerd voelen tot 'niets' of 'niemand', als gevolg van het wachten, het gebrek aan dagbesteding en het gebrek aan doel in hun leven. In die zin geeft queer community in Brussel en de organisaties daaromheen een kader waarin de queer asielzoekers sneller een *purpose* vinden, wat voor niet-queer asielzoekers vaak moeilijk blijkt.

9. Assertiviteit en respect afdwingen

Tot slot zien we vormen van verzet waarin zichtbare queerness gepaard gaat met assertiviteit in concrete interacties. Hier gaat het niet alleen over dat men queer is en dit ook toont, maar over het weigeren om die queerness te verbergen of te minimaliseren in normatieve of zelfs vijandige omgevingen, zoals tegenover instanties als Fedasil of in niet-queerspecifieke opvangplekken. Hiermee daagt men de normen van slachtofferschap en kwetsbaarheid expliciet uit en herschrijft men queerness als een bron van *empowerment*.

Deze vorm van verzet zien we alleen bij Elie terugkomen. Wanneer zijn partner slachtoffer wordt van homofoob geweld in het collectief opvangcentrum Ariane, weigert Elie zich neer te leggen bij die situatie. Hij spreekt Fedasil rechtsreeks en met veel assertiviteit aan, waarbij hij de focus niet legt op het concrete incident, maar over de problematische aanpak van Fedasil (en Ariane) in het algemeen. Hij benoemt expliciet dat het systeem, eerder dan enkel specifieke mensen, verantwoordelijk is voor de omstandigheden waarin zij zich bevinden en wijst Fedasil op hun (wettelijke) verantwoordelijkheid om een veilige omgeving te creëren.

Daarbij verwerpt hij de simplistische categorieën die Fedasil hanteert om hen als 'kwetsbaar' te benoemen. In plaats daarvan eist hij respect voor hem, voor Fadil, voor hun relatie en voor alle aspecten van hun identiteiten in elke situatie. Zijn zichtbare positie als queer asielzoeker ten opzichte van de officiële instanties wordt zo een vorm van verzet die niet alleen (letterlijk) ruimte opeist, maar ook de grenzen van institutionele logica's blootlegt en onder druk zet.

Slot

Deze thesis ging stapsgewijs te werk om te onderzoeken hoe normativiteit verweven zit in het Belgische "niet-opvangbeleid". Ik keek naar normen in wettelijke categorieën, naar de (re)productie van cis-heteronormatieve assumpties in het discours over de uitsluitmaatregel van 2023 en tot slot naar hoe deze die normen vorm krijgen in dagelijkse ervaringen en praktijken van queer asielzoekers. De thesis maakt finaal zichtbaar hoe toegang tot opvang en bescherming in het licht van de maatregel niet 'neutraal' georganiseerd is, maar verweven is met normatieve ideeën over *deservingness*, identiteit, gender, seksualiteit en kwetsbaarheid.

De thesis toont echter dat queer asielzoekers normatieve assumpties en categorisering niet enkel ondergaan, maar ook zelf negotiëren. Dat gebeurt niet alleen door wél of níet uit de kast te komen: de participanten van het onderzoek bewegen continu tussen verschillende regimes van (on) herkenbaarheid, waarbij ze hun queerness en de kwetsbaarheid (die daar discursief aan gelinkt is) strategisch inzetten, verbergen of herformuleren tegenover actoren als de DVZ en Fedasil, maar ook tegenover hulporganisaties en informele netwerken. Bovendien reguleren ze hun zichtbaarheid en kwetsbaarheid in dagelijkse praktijken om het leven in verschillende vormen van asielopvang leefbaar te maken en te houden. Daarbij identificeerde ik negen copingstrategieën, gaande van assimilatie met cis-heteronormatieve normen, over het ruimtelijk mediëren van (on)herkenbaarheid, tot verzet tegen normen door queerness net héél zichtbaar te maken.

Toch mogen we niet vergeten dat die vormen van *agency* altijd plaatsvinden binnen strikte grenzen. Sinds de nieuwe regering het zogenaamde 'strengste migratiebeleid ooit' voert (VRT NWS, 2024; Zuallaert, 2025) worden de rechten en vrijheden van asielzoekers meer en meer ingeperkt door nieuwe maatregels en wetten. De laatste maanden kondigde huidig minister van Asiel en Migratie, Anneleen Van Bossuyt, een hele reeks nieuwe opvangbeperkingen aan. Zo werd de opvang van asielzoekers in hotels afgeschaft omdat dit "het verkeerde beeld wekt bij de burgers" en opvang sober moet blijven (Arnoudt, 2025). Van Bossuyt probeerde ook al herhaaldelijk om de beperking van het opvangrecht voor mensen met een M-status verder in te schrijven in de wet (Wet tot wijziging van de Opvangwet, 2025; Vreemdelingenrecht, 2025, 2026).

Deze politieke beslissing wordt echter, net zoals de maatregel van 2023 onder Staatssecretaris de Moor, door verschillende hoge rechtbanken veroordeeld (Vreemdelingenrecht, 2025). Maar Van Bossuyt negeert de uitspraken en zet haar beleid door. In die zin lijkt de Moor een praktijk in gang te hebben gezet die nu volledig ontspoord is.

Ondertussen begint dit kat-en-muisspel tussen de uitvoerende en rechtelijke macht niet alleen door te wegen op de getroffen asielzoekers zelf, maar ook op de medewerkers van Fedasil, die elke dag met hun beide benen in de realiteit staan. Zij zijn het die het hoge tempo van het wisselende beleid moeten aanhouden en de asielaanvragers telkens opnieuw de deur moeten wijzen. In een open brief van april 2026 aan de minister van Asiel en Migratie zeggen ze dat ze de gevolgen van het huidige beleid "niet op hun geweten willen hebben" (De Morgen, 2026a). Mensen worden hun rechten ontzegd, de werkdruk stijgt en de mentale belasting neemt toe. Begin april legt het personeel van verschillende asielcentra in het netwerk van Fedasil het werk gedurende één uur neer, om deze boodschap kracht bij te zetten (De Morgen, 2026b).

Van Bossuyt wekt ook controverse met de stelling dat op straat slapen een "bewuste keuze" is (Van Berlaer, 2025). Hiermee zet ze afgewezen asielaanvragers voor het volgende dilemma: op straat slapen of tijdelijk "bed, bad en brood" op voorwaarde dat ze terugkeren naar eigen land.

Wanneer basisvoorzieningen afhankelijk worden gemaakt van voorwaarden die de vrijheid van mensen in grote mate beperkt, lijkt het recht niet alleen gebaseerd op normen, maar komt de afdwingbaarheid van rechten zélf onder druk te staan. De normen van menswaardigheid lijken steeds verder af te glijden - wat ons doet afvragen: Waar eindigt dit?

Fig. 58. Bankje voor het Klein Kasteeltje met opschrift: "Fuck Van Bossuyt. Ouvrez les frontières."

Figurenlijst

Hoofdstuk 0

Fig. 1. VRT NWS. (2022). https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/10/21/medewerkers-van-fedasil-getuigen-over-mentale-druk/

Fig. 2. Eigen schema.
Fig. 3. Eigen beeld.
Fig. 4. Eigen beeld.

Hoofdstuk 1

Fig. 5. Vluchtenlingenwerk Vlaanderen et al. (2023). https://www.caritasinternational.be/wp-content/uploads/2025/03/Dashboard_politiek_01.pdf

Fig. 6. Vluchtenlingenwerk Vlaanderen et al. (2023). https://www.caritasinternational.be/wp-content/uploads/2024/01/OK_Dashboard-Politique-NANLv3.pdf?x24972

Fig. 7. Metro (2023). https://www.metrotime.be/nl/algemeen/persoon-overleden-kraakpand-paleizenstraat-ontruiming-gaat-van-start

Fig. 8. Vluchtelingenwerk Vlaanderen et al. (2025). *Niet-opvangbeleid. Dashboard. Januari > Juni 2025.* (pp. 4). https://www.caritasinternational.be/wp-content/uploads/2025/10/Dashboard_2025Jan-Juni_NL.pdf?x35097

Fig. 9. Eigen beeld.
Fig. 10. Eigen beeld.

Fig. 11. Van Vooren, W. (2023). *De Morgen.* https://www.demorgen.be/politiek/waarom-alleenstaande-mannen-ondanks-arrest-raad-van-state-op-straat-blijven~b831c8e4/

Fig. 12. VRT NWS. (2023). https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/09/13/raad-van-state-schorst-beslissing-om-geen-opvang-te-bieden-aan-a/

Fig. 13. Photonews. (2026). *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2026/03/19/nederland-stuurt-alleenstaande-mannelijke-asielzoekers-naar-belg/

Fig. 14. Fedasil. (2023). https://www.fedasil.be/nl/nieuws/opvang-asielzoekers/geen-opvang-voor-alleenstaande-mannen-0

Fig. 15. BELGA. (2023). *HLN.* https://www.hln.be/binnenland/11-procent-minder-asielaanvragen-sinds-belgische-nee-voor-alleenstaande-mannen-wat-is-er-aan-de-hand~a5c592b8/

Fig. 16. Dirven, T. (2022). *De Morgen.* https://www.demorgen.be/snelnieuws/klein-kasteeltje-gaat-weer-open-voor-asielzoekers-maar-enkel-voor-families-alleenstaande-vrouwen-en-minderjarigen~bf7aea88/

Fig. 17. Eigen beeld.
Fig. 18. Eigen beeld.
Fig. 19. Eigen beeld.
Fig. 20. Eigen beeld.

Fig. 21 BRUZZ. (2023). Schermafbeelding uit reportage. *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/02/16/van-het-kraakpand-naar-het-tentenkamp-aan-klein-kasteeltje-het/

Fig. 22. De Tijd. (2023). https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie/federaal/de-moor-zet-door-met-opvangstop-ondanks-schorsing-raad-van-state/10492396.html

Fig. 23. De Tijd (2023). https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie/brussel/asielopvang-is-nodig-maar-niet-in-mijn-straat/10347629.html

Fig. 24. BRUZZ. (2021). Schermafbeelding uit reportage. https://www.bruzz.be/samenleving/actievoerders-klagen-slaapzak-moeilijke-situatie-asielzoekers-aan-2021-11-24

Fig. 25. BRUZZ. (2021). Schermafbeelding uit reportage. https://www.bruzz.be/samenleving/actievoerders-klagen-slaapzak-moeilijke-situatie-asielzoekers-aan-2021-11-24

Fig. 26. Eigen beeld.
Fig. 27. Eigen beeld.

Fig. 28. VRT. (2023). https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/08/30/asielzoeker-alleenstaand-en-dakloos-in-brussel-ik-heb-geen-ho/

Fig. 29. Van den Panhuyzen, K. (2025). https://www.bruzz.be/actua/samenleving/wachtlijst-fedasil-leidt-tot-ronddolende-asielzoekers-alle-druk-komt-op-brussel

Fig. 30. Van den Panhuyzen, K. (2023). https://www.bruzz.be/samenleving/tentenkamp-de-maak-aan-dienst-vreemdelingenzaken-geen-geruststellende-signalen-2023-11

Fig. 31. Van den Panhuyzen, K. (2023). https://www.bruzz.be/samenleving/tentenkamp-de-maak-aan-dienst-vreemdelingenzaken-geen-geruststellende-signalen-2023-11

Fig. 32. Eigen beeld.
Fig. 33. Eigen beeld.
Fig. 34. Eigen beeld.
Fig. 35. Eigen beeld.

Hoofdstuk 2

Fig. 36. Eigen beeld.
Fig. 37. Eigen beeld.
Fig. 38. Erinn de Waele.
Fig. 39. Eigen beeld.

Fig. 40. Rothuizen, J. (s.d.) *Loes Claessens.* https://loesclaessens.nl/Refugee-Republic-1

Fig. 41. Eigen beeld, aan de hand van Google Street View & Propertyweb by CBRE. (s.d.) Ariane Building. https://propertyweb.be/en/to-let/office/brussels/ariane-building/28353

Fig. 42. Eigen beeld, aan de hand van Google Street View.

Fig. 43. Eigen beeld, gebaseerd op Vluchtelingenwerk Vlaanderen. (2025). https://vluchtelingenwerk.be/nieuws/geen-opvang-voor-alleenstaande-mannen

Fig. 44. Eigen beeld, aan de hand van Google Street View & vertrouwelijk verkregen foto's.
Fig. 45. Eigen beeld, aan de hand van vertrouwelijk verkregen foto's.
Fig. 46. Eigen beeld, aan de hand van Google Street View.
Fig. 47. Eigen beeld.

Fig. 48. Eigen beeld, aan de hand van Google Street View & Propertyweb by CBRE. (s.d.) Ariane Building. https://propertyweb.be/en/to-let/office/brussels/ariane-building/28353

Fig. 49. Eigen beeld, aan de hand van Google Street View.
Fig. 50. Eigen beeld, aan de hand van Google Street View
Fig. 51. Eigen beeld, aan de hand van vertrouwelijk verkregen foto's.
Fig. 52. Eigen beeld, aan de hand van vertrouwelijk verkregen foto's.
Fig. 53. Eigen beeld, aan de hand van vertrouwelijk verkregen foto's.

Hoofdstuk 3

Fig. 54. Eigen beeld.
Fig. 55. Eigen beeld, aan de hand van mapping tijdens focusgroep.
Fig. 56. Eigen beeld, aan de hand van mapping tijdens focusgroep.
Fig. 57. Eigen beeld, aan de hand van mapping tijdens focusgroep.
Fig. 58. Eigen afbeelding.

Bibliografie

Rapporten, beleidscommunicatie en wetgevingen

Amnesty International. (2023). *Belgium : urgent action needed to end human rights violations against asylum seekers* [rapport]. (EUR 14/7356/2023). Amnesty International Public Statement.

Amnesty International. (2025). *Onrecht in plaats van opvang. Hoe het uitblijven van opvang de rechten van asielzoekers in België schendt* [rapport]. (EUR 14/9161/2025). Amnesty International - International Secretariat.

CGVS. (12 januari 2024). *Asielstatistieken: overzicht 2023.* CGVS. https://www.cgvs.be/nl/actueel/asielstatistieken-overzicht-2023

EASO. (2020). *Guidance on membership of a particular social group. European Asylum Support Office.* Luxemburg: Publication Office of the European Union. https://www.euaa.europa.eu/sites/default/files/EASO-Guidance-on%20MPSG-EN.pdf

De Kamer van Volksvertegenwoordigers. (4 oktober 2023). *CRIV 55 COM 1184: Commissie voor Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken*

De Kamer van Volksvertegenwoordigers. (20 september 2023). *CRIV 55 COM 1169: Commissie voor Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken*

EHRM (Europees Hof voor de Rechten van de Mens). (21 januari 2011). *Case of M.S.S. v. Belgium and Greece (application no. 30696/09).* Grote Kamer. https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-103050

Fedasil. (s.d.). *Bufferplaatsen.* https://www.fedasil.be/nl/bufferplaatsen

Fedasil. (2016). *Syntheserapport kwetsbare personen* [rapport]. https://www.fedasil.be/sites/default/files/content/download/files/syntheserapport_kwetsbare_personen_2016_0.pdf

Fedasil. (2018). *Kwetsbare personen met specifieke opvangnoden. Definitie, identificatie, zorg* [rapport]. https://www.fedasil.be/sites/default/files/content/download/files/fedasil_studie_kwetsbare_personen.pdf

Fedasil. (2024a). *Balans 2023: Opvang - Hervestiging - Vrijwillige terugkeer* [rapport]. https://www.fedasil.be/sites/default/files/content/download/files/jaarverslag_2023_0.pdf

Fedasil. (2024b). *Opvangnetwerk: kerncijfers 2023.* https://www.fedasil.be/nl/nieuws/opvang-asielzoekers/opvangnetwerk-kerncijfers-2023

FIRM. (2023). *Niet-uitgevoerde veroordelingen voor Belgische staat verzwakken de rechtstaat.* https://federaalinstituutmensenrechten.be/nl/niet-uitgevoerde-veroordelingen-voor-belgische-staat-verzwakken-de-rechtstaat

Mahdi, S. (4 november 2020). *Beleidsverklaring Asiel en Migratie, Nationale Loterij (*).* DOC 55, nr. 1610/011. De Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Myria & FIRM. (2025). *Opvangcrisis: Myria en het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens waarschuwen voor achteruitgang rechten* [Persbericht].

Myria, FIRM, de federale Ombudsman, Kinderrechtencommissariaat & Droits de L'enfant. (2022). *Federale regering faalt in de aanpak van de opvangcrisis: Humanitaire crisis en rechtsstaat aangetast.* https://www.myria.be/files/2022.12.21_Nota_Opvangcrisis.pdf

Myria, FIRM, de federale Ombudsman, UNIA, Kinderrechtencommissariaat, Droits de L'enfant, Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen & Steunpunt tot de bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. (2023). *Mensenrechten, ook voor alleenstaande mannen.* https://www.myria.be/files/Mensenrechten_voor_alleenstaande_mannen.pdf

Raad van State. (13 september 2023). *Arrêt n° 257.300* (A. 239.972/XI-24.538).

Richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 inzake normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming (herschikking). *Publicatieblad van de Europese Unie*, L 337, 9-26. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0095

Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming. *Publicatieblad van de Europese Unie*, L 180, 96–116. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32013L0033

Richtlijn 2024/1346/EU van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (herschikking). *Publicatieblad van de Europese Unie*, L-serie, 1-35. http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj

Vluchtelingenwerk Vlaanderen. (2022). *De trieste balans na één jaar opvangcrisis: één op vijf asielzoekers in België slaapt op straat* [nota]. https://vluchtelingenwerk.be/publicatie/nota-1-jaar-opvangcrisis

Vluchtelingenwerk Vlaanderen. (2024). *LGBTQIA+ vluchtelingen: balanceren tussen zichtbaarheid en onzichtbaarheid* [online artikel]. https://vluchtelingenwerk.be/nieuws/LGBTQIA-vluchtelingen

Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Ciré, Médecins du Monde, Artsen Zonder Grenzen, BelRefugees, Caritas International, Hub Humanitaire. (2023). *Dashbord Opvangcrisis. Mei 2023* [rapport].

Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Ciré, Médecins du Monde, Artsen Zonder Grenzen, BelRefugees, Caritas International, Hub Humanitaire. (2024a). *Niet-Opvangbeleid. April 2023 > 30 December 2023* [rapport].

Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Ciré, Médecins du Monde, Artsen Zonder Grenzen, BelRefugees, Caritas International, Hub Humanitaire. (2024b). *Niet-Opvangbeleid. Oktober 2023 > Eind maart 2024* [rapport].

Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Ciré, Médecins du Monde, Artsen Zonder Grenzen, BelRefugees, Caritas International, Hub Humanitaire. (2024c). *Niet-Opvangbeleid. Januari > December 2024* [rapport].

Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Ciré, Médecins du Monde, Artsen Zonder Grenzen, BelRefugees, Caritas International, Hub Humanitaire. (2025). *Niet-Opvangbeleid. Januari > Juni 2025* [rapport].

Vreemdelingenrecht. (s.d.). *Wettelijk kader en rechtspraak over gebrek aan opvang van asielzoekers met oneigenlijke code no show.* Vreemdelingenrecht.be. https://www.vreemdelingenrecht.be/dossiers/asielopvangcrisis

Vreemdelingenrecht. (26 september 2014). *Seksuele geaardheid en geloofwaardigheid bij asielaanvragen.* Vreemdelingenrecht.be. https://www.vreemdelingenrecht.be/nieuws/seksuele-geaardheid-en-geloofwaardigheid-bij-asielaanvragen

Vreemdelingenrecht. (1 augustus 2025). *Wijziging Opvangwet: nieuwe weigeringsgronden & schrapping niet-toewijzing en opheffing*. https://www.vreemdelingenrecht.be/nieuws/wijziging-opvangwet-nieuwe-weigeringsgronden

Vreemdelingenrecht. (3 maart 2026). *GwH schorst mogelijkheid tot beperking opvang voor M-status en schrapping opheffing/niet-toewijzing code 207.* https://www.vreemdelingenrecht.be/nieuws/gwh-schorst-mogelijkheid-tot-beperking-opvang-voor

Wetgeving nr. 2007002066 van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen (1). *Belgisch Staatsblad*, 7 mei 2007, 24027-24040.

Wet tot wijziging van Wetgeving nr. 2007002066 van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen (1). *Belgisch Staatsblad*, 23 juli 2025, 62358-62371.

Online (nieuws)artikels, websites en reportages

Anaraki, S. (23 februari 2023). Ik sliep een nacht tussen de vluchtelingen bij het Klein Kasteeltje. *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/02/23/slapen-aan-klein-kasteeltje/

Arnoudt, R. (30 augustus 2023). Asielzoeker, alleenstaand en dakloos in Brussel: "Ik heb geen hoop meer". *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/08/30/asielzoeker-alleenstaand-en-dakloos-in-brussel-ik-heb-geen-ho/

Arnoudt, R. (19 oktober 2025). Minister van Asiel en Migratie Anneleen Van Bossuyt (N-VA) wil opvang in hotels afbouwen. *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/10/19/minister-van-asiel-en-migratie-anneleen-van-bossuyt-n-va-wil/

Beckers, K., Meeussen, C. & Put, I. (1 september 2023). Wie zijn de alleenstaande mannen die asiel aanvragen? 'Wat ik hoop? Een toekomst, een leven, om het even wat'. *De Standaard.* https://www.standaard.be/binnenland/wie-zijn-de-alleenstaande-mannen-die-asiel-aanvragen-wat-ik-hoop-een-toekomst-een-leven-om-het-even-wat/40739291.html

BRUZZ. (24 november 2021). Actievoerders klagen in slaapzak moeilijke situatie asielzoekers aan. *BRUZZ.* https://www.bruzz.be/samenleving/actievoerders-klagen-slaapzak-moeilijke-situatie-asielzoekers-aan-2021-11-24

BRUZZ. (17 november 2022). Gespannen sfeer bij registratie asielzoekers: 'Politie is moeten tussenkomen'. *BRUZZ.* https://www.bruzz.be/actua/gespannen-sfeer-bij-registratie-asielzoekers-politie-moeten-tussenkomen-2022-11-17

BRUZZ. (16 februari 2023a). Asielzoekers die in het kraakpand verbleven, getuigen: "Het was een vreselijke nacht". *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/02/16/van-het-kraakpand-naar-het-tentenkamp-aan-klein-kasteeltje-het/

BRUZZ. (27 februari 2023b). Vrijwilligers gaan asielzoekers in tentenkamp aan kanaal in Brussel tellen. *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/02/27/vrijwilligers-gaan-bewoners-tentenkamp-aan-kanaal-tellen/

BRUZZ. (7 maart 2023c). Bewoners ontruimd tentenkamp naar opvanglocaties gebracht. *BRUZZ.* https://www.bruzz.be/actua/ontruiming-tentenkamp-molenbeek-gestart-2023-03-07

BRUZZ. (25 mei 2023d). Rapport: 'Alleenstaande mannen nog tot minstens 2024 toegang tot opvangnetwerk ontzegd.' *BRUZZ.* https://www.bruzz.be/

samenleving/rapport-alleenstaande-mannen-nog-tot-minstens-2024-toegang-tot-opvangnetwerk-ontzegd

Caritas International. (1 oktober 2025). Niet-opvang beleid: nieuw regeringsbeleid verstevigt humanitaire crisis in Belgische samenleving. *Caritas International.* https://www.caritasinternational.be/nl/asiel-migratie/niet-opvang-beleid-nieuw-regeringsbeleid-verstevigt-humanitaire-crisis-in-belgische-samenleving/
Carling, J. (21 maart 2026). Am I a migration researcher without a migration background? *Jørgen Carling.* https://jorgencarling.org/2026/03/21/am-i-a-migration-researcher-without-a-migration-background/

CD&V. (27 maart 2024). Asiel en migratie. Meer grip op asiel en migratie. *CD&V.* https://www.cdenv.be/asiel_en_migratie

de Moor, N. (29 augustus 2023). Tijdelijk geen opvang meer voor alleenstaande mannen. *nicoledm.be.* https://www.nicoledm.be/tijdelijk_geen_opvang_meer_voor_alleenstaande_mannen

De Morgen. (27 juni 2017). "Duizenden asielzoekers worden elk jaar in ons land onwettig op straat gezet". *De Morgen.* https://www.demorgen.be/nieuws/duizenden-asielzoekers-worden-elk-jaar-in-ons-land-onwettig-op-straat-gezet~b055a8e7/

De Morgen. (18 augustus 2022). Klein Kasteeltje gaat weer open voor asielzoekers, maar enkel voor families, alleenstaande vrouwen en minderjarigen. *De Morgen.* https://www.demorgen.be/snelnieuws/klein-kasteeltje-gaat-weer-open-voor-asielzoekers-maar-enkel-voor-families-alleenstaande-vrouwen-en-minderjarigen~bf7aea88/

De Morgen. (7 maart 2023). Tentenkamp langs kanaal in Brussel wordt ontruimd: 'Vreedzame oplossing gevonden'. *De Morgen.* https://www.demorgen.be/snelnieuws/tentenkamp-langs-kanaal-in-brussel-wordt-ontruimd-vreedzame-oplossing-gevonden~be21b569/

De Morgen. (3 april 2026a). Bijna 500 Fedasil-medewerkers halen uit naar minister Van Bossuyt: 'Willen gevolgen van uw beleid niet op ons geweten hebben'. *De Morgen.* https://www.demorgen.be/nieuws/bijna-500-fedasil-medewerkers-halen-uit-naar-minister-van-bossuyt-willen-gevolgen-van-uw-beleid-niet-op-ons-geweten-hebben~b454f8bd/

De Morgen. (7 april 2026b). Na open brief, nu staking: medewerkers opvangcentra Fedasil leggen het werk neer. *De Morgen.* https://www.demorgen.be/nieuws/na-open-brief-nu-staking-medewerkers-opvangcentra-fedasil-leggen-het-werk-neer~b88b3e51/

De Tijd. (13 september 2023). De Moor zet door met opvangstop, ondanks schorsing Raad van State. *De Tijd.* https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie/federaal/de-moor-zet-door-met-opvangstop-ondanks-schorsing-raad-van-state/10492396.html

De Tijd. (19 november 2021). 'Asielopvang is nodig, maar niet in mijn straat'. *De Tijd.* https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie/brussel/asielopvang-is-nodig-maar-niet-in-mijn-straat/10347629.html

Dokters van de Wereld. (19 november 2024). Overvolle noodopvang: "Opnieuw slapen tientallen gezinnen en kinderen op straat". *Dokters van de Wereld.* https://doktersvandewereld.be/nieuws-publicaties/overvolle-noodopvang-opnieuw-slapen-tientallen-gezinnen-en-kinderen-op-straat

Dorjbayar, A. (26 november 2019). Check: asielzoekers zijn niet voor 80 tot 90 procent alleenstaande mannen, maar wat is wel hun aandeel? *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2019/11/26/reality-check-asielzoekers-zijn-niet-voor-80-90-alleenstaande/

Fedasil. (30 augustus 2023). Geen opvang voor alleenstaande mannen. *Fedasil.* https://www.fedasil.be/nl/nieuws/opvang-asielzoekers/geen-opvang-voor-alleenstaande-mannen-0

Grommen, S. (27 januari 2026). Aantal asielzoekers is gedaald in België, Palestijnen blijven grootste groep. *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2026/01/27/aantal-asielzoekers-is-gedaald-in-belgie-palestijnen-blijven-gr/

HLN. (16 december 2021). Schokkende beelden aan Klein Kasteeltje: "Je slaat op de vlucht voor de taliban en wordt dan zo behandeld". *HLN.* https://www.hln.be/brussel/schokkende-beelden-aan-klein-kasteeltje-je-slaat-op-de-vlucht-voor-de-taliban-en-wordt-dan-zo-behandeld~ae6153e7/

HLN. (13 september 2023). Ondanks schorsing van beslissing over opvangstop alleenstaande mannen door Raad van State houdt staatssecretaris De Moor voet bij stuk: "Beleid zal niet plots veranderen". *HLN.* https://www.hln.be/binnenland/ondanks-schorsing-van-beslissing-over-opvangstop-alleenstaande-mannen-door-raad-van-state-houdt-staatssecretaris-de-moor-voet-bij-stuk-beleid-zal-niet-plots-veranderen~acaeabf5/

Kelepouris, S. (28 september 2023). Alleenstaande mannen konden nog steeds opgevangen worden: instructie De Moor bevatte geen opvangstop. *De Morgen.* https://www.demorgen.be/snelnieuws/alleenstaande-mannen-konden-nog-steeds-opgevangen-worden-instructie-de-moor-bevatte-geen-opvangstop~bd789307/

Knack. (31 augustus 2023a). De Croo: 'Opvangstop alleenstaande mannen is tijdelijk'. *Knack.* https://www.knack.be/nieuws/belgie/de-croo-opvangstop-alleenstaande-mannen-is-tijdelijk/

Knack. (13 september 2023b). Raad van State verwijst opvangstop De Moor naar prullenbak. *Knack.* https://www.knack.be/nieuws/belgie/raad-van-state-verwijst-opvangstop-de-moor-naar-prullenbak/

Knack. (18 september 2025). 'Hier heeft vannacht een baby geslapen: op straat'. *Knack.* https://www.knack.be/nieuws/belgie/politiek/hier-heeft-vannacht-een-baby-geslapen-op-straat/

Lefèvre, L. (27 december 2024). Raad van State schorst 'opvangstop' van staatssecretaris Nicole de Moor van elders erkende vluchtelingen. *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/12/27/raad-van-state-schorst-beslissing-nicole-de-moor-om-asielaanvrag/

Lauwerier, N. (7 maart 2023). Politie ontruimt tentenkamp aan Klein Kasteeltje met meer dan 150 bewoners. *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/03/07/politie-ontruimt-tentenkamp-aan-klein-kasteeltje/

Macken, F. & Temmerman, M. (23 februari 2024). Minder asielaanvragen, toch groeit opvangtekort: bijna derde van asielzoekers kreeg vorig jaar geen plek. *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/02/21/bijna-9-000-asielzoekers-kregen-vorig-jaar-geen-opvang-fedasil/

Metro. (15 februari 2023). Persoon overleden in kraakpand in Paleizenstraat, ontruiming gaat van start. *Metro.* https://www.metrotime.be/nl/algemeen/persoon-overleden-kraakpand-paleizenstraat-ontruiming-gaat-van-start

Nieuwsblad. (13 september 2023). Staatssecretaris De Moor zal alleenstaande mannen opvang blijven weigeren, ondanks terechtwijzing Raad van State. *Nieuwsblad.* https://www.nieuwsblad.be/binnenland/staatssecretaris-de-moor-zal-alleenstaande-mannen-opvang-blijven-weigeren-ondanks-terechtwijzing-raad-van-state/54554775.html

Paelinck, G. (20 februari 2023). Ontruiming van tentenkamp asielzoekers aan Klein Kasteeltje in Brussel op het laatste moment opgeschort. *VRT NWS.* https://www.

vrt.be/vrtnws/nl/2023/02/20/klein-kasteeltje-ontruiming/

Philippe, I. (4 december 2023). Aantal niet-begeleide minderjarige asielzoekers sterk gedaald. *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/12/04/daling-niet-begeleide-minderjarigen/

Robert, P. (2 februari 2026). "We verdienen beter dan deze karikatuur van onszelf" (interview voor Vluchtelingenwerk Vlaanderen). https://vluchtelingenwerk.be/nieuws/we-verdienen-beter-dan-deze-karikatuur-van-onszelf

Rothuizen, J. (s.d.) Refugee Republic. *Jan Rothuizen.* https://janrothuizen.nl/project/refugee-republic/

Schelkens, C. (22 november 2023). Vluchtelingen zetten tentenkamp op aan Tour & Taxis, ook aan Pachecogebouw slapen steeds meer mensen op straat. *HLN.* https://www.hln.be/brussel/vluchtelingen-zetten-tentenkamp-op-aan-tour-taxis-ook-aan-pachecogebouw-slapen-steeds-meer-mensen-op-straat~adf119a4/?cb=4dda293f-6b30-418f-bce5-a217daf4b606&auth_rd=1

Schoofs, S. (29 augustus 2023). Staatssecretaris Nicole de Moor past asielbeleid aan: alleenstaande mannen krijgen voorlopig geen opvangplek. *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/08/29/asielopvang-de-moor/

Temmerman, M. (19 oktober 2022). Kartonnen tentjes voor minderjarige asielzoekers verwijderd door politie. *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/10/19/kartonnen-tentjes-voor-minderjarige-asielzoekers-vernietigd-door/

Terrière, L. (17 oktober 2023). 11 procent minder asielaanvragen sinds Belgische 'nee' voor alleenstaande mannen: wat is er aan de hand? *HLN.* https://www.hln.be/binnenland/11-procent-minder-asielaanvragen-sinds-belgische-nee-voor-alleenstaande-mannen-wat-is-er-aan-de-hand~a5c592b8/

Truwant, S. (5 september 2023). Filosoof Simon Truwant: 'Mannen uitsluiten van asiel, verhoogt de druk op hulpverlening' (interview door Maarten Goethals voor BRUZZ). https://www.bruzz.be/politiek/simon-truwant-mannen-uitsluiten-van-asiel-verhoogt-de-druk-op-hulpverlening-2023-09-05

Van Berlaer, T. (18 september 2025). 'Nu op straat slapen, is een bewuste keuze', zegt minister Van Bossuyt (N-VA) over asielopvang. *Knack.* https://www.knack.be/nieuws/belgie/politiek/van-bossuyt-nva-asielopvang-bewuste-keuze/

Van Chaze, S. (23 december 2024). Alleenstaande mannen die asiel zoeken in Brussel tot eind januari in de kou: "Warmte die we met kerst uitdragen blijkbaar niet voor migranten". *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/12/23/asielzoekers-brussel-koude/

Van Chaze, S. (19 maart 2026). Nederland stuurt alleenstaande mannelijke asielzoekers opnieuw naar België: "Situatie is verbeterd". *VRT NWS.* https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2026/03/19/nederland-stuurt-alleenstaande-mannelijke-asielzoekers-naar-belg/

Vanden Borre, M. (14 februari 2023). N-VA eist algemeen verbod op tentenkampen in Brussel. *N-VA.* https://www.n-va.be/nieuws/n-va-eist-algemeen-verbod-op-tentenkampen-in-brussel

Van den Panhuyzen, K. (8 november 2023). Tentenkamp in de maak aan Dienst Vreemdelingenzaken: 'Geen geruststellende signalen'. *BRUZZ.* https://www.bruzz.be/samenleving/tentenkamp-de-maak-aan-dienst-vreemdelingenzaken-geen-geruststellende-signalen-2023-11

Van Horenbeek, J. & Verberckmoes, Y. (13 september 2023). Waarom alleenstaande

mannen ondanks arrest Raad van State op straat blijven. *De Morgen.* https://www.demorgen.be/politiek/waarom-alleenstaande-mannen-ondanks-arrest-raad-van-state-op-straat-blijven~b831c8e4/

Vluchtelingenwerk Vlaanderen. (3 november 2022). #GeenMensenOpStraat: Opvallend groot aantal gezinnen met kinderen en alleenstaande minderjarigen op straat! *Vluchtelingenwerk Vlaanderen.* https://vluchtelingenwerk.be/nieuws/gezinnen-en-kinderen-op-straat

Vluchtelingenwerk Vlaanderen. (13 mei 2025). Catastrofale besparingen bedreigen opvang en rechtsstaat. *Vluchtelingenwerk Vlaanderen.* https://vluchtelingenwerk.be/nieuws/catastrofale-besparingen-bedreigen-opvang

VRT NWS. (29 november 2024). Theo Francken (N-VA) over "het strengste migratiebeleid ooit" [Video]. YouTube. https://youtu.be/A5bsFLGfbMc?si=KgNcPr3kKeacQlrv

Zuallaert, J. (3 februari 2025). Krijgt België het strengste migratiebeleid ooit? 'Dit is een verstrenging, maar het is wel doordacht'. *Knack.* https://www.knack.be/nieuws/belgie/politiek/krijgt-belgie-het-strengste-migratiebeleid-ooit-dit-is-een-verstrenging-maar-het-is-wel-doordacht/

Academische artikels en (hoofdstukken uit) boeken

Ahmed, S. (2004). Affective Economies. *Social Text, 22*(2), 117–139. https://doi.org/10.1215/01642472-22-2_79-117

Ahmed, S. (2006). *Queer phenomenology: orientations, objects, others.* Duke university press.

Anaraki, S., Bovo, M., Beeckmans, L., Clever, J., Groeninck, M., Janssens, L., Iradukunda, C., Liebmann, B., Mareels, E., Salamé, D., Tzouvara, A. (s.d.). *Ethical Charter.* ATLAS. https://atlas-bxl.eu/?page_id=5728

Anderson, B. (2013). Introduction. In *Us and Them?: the dangerous politics of immigration control* (1st ed.). Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199691593.003.0001

Andrews, A. L. (2018). Moralizing regulation: the implications of policing "good" versus "bad" immigrants. *Ethnic and Racial Studies, 41*(14), 2485–2503. https://doi.org/10.1080/01419870.2017.1375133

Baumgartel, M. (2020). Facing the challenge of migratory vulnerability in the European Court of Human Rights. *Netherlands Quarterly of Human Rights, 38*(1), 12-29. https://doi.org/10.1177/0924051919898127

Beeckmans, L., & Geldof, D. (2022). Reconsidering the interrupted housing pathways of refugees in Flanders (Belgium) from a home-making perspective: a policy critique. *Housing Studies, 39*(5), 1129-1151. https://doi.org/10.1080/02673037.2022.2102155

Beeckmans, L., Gola, A., Singh, A., & Heynen, H. (2022). *Making home(s) in displacement: Critical reflections on a spatial practice.* Leuven University Press. https://doi.org/10.2307/j.ctv25wxbvf

Berlant, L., & Warner, M. (1998). Sex in Public. *Critical Inquiry, 24*(2), 547–566. https://doi.org/10.1086/448884

Blommaert, J. (2005). Identity. In *Discourse: A Critical Introduction* (pp. 203–232). Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511610295.009

Boccagni, P. (2025). *Undoing Nothing : Waiting for Asylum, Struggling for Relevance.* (1st ed.). University of California Press.

Boccagni, P., & Brighenti, A. M. (2017). Immigrants and home in the making: Thresholds of domesticity, welfare and belonging. *Journal of Housing Studies, 32*(1), 1–19. https://doi.org/10.1007/s10901-015-9487-9

Bonjour, S. & Cleton, L. (2021). Co-constructions of family and belonging in the politics of family migration. In: K. Lenner, E. Carmel, & R. Paul (red.), *Handbook on the Governance and Politics of Migration* (pp. 161–172). Edward Elgar Publishing. https://doi.org/10.4337/9781788117234.00020

Brun, C., & Fábos, A. (2015). Making Homes in Limbo? A Conceptual Framework. *Refuge, 31*(1), 5–18. https://doi.org/10.25071/1920-7336.40138

Bueno-Hansen, P. (2018). The Emerging LGBTI Rights Challenge to Transitional Justice in Latin America. *The International Journal of Transitional Justice, 12*(1), 126–145. https://doi.org/10.1093/ijtj/ijx031

Butler, J. (1997). *The psychic life of power.* Stanford University Press.
Butler, J. (2007). *Gender trouble: feminism and the subversion of identity.* Routledge.
Butler, J. (2004). *Undoing gender.* Routledge.
Butler, J. (2009). *Frames of war: when is life grievable?.* Verso.

Camacho-Ruiz, J. A., Galvez-Sánchez, C. M., & Limiñana-Gras, R. M. (2026). Rev. of *A Narrative Review of Men's Mental Health: The Role of Stigma and Gender-Differentiated Socialization*]. *Behavioral Sciences, 16*(2), artikel 262. https://doi.org/10.3390/bs16020262

Carastathis, A., & Tsilimpounidi, M. (2018). Methodological heteronormativity and the "refugee crisis." *Feminist Media Studies, 18*(6), 1120–1123. https://doi.org/10.1080/14680777.2018.1532144

Carriere, K. R., Hallahan, A., & Moghaddam, F. M. (2022). The effect of perceived threat on human rights: A meta-analysis. *Group Processes & Intergroup Relations, 25*(1), artikel 1368430220962563. https://doi.org/10.1177/1368430220962563

Casteleyn, L. (2024). 'I Had the Feeling I Had the Rehearsal With You'. Autoethnographic Reflections on Preparing Applicants for their Asylum Interview Within LGBTIQ+ Organisations. *DiGeSt - Journal of Diversity and Gender Studies, 11*(2), 15–32. https://doi.org/10.21825/digest.90125

Cawayu, A. (2023). Letter to Future Adoptee Researchers: On Being a Researcher of Color in Belgium. In *Migrant Academics' Narratives of Precarity and Resilience in Europe* (pp. 191–200). https://doi.org/10.11647/OBP.0331.19

Chauvin, S. & Garcés-Mascareñas, B. (2014) Becoming Less Illegal: Deservingness Frames and Undocumented Migrant Incorporation. *Sociology compass. 8*(4), 422–432. https://doi.org/10.1111/soc4.12145.

Chun, A., & Jeppesen, S. (2024). Heteronormativity. In: A. E. Goldberg (red.), *The Sage Encyclopedia of LGBTQ+ STUDIES* (pp. 593–596). SAGE Publications, Inc. https://doi.org/10.4135/9781071891414.n209

Clapham, D. (2002). Housing Pathways: A Post Modern Analytical Framework. *Housing, Theory, and Society, 19*(2), 57–68. https://doi.org/10.1080/140360902760385565

Clark, S., Haw, A., & Mackenzie, L. (2024). The "good refugee" ideal: How discourses of deservingness permeate Australia's refugee and asylum seeker narratives. *The Australian Journal of Social Issues, 59*(1), 148–163. https://doi.org/10.1002/ajs4.255

Connell, R.W. (2005). *Masculinities* (second edition). University of California Press.

Crine, Z., Flamand, C. & Raimondo, F. (2025). Time(S), Space(S) and Shapes of Vulnerabilities in the Belgian Asylum System. In: L. Leboeuf, C. Brun, H. Lidén, S. Marchetti, D. Nakache & S. Saroléa (red.), *Between Protection and Harm* (pp. 163–22). IMISCOE Research Series. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-69808-8_8

Darling, J. (2011). Domopolitics, governmentality and the regulation of asylum accommodation. *Political Geography, 30*(5), 263–271. https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2011.04.011

De Coninck, D., Duque, M., Schwartz, S. J., Matthijs, K., Van Bavel, J., & d'Haenens, L. (2024). Applying the CARIN Criteria to Migrant Settlement: Cross-National Validation of the Migrant Deservingness Scale. *Journal of Immigrant & Refugee Studies, 22*(4), 920–937. https://doi.org/10.1080/15562948.2022.2161686

De Coninck, D., & Matthijs, K. (2020). Who is allowed to stay? Settlement deservingness preferences towards migrants in four European countries. *International Journal of Intercultural Relations, 77*, 25–37. https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2020.05.004

De Graeve, K. (2023). *Gender en diversiteit: een gids voor onderzoekers.* Academia Press.

Dennison, J. (2024). Emotions: functions and significance for attitudes, behaviour, and communication. *Migration Studies, 12*(1), 1–20. https://doi.org/10.1093/migration/mnad018

Dodevska, I., & Nimer, M. (2025). Towards reflexivity in the study of mobility and diversity: Theories, positionality, and the political economy of knowledge production. Introduction to the Special Issue. *Migration Studies, 13*(4). https://doi.org/10.1093/migration/mnaf037

Dresler, A.D. & Striano, M. (2025). Tussen thuisloosheid en zoektocht naar stabiliteit: huisvestingsproblemen bij Mannen die seksuele betrekkingen hebben met andere mannen (MsM) en trans*personen die betrokken zijn bij sekswerk en/of prostitutie. *Alias vzw.* https://alias.brussels/wp-content/uploads/2026/02/alias_nl-lang_v5.pdf

Espeland, W. N., & Stevens, M. L. (2008). A Sociology of Quantification. Archives Européennes de Sociologie. *European Journal of Sociology, 49*(3), 401–436. https://doi.org/10.1017/S0003975609000150

Fairclough, N. (1992). Intertextuality in critical discourse analysis. *Linguistics and Education, 4*(3), 269–293. https://doi.org/10.1016/0898-5898(92)90004-G

Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis : the critical study of language* (1sth impr.). Longman.

Fairclough, N. (2023). Critical discourse analysis. In: M. Handford & J. P. Gee (red.) *The Routledge Handbook of Discourse Analysis* (2nd ed., Vol. 1, pp. 11–22). Routledge. https://doi.org/10.4324/9781003035244-3

Fairclough, N., & Scholz, R. (2020). Critical discourse analysis as 'dialectical reasoning': from normative critique towards action, by way of explanation: Interview with Norman Fairclough conducted by Ronny Scholz. *Mots, 122*, 113–123. https://doi.org/10.4000/mots.26320

Fassin, D., & D'Halluin, E. (2005). The Truth from the Body: Medical Certificates as Ultimate Evidence for Asylum Seekers. *American Anthropologist, 107*(4), 597–608. https://doi.org/10.1525/aa.2005.107.4.597

Flamand, C., Raimondo, F., & Saroléa, S. (2023). Examining Asylum Seekers' "Other Vulnerabilities": Intersectionality in Context. *European Journal of Migration and Law, 25*(4), 501–524. https://doi.org/10.1163/15718166-12340165

Foucault, M. (1991). Governmentality. In: G. Burchell, C. Gordon, & P. Miller (red.) *The Foucault effect: Studies in governmentality* (pp. 87–104). University of Chicago Press.

Fransen, Z. (2020). *Suppressed desire: A qualitative study about how trajectories of sexual identity, legal migration procedure and integration among male homosexual asylum seekers are intertwined during the flight* [Masterproef, UGent]. Scriptiebank. https://scriptiebank.be/scriptie/2020/suppressed-desire-qualitative-study-about-how-trajectories-sexual-identity-legal

Goodman, S., & Speer, S. A. (2007). Category Use in the Construction of Asylum Seekers. *Critical Discourse Studies, 4*(2), 165–185. https://doi.org/10.1080/17405900701464832

Grenz, S. (2014). Power in Feminist Research Processes1. In: M. Evans, C. Hemmings, S. Wearing, A. Plomien, S. Madhok, M. Henry, & H. Johnstone (red.) *The SAGE Handbook of Feminist Theory* (pp. 61–74). SAGE Publications Ltd. https://doi.org/10.4135/9781473909502.n5

Griffiths, M. (2015). Here, Man Is Nothing!: Gender and Policy in an Asylum Context. *Men and Masculinities, 18*(4), 468–488. https://doi.org/10.1177/1097184X15575111

Guild, E. (2011). From Persecution to Management of Populations: Governmentality and the Common European Asylum System. *Politik, 14*(4), 7–12. https://doi.org/10.7146/politik.v14i4.27494

Haraway, D. (1988). Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. *Feminist Studies, 14*(3), 575–599. https://doi.org/10.2307/3178066.

Held, N. (2023). "As queer refugees, we are out of category, we do not belong to one, or the other": LGBTIQ+ refugees' experiences in "ambivalent" queer spaces. *Ethnic and Racial Studies, 46*(9), 1898–1918. https://doi-org.kuleuven.e-bronnen.be/10.1080/01419870.2022.2032246

Heller, K. (1996). Power, Subjectification and Resistance in Foucault. *SubStance, 25.1*(79), 78-110. https://www.jstor.org/stable/3685230

Jaji, R. (2021). "Aberrant" Masculinity: Men, Culture and Forced Migration. In: C. Mora & N. Piper (red.) *The Palgrave Handbook of Gender and Migration* (pp. 373–386). Springer International Publishing AG. https://doi.org/10.1007/978-3-030-63347-9_23

Jung, M. (2015). Logics of Citizenship and Violence of Rights: The Queer Migrant Body and the Asylum System. *Birkbeck Law Review, 3*(2), 305-335.

Kalpakci, A., Kajima, M., & Stalder, L. (2020). Einführung. *Arch+, 2020*(238), 335.

Kmak, M. (2015). Between citizen and bogus asylum seeker: management of migration in the EU through the technology of morality. *Social Identities, 21*(4), 395–409. https://doi.org/10.1080/13504630.2015.1071703

Kofman, E. (2004). Family-related migration: a critial review of European Studies. *Journal of Ethnic and Migration Studies, 30*(2), 243–262. https://doi.org/10.1080/1369183042000200687

Kofman, E. (2019). Gendered mobilities and vulnerabilities: refugee journeys to and in Europe. *Journal of Ethnic and Migration Studies, 45*(12), 2185–2199. https://

doi.org/10.1080/1369183X.2018.1468330

Lewis, R. A. (2014). "Gay? Prove it": The politics of queer anti-deportation activism. *Sexualities, 17*(8), 958–975. https://doi.org/10.1177/1363460714552253

Leboeuf, L., Brun, C., & Marchetti, S. (2024). Introduction. Between Protection and Harm. Negotiated Vulnerabilities in Asylum Laws and Bureaucracies. In: S. Marchetti, L. Leboeuf, S. Sarolea, C. Brun, H. Lidén, & D. Nakache (red.) *Between Protection and Harm* (Vol. 3509, pp. 1–13). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-69808-8_1

Luibhéid, E. (2004). Heteronormativity and Immigration Scholarship: A Call for Change. *GLQ, 10*(2), 227–235. https://doi.org/10.1215/10642684-10-2-227

Luibhéid, E. (2008). QUEER/MIGRATION: An Unruly Body of Scholarship. *GLQ, 14*(2–3), 169–190. https://doi.org/10.1215/10642684-2007-029

Mortelmans, D. (2011). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden* (3). Acco.

Manalansan, M. F. (2006). Queer Intersections: Sexuality and Gender in Migration Studies. *The International Migration Review, 40*(1), 224–249. https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2006.00009.x

Maneri, M. (2021). Breaking the race taboo in a besieged Europe: how photographs of the "refugee crisis" reproduce racialized hierarchy. *Ethnic and Racial Studies, 44*(1), 4–20. https://doi.org/10.1080/01419870.2020.1723672

Martins Junior, A. (2025). The Production and Negotiation of the 'Good' and the 'Bad' Migrant. In: B. Anderson (red.) *Rethinking Migration* (pp. 130–148). Bristol University Press. https://doi.org/10.51952/9781529234497.ch007

Massad, J. (2002). Re-Orienting Desire: The Gay International and the Arab World. *Public Culture, 14*(2), 361–386. https://doi.org/10.1215/08992363-14-2-361

Mentovich, A., Yudkin, D., Tyler, T., & Trope, Y. (2016). Justice Without Borders: The Influence of Psychological Distance and Construal Level on Moral Exclusion. *Personality & Social Psychology Bulletin, 42*(10), 1349–1363. https://doi.org/10.1177/0146167216659477

Merry, S. E. (2011). Measuring the World: Indicators, Human Rights, and Global Governance. *Current Anthropology, 52*(S3), S83–S95. https://doi.org/10.1086/657241

Meuleman, B., Roosma, F., & Abts, K. (2020). Welfare deservingness opinions from heuristic to measurable concept: The CARIN deservingness principles scale. *Social Science Research, 85,* 1-15. https://doi.org/<ahref='http://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2019.102352'target='_blank'>doi:10.1016/j.ssresearch.2019.102352

Murray, O. M. (2022). Text, process, discourse: doing feminist text analysis in institutional ethnography. *International Journal of Social Research Methodology, 25*(1), 45–57. https://doi.org/10.1080/13645579.2020.1839162

Novak, P. (2021). Deservingness and Uneven Geographies of Asylum Accommodation. *Social Policy and Society: A Journal of the Social Policy Association, 20*(3), artikel 1474746420000779. https://doi.org/10.1017/S1474746420000779

Oliveri, F. (2016). Struggles at the Boundaries of Neoliberal Citizenship: Theorizing Immigrant-Led Movements in Contemporary Europe. In: K. Horvath, A. Amelina, & B. Meeus (red.) *An Anthology of Migration and Social Transformation* (pp. 263–279). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-23666-7_17

Palillo, M. (2018). 'If I Die here, I'm a Hero!' On Masculinity and Vulnerability Among Male Asylum Seekers. J*ournal of Extreme Anthropology, 2*(1), 28–45. https://doi.org/10.5617/jea.6030

Paul, O., & Masood, M. (2024). Gendered Vulnerability in Necropolitical Bordering: Displaced Men's Material and Affective Abandonment in Greece. *Gender & Society, 38*(4), 493–522. https://doi.org/10.1177/08912432241263583

Robertson, S. (2019). Status-making: Rethinking migrant categorization. *Journal of Sociology (Melbourne, Vic.), 55*(2), 219–233. https://doi.org/10.1177/1440783318791761

Rodríguez, D.C. (2023). Critiquing Trends and Identifying Gaps in the Literature on LGBTQ Refugees and Asylum-Seekers. *Refugee Survey Quarterly, 42*(4), 518–541. https://doi-org.kuleuven.e-bronnen.be/10.1093/rsq/hdad018

Ropianyk, A., & D'Agostino, S. (2021). Queer asylum seekers in Belgium: Navigating reception centers. *DiGeSt - Journal of Diversity and Gender Studies, 8*(2), 57-70. https://doi.org/10.21825/digest.v8i2.17325

Şahin, G. (2021). Everyday Struggles of Queer Refugees for Homemaking. *Movements Journal, 6*(1). https://doi.org/10.64081/mvmnts-6.1

Salamé, D. & Bovo, M. (2022). Mapped to See. A Notebook [online publicatie]. *ReROOT Project.* https://drive.google.com/file/d/1OeI4ENwAswgaWrInzpeYe3r4yczeec1y/view?usp=sharing

Salmenkari, T., & Aldawoodi, S. (2024). Papers of the Paperless: Governmentality, Technologies of Freedom, and the Production of Asylum-Seeker Identities. *The International Migration Review, 58*(2), 909–935. https://doi.org/10.1177/01979183231154502

Savelkoul, M., Gesthuizen, M., & Scheepers, P. (2014). The Impact of Ethnic Diversity on Participation in European Voluntary Organizations: Direct and Indirect Pathways. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 43*(6), 1070–1094. https://doi.org/10.1177/0899764013498652

Sedgwick, E. K. (2008). *Epistemology of the closet* (Updated with a new preface). University of California Press.

Siebert, S., & Szczepanik, R. (2019). Schütze, Fritz. In: R. Williams, S. Delamont, P. A. Atkinson, & A. Cernat (red.). *SAGE Research Methods.* SAGE Public tions Ltd. https://doi.org/10.4135/9781526421036796496

Soysal, Y. N. (2012). Citizenship, immigration, and the European social project: rights and obligations of individuality. *The British Journal of Sociology, 63*(1), 1–21. https://doi.org/10.1111/j.1468-4446.2011.01404.x

Stok, F. M., & de Ridder, D. T. D. (2019). The Focus Theory of Normative Conduct. In: K. Sassenberg & M.L.W. Vliek (red.) *Social Psychology in Action* (pp. 95-110). Springer Nature Switzerland AG. https://doi.org/10.1007/978-3-030-13788-5_7

Szczepanikova, A. (2013). Between Control and Assistance: The Problem of European Accommodation Centres for Asylum Seekers. *International Migration, 51*(4), 130–143. https://doi.org/10.1111/imig.12031

Tayob, H. (2018). Subaltern Architectures: Can Drawing "Tell" a Different Story? *Architecture and Culture, 6*(1), 203–222. https://doi.org/10.1080/20507828.2017.1417071

Tazzioli, M.. (2015). Troubling Mobilities: Foucault and the Hold over 'Unruly'

Movements and Life-Time. In: M. Tazzioli, S. Fuggle & Y. Lanci (red.) *Foucault and the history of our present* (pp. 159-178). Palgrave Macmillan.

Tongson, K. (2008). [Review van boek *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times*, door J. K. Puar]. *Women & Performance, 18*(2), 181–183. https://doi-org.kuleuven.e-bronnen.be/10.1080/07407700802107242

Van Gorp, B., Van Hove, J., Figoureux, M., & Vyncke, B. (2021). *Anders communiceren over migratie en vluchtelingen: Aan de slag met frames en counterframes.* Leuven: Instituut voor Mediastudies, KU Leuven

Van Oorschot, W. (2000). Who should get what, and why? On deservingness criteria and the conditionality of solidarity among the public. *Policy and Politics, 28*(1), 33–48. https://doi.org/10.1332/0305573002500811

Van Osch, E. R., Arnaut, K., & Derluyn, I. (2026). *Moving Families: a feminist ethnography of families' trajectories through the Belgian asylum regime* (Nr. 579). [Doctoraatsproefschrift, KU Leuven] Lirias.

van Walsum, S. (2012). Sex and the regulation of belonging: Dutch family migration policies in the context of changing family norms. In: M. Kohli, C. Schmoll, A. Kraler, & E. Kofman (red.) *Gender, Generations and the Family in International Migration* (1st ed., pp. 57–76). Routledge. https://doi.org/10.4324/9781003696438-3

Viterbo, H., & Ioffe, Y. (2024). No refuge from childhood: How child protection harms refugees. *European Journal of International Law, 35*(3), 647–677. https://doi.org/10.1093/ejil/chae055

VUNLER. (2026). *VULNER - Vulnerabilities Under the Global Protection Regime. How Does the Law Assess, Address, Shape and Produce the Vulnerabilities of the Protection Seekers?* https://www.vulner.eu/

Warin, C. & Tsourdi, L. (2025). V*ulnerability of migrants, asylum seekers and refugees: Council of Europe and European Union standards. Council of Europe.* Division on Migration and Refugees.

Warner, M. (1991). Introduction: Fear of a Queer Planet. *Social Text, 29*, 3–17. https://www.jstor.org/stable/466295

Wilkins, A. (2023). Gendering home and migration. In: P. Boccagni (red.), *Handbook on Home and Migration* (pp. 400–410). Edward Elgar Publishing Limited. https://doi.org/10.4337/9781800882775.00045

Wimark, T. (2021a). Homemaking and perpetual liminality among queer refugees. *Social & Cultural Geography, 22*(5), 647–665. https://doi.org/10.1080/14649365.2019.1619818

Wimark, T. (2021b). Housing policy with violent outcomes - the domestication of queer asylum seekers in a heteronormative society. *Journal of Ethnic and Migration Studies, 47*(3), 703–722. https://doi.org/10.1080/1369183X.2020.1756760

Worm, A. (2023). Migrantized Biographies. Reconstructing Life-Stories and Life-Histories as a Reflexive Approach in Migration Research. *Historical Social Research (Köln), 48*(4), 178–198. https://doi.org/10.12759/hsr.48.2023.44

Zetter, R. (1991). Labelling Refugees: Forming and Transforming a Bureaucratic Identity. *Journal of Refugee Studies, 4*(1), 39–62. https://doi.org/10.1093/jrs/4.1.39

Zetter, R. (2007). More Labels, Fewer Refugees: Remaking the Refugee Label in an Era of Globalization. *Journal of Refugee Studies, 20*(2), 172–192. https://doi.org/10.1093/jrs/fem011

